COLECȚIA RÂSUL LUMII

TIBOR FISCHER

N-o citi dacă ești pЯost

HUMANITAS

TIBOR FISCHER s-a născut în 1959 la Stockport (Anglia), din părinți maghiari, jucători profesioniști de baschet care părăsiseră Ungaria în 1956. A crescut în sudul Londrei și a studiat latina și franceza la Cambridge University. A lucrat o vreme ca jurnalist independent și corespondent la Budapesta al ziarului *Daily Telegraph*. În 1992 și-a publicat primul roman, *Under the Frog* (povestea unui baschetbalist maghiar dornic să fugă în Occident), care a obținut The Betty Trask Award, i-a atras selectarea în clasamentul revistei *Granta* (1993) al celor mai buni romancieri britanici tineri (*Best of Young British Novelists*) și nominalizarea în același an la Booker Prize. Au urmat *The Thought Gang* (*Banda Mintoșilor* 1994) — aventurile unui filozof de vârstă mijlocie care devine spărgător de bănci; *The Collector Collector* (1997) — bizara poveste a unui vas ceramic; *Don't Read This Book If You're Stupid* (2000) — istoriile a șapte personaje alienate și marginalizate; *Voyage to the End of the Room* (2003) — scriere considerată de unii o actualizare a romanelor *Robinson Crusoe* și *Insula comorilor* pentru secolul XXI, în care Oceane, personajul principal, reușește — fără să-și părăsească apartamentul și folosind sateliți radio, internetul și alte mijloace moderne — să simuleze o viață peripatetică.

TIBOR FISCHER

N-o citi dacă ești pЯost

Traducere din engleză de
SANDA ARONESCU

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Ilustrația copertei
GABI DUMITRU

TIBOR FISCHER
DON'T READ THIS BOOK IF YOU'RE STUPID

Pentru Banda Martel / Ballou

l-am halit pe bucătar

În timp ce traversa Cambridge Circus, Jim își dorea să se fi făcut bancher.

Îl asaltau viziuni ale unei vacanțe plătite, cu o ferocitate mai mare decât orice poftă fizică. Plaje spectrale se pogorau din Shaftesbury Avenue. Ideea de a fi plătit ca să nu faci nimic, chiar dacă asta ar însemna să stai acasă și să te uiți pe pereți, îl făcea aproape să leșine.

Desigur, avea consolarea că e propriul lui șef, condiție atât de supraevaluată însă, încât nu pricepea de ce se mai bucura de respect; era, poate, cea mai supraevaluată noțiune din analele gândirii. A fi propriul tău șef era de fapt o bășică dezumflată — nu-nsemna decât că poți alege următorul cur pe care să-l lingi sau următoarea grămadă de căcat pe care s-o iei cu lopata; atâta tot.

Celălalt aspect foarte ispititor al meseriei de bancher era că primeai un salariu, chestie care se părea că li se întâmpla bancherilor. Jim avea calitățile cele mai importante pentru a fi bancher; avea mai multe costume de haine și dorința de a face orice pentru bani. Avea costumele, avea cravatele, nu mai avea nici o bucurie de la viață, nici o preferință privind comportamentul lui, dar nu avea un salariu. Să ai firma ta este cel mai frumos lucru din lume dacă firma merge bine, dar există și reversul...

Odată (deși nu discutase niciodată cu nimeni), demult de tot, încercase să fie bancher. Trei bănci îl chemaseră la interviu, două britanice și una japoneză. Mari, mari căcănari,

ale căror nume îi făceau pe cei care lucrau în domeniul financiar să se foiască stânjeniți. Jim luase în serios interviurile, pentru că devansase sute de oameni ca să le obțină și pentru că știuse întotdeauna să aprecieze banul.

Făcuse un efort, dar acum, când avea înțelepciunea câtorva decenii în plus, Jim recunoștea că s-ar fi putut strădui mai mult. Nu se trântise pe podea, nu se târâse și nu răcnise că slujba asta era cu mult mai importantă decât viața, moartea, universul și ce mai era de descoperit. După ce suportase procedura intervievării potențialilor angajați, înțelegea că, oricum ar fi fost formulate întrebările, oricât de solemnă ar fi fost atmosfera, plăcerea șefului era să-l facă pe intervievat să umble-n patru labe, să se umilească, să stea într-un picior, să se rostogolească, să latre. *Sunt plicticos, sunt neimportant, amândoi știm că vrei slujba pentru bani, dar dacă o vrei, ce-ai să faci pentru mine? O să dai din tâțe? O să-mi arăți cât de disperat ești?*

Firește, în afară de faptul că nu reușise să se târască, s-ar putea ca ei să fi simțit că îi socotea niște cretini — așa se și întâmplase. Din nefericire, capacitatea lui de previziune fusese blocată de schema tot-ce-vrei-repede: devenise impresarul unei formații de rock din Exeter. De ce fusese solicitat să le fie impresar va rămâne veșnic un mister; Jim bănuia însă că avea legătură cu faptul că era capabil să citească și să scrie, că avea un costum și că băgam mâna în foc că n-o să-i înșele niciodată, de vreme ce știau unde locuiau părinții lui și fiecare dintre cei nouă membri ai formației putea să-l bată măr.

Cincizeci de degete agitate (nu e nevoie să râdeți) se dovedise, în mod bizar, o piesă foarte bună; de aceea, acceptase să le fie impresar (în afară de incapacitatea lui de a cânta la vreun instrument, impresariatul era singurul mod prin care se putea alătura desfrâului cu adevărat global). Băieții nu cântau grozav, setul lor de zece piese conținea doar două scrise de ei (și alea erau de departe cele mai slabe), dar te

atrăgeau cumva și erau pe bune periculoși, mai ales chitaristul principal, Benny, de care se temeau toți pe o distanță de o sută cincizeci de kilometri de Exeter. Benny se distra cel mai bine când se ducea la un club unde nu-l cunoștea nimeni și, deși nu se putea spune că sărea la bătaie în fața unei bande de șase tipi, sau chiar mai mulți, nici nu făcea nimic ca s-o evite. Jim comisese odată greșeala de a-l însoți pe Benny la un club din Plymouth; fusese nevoit să se încuie în toaletă, în timp ce Benny se încăiera cu un ring de dans ocupat de Echipa de Pistolari din Devonport. După o săptămână — atâta i s-a părut lui că trecuse —, cineva a bătut încet la ușa lui. „Jim? Eu sunt, Benny. Putem pleca."

Cincizeci de degete agitate se cântase în treisprezece recitaluri; de fiecare dată când trebuia să-i adune pe toți nouă, devenea incoerent, de furie și de epuizare. La ultima reprezentație aranjase cu un ziarist cunoscut să vină să-i vadă. Ziaristul sosise în Exeter, dar până la urmă ratase concertul, pentru că fusese băgat în spital de Gary, saxofonistul, în timpul sesiunii pre-concert de hai-să-fim-cu-toții-prieteni. Jim s-ar fi așteptat ca Benny sau Vince (din care țâșnea răul prin toți porii — se zvonea, și Jim credea asta, căci proprietarii din Exeter îi reziliaseră contractul pentru că le distrusese multe proprietăți și-i trăsese pe sfoară prin tot soiul de metode ingenioase) să pună piciorul în prag, dar nu și Gary, care era vegetarian pentru că, după cum explica el, indiferent dacă voiai sau nu să auzi, nu suporta să vadă un animal suferind. Gary era de asemenea orb. Jim îl salvase pe ziarist, în timp ce Vince îl ghida pe Gary, „Acum dă un șut în stânga, amice".

Terminaseră concertul și pe urmă poliția năvălise și îi arestase pe toți, cu excepția lui Vince, care, ca întotdeauna, a reușit să evite pedeapsa. Ar fi putut să fie începutul unei nebunii excesive, dinamice, pentru a câștiga bani, dar nu fusese. Ziaristul n-a scris un cuvânt despre ei — nici altcineva. Jim văzuse cum Benny era îngrămădit în propria lui dubă

de poliție. Ori de câte ori se întorcea la Exeter, întreba de Benny, dar nimeni nu știa nimic de el. Benny fusese propria lui bandă. Pe de altă parte, fratele mai mic al lui Benny, care nu era în stare să acordeze o chitară și care nu parcase măcar o dată pe o linie galbenă, era acum un producător respectat și deținea clădiri mari în Docklands.

Apoi, Jim a găsit de lucru la domnul Ice, nu că ar fi avut vreun talent sau vreo inițiativă, ci pentru că fusese în clubul de golf potrivit. Jim detesta golful, dar lucra la bar și, poate pentru că habar n-avea că era intervievat, se înțelesese foarte bine cu domnul Ice, care îl uluise oferindu-i o slujbă.

Erau atâtea minciuni. Atâta absurditate. Atâtea tâmpenii — de exemplu, tâmpeniile care se spuneau despre gangsteri. Ce credea lumea că făceau gangsterii? Se ocupau de droguri, de prostituție, comiteau jafuri armate. Din toate astea, Jim zărise doar câte ceva.

Consultantul anestezist care locuise deasupra lui Jim în Ealing (când stătuse la cineva ca să aibă grijă de apartament) își investea banii cumpărând apartamente în West End și umplându-le cu curve din Israel și Japonia (furnizate de colegii anesteziști); anestezistul considera această ocupație o combinație stimulantă între o investiție și un hobby. Se ducea cu mașina la aeroport să le ia pe fete, se agita cu decorarea apartamentelor și alerga întotdeauna să mai cumpere niște ghivece cu plante sau prăjitoare de pâine. I se ofereau la jumătate de preț.

Drogurile: cel mai bun traficant cu care avusese de-a face, în zilele când le consuma (tinerețe, ceva bani de aruncat), era un brigadier în rezervă (veteran din Falkland) cu o mustață în furculiță, care locuia în Tunbridge Wells, dar care venea la oraș și livra marfa cu o precizie care ar fi putut să fie studiată la Sandhurst*. Era clar că majoritatea celorlalți

* Localitate din Anglia, la sud-est de Reading, celebră pentru Colegiul (devenit între timp Academie) Militar Regal, fondat în 1790. (*N. ed.*)

pe care-i întâlnise Jim erau nişte amărâşteni care n-ar fi fost în stare nici să umple rafturile unui supermarket, sau mame singure cu puradei obraznici, bune pentru clienţii lor fiindcă erau tot timpul acasă (şi fiindcă, dacă erau prinse, puteau să-şi agite plozii ca să ceară îndurare).

Jaf armat: Jim îl cunoştea pe Herbie, barmanul de la Blacks, care făcuse patru ani de puşcărie pentru că atacase o dubă de agenţi de pază (îl capturaseră pentru că îşi uitase portofelul acolo). Herbie era unul dintre cei mai prietenoşi tipi pe care-i cunoştea, care leşina când vedea sânge, supravieţuise în puşcărie numai pentru că le călcase cămăşile tuturor durilor şi acum îşi câştiga cea mai mare parte din bani făcând jucării moi pentru clientela barului (ursuleţii de pluş vechi, falşi, erau specialitatea lui), după ce învăţase să coasă la mititica; se relaxa traducând poezie spaniolă (foarte prost, pare-se).

Nu, adevăraţii gangsteri, adevăraţii criminali, adevăratele lepădături nu se încurcau cu crima; crima era pentru cei incompetenţi, pentru cei împiedicaţi, proşti, plictisiţi, pentru falşii bandiţi, pentru găinari. Nu ieşeau bani ca lumea din asta şi, mai devreme sau mai târziu, te băgau la puşcărie. Gangsterii autentici se ocupau cu managementul sportiv sau cu impresariatul muzical.

El căutase pentru domnul Ice jucători de snooker şi boxeri, aşa că văzuse cum stătea treaba. Făcuse asta timp de şase ani şi fusese o slujbă pe cinste. Călătorii, bani cât nu visai, pilcală cu celebrităţile.

Dar renunţase; aşa se-ntâmplă când lucrurile merg bine, nu poţi vedea dincolo de ceea ce merge uns.

La început, nu-şi mai încăpea în piele de bucurie; era mândru să fie propriul lui şef şi se simţea usurat, fiindcă îl enervaseră unele aspecte ale muncii lui pentru Ice. Nu că s-ar fi întâmplat ceva neplăcut. Simplul fapt că lucrase pentru Ice însemna că toţi presupuneau că era un tip dur şi avea parte de multă curtoazie în cercurile boxerilor, pentru că

se știa că urmările unei bătăi ar fi fost grave. Comparați cu ceea ce spunea anestezistul despre Israel: „Toată lumea are o pușcă. Toată lumea. Deci sunt mai puține crime. Dai buzna în casa cuiva. Ești împușcat. Jefuiești o bancă. Ești împușcat. Pui muzica prea tare. Ești împușcat. Tragi focuri de armă la întâmplare, fără vreun motiv anume. Ești împușcat." Tipii care se ocupau cu managementul sportiv erau foarte politicoși, dar el se temuse întotdeauna că într-o bună zi Ice avea să-i aducă vreo doi promotori ca să-i îngroape el.

În sfârșit, munca lui, deși amuzantă, fusese minoră. Ceva corespondență, să poarte costum, să care o servietă, să cheme taxiuri, să cumpere de băut, să râdă la bancuri. Și nu era cine știe ce satisfacție.

Într-o dimineață, la ora patru, fusese trezit de un apel. Se dusese la telefon, poticnindu-se prin întuneric, și își lovise capul de tocul ușii. Îl sunase unul dintre boxeri, care stătea la un hotel din Las Vegas.

— Jim, băiete, avem o problemă gravă…

I se strânse stomacul. Viol? Crimă? Droguri? Un braț rupt? Un raid pe la mesele de joc? Tâlhărie?

— …n-am dop la cadă.

Chiar și în starea în care era, pe jumătate adormit, pe jumătate buimac, cu sângele picurându-i pe covor, Jim cântărise datele problemei: distanța dintre Londra și Las Vegas, faptul că boxerul avea să se întoarcă abia peste câteva zile și că toată lumea știa cât de mult ținea Ice la el, statutul promițător — dar nu de star — al boxerului (era un junior la categoria până care locuia cu maică-sa). Două erau răspunsurile care licăreau în noapte: „Mănâncă-ți singur căcatul, boule." Sau: „Darius, sună la recepție și or să rezolve ei." Mai trecuse prin treaba asta, făcând rost de dop la cadă, dar nu și-o iertase niciodată.

Dar pe urmă renunțase. Și, un timp, nu regretase. Garrido, vânzătorul care computerizase biroul lui Ice, îi spusese cum era cu web-ul. Garrido era singurul vânzător de com-

putere cinstit din Anglia şi singurul care ştia să explice lucrurile, probabil pentru că ştia ce vindea. Asta era întrebarea pe care o provoca menţionarea web-ului: cum? Lucrând pentru Ice (ochelari mici, oribili, o tunsoare care nu se mai purta de douăzeci de ani, costum de la mâna a doua, un ticălos din East End care locuia în Chislehurst), nu învăţase nimic, în afară de cluburile pe care le frecventau boxerii.

Ar fi vrut să afle de la Ice cum să conducă o afacere. Jim descoperise că, brusc, după ce îţi puneai pe picioare afacerea, satisfacţia de a fi independent era strivită ca un cătel călcat de roţile unui tanc; guvernul, consiliul municipal, furnizorii de electricitate şi gaz, clienţii, patronii, curăţătoria chimică, vecinii, sistemul poştal, fabricanţii de roboţi telefonici, transportul public, semafoarele, întreaga planetă face coadă ca să-ţi dea un şut când deţii o companie; nu se simţise niciodată cu adevărat singur înainte de a înfiinţa Adevărul Suprem Ltd. (denumire dată după un stil de karate pe care-l studiase timp de două săptămâni).

Jim începuse să se întrebe dacă nu cumva era prost. Erau o droaie de minciuni. False adevăruri. Oare era singurul care le crezuse? Oare minciunile astea erau simple convenţii pe care să le recunoască lumea, ca numele de străzi, dar pe care nimeni nu trebuia să le ia în serios? Cambridge Circus, de exemplu, n-avea vreo legătură nici cu Cambridge, nici cu vreun circ. Un cur cu căcat supraaglomerat, asta era. La fel de dezamăgitor ca maxima potrivit căreia munca grea era răsplătită. Canci. Nu era.

Sau să ne gândim la marea minciună că Londra era un mare oraş; nu e un oraş, era un război. Oamenii de treabă nu erau depuşi pe trotuar şi cadavrele lor, aruncate în canale. Se păstra o oarece discreţie. Jafurile şi masacrele se petreceau de obicei în spatele uşilor, dar izolarea nu le făcea mai puţin crude. Asta era o idee care-i venise recent. Adevărul e groaznic. Adevărul are un gust oribil. Probabil ca într-unul dintre thrillerele alea tâmpite, când descoperi că o

să ți se facă felul, sau poate în lumea neimaginată, când înțelegeai cu adevărat ce se întâmpla, îți făceai singur felul.

Jim cheltuia multă energie încercând să ajungă înapoi în trecut, ca să aibă șansa de a fi mai tânăr, ca să-și poată da palme spunându-și: târăște-te, ia slujba, ia banii și o să faci ce vrei în după-amiezile de duminică. Obsesia cu vacanța plătită — să poată pur și simplu să plece, nu pentru două săptămâni, nu pentru o săptămână, dar măcar pentru un weekend, să poți să te desprinzi cu totul, să nu faci nimic — începea să-l sperie. Singurul mod prin care se putea abține să se mai gândească la o vacanță plătită era să fantasmeze în jurul unui concediu de boală; să fii bolnav și să stai acasă în pat, două zile (și să fii plătit pentru asta, în timp ce alții, la locul tău de muncă, sunt siliți să-ți țină locul, chiar dacă nu se prea descurcă) era paradis curat. Jim își dădea seama cât de minunat era să fii un simplu angajat; angajații de rând puteau pleca de la serviciu fără să fie nevoiți să se mai gândească la munca lor până a doua zi. Bucuriile condiției de angajat îl copleșeau.

Aventurierii care își închipuie că trăiesc periculos pedalând prin războaie civile, sărind cu parașuta, făcând alpinism, *bungee jumping* sau căderi libere nu știu, în fond, ce e riscul adevărat. Nu e nimic mai periculos decât să ai firma ta. Când sari dintr-un avion, îți pui în joc doar viața; când deții o firmă, oricât de mică, un mic magazin la colț, să zicem, îți riști sufletul.

În timp ce trecea pe lângă St Martin's Theatre, o fată pitică și schiloadă, de șaisprezece ani (însoțită de o altă fată pitică, schiloadă și teribil de urâtă, tot de șaisprezece ani), se ciocni de el cu o forță de care n-ai fi crezut-o în stare pe o fată pitică și schiloadă de șaisprezece ani. Fetele de șaisprezece ani aveau fiecare în mână o doză de Tennent. Nici una nu era atentă, pentru că veneau de la Sutton Whatsit și erau ușor enervate.

Ăsta era aproape singurul lucru pentru care merita uneori să locuiești în harababura otrăvitoare a Londrei: te puteai

uita de sus, făcând speculații, la provincialii care trăiau în locuri unde cea mai palpitantă știre era o ofertă specială la supermarket.

Jim se săturase de turiști; nu puteai să te duci nicăieri fără să dai de o pâclă de italieni de paisprezece ani, convinși că au o revelație majoră pentru că stau pe o bucățică de beton, la nord de troaca aia de canalizare nesigură numită Tamisa.

Drogatul nu se ciocnise de el în mod deliberat, ceea ce ar fi fost mai rău. Nici măcar nu-l observase pe Jim. O pieritură de vreun metru șaizeci care se împinge într-un tip de un metru nouăzeci și (deși are firma lui) cântărește 95 de kilograme nu procedează bine; e ceva primordial greșit. Jim se uită la fața plină de coșuri a drogatului și înțelese brusc de ce sclavagismul avusese atâta succes; cunoscuse câini cu mai multă profunzime și inteligență.

Dorința de a-i da drogatului un pumn distrugător în față, ca să-l învețe lecția oamenilor mai solizi, era aproape irezistibilă. Spre onoarea lui, Jim își dădu seama că singurul motiv pentru care nu-l pocnea era că se ducea la un client și sângele n-ar fi arătat bine pe costum. În inima lui se petrecea ceva odios. Avea cu adevărat nevoie de o vacanță.

Ajunse la adresa respectivă și urcă greoi patru rânduri de trepte abrupte; în mod inevitabil, nici un client potențial nu putea să aibă un birou luxos la primul etaj sau într-o clădire cu lift. Era o firmă nouă, care consta într-un designer, un bărbos cu cioc și unul care abandonase școala.

Dar designerul și bărbosul nu erau acolo.

— Am încercat să vă căutăm la telefon, spuse secretara, surprinzător de sincer îngrijorată.

Mama designerului se îmbolnăvise cu o jumătate de oră în urmă și el trebuise să plece pe neașteptate. Mobilul lui Jim era închis, pentru că nu-și cumpărase o baterie nouă, întrucât nu-și permitea; nu-și permitea nici telefonul mobil, dar nu se putea să nu ai unul. Era enervant, dar asta era scuza cea mai rezonabilă. Păcat, aproape că își dorea să fi

fost unul dintre cazurile obișnuite când uiți de întâlnirea fixată sau te bucuri prea mult de prânz, ca să poată să se înfurie, să se întristeze și să renunțe la posibilul lui venit.

În loc să facă asta, trebuia să se întoarcă altă dată, ca să audă unul dintre cele o sută unu de motive pentru care n-aveau nevoie de el ca să le instaleze un site web. Iată-mă, cugetă el, în locul potrivit la momentul potrivit și tot nu pot face treaba ca lumea.

Revenind pe Old Compton, Jim fu cât pe-aci să fie aruncat în șanț de un motociclist masiv care ieșise ca fulgerul dintr-un magazin de băuturi. Motociclistul era prea barosan ca să-l poată lovi, așa că Jim se mulțumi cu o privire urâtă. Pe spatele lui lat era brodată pe geaca de piele imaginea unui schelet minuțios desenat, călare pe o motocicletă; era un schelet robust, cu pectorali bine conturați, brațe puternice, pomeți protuberanți și o ținută frumoasă. Purta o basma pe frunte și bijuterii ostentative, iar de spate avea prinsă în curele o coasă; scheletul rânjea și deschidea regulatorul motocicletei de deasupra inscripției *Moartea merge cu Harley*.

Asta era o minciună. Cu o lună în urmă, Jim fusese agățat să ducă câinele unui vecin bătrân la veterinar pentru ultima injecție. Preocupat la început că totala lipsă de îngrijorare a mușului pentru prăpădițul de cocker ar putea constitui o infracțiune, Jim se indignase apoi de blazarea cu care veterinarul își împlinise misiunea. În urmă cu o clipă, Oslo fusese un câine enervant, surd și împuțit, și în clipa următoare nu mai era decât o minge de blană, fără pic de personalitate. Era lichidat. Veterinarul nu încercă să-l consoleze pe Jim, nu emise nici o formulă de politețe găunoasă. Probabil că îl preocupa mai mult să-și facă un ceai.

Moartea nu e înfumurată. Nu e un dandy. Nu e sexy. Nu e deloc impresionantă. Moartea e ca veterinarul. Plictisitoare. Plictisită. Plictisită de pozele oamenilor, plictisită de oameni. Cheală. Grasă. Prost îmbrăcată. N-are nimic de spus. Nu oferă cuvinte de mângâiere. Nu oferă perspective. Nu are bani.

E dușmanul personalității. Moartea ar fi ultima aleasă pentru fotbal. Moartea ar avea o puță cât o alună. Moartea ar fi silueta din fața ta în salonul funerar. Moartea ar fi micul gunoier care tace. Moartea ar lua autobuzul, fără să facă vreo remarcă interesantă în timp ce stă la coadă.

Jim se întoarse la birou. Betty era acolo, chiar dacă nu avea nimic de făcut. Betty stătea întotdeauna în adorație în fața calculatorului lui, bâjbâind după parolă. Betty nici măcar nu-l întrebă cum îi merseseră cu clientul; era absorbit de un joc cu împușcături; de fapt, nu juca; ștergea parola și o refăcea.

Când se întâlniseră prima dată, Betty (care apăruse ca o parte a pachetului de calculatoare de la un magazin care dăduse faliment), cu o franchețe demență și nerepetată, îi dezvăluise porecla lui din școală și cât de mult o detesta; crezi un timp că gata, asta a fost, dar până la urmă nu scapi niciodată de școală. Jim profita de orice prilej s-o folosească, pentru că n-avea rost să negi că era amuzant să-i chinui pe alții.

Acum nu mai rămăseseră în birou decât ei doi. Betty ar fi trebuit să lucreze undeva, la guvern, să cripteze sau să decripteze ceva. Aproape toată munca lor era un soft utilizabil imediat, pe care Jim, dacă s-ar fi obosit să citească manualele cu atenție, l-ar fi putut folosi. Faptul că Betty lucra acolo era cu și cum ar fi fost proprietarul unei băcănii având-l angajat pe Einstein să spele podelele.

În fond, ce căuta Betty acolo? Erau câteva lucruri pe care Jim nu le putea face. Nu putea să meargă pe un unicicliu, nu putea să jongleze cu macete, nu putea să vorbească portugheza. Dacă ar fi investit foarte mult timp, ar fi avut șansa să facă oarece progrese într-unul dintre aceste domenii. Betty nu știa să trateze cu oamenii. Betty n-ar fi putut învăța niciodată *cum* să trateze cu oamenii. De pildă, nu putea să sune pe nimeni la telefon. Dacă ar fi rămas izolat într-o clădire în flăcări, pompierii n-ar fi aflat asta de la Betty. Putea, scrâșnind din dinți, să-și facă totuși curajul de a răspunde uneori la

telefon (deși se simțea după aceea epuizat tot restul zilei), dar nu era în stare să sune pe nimeni, așa cum nu era în stare să facă un triplu salt pe spate.

Cu numărul de clienți pe care-l aveau, Betty ar fi putut câștiga un venit modest lucrând acasă. La fel și Jim, dacă ar fi lucrat la el în apartament. Dar erau legați printr-un bizar pact de pauperizare. Betty fusese jalnic de prost plătit de la bun început; după un timp, Jim îi redusese, jenat, salariul de la două sute la o sută pe săptămână, pretextând (corect) în mod ridicol că avusese ghinion cu clienții și asigurându-l că era o măsură temporară, excepțională, neașteptată. După ce îi redusese în cele din urmă salariul lui Betty la cincizeci de lire, abia așteptase să vadă ce se va întâmpla, sperând că Betty va fugi ca din pușcă și că el va încasa tot potul. Betty nu mai primise de două luni nici un bănuț, dar salariul nominal rămânea pe hârtie, făcându-l pe el, nominal, patronul. Lui Jim îi trecuse prin cap să reducă nominal salariul la treizeci de lire, dar ajunsese la concluzia că ar face o impresie proastă dacă ar transforma o situație de exploatare într-una patetică.

— Înțeleg, spuse Betty încet la telefon.

Betty avea obiceiul să vorbească foarte încet la telefon, acoperindu-și gura cu mâna, căci își imagina că Jim, aflat într-un birou lipsit de activitate, ședea la un metru distanță și nu-l auzea.

O lungă perioadă de timp, existase o secretară, Vera. Lui Jim îi trebuise ceva vreme să-și dea seama de ce-i plăcuse atât de multde ea: Vera era ținta ghinioanelor. Preț de două ore, în fiecare dimineață, înainte de a veni la serviciu, se ducea la sala de gimnastică; grașii râdeau. I se spărgea casa, era atacată de hoți sau i se fura mașina cel puțin o dată pe lună. Mașinile de spălat îi înghițeau hainele. Bărbații căsătoriți cu care avea legături oribile o tratau ca pe un gunoi. Se certa mereu cu colegele de apartament și își petrecea timpul liber căutându-și noi locuințe și luându-și corespondența de

la cele anterioare. Îşi uita în mod regulat cumpărăturile în autobuz.

Dar calităţile stimulatoare ale Verei fuseseră pe deplin apreciate când o angajase pe Rebecca. Rebecca era frumoasă şi posibilitatea de a se încurca şi el cu o femeie frumoasă (ceea ce nu reuşise ani de zile) fusese primul motiv pentru care o angajase.

Dar Rebecca avea un cusur; era fericită. Într-o seară, când Jim se dusese într-un bar şi o văzuse pe Rebecca râzând cu prietenele ei, se hotărâse s-o concedieze. Oricum ar fi dat-o afară, pentru că afacerile nu mergeau, dar nu se putea amăgi asupra adevăratului motiv: Rebecca avusese îndrăzneala să se distreze. Îşi dădea seama că timp de cinci ani — cam de când se ocupa de afaceri — nu fusese fericit. Nu făcuse cancer, nu suferise îngrozitor în fiecare minut al zilei, dar fie că muncise, fie că îşi făcuse griji legate de muncă, fie că îşi petrecuse dezamăgitor viaţa personală. Se trezea dimineaţa, se spăla şi în timpul zilei nu se întâmpla nimic extraordinar. Nimic palpitant, nici măcar pentru cinci minute. Îl speriase faptul că se răzbunase pe Rebecca, dar fusese ca şi cum ar fi văzut la televizor încă o atrocitate prost filmată într-o ţară pe care n-o poţi găsi pe hartă; care ţine cât o gâfâială până ajungi la frigider.

- Înţeleg, spuse Betty.

Jim o zări pe Serafina intrând împopoţonată alături şi îi zâmbi. Îi era cu neputinţă să înţeleagă de ce-i trebuia unei instructoare personale un birou. Biroul era minuscul, dar, îşi spunea el, Serafina ar fi putut organiza orice prin telefonul mobil. Biroul era, probabil, un accesoriu al succesului, ca maşina ei sport. Venea doar de două ori pe săptămână şi stătea o jumătate de oră sau maximum o oră. Ca de obicei, era îmbrăcată în cele mai ţipătoare culori posibile — azi în verde şi galben de papagal — şi cu un pic de lycra pe ea, atât de strâns, că ţi se făcea milă de el, deşi frumuseţea şi trupul ei erau perfecte, încât ar fi putut să se îmbrace şi

într-un cort și tot ar fi atras mai multă atenție decât și-ar fi dorit orice femeie; puteai să te holbezi și iar să te holbezi la ea, și tot nu-ți venea să crezi că avea un trup atât de frumos; asta era meseria ei — o formă imaculată de prostituție.

Chiar și în urmă cu doi sau trei ani, ar fi încercat-o. Cu siguranță că tipa era prea frumoasă și prea prosperă ca să-l înțeleagă (Serafina emana Succesul), dar măcar ar fi încercat. Pierdea bătălia și înăuntrul lui se instala o groaznică stagnare. Jim detecta un miros, o duhoare de cârpă de vase care se ținea scai de el. Oricât de des s-ar fi spălat, putoarea rămânea; își schimba hainele, se freca, era generos cu loțiunea aftershave, dar era ca și cum ar fi răspândit mirosul de mort; corpul lui absorbea descompunerea, fără a avea stimulentul unui mormânt.

Nu, adevărata plăcere ar fi acum să aibă o poză bună cu Serafina goală, ca s-o poată duce acasă și să fantasmeze îndelung. Era mai simplu pentru toată lumea. Nimeni n-ar fi ieșit vătămat. Când era la școală, cel mai mult își dorea — deși, evident, nu recunoscuse niciodată — o nevastă pentru care să moară și o nevastă care să moară pentru el. Acum, să aleagă un restaurant (și cheltuiala respectivă), să cadă de acord amândoi ce film vor să vadă, să se concentreze să spună ceea ce se cuvenea sau măcar să *nu* spună ceea ce *nu se* cuvenea, toate aceste eforturi deveniseră prea istovitoare pentru el. Remarcile care-l costaseră pierderea unor iubite erau incredibile („Munca o să-și arate roadele", „ai niște picioare colosale", „te iubesc"); de fapt, nimic din ce spui nu e sigur, dar încerci să filtrezi declarațiile care distrug legăturile.

Avea să se termine totul în curând. Furia dispăruse în mare parte, era mai degrabă acea stare de acceptare la care se prefac că au ajuns bolnavii incurabili, când își dau seama că împotrivirea nu ajută la nimic. Un faliment ar fi pentru el o ușurare, pentru că ar putea renunța. Ar putea, probabil, să-și găsească o slujbă pe undeva și, deși nu s-ar îmbogăți, ar trăi fără griji.

— Înțeleg, spuse Betty, punând jos receptorul.

— E... stai... nu durează mult.

Betty își puse haina și îl lăsă pe Jim în imensa gură de 50 pe 55 cm care înghițea numai bani gheață. Betty se dusese să scoată pe cineva din căcat. Avea prieteni care lucrau pentru marii jucători, care mai telefonau uneori. Când se înpotmoleau de tot, când capetele lor pline de parole și plătite cu bani grei se blocau într-un impas care le distrugea cariera și clienții lor nu băgau de seamă, recurgeau pe fuiș la Betty ca să rezolve treaba. Firește că nu-l plăteau. Lui îi plăcea să rezolve problema, dacă era gravă. Problemele simple (un calculator nebăgat în priză) îl înfuriau; după o catastrofă pentru care trudea non-stop cinci zile și cinci nopți, se întorcea la birou în extaz.

Când Jim pornise afacerea, erau în Londra trei firme de web. Dintre toate problemele, prima fusese să explice web-ul. „Nu"-urile apăreau în trei forme; forma nu-prea-pricep-chestia-asta. Apoi venea forma e-foarte-interesant-și-ai-categoric-dreptate-dar-să-mai-așteptăm-să-se-așeze-lucrurile-și-revenim-la-tine. Și, în cele din urmă, forma dar-avem-deja-un-website.

Și deodată apăruseră zeci de concurenți, plus, mai nou, marile firme, care aveau propriul lor soft, și firmele mici care își cumpărau site-urile web de la magazinul din colț. Participase la goana după aur și se alesese cu o grămadă de cărbuni, deloc amuzantă. Pionierii nu reușesc, își dădea el seama, ci sfârșesc lefteri în baruri, în căutare de ascultători, sau mor de frig, cu oasele călcate în picioare de contrabandiști înfășurați în blănuri.

Jim se duse la calculatorul desktop al lui Betty. Îi aparținea lui Betty. Jim nu-și putea permite unul. Era cel mai puternic desktop care se putea cumpăra în luna aceea, având cipul cel mai de temut.

Totuși, Betty nu știa aproape nimic despre hard. Nici Jim nu pricepea mare lucru, dar știa suficient pentru a desface șuruburile și a-i scoate circuitul principal. Îl puse sub talpa

dreaptă și îl strivi ușor. Apoi introduse cu grijă circuitul în calculator.

Asta o să-l țină un timp ocupat cât o să lipsesc, își zise Jim. Călătoria în Franța nu era o vacanță. Era ultima lui șansă.

*

Ploaia cădea cu răutate, de parcă ar fi încercat să-l atace pe Jim. În timp ce privea pe geamul cabinei din aeroportul din Nisa, înnegrit de furtună, Jim se străduia să se calmeze.

Da, era nedrept. Zburase pe o distanță atât de mare, până în sudul Franței în august, de la Londra (unde soarele apăruse pentru prima dată după patru luni), ca să dea acum de ploaie, după ce cheltuise banii pe care nu-i avea pentru această vacanță. Nu mai avusese o vacanță de opt ani. Socotise în timpul zborului. Trecuseră opt ani de când cheltuise bani ca să plece undeva să se distreze. Nu lucrase chiar în fiecare zi în acești opt ani, dar aproape.

De când aterizase, se luptase cu un puternic imbold de a izbucni în lacrimi și de a striga: „N-am avut o vacanță de opt ani! Trăiesc într-un oraș fără soare. Nu cer decât cinci zile de soare și de aceea am zburat până în sudul Franței, o regiune celebră pentru numeroasele sale zile însorite, mai ales la mijlocul lui august, o lună celebră pentru căldura sa insuportabilă. Nu vreau cultură. Nu vreau distracții. Nu visez femei. Nu cer decât cinci zile de soare."

După ce Jim se îngrozise la agenția de voiaj de prețul biletului (fusese prea târziu să mai găsească locuri la Apex* sau la clasa economică), nu reușise să se decidă cât avea de gând să stea.

Îl ispitea un weekend prelungit, de patru zile, dar asta ar fi însemnat doar două zile întregi, pentru că avionul sosea

---

* A(dvance) P(urchase) Ex(cursion) — tip de tarif internațional în transportul aerian care oferă reduceri în cazul deplasărilor pe termen lung, cu condiția ca rezervările să fie făcute din timp. (*N. ed.*)

și pleca înainte de-a apărea soarele. Și dacă tot se ducea acolo, ar fi fost bine să stea un timp. Îi surâdea ideea de-a petrece două săptămâni (cui nu i-ar surâde?), dar era imposibil, biroul ar fi fost închiriat altcuiva până atunci; chiar și creditorii l-ar fi uitat între timp. O săptămână nu însemna în fond mult mai mult decât cinci zile, dar *părea* mult mai lungă; cinci zile erau de fapt o săptămână de muncă, dar *nu* păreau; cinci zile păreau doar câteva zile, sunau la fel ca două sau trei zile, deși aveai un supliment. De fapt, se simțea neliniștit și dacă lipsea doar cinci zile, pentru că tocmai atunci ar fi putut veni vreun apel telefonic, o ofertă grasă pentru o afacere barosană. Dacă ar fi doar câteva apeluri și cineva ar fi dispus să aștepte câteva zile, n-ar fi o problemă, pentru că și când reușea să-și vândă serviciile urma o procedură nesfârșită (implicând luni întregi de negocieri și de repetații), dar nu se scutura de teamă că, dacă nu va fi acolo ca să spună „O să apar săptămâna viitoare", toată afacerea se va duce de râpă.

Jim știa că frica asta izvora din acea singură ocazie din perioada când se bucurase că era propriul lui stăpân și își oferise un prânz prelungit și douăzeci de minute de soare în Soho Square. Când se întorsese la birou, găsise un mesaj de la Ambasada Franceză înregistrat la ora 12,15 (la trei minute după ce plecase), și, când întorsese apelul la 15,37 (notase ora), pierduse deja comanda. Îl enervase chestia asta, pentru că se și vedea dând târcoale Ambasadei Franței, cu franțuzoaicele făcându-i pe plac, chiar și alea nasoale, și pentru că, lucrul cel mai grav, descoperise recent că firma Cresswell îi înhățase comanda. Era teama că avea să piardă acel apel telefonic care-ți salvează viața și te îmbogățește — factorul esențial din cauza căruia nu-și mai luase o vacanță de opt ani (și nici nu avusese vreun ban).

Tipa de la agenția de voiaj se holbase la el. Neîndoielnic, era o femeie prietenoasă, dar începea să se facă simțită chiar și la ea o oarecare enervare. Încremenise. Nu reușea să se

hotărască. Multe cupluri se căsătoreau fără să stea pe gânduri cât stătea el. Era atât de frustrat, încât nu putea să se decidă între cinci zile sau o săptămână; se blocase. Era ca și cum femeia i-ar fi cerut să înmulțească în minte 123 768 cu 341 977.

Jim se gândise să găsească un alt subiect de conversație, ca să-și mascheze paralizia. Era jalnic, la asta ajunsese, stând acolo, într-o agenție de voiaj, incapabil să aleagă și incapabil să se ridice și să plece, deci, în general, incapabil de orice; era convins că asta va fi cea mai importantă decizie pe care o va lua vreodată și nu putea s-o ia, dar dacă ieșea în momentul acela, n-avea să mai plece niciodată în vacanță și avea să clacheze. Nu putea să se gândească decât cum lua întotdeauna numai decizii proaste. Își cercetă sinele, în căutarea unor semne, a unor indicii, a unor dorințe lăuntrice.

— Urmărești meciurile de fotbal? o întrebă el pe funcționară.

— Cinci zile e tocmai bine pentru relaxare, spuse ea.

N-o puteai condamna; să vândă un bilet pentru Nisa nu reprezenta pentru ea marele succes al zilei. Alți trei clienți așteptau nerăbdători să fie serviți, dorind, inevitabil, să-și ducă familiile numeroase la Melbourne. Poate că asta se întâmpla în mod regulat, să aibă în fața ei oameni istoviți, cu mintea goală. Spre mirarea lui, cartea lui de credit mai era valabilă, ceea ce dovedea cât de puțină atenție acordau companiile de cărți de credit depășirilor de cont. Îl cuprinse un val de recunoștință față de funcționara agenției și se gândi să-i cumpere un buchet de flori, dar asta ar fi însemnat să recunoască într-un fel că era falit; în plus, dacă l-ar fi cumpărat, n-ar mai fi avut bani pentru prânz. Poate că acesta era cel mai prețios ajutor pe care-l primise în viață, poate că asta era mâna de care avea să se agațe ca să nu se înece.

În timp ce își târșâia picioarele printre ceilalți călători, ca să coboare din avion, Jim își repeta în sinea lui că ploaia nu era o problemă. Trecuse de ora cinci, deci oricum n-ar fi putut să mai ajungă la plajă în ziua aceea, și de vreme ce aici

nu ploua niciodată în august, ploaia de acum sporea șansele unui timp însorit a doua zi, când putea sta la plajă cât îl ținea pielea.

Lângă banda rulantă a bagajelor, îl văzu clar pe Charles Kidd. Reperase pe cineva care semăna cu el în celălalt capăt al terminalului pentru plecări de la Heathrow, dar nu era sigur și era prea obosit ca să se ridice să vadă mai bine. Kidd era un avocat care făcuse câteva contracte pentru Ice, iar Jim îl văzuse ultima oară urcându-se într-un taxi cu două femei cu care se culca el; femeile nu erau nici frumoase, nici urâte. Vorbise cu una dintre ele mai demult, la o petrecere, o fizioterapeută pe jumătate birmaneză, care era clar că își dorea companie, dar Jim se concentrase asupra unei studente americane mai arătoase, care își pregătea un doctorat pe tema rezolvării conflictelor și care fusese foarte prietenoasă, iar el își dăduse seama prea târziu că ea era prietenoasă, cu oricine o asculta și că n-o interesa absolut deloc să aibă vreo legătură cu el.

Kidd se afla la celălalt capăt al benzii rulante, pe care nu era încă nici un bagaj. Jim se hotărî să nu se ducă să-l salute. Era total epuizat. N-avea nimic cu Kidd, chiar îi plăcea de el, dar nu simțea nevoia să-i spună nimic; dacă se ducea la el să schimbe câteva vorbe, avea să-l întrebe „Cum merg afacerile?", iar el trebuia să spună „Bine". Minciuna era partea cea mai grea. Față de oamenii din branșă nu puteai să lași să respire nici un dumf de dezamăgire, iar prietenilor nu se cuvenea să le spui „Dacă nu se petrece un miracol, săptămâna viitoare îmi pun lațul de gât".

Bagajele tot nu veneau. După zece minute, Jim se căznea atât de tare să-și țină ochii deschiși, încât se decise să se ducă spre Kidd, care se bucură nespus să-l vadă.

— Ce faci aici?

— Stau la un prieten câteva zile.

— Eu îmi vizitez un prieten, care are o casă enormă în St Tropez. Are piscină, e indecent de mare, cu ziduri înalte,

nici nu e nevoie să pui piciorul în afara ei. Și nu trebuie să-ți spun că plajele sunt dezolante în perioada asta a anului. Trebuie să vii pe la noi.

Brusc, toți îl invitau să stea cu ei în sudul Franței. Era tentant. Casa lui Hugo se găsea pe undeva pe lângă Nisa și nu se îndoia că era, probabil, o șandrama rustică în comparație cu ce-i oferea Kidd. Kidd nu trebuia să-l îmbie mai mult; Jim era sigur că era un palat, plin de franțuzoaice bogate, goale și excitate. Așa era, precis. Când începi să crezi că viața e palpitantă și strălucitoare, după un timp vezi că nu e deloc așa, apoi îți dai seama că este, dar nu pentru tine. Doar pentru oaspeții de pe listă. Tu doar te uiți pe gaura cheii, reflectă Jim.

De fapt, probabil că asta era pentru el singura cale spre un trai decent: o căsătorie avantajoasă. Vechiul truc cu nevasta bătrână și bogată. Tatăl lui Kidd deținea câteva străzi din Londra, unul dintre frații lui era parlamentar, celălalt avea un lanț de cluburi de noapte în toată Europa, și totuși Kidd era o persoană extrem de agreabilă. Jim se simțea atras în cel mai înalt grad de Kidd, înclinând să uite de Hugo, care era cam obositor uneori; dar știa că Hugo avea să-l aștepte afară și, oricât și-ar fi dorit, nu prea se pricepea să tragă-n piept oamenii.

Valiza lui Kidd ieși a doua din avion. Jim îi ură o vacanță plăcută, după care trebui să aștepte o jumătate de oră ca să apară și valiza lui, tocmai când se gândea că va trebui să completeze ceva formulare.

Hugo îl aștepta afară, îmbrăcat în șort, în ciuda ploii torențiale.

— Unde naiba ai fost până acum?

— A trebuit să satisfac o stewardesă, răspunse Jim.

Preț de o secundă, observă că Hugo îl luase în serios. Faptul că el fusese timp de douăzeci de minute impresarul incompetent al unei formații de rock-and-roll îl încondeiase pentru totdeauna în mintea lui Hugo ca o sălbăticiune; cei care n-avuseseră niciodată vreo legătură cu acest domeniu socoteau că era un fel de desfrâu non-stop, când, de fapt,

Jim condusese întreaga operaţiune din bucătăria mamei lui şi singura plată pe care o primise în timpul acestui demers fusese o ameninţare cu moartea, iar dacă era întrebat, întotdeauna spunea că meseria asta era la fel de palpitantă ca statul la coadă la oficiul poştal.

Hugo fusese coleg de şcoală cu el. Nu erau foarte apropiaţi, dar se întorceau acasă pe acelaşi drum în fiecare zi. Jim avea două amintiri pregnante despre Hugo din şcoală. Hugo încasa o mulţime de bătăi pentru că era neamţ (în afară de a fi negru, nimic nu putea fi mai rău); deşi Hugo o căuta cu lumânarea, susţinând Germania la meciurile internaţionale de fotbal; de asemenea, avea o puţă cât un sâmbure, ceea ce atrăgea, probabil, şi mai multe chelfăneli. Hugo era un exemplu uluitor de nefuncţionare a ereditãţii; tatăl lui ţinea prelegeri de literatură la universitate şi mama lui era profesoară de vioară. Hugo citise, probabil, în afara manualelor de şcoală, vreo cinci cărţi în toată viaţa (silit), iar Jim îşi amintea că, deşi aveau doar doisprezece ani, îşi dorea să nu fie văzut cu Hugo în public din cauza notelor de rahat pe care le avea.

Jim nu prea-l mai văzuse după terminarea şcolii, deşi mai afla câte ceva despre el, pentru că mama lui se întâlnea din când în când cu mama lui Hugo la supermarketuri. Apoi, în urmă cu o lună, se ciocnise de Hugo într-un restaurant italian din Charlotte Street. Hugo îi spusese că avea o iubită rusoaică şi că închiriase o casă pentru câteva săptămâni în Châteauneuf, lângă Nisa, aşa că de ce n-ar veni şi el să stea cu ei? Căldura cu care-l întâmpinase Hugo şi generozitatea gestului său îl înduioşaseră pe Jim, dar acesta refuzase. Apoi mai chibzuise şi se gândi totuşi să se ducă. Era clar că avea nevoie de o vacanţă şi era prea nefericit şi prea bătrân ca să stea singur undeva.

Jim era de asemenea impresionat că Hugo venise să-l ia de la aeroport, înainte de a-şi aminti că, deşi Hugo nu ţi-ar împrumuta nici măcar cinci lire, era foarte fericit să te ducă de

la Londra la Inverness cu mașina; ar fi condus mașina și până la baie, dacă s-ar fi putut.

Alergară în zigzag în parcare, prin ploaie, ocolind băltoacele imense. Pe Jim nu prea-l interesau mașinile, dar știa să recunoască un BMW scump, nou-nouț. Când îl vedeai, era ca și cum ai fi făcut turul unui univers alternativ. Nu-i spusese niciodată lui Hugo că încercase să se angajeze la banca în care-și începuse Hugo cariera. Era una dintre acele umilințe de care puteai să faci haz cu un prieten bun; dar Jim se considerase întotdeauna mai deștept decât Hugo și se simțise jignit pentru că Hugo reușise să ia postul (deși tatăl lui Hugo redactate în locul lui scrisoarea de candidatură) și pentru că nimic nu era mai rău decât să te prostituezi și apoi să descoperi că nu te vrea nimeni.

Mașina asta ar fi putut să fie a lui, vila închiriată ar fi putut să fie a lui, el ar fi putut să fie pe locul șoferului, culegând din Londra o cunoștință pauperă.

În ciuda ploii persistente, până și indicatoarele rutiere franceze îl încântau. Erau mai elegante, mai sofisticate decât cele britanice. Era minunat să pleci din Londra în vacanță. Din câte știa Jim, Châteauneuf era o suburbie a Nisei, unde se putea ajunge după o scurtă călătorie cu autobuzul. Deveni clar în scurt timp, după ce rulaseră în mare viteză vreo douăzeci de minute, că acel Châteauneuf unde Hugo închiriase o vilă era în altă parte și că „lângă Nisa" era o apreciere foarte elastică. În timp ce se îndepărtau în goană de coastă, Jim tânjea după Kidd și reședința lui din St Tropez, plină de aristocrate splendide.

— Katerina o să ne pregătească ceva și pe urmă putem merge toți la un club în Cannes, spuse Hugo, dându-i un pumn — în glumă, presupunea el — în coapsa dreaptă, un pumn foarte osos și extrem de dureros, care-i paraliză tot piciorul.

Jim se cutremură la ideea de a merge într-un club și se hotărî să aștepte cinci minute până când Hugo avea să creadă

că uitase de pumn şi, când nu erau într-o curbă, să-i tragă una zdravănă. Jim nu mai fusese de ani de zile într-un club. Nu-şi mai dorise să intre într-unul de ani de zile; de la şaisprezece până la douăzeci şi patru de ani locuise în cluburi, dar perspectiva de a plăti pentru a fi asurzit şi strivit de adolescenţi care se luptau să fie serviţi la bar aproape că îi provoca năduşeli. Nu dormise de trei zile, trudind ca un sclav la o propunere de ultim minut pentru o companie de înregistrări. Săptămâni la rând te scobeşti sub unghii fiindcă n-ai altceva de făcut şi, în momentul când te pregăteşti să pleci în vacanţă, cineva te solicită pentru un site de câteva milioane de lire. După patruzeci şi opt de ore de nesomn, mai primise o comandă urgentă de depanare.

Îl sunase, din partea unei companii de televiziune, un tip cu un nume total neadecvat, dar de neuitat, domnul Heaven*. Jim şi-l amintea foarte bine pe domnul Heaven; una dintre cele mai pregnante caracteristici ale marilor companii era că indivizii care se ocupau de web erau întotdeauna incapabili să facă altceva mai important. Erau incompetenţii care ar fi trebuit concediaţi, dar nu erau, fie pentru că erau ruda cuiva, fie pentru că şefilor le era milă de familiile lor. În ciuda reputaţiei de duritate a lumii afacerilor, Jim nu întâlnise vreun caz în care cineva să fie dat afară pentru incompetenţă sau incapacitate în general; se făceau concedieri numai când prada se împuţina, iar atunci nu mai conta cât de eficient erai. Şi, firesc, nulităţile ca Heaven erau cele mai dornice să fie masiv pupate în cur.

Jim muncise pe brânci o săptămână ca să producă un pachet pentru Heaven, nu doar în speranţa banilor, ci şi pentru că perspectivele îl tentaseră cu adevărat. Poate că lui Heaven nu-i plăcuse. Poate că nu-l înţelesese. Poate că i se păruse prea scump. Poate că primise o ofertă mai bună. Poate că nu primise materialul. Jim nu aflase niciodată, fiindcă nu

* Paradis (lb. engl.). (*N.t.*)

reușise să discute cu Heaven sau să obțină vreun răspuns sau vreo informație cât de mică de la secretarele din biroul lui; era enervant să primești un șut în fund de la Heaven, dar era și mai dureros să fii tratat la fel de niște fețe, pentru care cea mai mare realizare în viață era aplicarea machiajului. După ce sunase la telefon o vară întreagă, la diverse ore, Jim renunțase.

Dar la optsprezece luni după ce Jim se plictisise să mai încerce la biroul lui, îl sunase Heaven.

— Aș vrea să discutăm câteva chestii în legătură cu propunerea ta, spusese el.

Pe Jim îl mirase foarte mult reapariția lui Heaven; de aceea nu ajungea nicăieri, pentru că pur și simplu nu putea să se pună în pielea altora. De ce să aștepți un an ca să-i răspunzi cuiva? Poate că agenții de vânzări, lingăii și alți gâdilători de orgolii din staulul lui Heaven nu mai funcționaseră; dar chiar și așa, doar nu se aștepta ca sunând după *un an și jumătate* să primească niște limbi?

— Zău? răspunse Jim.

— Ai putea veni mâine să schimbăm câteva vorbe?

Jim se întâlnise o singură dată cu Heaven. În biroul lui din Newcastle. La ora nouă dimineața. Jim plecase de acasă la patru și jumătate, cheltuise o avere pe biletul de tren, dar era excitat de importanța întâlnirii; când ajungi să vorbești față-n față înseamnă că a sosit momentul. Întrevederea cu Heaven durase patru minute; Jim nu putea să se gândească decât la felul în care și-or fi petrecând secretarele zile întregi făcând bășcălie de Heaven, în timp ce acesta consumase trei minute și patruzeci de secunde din întrevedere pentru a elogia farmecul Newcastle-ului și apoi ceruse o ofertă, genul acela de oferte pe care sunt menite să le comunice telefoanele sau Poșta Regală.

— Sunt prea ocupat, spusese Jim.

Culmea e că era adevărat; trebuia să prindă un avion peste douăzeci și patru de ore. Nu dormise de două zile; mai avea

în faţă o zi de muncă înainte de a fugi la aeroport. Se uitase cum îi tremura receptorul în mână.

Afacerea lui se prăbuşea atât de rapid, încât nu mai avea timp pentru afaceri. Desigur, Heaven era un pierde-vară monumental. Jim avea convingerea că Heaven voia doar o persoană care să-i confirme puterea, de aceea nu intenţiona să propună o întâlnire după întoarcerea lui. Dar dacă se înşela? Dacă această propunere ce părea imposibilă era salvarea lui, o deschidere dezgustătoare spre bogăţie şi triumf? Dacă Heaven, marele şarlatan al companiilor, urma să-i ofere în cele din urmă un contract?

— Putem da oricând afacerea noastră altcuiva, glumise Heaven.

Jim observase, scârbit, că Heaven îşi schimbase tonul de vechi camarad într-unul de gangster, fără să respire.

— Nu, du-te cu afacerea ta de căcat la alţii.

*

— Mă gândeam să mă culc devreme, rosti Jim.

— Eşti un ticălos nenorocit, spuse Hugo.

Era clar; comisese o greşeală, ar fi trebuit să manifeste un entuziasm nebun faţă de ideea de a merge la club şi apoi să simuleze o indigestie după masă. Era atât de ostenit, încât aproape că avea halucinaţii; la început, Kidd i se păruse o fantasmă.

De când Jim dăduse semne că nu voia să meargă, Hugo făcuse tot posibilul să-l târască până acolo. Hugo adora acest gen de sadism la scară mică. În plus, ar fi trebuit să-şi dea seama că Hugo era încă pradă sindromului unor iubite mult mai tinere, voia să arate că încă era în stare să-şi facă de cap toată noaptea. O pereche de role moderne erau proptite ostentativ de bancheta din spate — încă o demonstraţie de vigoare şi de modernitate.

— Câţi ani are Katerina?

— Douăzeci și doi, recunoscu Hugo cu o umbră de stânjenală.

Diferența de vârstă de paisprezece ani nu se încadra la smulgerea iubitei din leagăn, fiind vorba de treizeci și șase, respectiv douăzeci și doi de ani, dar nu cu mult.

— Și cum ai cunoscut-o?

— Ți-l amintești pe prietenul meu Gavin?

— Nu.

— Trebuie să ți-l amintești.

— Nu, nu mi-l amintesc.

— Gavin. Gavin. L-ai întâlnit la una dintre petrecerile mele.

— A, da, acum mi-l amintesc.

Jim nu și-l amintea, dar Hugo făcea exerciții.

— Ia zi, cum arată?

— Ce legătură are?

— Dacă ți-l amintești, spune cum arată.

— Habar n-am. Ca un om…

— Ce culoare are părul?

— Șaten.

— Mai încearcă.

— Blond?

— Poartă ochelari?

— Nu-mi amintesc să fi purtat ochelari când ne-am cunoscut.

— Nu ți-l amintești deloc. De ce-ai spus că ți l-ai amintit?

— Pentru că nu vreau să ne certăm din cauza asta.

— Ei bine, a ajuns la Sankt-Petersburg, unde are supermarketuri. Și-a luat o iubită rusoaică și s-au căsătorit. Am fost la ei la nuntă și acolo am cunoscut-o pe Katerina; e prietenă cu nevasta lui Gavin. Și acolo a început povestea.

— Dar stă cu tine la Londra?

— Deocamdată. Problema este că a trebuit să-i fac rost de viză. A trebuit să angajez un avocat, fir-ar să fie. A trebuit să apelez la parlamentarul meu. A durat luni de zile. Și a trebuit să-i plătesc un curs la Christie's. Ai idee cât de mult costă

asemenea cursuri? Sunt convinşi că orice rusoaică nemăritată vine în Anglia să se prostitueze. Cât despre francezi… am crezut că o să fim nevoiţi să contramandăm vacanţa. I-au dat viza abia ieri, nenorociţii.

Ian îi spusese că iubita lui Hugo era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată. Pesemne că era o tipă extraordinară, dacă-l făcea pe Hugo să scuipe atâtea parale.

— Cu ce se ocupă?

— Cu mai nimic. Ştii, acum, în Rusia, aproape toată lumea e în şomaj.

Lui Jim nu-i venea să creadă că încă mergeau cu maşina. Unde era casa aia? Ajunseră, probabil, pe la jumătatea drumului spre Paris. Să-i dea un pumn lui Hugo?

— A venit cu o prietenă, Alzbeta, continuă Hugo. E cam nervoasă, pentru că nu i-a plăcut nici unul dintre bărbaţii cu care a fost până acum. Ne-ai face tuturor un serviciu dacă te-ai ocupa mai mult de ea.

Dacă Hugo îi sugera asta, răspunsul trebuia să fie un „nu" categoric.

— Situaţia cu repartizarea dormitoarelor e cam complicată pe moment, spuse Hugo.

Jim se crispă, amintindu-şi de invitaţia lui Hugo din restaurant, când spusese: „E atâta spaţiu liber nefolosit."

— Şi dacă te-ai înţelege cu Alzbeta, ar fi mai simplu cu repartiţia. Mi-amintesc totuşi că tu te mişti mai greu, aşa că o să trebuiască să aranjăm ceva pentru seara asta; avem patru dormitoare, care ar fi fost suficiente, dar acum două zile a venit pe neaşteptate un prieten al lui Ralph. Aşa că eu şi Katerina stăm într-unul, Ralph în altul, Alzbeta în al treilea; voiam să şi-l dau ţie pe ăsta, dar toată săptămâna trecută a dormit săraca pe canapea, cât a fost Udo aici, aşa că acum are şi ea dreptul la un dormitor. Deci, până îţi croieşti drum în camera Alzbetei, ai de ales: dormi pe canapea sau împarţi dormitorul cu Derek, prietenul lui Ralph. Măcar două nopţi, că pe urmă vin Marcus şi Jane şi trebuie să regândim totul.

Jim își dorea din toată inima să-l strângă de gât pe Hugo. Acesta era motivul — de parcă ar fi trebuit să i se amintească asta — pentru care nu păstrase legătura cu el; era un căcănar sau, cum se spune la oraș, un mare pițiponc. De ce nu recunoștea Hugo că exagerase cu ospitalitatea? Ar fi fost acum în St Tropez și s-ar fi bucurat de viața pe care o văzuse atâta timp de departe.

În adolescență, Jim dormise pe podele, pe pragul ușilor, în paturi burdușite cu necunoscuți, în gări, chiar și într-un hambar. Nu era nici o problemă. După treizeci de ani se întâmplă ceva: ai nevoie de un spațiu al tău, de un minim confort. Dă-l naibii de St Tropez, chiar și un hotel păduchios din Nisa ar fi fost mai bun. Un somn lung și liniștit, te trezești târziu și hop, la plajă, printre cei mai maiestuoși sâni.

Și în loc de asta, era acum la jumătatea drumului spre Paris, pregătindu-se pentru un somn deranjat de sforăiturile unui lăbar de finanțist.

Furia îi mai amorți. I-ar fi putut face reproșuri lui Hugo, dar asta l-ar fi încântat și mai tare pe amicul lui. Și era prea obosit ca să rămână furios; îi era atât de somn, că dacă Hugo l-ar fi aruncat într-un șanț și i-ar fi spus să-și petreacă noaptea acolo, nu s-ar fi ostenit să protesteze.

— Și cum merg afacerile? întrebă Hugo.

— Bine, spuse Jim.

*

Hugo dădu înapoi cu mașina intrând în alee, cu grija unui bărbat care-și iubește vopseaua mai mult decât pe mama lui și căruia îi place să arate cât de bine se pricepe să dea înapoi.

Există o oarecare libertate în epuizare, recunoscu Jim când intră; nu-i păsa dacă avea o înfățișare prezentabilă sau dacă va face o impresie bună asupra fetelor. Katerina și Alzbeta ședeau la masa din bucătărie, cu aerul relaxat al unor femei care dăduseră gata cina. Se uitau pe un exemplar din *Sun*, deschis la paginile de sport. Jim nu avea nici o îndoială

că, în schimbul şederii lor în sudul Franţei, făceau toate treburile casnice şi găteau. Pentru că Hugo nu se simţea împovărat de ruşine şi de sentimentul dreptăţii.

Katerina nu era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse Jim vreodată, dar „frumoasă" avea să fie întotdeauna unul dintre cuvintele folosite pentru a o descrie. Era blondă şi purta o rochie uşoară, care lăsa să i se vadă mult din pielea bronzată.

— Jim, am auzit atâtea despre tine! spuse ea râzând, cu un vag accent şi o uşoară cochetărie politicoasă.

„Am auzit atâtea despre tine" era una dintre propoziţiile pe care le auzi de câteva ori pe an, dar Jim nu reuşise niciodată să dea o replică tăioasă şi n-avea de gând s-o dea acum. Katerina îi plăcu din prima clipă şi îşi dădu seama că uitase să-i întoarcă pumnul lui Hugo.

Alzbeta era pistruiată; avea părul şaten prins la spate şi purta un tricou lăbărţat şi un şort larg. Părea genul de femeie liniştită, care ia dragostea în serios. Îi plăcu şi de ea, dar nimic mai mult.

— Avem o întrebare importantă pentru tine: cine este Mockmeanman? întrebă Katerina.

— Markmonmang, spuse Alzbeta.

— Ba nu, Meekmarr-mormon, spuse Jim, privind peste umăr.

— Da. Scrie totul aici. Când s-a născut, ce face în pat, ce haine îi plac. Dar nu scrie cine este.

— E un fotbalist, spuse Jim.

Feţele Katerinei şi Alzbetei se luminară. Cele două schimbară râzând câteva vorbe în rusă şi Jim se simţi de parcă ar fi pocnit o petardă.

— E un fotbalist foarte bun. Joacă la Liverpool, adăugă el, ca să arate că ştie despre ce vorbeşte.

— Fotbaliştii ruşi sunt cei mai buni din lume, spuse Alzbeta.

Hugo intră.

— Se-aude ceva cu cina?

Era evident că cerea de mâncare, dar se simțea un pic inhibat de Jim.

Katerina arătă spre o oală care bolborosea.

— Supa e gata; dar acum citim ziarul. Mai așteaptă zece minute.

Ea și Alzbeta reveniră la paginile de sport.

— Unde e Ralph?

— Ralph și Derek au ieșit; cu mașina.

Katerina o spuse ca și cum ar fi bucurat-o teribil chestia asta.

Hugo îl conduse pe Jim prin vilă. Era fie nouă, fie renovată excesiv; existau două canapele mari, de piele, din care să alegă, ambele imaculate, în afară de ziarele englezești desfăcute pe secțiuni ici și colo, casete de bijuterii pentru CD-uri rusești și mai multe scrumiere pline. Ieșiră în grădină.

Era o bucată de rai. O grădină imensă, înconjurată de ziduri, dar florile, copacii și tufele erau atât de multe și de întinse, încât ar fi izolat proprietatea de drum și de restul satului dacă ar fi fost lăsate să crească în voia lor. Exista și un bazin cu apă, care îl dezamăgi pe Jim pentru că era cam prea mic pentru a putea înota în el — una dintre chestiile alea ca o băltoacă pentru păsări, instalată ca să se poată scrie în pliant că era o piscină; dar își slujea scopul de a încuraja lepădarea hainelor și era cu siguranță suficient de mare pentru a putea să faci sex în el — justificarea principală a piscinelor. Jim era vag conștient că i-ar plăcea s-o vadă pe Katerina îmbrăcată și mai sumar, cu siguranță, un lucru inevitabil în acel decor, deși era de asemenea conștient că își dorea cu disperare doar un mic spațiu închis, cu o saltea, în care să se poată izola vreo douăsprezece ore, după care ar fi fost din nou gata să abordeze universul.

Departe, la orizont, se contura ceva vag industrial, dar trebuia să-ți încordezi ochii ca să vezi.

Hugo îi aduse o bere.

— Sunt temperamentale rusoaicele astea.

Hugo trecu de la felul în care îl făcuse Katerina să aștepte zece minute la faptul că unchiul lui cel mai vârstnic mitraliase ruși pe frontul de răsărit în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Tot veneau și veneau; toată strategia lor era de a găsi arme germane și de a intra în bătaia lor. Unchiul meu nu s-a oprit decât când i s-a topit țeava.

Jim se întreba de ce stătea Katerina cu Hugo. De ce stătea Hugo cu ea nu era un mister; Katerina era răpitoare, inteligentă și fără îndoială că funcționa ca un ogar dinamitat. Ca să fim cinstiți cu Hugo, tipul putea fi amuzant când avea chef, era înalt și, pentru un bărbat de 36 de ani, cu bani, se menținea într-o formă acceptabilă și era dotat cu un focos tare. Te-ar fi dus oriunde voiai. Avea de gând Hugo să se așeze la casa lui? Să se pună pe făcut copii?

Hugo nu avusese niciodată o iubită care să facă parte din viața lui; câteva legături duraseră un an sau doi, dar Jim nu știa să fi avut vreo dragoste nebună, de-aia care-ți scapă de sub control și te pune în genunchi. Într-o seară, în ultimul lor an la școală, după ce Jim dusese o prietenă la un restaurant pescăresc scump din Exeter, dăduse nas în nas cu Hugo. Pe atunci, ieșea de două luni cu Sophie. A doua zi, Hugo îl întrebase: „Dar credeam că te-ai culcat deja cu ea." „Da." „Atunci de ce o mai scoți la un restaurant scump?"

Asta deși pasiunea nebună nu-i făcuse vreun bine lui Jim. Povestea se terminase prost, așa cum avea impresia că se terminau toate pasiunile nebune. Încercase să fie un adult responsabil, dar Hugo era cel care avea o slujbă convenabilă, vilă, mașină și o prietenă rusoaică bună de arătat.

Katerina și Alzbeta puseră masa cu îndemânare. Supa fu servită dintr-un castron de porțelan; era bună, dar și Jim ar fi putut face una la fel. Urmă, așa cum se cuvine, o salată rusească, spectaculos de gustoasă. Hugo se îndopa zgomotos,

fără să facă vreun compliment pentru bucate. Jim lăudă salata și își mai luă o porție, în timp ce Alzbeta îl studia.

— Nu arăți ca un specialist în computere, spuse ea.

— Dar cum arată un specialist în computere?

— Ca Derek, spuse ea râzând și strânse rapid farfuriile, înainte ca el să aibă timp să ia ceva de pe masă.

Observația ei se dorise cu siguranță a fi un compliment, dar poate că dezgropase un adevăr adânc; felul în care ocolea el succesul avea poate vreo legătură cu asta. Cum arăta? Ar trebui să întrebe. Poate că Alzbeta reușea să-i dea un sfat în carieră.

Auziră ușa ușuind. O siluetă scundă cu ochelari negri șubrezi își făcu apariția. Hugo îl prezentă drept Ralph. Pentru cineva care învârtea miliarde, ochelarii erau de râsul lumii; așa ceva te așteptai să poarte fiul de doisprezece ani al unei mame singure, fără nici un venit și lipsită de gust. La o privire mai atentă, Jim observă că unul dintre brațe era lipit cu scotch.

— Unde-ai fost? întrebă Hugo.

— A, am dat o raită cu mașina, răspunse Ralph.

Ralph avea expresia inconfundabilă a unui bărbat care mai petrecuse o zi din prețioasa lui vacanță anuală, din cele douăzeci și opt de zile sfinte în care nu trebuie să-și pună la treabă coaiele, în care nu se regulează. Jim recunoscu tactica din anii adolescenței: te urci în mașină și dai o raită în speranța că vor apărea brusc niște femei pe bancheta din spate.

Alzbeta începu să pună din nou tacâmuri pe masă.

— Alzbeta, te culci cu mine? întrebă Ralph.

— Nu, spuse ea și dispăru înapoi, în bucătărie.

Cele scunde erau întotdeauna cele mai rele; pentru că, dacă duceai în pat o fată mai înaltă decât ele, nu o făceai ca să dai din cur, ci ca să le arăți că nu sunt scunde. Ralph își aprinse o țigară și trase adânc în piept.

— Hugo zice că ești obsedat de web; poți conversa cu Derek pe tema asta. Și el se ocupă de același lucru.

Jim dădu din cap, ca și cum nimic nu i-ar fi făcut mai mare plăcere. Era sigur că o să leșine. Se lăsă tăcerea, în timp ce o urmăreau pe Alzbeta aducând înapoi supa și salata. Jim ar fi dat oricât pentru dreptul de a se duce să se culce. După ce trase de câteva ori din țigară cu forța unui Hercule, Ralph o strivi în scrumieră.

— Alzbeta, Derek și cu mine am mâncat deja. Am trecut pe la Ronald McDonald's.

— Atunci de ce am mai adus mâncare? întrebă Alzbeta.

— Habar n-am, spuse Ralph.

Ușa se deschise din nou. Din întuneric ieși încovoiată o siluetă înaltă, care semăna cu o greblă, albă și vag britanică, privind precaut în jur, ca și cum ar fi existat acolo străini de care nu trebuia să se apropie prea mult; proxenetul britanic în străinătate.

— Jim, el e Derek, anunță Ralph.

Jim își dădu seama că era Derek. Dintre toți Derecii din lume, dintre toți Derecii din lume care se ocupau de web, trebuia să fie tocmai *acest* Derek. Derek Cresswell. Bărbatul pe care-l ura cel mai mult. Îl ura pe Derek atât de mult, încât se cam jena de asta, pentru că era o ură care-l chinuia, o ură atât de puternică, încât îl otrăvea. Își consumase ultimele rezerve de energie, își petrecuse o zi călătorind spre sudul Franței, cheltuise sute de lire pe care nu le avea, ca să împartă o cameră cu un bărbat pe care l-ar fi omorât, probabil, cu o imensă plăcere.

De ce îl ura pe Derek cu atâta furie nu era ușor de explicat. Existau câteva motive evidente: Derek avea o companie de internet de mare succes. Succesul lui Jim se datora în mare parte faptului că șterpelise contracte pentru care Derek asudase din greu. Derek îl împinsese cu mâna lui în cea mai cruntă sărăcie. Și Derek nu era bun de nimic; Jim auzise de nenumărate ori de la clienții lui Derek că site-ul nu funcționa cum ar fi trebuit, că se prăbușea cu insistența unui șofer cu un singur braț, legat la ochi, care traversează

Alpii. Dacă Derek ar fi fost competent, victoriile lui ar fi fost ceva mai suportabile.

Apoi, pe lângă Derek, marele vrăjitor al afacerilor, mai era *omul* Derek. Așa cum piticii sunt tipii cei mai agresivi, cei cât niște zgârie-nori (Derek avea, probabil, vreo doi metri înălțime) nu se acomodează nicăieri; se scuză mereu, sunt ca niște plante crescute prea mult, care flutură peste tot. Și mai era o chestie cu numele ăsta; lui Jim nu-i plăcuseră niciodată Derecii. De exemplu, Amandele îi plăcuseră întotdeauna (se culcase cu trei), dar niciodată nu putuse să-i sufere (chiar deloc) pe Derecii pe care-i cunoscuse.

Singura consolare era că nici Derek nu se se bucura că îl vede; nu-l ura pe Jim așa cum îl ura Jim pe Derek (nu era posibil), dar se vedea că nu se simțea în largul lui.

Jim era atât de stors de vlagă, încât dacă ar fi existat în vilă un apartament pentru sinucideri, și-ar fi cerut scuze și s-ar fi dus acolo să înghită câteva sticluțe cu pastile. Apoi se gândi să cheme un taxi, ca să fugă, pur și simplu, dar respinse ideea. Nu avea chef să fie el cel care dădea înapoi.

Îl obosiră atâtea raționamente.

— Cum merg afacerile, Jim? întrebă Derek.

— Bine.

— Voi doi vă cunoașteți? întrebă Hugo.

Chiar și el observase că se întâmpla ceva. Derek își făcu drum spre o canapea, se trânti pe ea și dădu să-și ia un ziar. Ralph și Hugo constatară cu surprindere că el și Derek nu mai aveau ce să-și spună, dar nu comentară.

Alzbeta intră din nou, ca să ia resturile cinei.

— Alzbeta, spuse Ralph, aprinzându-și o nouă țigară. Citeam un articol despre un avion comercial care s-a prăbușit. Au murit toți cei aflați la bord; mi-am amintit ce spuneai tu despre piloții ruși, că sunt cei mai buni din lume.

Alzbeta nu reacționă; dispăru cu farfuriile. Nu se prefăcea că nu-l bagă în seamă pe Ralph; existența lui nu o privea.

— Ce-ar fi să bem ceva? spuse Ralph, îndreptându-se spre cea mai mare sticlă de whisky pe care o văzuse vreodată Jim.

Hugo o zări pe Katerina urcând la etaj.

— Eu mă duc să fac un duș, spuse el. Un duș lung. Hai să ne propunem să plecăm la nouă.

Derek puse jos ziarul și, după ce aruncă un „bine", o șterse.

— Vrei un whisky, Jim? întrebă Ralph.

— Nu, mulțumesc.

Băutura l-ar fi terminat definitiv. Avea nevoie de fapt de o găleată cu cafea tare. Ralph se duse la telefon și începu să formeze un număr.

Jim se lupta cu povara imensă a nedreptății, care refuza să-i părăsească ființa. Unul dintre puținele avantaje ale înaintării în vârstă este că îți pasă mai puțin de ce gândesc alții. Nu-l deranja să fie acuzat că este o lepădătură nenorocită care strică petrecerile, deși această indiferență față de atmosfera încinsă din cameră era primul pas spre a te duce să ți-o iei la labă în parc, în fața unor fete tinere. Cea mai mare fericire ar fi fost să meargă sus și să stingă lumina, dar perspectiva de a se trezi în aceeași cameră cu Derek, de a-i auzi răsuflarea, de a-i mirosi pielea, de a se afla în prezența curului său era insuportabilă.

Canapelele emanau confort, dar să te întinzi pe una dintre ele ar fi însemnat să cedezi. Jim își dorea să poată consulta un instrument care să măsoare care dintre ei doi, el sau Derek, era mai îngrozit să împartă camera cu celălalt. Ar fi fost pregătit să suporte și iadul dacă ar fi știut că Derek suferea la fel și încă un pic.

Ralph gângurea în receptor:

— Suzy, ce-ar fi să vii să stai aici câteva zile? E un loc incredibil. Poftim, spuse el, îndreptând receptorul spre Jim. Spune-i lui Suzy că locul ăsta e incredibil.

— Suzy, locul ăsta e incredibil, se conformă Jim.

— A fost Jim, tipul de cea mai mare încredere pe care-l cunosc.

Ralph era deci în acea etapă a vacanței când ești atât de disperat, încât încerci să-ți procuri bucurii din agenda de

telefoane. Și-l imagina pe Ralph înainte de a începe să cântărească dacă s-o invite pe Suzy și hotărându-se să n-o invite, vrăjit de aventură, ispitit de necunoscut, bazându-se pe livrarea târzie, din străinătate, a unui colet de fericire corectivă. Jim îl observă pe Ralph căscând în timp ce Suzy îi explica fără îndoială că trebuia mai întâi să se spele pe cap sau să dezgheațe frigiderul. De ce naiba căsca Ralph? De când era treaz? De zece ore? De douăzeci de ore? Bărbații adevărați nici nu se gândesc măcar să caște până n-au stat treji patruzeci și opt de ore.

Ce trebuia el să facă, decise Jim, era să meargă la club și să agațe pe cineva (deși asta i se întâmplase o singură dată în viață), ca să-și asigure un pat. Ideea îl făcu să chicotească, știind că prietenii lui căsătoriți și cu progenituri erau convinși că el se regula zi și noapte; și iată-l acum complotând ca să atragă o femeie la pat, doar de dragul patului. Oricum o dădeai, era greu; își văzuse prietenii (chiar și pe cei care aveau căsnicii reușite) târându-se în patru labe și scoțând sunete de fiare sălbatice pentru că erau copleșiți de responsabilitățile lor.

La vârsta de opt ani, oprindu-se să facă pipi după ora de înot de la școală, Jim pierduse autobuzul și se pomenise la o depărtare inimaginabilă de casă, înfrigurat, fără bani și fără să aibă habar ce să facă. Rezolvase problema izbucnind în plâns. Sentimentul că era abandonat și lipsit de orice speranță îl cuprindea tot mai des. Îți faci singur torțe timp de câțiva ani ca să risipești întunericul și crezi că ai alungat groaza, dar ea doar s-a retras, așteptând să revină când ești mai slab.

Londra nu era un oraș scump; un hoț de buzunare cu zece mâini, care îți scotocește fiecare articol de îmbrăcăminte, te caută sub limbă și în rect ca să găsească vreun obiect de preț. Nu poți decât să stai deoparte, că banii se evaporează și nimănui nu-i pasă dacă strigi.

Simțea că în curând va trebui să se dea bătut și asta îl înspăimânta; știa că odată ce îți pui ochelarii cu adevărat negri ai disperării nu mai vezi niciodată lumina soarelui.

Trebuia să înceapă să spere din nou, deşi nu putea să nu observe, în sinea lui, că asta nu-i slujise la nimic în cei treizeci şi şase de ani de viaţă.

Se auziră bocănituri rapide în tavan.

— E Hugo, comentă Ralph. Katerina ar putea să se plângă de tot felul de chestii în legătură cu Hugo. E filistin. Bancher. Are sensibilitatea unui buldozer. Dar o face de trei ori pe zi.

Ralph căscă.

— Mă duc să mă aranjez puţin.

Compasiunea îl îmboldea pe Jim să-i spună lui Ralph: „Nu te obosi, un pic de aftershave n-o să aducă nici o îmbunătăţire."

Pleoapele i se lipeau singure, deşi Jim se temea că era prea obosit ca să poată adormi. Simţea cum i se umflă stomacul de greaţă. Mobilele începură să plutească în jurul lui. Îi venea să-şi plângă de milă. Rămas singur în hol, se hotărî să-şi pună nişte muzică; doar aşa se face în vacanţă. Luase cu el două casete.

Jim cumpăra acum numai casete-pirat. Lucrând în domeniul muzicii, chiar şi pentru o scurtă perioadă, avea snobismul mărfurilor pe care le puteai cumpăra pe străzile elegante. Calitatea majorităţii produselor piratate era scandalos de proastă, dar te consolai cu ideea că nu erau de la Joe Mall.

Dar după un timp, Jim începuse să savureze melodiile, mai ales cele din înregistrările *live*. Majoritatea albumelor *live* nu erau *live*, erau *remake*-uri de studio, şi de obicei singura legătură pe care o aveau cu concertul era fotografia de pe copertă. Îi plăcea la casetele-pirat că nu aveau nimic de ascuns, ce auzeai, aia era. Mai descoperise că i se formase un gust foarte specializat; în ultimul an, murea de plăcere când asculta ultimele concerte.

Multe dintre ele erau accesibile oficial, dar nu erau la fel; caseta-pirat făcută cu microfonul înfundat în sutienul celei care înregistra era chestia autentică. Şi ei ştiau întotdeauna

că ăsta era sfârșitul. Uneori era *menit* să fie sfârșitul, alteori, nu, dar ei știau întotdeauna. Jim ajunsese să înțeleagă că voia ceva de la ei, căuta sfaturi pentru cum să te strivești de zid. Chiar și când era vorba de formații pe care le ura, ultimele lor momente muzicale erau absolut fascinante.

De aceea vrei ca eroii tăi să trăiască repede, atât de repede, încât trebuie să ardă ca o torță; să moară într-un accident de avion sau într-unul de mașină n-avea nici un haz, asta i se putea întâmpla oricui. Trebuiau să piară printr-un exces, astfel încât atunci când îți închipuiai că erai în locul lor să poți avea tot pachetul, pentru că aventura autentică trebuia evitată. Consecințele erau prea severe.

Era una dintre cele mai neplăcute lecții, dar părinții tăi aveau dreptate (presupunând că aveai niște părinți dornici să fie părinți) când spuneau găsește-ți o slujbă bună, pune bani deoparte, cumpără-ți o casă, asigură-ți o pensie, toată cicăleala era minunată. Întotdeauna, o mână de aventurieri de succes e urmărită de toți și nimeni nu dă atenție hoardelor de nebuni nespălați din localuri sau de pe băncile din parc care-și înecă necazul în alcool, paznicilor de 55 de ani, profesorilor de 60 de ani care predau verbele franceze; gloatei de pisălogi care ratașeră plictiseala; plictiseala lipsei de disperare.

*

Dușul rece pe care-l făcu Jim în baia de la parter avu efectul unui șoc care-l aduse mai aproape de realitate, dar îi rămase dorința aprigă de a se cufunda într-un sicriu în așteptarea pompelor funebre. În plus, felul în care mintea lui trata în mod egal ideea de a se duce în bucătărie ca să-și ia un pahar cu apă și ideea de a se duce în bucătărie ca să ia un cuțit și să-l facă bucăți pe Derek îl tulbura. Bea apă. Înjunghie-l pe Derek. Bea apă. Înjunghie-l pe Derek. Nu prea-și dădea seama care era deosebirea.

Când Alzbeta coborî, Jim n-ar fi recunoscut-o dacă n-ar fi știut că *trebuia* să fie ea (Katerina era cea blondă). Admise

că acesta era singurul scop al industriei cosmetice şi al industriei modei, precum şi că ăsta era motivul pentru care funcţionau cu profit de mii de ani, netulburate de războaie şi de diverşi mesia.

Transformarea era extraordinară. Jim nu ştia unde să se holbeze mai întâi, la adâncitura dintre sâni, la rujul de tip caută-şi-distruge, la părul ei meduzat prin tot felul de cârlionţi ciudaţi, care aveau, probabil, nume (dar pe care el nu le ştia); la tocurile înalte, la bluzonul de mătase neagră, la pantalonii mulaţi; fetişcana simpatică devenise o zeiţă inaccesibilă. În toate limbile, mesajul era: venerează aici.

Îşi dori să fi fost mai elegant şi faţa lui să nu arate ca o grămadă de cartofi putreziţi.

Hugo îşi extrase maşina din alee centimetru cu centimetru. Jim era nerăbdător să vadă dacă Alzbeta se va urca în maşina lui Hugo, cu el şi Katerina, sau în cealaltă, cu Ralph şi Derek. Se urcă în maşina potrivită.

Hugo conducea repede şi, aflându-se pe drumuri pline cu latini macho nebuni, periculos. Era o distracţie cam juvenilă să goneşti cu maşina în sudul Franţei, cu muzica dată tare şi cu două rusoaice frumoase pe bancheta din spate, dar era distractiv, iar Jim se autodeclară, spre surprinderea lui, euforic. Oare orice distracţie e juvenilă?

De fapt, nu avea nimic împotrivă ca Hugo să buşească maşina; mai bine să gonească aşa — să pară şi el modern — decât să stea singur în apartamentul lui. În ultimul timp, îl apuca frica să n-ajungă ca una dintre epavele alea pe jumătate schelet descoperite la câteva săptămâni după ce nu le-a mai văzut nimeni — frica apăruse în urma unei crampe îngrozitor de dureroase; în timp ce zăcea pe podea, imobilizat, cunoscând covorul mai bine decât şi-ar fi dorit, cugetase cum ar fi fost dacă ar fi fost mai rău. Lui Betty i-ar fi luat o săptămână ca să-i observe lipsa şi apoi alte câteva zile ca să găsească un adult responsabil cu care să poată discuta problema.

Fetele sporovăiau pe rusește.

— Nu mai vorbiți rusește, spuse Hugo, evident îngrijorat că ar putea complota în spatele lui sau că se amuzau discutând pe îndelete despre dezgustătoarele sale obiceiuri — un amestec bizar de trufie și nesiguranță.

Dacă ești doldora de bani, dotat cu o sculă bună și o faci de trei ori pe zi, de ce s-ar mai putea plânge iubita ta? În afară de faptul că nu ești în stare să vorbești rusește cu prietena ei.

— De ce? întrebă Alzbeta.

— Nu vorbiți rusește.

— Bine, o să vorbim în ucraineană.

Și continuară în ceea ce semăna în mod suspect cu rusa.

Plăcerea de a ispiti moartea se risipi și Jim începu să piardă frânturi de timp, câteva secunde, un minut, greu de spus cât; somnul îl ciugulea în timp ce mașina gonea. Se îmbărbătă cu gândul că Derek nu putea avea nici el o viață personală prea grozavă din moment ce venise acolo singur.

În spatele lor, Ralph încerca să țină pasul cu furia virajelor și a accelerației lui Hugo, deși probabil că Fiatul închiriat fusese chinuit la greu. Era ca și cum ar fi avut din nou șaptesprezece ani și ar fi ieșit în oraș, cu puicuțele pe banchetа din spate, luându-se la întrecere cu amicii cât îl țineau puterile; numai că acum, după douăzeci de ani, era deprimant să urmezi aceeași rutină, mai gras, mai chel și mai vlăguit.

Opriră la o stație de benzină. Jim se oferi să coboare ca să traducă — știa că Hugo nu vorbea franceza —, dar Hugo socotea că se poate descurca. Îl urmări cum umple rezervorul și cugetă câți bani câștiga în momentul acela. Probabil că era mai mult decât milionar. Apartamentul lui din Dockland valora cel puțin o jumătate de milion și, deși slujba lui nu era una dintre cele scandalos de bine plătite, care îi isterizează pe dramaturgii de stânga, Hugo scotea, probabil, un salariu gras pe an, dacă nu de șase cifre, măcar de cinci sau

cam pe acolo. Nu consuma nimic pentru el; halea o groază la prânz şi seara pe cheltuiala băncii şi pe urmă venea acasă şi mânca fasole cu pâine prăjită sau nişte fructe; toate hainele şi le cumpăra de la solduri. Nu prea ieşea în oraş, pentru că imensa lui afacere îi ocupa douăsprezece ore pe zi, ca să nu mai spunem câtă hârţogăraie se aduna în weekend. Mai mult, de ani de zile îşi punea deoparte economiile în rezerve neimpozabile. Hugo îl sfătuise insistent să cumpere acţiuni în telecomunicaţiile braziliene, ca şi cum ar fi fost cel mai mare secret împărtăşit vreodată. O maşină şi o vacanţă erau singurele luxuri pe care şi le permitea.

Un val de parfum îl înconjură. Alzbeta se aplecase în faţă.

— Jim, ai mai cunoscut rusoaice?

— Nu, n-am mai cunoscut.

— Îţi plac rusoaicele?

— Îhî. Deocamdată da.

Ce spiritual era! Avea mai mult haz la şaptesprezece ani. Din nou conversaţie în rusă sau ucraineană. Chicoteli.

— Rusoaicele sunt cele mai grozave.

Jim îl urmări pe Hugo cum se răsteşte la casier, folosind vechea tehnică de a vorbi în engleză foarte tare când te întâlneşti cu cineva care n-o vorbeşte. Hugo îşi cerea, probabil, paharul inclus în preţ. Hugo era de admirat. Slujbă bună. Bani frumoşi. Iubită colosală. Băutură gratis. Amănuntele te definesc. Jim nu s-ar fi ostenit să încerce să convingă pe cineva care nu înţelege ce spune să-i dea un pahar. De aceea îi scoseseră, probabil, portăreii puţina mobilă din birou în după-amiaza aceea. Şi-l imagină pe Betty aşezat pe podea, incapabil să înţeleagă de ce calculatorul lui nu reacţiona.

Intrară în Cannes. Urâse întotdeauna Cannes-ul; era cel mai nesuferit loc de pe Côte, dar era Côte. La douăzeci şi unu de ani, Jim locuise în Nisa cu o fată frumoasă, de care se îndrăgostise nebuneşte; timp de patru luni, explorase fericirea. Asta fusese atunci. Şi gata.

Timp de patru luni, fusese... un crou în toate, un campion la deschiderea ferestrelor blocate, la pornirea mașinilor recalcitrante, la ciugulirea feselor. Acum se trezea în fiecare dimineață, așa cum o făcuse în ultimii doi ani, încercând să găsească un motiv întemeiat ca să nu se omoare.

În timp ce își croiau drum centimetru cu centimetru pe Croisette, vederea cafenelelor îi trezea o profundă nostalgie; nimic nu se poate compara cu o cafenea franțuzească. Pe de altă parte, cluburile franțuzești sunt tâmpite și scumpe. Cel de care se apropiau acum părea însă bine definit, cu raze laser pe acoperiș străpungând aerul, fără a ține seama de avioanele care zburau la mică înălțime.

Clubul avea propria sa parcare, Jim coborî din mașină și se afundă în noroi. Hugo o luă înainte, pentru că trebuia să aibă grijă de fete. În timp ce se apropia de club, Jim îl văzu pe agentul de pază încăpățânat (dotat cu căști) al clubului clătinând din cap spre Hugo (se pare că exista o lege conform căreia nici dacă aveai cinci centuri negre și știai cinci limbi nu te angajau dacă nu erai scund, îndesat și ras în cap). Erau, probabil, considerați prea bătrâni și deloc *cool* ca să fie lăsați să intre.

— N-o să-ți vină să crezi, anunță Hugo. Ploaia a pătruns în club și e inundat. Deschid mai târziu.

— Când?

— Nu știu nici ei. Bineînțeles că în Franța nu există o strategie a intrării în club. În Anglia și America, clienții sunt selectați. În Franța, te lasă să intri fără probleme dacă îți poți permite prețurile insolente.

Parcă avea din nou șaptesprezece ani. Nu merita să se urce din nou în mașini, pentru că era clar că parcarea se umpluse toată și Hugo nu voia să-și piardă locul. Optară pentru o hoinăreală fără țintă.

Incredibil, dar căutară mult o cafenea; pe acea stradă din Cannes, toate erau închise. Dar exact asta înseamnă vacanța: fie nu faci nimic, fie îți pierzi vremea căutând ceva de

mâncat sau de băut și din când în când te împerechezi. Sau, dacă ești un tip pretențios sau cultural, înghesui în program și un muzeu. În cele din urmă, ajunseră într-un loc imens, în aer liber, care încă avea luminile aprinse și un chelner în așteptare.

În localul cu vreo treizeci de mese, erau singurii clienți. Chelnerul refuza cu încăpățânare să se clintească din mica lui cabină unde, evident, flecărea la telefon cu iubita lui. Nu era foarte târziu, se bucurau că găsiseră un loc unde să se așeze, erau în vacanță și, prin definiție, nu erau grăbiți, dar după câteva minute refuzul chelnerului de a veni la ei, când era clar că îi văzuse, începu să-i irite.

Hugo făcu semn cu mâna. Ralph fluieră. Hugo strigă. Derek bătu din palme. Chiar și Alzbeta își băgă două degete în gură și produse un fluierat lung. Chelnerul era de-a dreptul impresionant; pur și simplu îl durea în cur.

Jim era curios să vadă pe cine va înfuria mai mult chelnerul vorbăreț. În mod normal, pe el l-ar fi enervat teribil. Jim muncea din greu și lipsa de profesionalism îl făcea să turbeze, dar era atât de epuizat și de falit, că nu era în stare să se enerveze din cauza chelnerului sau a vreunuia dintre genocidele care se petreceau în clipa aceea la numai câteva ore de zbor de acel loc. Ceea ce voia el era să tragă la pat cu Alzbeta, nu pentru că o dorea pe ea — se îndoia că era capabil să-i facă față —, ci pentru că își dorea un locșor intim și plăcut unde să doarmă și pentru că bănuia că, revendicând-o pe Alzbeta, l-ar da gata pe Derek.

Îl tenta, îl tenta teribil s-o șteargă ca să găsească un hotel unde să se bage în pat. Dar știa că, oricât de justificată ar fi fost dezertarea lui, ar fi fost considerată ca total antisocială. Plus că era greu de găsit un hotel cu camere libere în acea perioadă a anului. Mai era problema și mai grea a plății. Avea la el patruzeci de lire, care nu i-ar fi ajuns nici pentru o cafea mare, iar cartea lui de credit era pe punctul de a fi declarată fără acoperire în orice clipă.

Același obstacol apărea și în planul cu Alzbeta; sperase s-o ducă în club, să-i ofere ceva de băut, apoi, repede, un dans lent și pe urmă, gata, acasă. Din nefericire, „acasă" era la cincizeci de minute de mers cu mașina și, presupunând că putea găsi un șofer de taxi dispus să meargă atât de departe, n-ar fi avut destui bani ca să-l plătească, știind ce șarlatani erau șoferii de taxi. Jim se îndoia că ceilalți voiau și ei să plece; după ce Hugo plătise taxa de intrare, plănuia cu siguranță să stea până la ora închiderii șandramalei ca să merite banii, iar Ralph și Derek erau, firește, Bărbații Care Vor Să Reguleze și n-aveau de gând să plece înainte de a face propuneri fiecărei muieri de pe ringul de dans. Desigur, dacă Derek avea noroc, se rezolva coșmarul cu patul, deși nu și blestemul de a nu reuși să se bage în pat câteva ore bune.

Se uită la Alzbeta. Se gândi că ar trebui să-i facă un compliment sau ceva de genul ăsta. Așa era tradiția și poate că avea să fie de folos. De fapt, ar fi trebuit să-i spună ceva când ea coborâse la parter, dar fusese atât de copleșit de eleganța ei, încât nu fusese în stare să-i facă un compliment.

— Ești foarte… frumoasă.

Un compliment plicticos, dar sigur, care rareori dădea greș, și un cuvânt pe care Alzbeta îl înțelegea cu siguranță.

— Nu-mi spui nimic nou, răspunse ea.

— Bine, spuse Ralph, ridicându-se. Eu intru. Ce vreți să beți? Nu-mi vine să cred că suntem aici de zece minute și încă n-am făcut comanda.

— Eu vreau patru cafele, spuse Jim.

Ralph se duse împleticindu-se spre chelnerul care nu se opri din conversație nici când Ralph suflă spre el fumul țigării.

— Am un IQ de 165, câștig două sute de mii de lire sterline pe an, sunt supus britanic și ai onoarea, repet, ai onoarea de a mă servi.

Chelnerul notă comanda fără să-i oprească șuvoiul vorbelor.

Derek, observă Jim, emana suferință, ceea ce-l făcu să se simtă mult mai bine. Era oare vorba doar de tristețea unei vacanțe de rahat sau era ceva mai grav? O boală? O criză în afaceri?

Jim era bucuros că avusese inspirația să comande patru cafele. Dură patruzeci și cinci de minute până să sosească băuturile. Chelnerul își găsise, probabil, o altă îndeletnicire în bucătărie, juca un pocher sau mai gagicărea.

— *Où sont* drogurile tari, *garçon*? întrebă Ralph. Unde este e-ul din EU? *Les tapis* persane? *Nous avons besoin de...* stimulente. Vrem să fim alles-super-gut, *compris*?

Chelnerul se forță să rânjească, apoi plecă. Procesase și vilegiaturiști mult mai jignitori.

Cafeaua era rece. Jim și toți ceilalți observară că Ralph își comandase trei pahare, colosal de mari, cu tărie.

— Am luat numerele câtorva traficanți din Nisa înainte de a veni, dar știți ceva? Nu mi-au răspuns la nici unul din numere, spuse furios Ralph. Cred că poponarii ăia sunt toți plecați în vacanță.

Katerina și Alzbeta păreau să compare produsele pentru păr, de vreme ce amândouă se jucau cu cârlionții Alzbetei. Jim își dorea să fi rămas la club, pentru că acolo măcar l-ar fi înviorat muzica.

Și poponarul ăsta nu mi-a adus Armagnac, ăsta e Cognac. Nu-nțeleg de ce unii fac ceea ce fac. Dar e uluitor cum te poți fofila fără să faci nimic. Am cunoscut odată un tip într-un bar din Tokio, care s-a dovedit a fi fotograf. Și nu făcea decât fotografii cu japoneze goale. M-am târât până la una din expozițiile lui și totul era foarte rafinat, îți dai seama, lumini frumoase, chestii de-alea pe care ar trebui să le atârni pe pereți, nu să le folosești ca să cazi pradă abominabilului păcat al onaniei. Erau imagini foarte elaborate; imagini cu japoneze goale singure, imagini cu două japoneze goale împreună, imagini cu trei japoneze împreună, chiar și o imagine cu șase japoneze goale împreună. Unele cu sâni

mari, altele cu sâni mici. Nu făceau nimic obscen, doar stăteau acolo. Ai prins ideea, japoneze, tot tacâmul. Și scotea bani frumoși din asta. Da' oricine poate face așa ceva. Știu că trebuie să ai un oarece talent ca să nu ți se adune praful pe obiectiv, dar asta-i tot. Pentru ce fac eu nu e nevoie de nici un talent, dar cel puțin așa pare.

Se întoarseră la club, în timp ce Ralph se plângea că se dusese la o secție de poliție să întrebe dacă existau zone periculoase cu traficanți de droguri, nesigure pentru turiști. „Nu, Monsieur", au spus că n-au probleme cu drogurile aici. Abia m-am abținut să nu-i zic că eu am o problemă: nu găsesc droguri nicăieri. Am încercat chiar trucul ăla simplu de a mă duce la cel mai apropiat negru, dar a încercat să-mi vândă un cuțit în burtă.

Hugo merse să-și verifice mașina și se întoarse turbat de furie.

— Un nenorocit mi-a furat antena. La radio te mai aștepți să ți-l fure. Dar ce rost are să furi antena?

Clubul se deschisese. Afară se adunaseră limuzine Lamborghini, Ferrari, Porsche. La Côte încă suporta ostentația. Hugo intră primul să plătească pentru Katerina și Alzbeta. Jim îl tapă de câțiva franci, spunând că n-apucase să schimbe lire. Înăuntru, clubul se umplea rapid. O fată care nu părea să aibă mai mult de șaptesprezece ani și ar fi putut avea numai treisprezece era cea mai frumoasă făptură pe care o văzuse vreodată Jim. Asta era miracolul Coastei de Azur, atrăgea femei imposibil de atrăgătoare. Jim era conștient că fata nu va avea niciodată nimic de-a face cu el. Nu pentru că era prea bătrân. Pentru ea, unul de douăzeci și cinci era prea bătrân. El nu era prea bătrân: nici nu exista. Era invizibil, se afla în altă dimensiune.

Înăuntru începea să fie vacarm, dar exista o porțiune în aer liber unde se putea face conversație. Scaunele erau încă ude de ploaie. Jim era asaltat de valuri de moleșeală; se blestemă că nu avusese curajul s-o șteargă la un hotel. Nu mai

era în stare de nimic. Se aşeză, simţind cum umezeala îi lipea pantalonii, în timp ce chelneriţa îi ignora şi se ţinea la o distanţă cât mai mare, Hugo se jelea pentru antena lui, iar Ralph îşi continua recitalul:

— Am fost la o petrecere la New York cu Madonna şi i-am spus, mai lasă-i dragă pe musculoşi, încearcă şi un britanic fleşcăit. Preţ de o secundă, doar o secundă, s-a gândit un pic; te călăresc mereu instructori de gimnastică bronzaţi, un tip mai şubred ar fi o uşurare. Te culci cu mine, Alzbeta?

— Nu, Ralph.

Ralph se duse să comande de băut. Jim era la capătul puterilor; greutăţi invizibile îl apăsau din mai multe direcţii şi chiar şi statul jos îl solicita prea mult. Se auzi o muzică din tinereţea lui; sperând că o oarece agitaţie l-ar trezi, o invită pe Alzbeta la dans şi rămase surprins când ea clătină din cap. Ce se petrecea? Îi fluturase pe la nas parfumul ei, şi chiar dacă el n-o interesa, ar fi putut să-l accepte ca partener din politeţe.

Hugo era total desfigurat din cauza antenei şi poate se temea că maşina lui va mai fi supusă şi altor stricăciuni. Asta era tipic vârstei de şaptesprezece ani: să paradeşti maşinile altora. Te puteai distra la nesfârşit: tragi cu o monedă peste portiere, înfigi cartofi în ţeava de eşapament, bagi zahăr în rezervorul de benzină, acid în baterie, dai un şut oglinzilor laterale, vâri gumă de mestecat în gaura cheii, ţopăi pe capotă.

— Eu trebuie să plec peste o oră, şuieră Hugo. Tu poţi să rămâi. Ralph şi Derek or să te ducă înapoi cu maşina.

Din păcate, era cea mai bună veste pe care o primise Jim în tot anul. Chiar dacă promitea doar câteva ore pe o canapea.

Ralph se întoarse cu o tavă cu băuturi, două sticle, una de vodcă, cealaltă de whisky, şi patru beri.

— N-aveam chef să mă duc la bar la fiecare sfert de oră.

Jim se îngrozi gândindu-se cât o fi costat pileala. Se întrebă dacă Ralph nu avea cumva nevoie de un site pe web.

Hugo îi explicase cu ce se ocupa firma de speculații financiare a lui Ralph, dar el nu înțelesese. Și dacă avea nevoie de webuială, probabil că l-ar fi servit Derek.

— Da, spuse Ralph. Ce-ar fi să ne întrecem la băutură?

Hugo ezita. Katerina și Alzbeta se prefăcură a nu înțelege. Derek se arătă dispus.

— Îmi pare rău, spuse Jim. Chiar nu sunt în stare. Mâine-seară, dacă vrei.

— Sunteți niște ticăloși nenorociți. Numai cu voi doi n-are rost. Totuși, trebuie să-ți cunoști limitele, reflectă Ralph. Dar problema este că nu văd cum vă puteți cunoaște limitele dacă nu le depășiți, ca să... Eu mi-am depășit limitele; știi foarte clar când le-ai depășit. Dar pe de altă parte, adeseori e prea târziu să revii la limite. Am avut un prieten la Frankfurt care lucra până târziu în fiecare zi, dar care, înainte de a se duce la culcare, bea o sticlă întreagă de whisky. Dimineața, se simțea foarte bine. Apoi, într-o noapte, a băut o sticlă de whisky și a tras o gură și dintr-o a doua sticlă. Și a murit.

— Ia zi, pentru cine lucrezi momentan? întrebă Derek.

Exact întrebarea de care se temuse Jim. Era o situație dificilă: dacă mințea, ar fi fost ușor să-l prindă, pe de altă parte, dacă pretindea că era confidențial, ar fi sunat fie foarte neconvingător, fie prețios.

— Nu poți vedea întotdeauna unde este trasată linia. Nu te-anunță nimeni: ai atins limita, continuă Ralph cu glas tare, schimbându-și locul și așezându-se între Jim și Derek. Nu bagă nimeni blițul. Am mai avut un prieten, un fotograf, fotograf de război, a făcut Afganistanul, Golful, Rwanda și n-a avut nici măcar o zgârietură. E drept că s-a ales cu un ochi vânăt odată când s-a întors din locul ăla din Iugoslavia, cum se cheamă? Unde au avut tot felul de lupte?

— Putea fi oriunde în Iugoslavia.

— Da. În orice caz, s-a întors cu ochiul incredibil de vânăt și l-am întrebat ce s-a întâmplat. A încercat careva să te

lichideze? Nu, un tip a sărit în aer la vreo şapte sute de metri mai încolo, pe drum, de la un obuz şi braţul lui, pornit în misiune solo, i-a aterizat pe faţă şi i-a tras un pumn. Nu l-a deranjat deloc. Şi deci, într-o bună zi, a ajuns în Rwanda, într-un sat unde toţi fuseseră omorâţi, şi poza cadavrele fumegânde, zidurile împroşcate cu sânge; avea mai multă marfă decât îi trebuia, piaţa atrocităţilor era limitată, şi tocmai voia să plece când a observat un şanţ lângă sat şi s-a gândit: ce-ar fi să mă duc până acolo? Era foarte categoric în privinţa asta, n-avea nevoie să se ducă să vadă, o făcea din obişnuinţă, ca să mai înainteze un pic. Şi atunci s-a întâmplat.

Ralph trase lung din ţigară şi scoase rotocoale de fum.

— Ce?

— A văzut prea mult. Era chiar prea mult. Şi de atunci viaţa i s-a părut fără sens. Asta s-a întâmplat… acum şapte ani. N-a putut să-şi revină. A renunţat la jurnalism. Acum fotografiază biserici şi clădiri prăbuşite; nu mai vrea să lucreze cu oameni.

Jim aşteptă să-i spună Ralph ce era. Trebuia să afle. Ralph se concentra acum asupra unei tinere doamne care dansa pe o masă.

— Păi ce-a văzut?

— N-am de gând să-ţi spun.

— De ce?

— Pentru că s-ar putea să ţi se pară şi ţie viaţa lipsită de sens dacă-ţi spun.

— Nu poate fi chiar atât de rău.

— Asta am zis şi eu. I-am tot pisat până mi-a spus şi să ştii că îmi doresc să nu-mi fi spus.

— Atunci de ce ne-ai mai povestit despre asta? întrebă Jim.

— Nu v-am spus ce-a văzut. Poate că nu te-ar deranja prea mult, dar poate că da. Mai bea un pahar.

Fetelor nu le plăcea vodca. Alzbeta se duse la closet şi lipsi, chiar şi după standardele deplasărilor la toaletă, fantastic de mult timp.

— Hai să mergem, spuse Hugo.

— Și Alzbeta...?

— Rămâne Derek. Ralph se întoarce cu noi, nu e în stare să se ducă pe jos acasă.

În timp ce ieșeau, o zăriră pe Alzbeta într-un colț, trăncănind cu un grup de cinci bărbați. Întrucât engleza ei nu era prea grozavă, vorbea, probabil, rusește. Fără îndoială, despre naționalitatea lor; își zise Jim, și fără îndoială și despre profesia lor; erau gangsteri sau ruși noi, cum îi numea Katerina pe mafioți.

O altă opinie generală greșită era că gangsterii sunt ca frații Kray, niște tipi duri, care arată ca niște brute. Dar gangsterii adevărați nici măcar nu ajung în tribunale. Frații Kray erau niște retardați ale căror fotografii apăreau în ziare și care au stat la pușcărie mai mult decât ucigașii de copii. Gangsterii adevărați erau cei care câștigau bani și trăiau bine, în timp ce frații Kray erau la zdup. Gangsterii nu arată a oameni periculoși; asta e o tâmpenie — recuperatorii, boxerii profesioniști, rottweilerii, rechinii trebuie să pară periculoși; dacă pari periculos, oamenii sunt puși în gardă. Gangsterii adevărați sunt așa cum se presupune că sunt cei mai buni spioni: invizibili, nememorabili. Gangsterul adevărat așteaptă până când nu se uită nimeni, se strecoară în spatele tău și îți face zob creierii cu un piolet, în timp ce se gândește unde să ia masa de prânz. Gangsterii adevărați arată ca ăștia: fără inimă, morți.

Ploua torențial, așa că Hugo se duse să scoată mașina, în timp ce ei așteptau. Din hol, Jim îl vedea pe Derek învârtindu-se în jurul Alzbetei ca un țânțar mărit ridicol cu lupa. Derek era evident mult mai prost decât bănuise. Femeile erau întotdeauna greu de citit, cu certitudine, dar tot n-ar fi putut să se culce cu Derek. De asemenea, după privirile pe care i le aruncau rușii, dacă ar fi fost în Rusia, ar fi fost acum deja pâine neagră făcută chiseliță. Alcoolul, patima trupească sau ideea dementă de a se apăra singur îl copleșiseră. Urma să

se întâmple ceva rău și Jim n-avea chef să fie prin preajmă în acea clipă. Șaptesprezece. Șaptesprezece. Niciodată luptele nu explodează pur și simplu, întotdeauna vine întâi mirosul de bumbăceală.

Hugo goni atât de tare la întoarcere, încât Jim ar fi trebuit să se îngrozească, dar nu-și mai amintea cum se făcea asta. Când intră în vilă, se hotărî să încerce figura cu eram-atât-de-istovit-că-m-am-prăbușit-pe-canapea; nu suporta să doarmă în aceeași cameră cu Derek.

Puse capul jos pe canapea și…

*

Deveni conștient de lumina din tavan și se amuză. Era somnolent, dar avea parte de o somnolență plăcută. Apoi văzu pe tricoul lui o dâră lungă de scuipat. Salivarea era o nouă etapă interesantă în campania propriului corp de a-l umili. Când se mișcă, simți brusc o durere acută în ceafă, care-l informa că, până la urmă, canapeaua nu era un loc bun de dormit, că ceafa îi fusese torturată și că îl va mai chinui cel puțin atât cât va dura vacanța. Așa că nu se mai mișcă. Se întoarse, fără efort, la visele lui…

…după un timp greu de precizat, Hugo îi dădu în joacă cu pumn în burtă.

— Hai, ești în vacanță, ieși să te distrezi!

Hugo avea energia unui tip care trăsese un somn bun într-un pat somptuos.

— Mă duc să aduc niște cornuri pentru micul dejun.

Jim se întoarse ca să mai prindă o porție de somn, dar durerea din ceafă insista să-l trezească…

Apoi, simți cum Hugo îl scutură.

— I-ai văzut pe Derek sau pe Alzbeta?

— Nu.

— Cealaltă mașină nu e aici.

Hugo fugi sus.

— Derek nu e în camera lui.

— Poate că sunt în drum spre noi.

— E trecut de douăsprezece, pentru Dumnezeu! Localul se închide la patru.

— Poate că Derek s-a îmbătat și s-au hotărât să înnopteze la un hotel.

— Ascultă, știu că mă crezi zgârcit, dar să știi că n-am nimic cu Derek. Pe el trebuie să-l plătești ca să-l convingi să-ți dea de băut. Nu e la nici un hotel.

Jim încercă să priccapă, în timp ce Hugo se duse să-i împărtășească lui Ralph panica lui. Ralph coborî, beat încă, îmbrăcat cu niște pantaloni scurți tip boxer pe care îi avea, probabil, de cel puțin cincisprezece ani.

— N-are rost să te agiți. Orice s-ar fi întâmplat, s-a întâmplat deja, spuse el, aprinzându-și o țigară.

Ralph avea o piele inexplicabil de albă și lipsită de păr pentru un bărbat adult care-și petrecea vacanța în sudul Franței și reușise nemaipomenita performanță de a-și croi un corp slăbănog și gras în același timp (membre ca niște bețe, cuplate cu o burtă umflată de bere). Avea totuși dreptate, indiferent dacă și-o trăgeau pe o plajă sau zăceau pe lespedea unei morgi, ei nu puteau face nimic.

Era o chestie complicată. Dacă Derek era grav rănit sau mort, lui Jim nu-i păsa. Nu putea să se bucure prea tare, dar nici nu l-ar fi întristat gândul că Derek murise. Un alt semn de îmbătrânire: dacă ar fi avut cu zece ani mai puțin, s-ar fi simțit vinovat că nu-i pasă. Desigur, lipsa de entuziasm se datora în mare parte faptului că moartea lui Derek, în momentul acela, nu i-ar fi fost de mare folos. Anihilarea lui Derek în urmă cu cinci ani, trei ani, poate chiar doi ani ar fi fost o adevărată binefacere, dar acum orice escroc cretin din Londra avea o firmă de web.

Celălalt impediment de a se bucura pe deplin era Alzbeta; satisfacția oferită de moartea lui Derek ar fi fost contracarată de orice i s-ar fi întâmplat ei. Cine are nevoie de bărbați de vârstă mijlocie? Dar Alzbeta câți ani are? Douăzeci și doi? Trebuie să ai măcar șansa de a fi pe deplin dezamăgit.

Ralph îşi turnă o porţie zdravănă de rachiu.

— Derek şi Alzbeta au amândoi numărul de telefon de aici, spuse Hugo. De ce n-au sunat dacă s-au hotărât să facă altceva?

— Poate că n-au vrut să ne deranjeze, spuse Ralph.

Era plauzibil, dar Jim nu putea să nu se gândească la drumurile înguste şerpuitoare şi la bolizii care se îndreptau în mare viteză unii spre ceilalţi.

— Jim, ar trebui să suni la poliţie, spuse Hugo.

Şi ce să spună? Se pare că am pierdut un turist? Îşi imagina cu câtă căldură ar primi poliţia franceză această informaţie. Hugo nu-l păcălea, sau poate că nici nu încerca să-l păcălească: panica lui Hugo nu era a cuiva care le purta de grijă altor fiinţe umane; era enervarea unui organizator de vacanţe confruntat cu apeluri telefonice stânjenitoare, cu birocraţie şi cu o ciochistă prea enervantă pentru prietenul ei.

Ralph se căuta de floci în buric. Derek, se ştia, era prietenul lui. Era doar calm sau un ticălos? Sau e totuna? se întrebă Jim. De ce nu se putea distra? Afară, soarele strălucea pe cer, de ce nu putea să se ducă să înoate liniştit? Doamne, ce gaşcă de cretini!

— S-a uitat cineva în camera Alzbetei? întrebă Jim.

Hugo şi Ralph se priviră cu expresia „ai-făcut-tu-asta?"

Jim urcă la etaj. Era unul din acele momente prin care nu-ţi doreşti să treci. Exista totuşi probabilitatea ca Derek şi Alzbeta să fie acolo. Poate că maşina fusese distrusă sau furată. Poate că Derek băuse prea mult. Poate că se întorseseră cu un taxi. Nu şi-o putea imagina pe Alzbeta băgându-se în pat cu el, dar nimic nu era sigur. Dacă se aflau împreună în cameră, ar fi fost unul dintre cele mai chinuitoare momente ale vieţii lui. Dacă nu erau acolo, ar fi fost iarăşi cam neplăcut, existând probabilitatea să se fi întâmplat o chestie urâtă.

Bătu la uşă. Tăcere. Bătu din nou, tare. Deschise uşa şi o văzu pe Alzbeta dormind peste cuvertură, doar în nişte

chiloți negri, cu pielea frumos bronzată; nici dacă ar fi pozat n-ar fi fost mai ispititoare. Era el atât de disperat sau era ea irezistibilă? Simți un imbold puternic de a sări pe ea. Coborî extaziat.

— Alzbeta doarme, spuse el.

Scăpase; dacă Derek intrase în comerțul cu hrană pentru viermi, nu era problema lui.

— E momentul să înotăm, spuse el.

Hugo, sperând că dispariția lui Derek n-o va tulbura pe Katerina, întinse mâna după paginile galbene, ca să caute comercianți de BMW-uri, intuind că Jim va refuza să dea telefoane ca să-i găsească o nouă antenă. Jim își scoase pantalonii și se îndreptă spre piscină. Aceasta se mărise, inundată de lumină și de un albastru orbitor; soarele îi strângea deja pielea.

Piscina era prea mică totuși ca să riște un plonjeu, așa că intră încet în ea.

Era o încântare. Mai bună decât orice altceva, decât bogăția sau sexul la nesfârșit. Apa era răcoroasă atât cât trebuia; lumina se juca în jurul lui și nu auzea decât unduirile apei sub brațe sau clipocitul ei la marginile bazinului. Simțea parfumul florilor. De ce nu venea întreaga lume să locuiască aici? Mare mister! Londra era și ea în general insuportabilă, dar când te gândeai la Hull, Aberdeen, Göteborg, Bremen sau Rotterdam, te întrebai de ce trăiau oamenii acolo când puteau sta aici, unde aveau soare, cea mai bună haleală și băutură cunoscute omului, cele mai frumoase femei din lume și destui străini ca să nu fii nevoit să vorbești prea mult franțuzește.

Cele zece minute de bălăceală (din trei bătăi de brațe ajunse de la un capăt al piscinei la celălalt) îl făcură să se simtă fericit. De ani de zile nu se simțise atât de calm. Așa se întâmplă de fapt când ești tânăr, vrei plăcere, dar apoi descoperi bucuriile liniștii, deși încă ți-ar prinde bine și puțină plăcere.

Înăuntru, Hugo era tot la telefon, întrebând cu glas tare de antene.

— Discutam despre regrete, Jim, spuse Ralph, aprinzându-şi o nouă ţigară. Crezi că e mai bine să trăieşti fără regrete?

— Cum naiba se poate asta?

— Făcând tot ce vrei, fără să te sperie sau să te preocupe urmările. Mă gândeam totuşi că ar fi bine să ai un regret, ca să ştii cum e. Ar fi îngrozitor să nu ai nici un regret, ca şi cum ai fi cel mai bun fotbalist tot timpul şi n-ai fi avut nici măcar o dată o perioadă proastă.

— Eu am prea multe. E prea târziu să am doar unul.

— A-N-T-E-N-Ă, rosti Hugo. Pentru radio. Ra-di-o. BMW.

Derek intră agale, părând furios şi, lucru şi mai ciudat, vânăt la faţă. Pantalonii lui albi aveau o pată uscată de urină.

— Unde naiba e?

Toţi trei rămaseră fără grai.

— UNDE NAIBA E CURVA AIA?

Derek nu era supărat, pur şi simplu îl lăsaseră nervii; avea lacrimi în ochi. Urcă scara cu paşi mari.

Acum câţiva ani, se gândi din nou Jim, s-ar fi implicat. Îl auzi pe Derek răcnind în continuare, apoi pe Alzbeta răcnind şi ea, apoi pe Katerina susţinând răcnetele Alzbetei. Ralph şi Hugo încercau să-i potolească. Îl rodea curiozitatea, dar avea de gând să se ducă să facă un duş în baia de jos. Răcnetele continuară un timp, urmate de o serie de uşi trântite. După ce ieşi de sub duş, se simţi groaznic (bănuia că mai avea de recuperat o săptămână de somn), dar acum putea înfrunta neplăcerile zilei. Hugo stătea jos şi fuma.

— Mulţumesc pentru ajutor, spuse Hugo.

— Am crezut că toată lumea ştie ce să răcnească.

Hugo făcu o grimasă cu ţigara în gură. Jim se mai îmblânzi în privinţa lui. Era zgârcit. Era arogant. Era un mic-burghez. Avea o groază de bani. Nu se gândea la alţii. Dar nu

era un ticălos. S-ar culca, poate, cu iubita ta, dar numai dacă ea voia cu adevărat și el s-ar strădui să nu afli asta. Și, în plus, îl invitase să stea la el.

— O, Doamne, acum Alzbeta e supărată și Katerina e supărată pentru că Alzbeta e supărată.

Da, lovitura nu va mai fi la fel de extravagantă ca pe timpuri.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Jim, ca să-i ofere lui Hugo bucuria de a spune o poveste reușită.

Derek și Alzbeta părăsesc clubul. Chiar în față, Alzbeta se decide că are nevoie să se ducă la clo și se întoarce să-i spună lui Derek că vine direct la mașină. Derek se îndreaptă spre parcare, unde dă de cei cinci ruși de tip nou care-l conving să se urce în portbagajul mașinii lor. O iau din loc, în timp ce Derek, în mod previzibil, face diverse scenarii în care va fi transportat într-un loc izolat pe dealuri și omorât în bătaie.

Dar ei n-au asemenea intenții lugubre; se duc acasă, iar pe Derek îl lasă în portbagaj, unde, după câteva ore, în ciuda curajoaselor tentative de a se reține, trebuie să se pișe. Mai târziu, după ce rușii au tras un somn sănătos, vor să-și folosească portbagajul ca să-și bage în el răcitorul, se indignează de comportamentul lui Derek, îl pun să spele cu șampon portbagajul timp de o oră înainte de a-l lăsa să plece și trântesc portbagajul peste trei degete ale lui, sfărâmându-i-le. În mod inevitabil, Derek o consideră vinovată pe Alzbeta de toate astea.

Alzbeta ieșise din club, se dusese la mașină, așteptase zece minute. Apoi începuse din nou să plouă. Alzbeta mai așteaptă douăzeci de minute în ploaie. În cele din urmă, acceptă să fie luată cu mașina de un italian, fericit să piardă cincizeci de minute ca s-o ducă acasă, deși el locuiește la o sută șaizeci de kilometri în direcție opusă.

În plus, Derek se încuiase acum în camera lui, iar Alzbeta și Katerina se încuiaseră în camera primeia.

— Mă mir că sunt amândoi în viață, spuse Jim.

Ştia că singurul loc din lume unde nu ar face autostopul sau n-ar accepta să fie luat cu maşina de necunoscuţi era sudul Franţei; îşi aminti că citise că pe Côte autostopiştii erau ucişi cu o regularitate monotonă.

— Cred că trebuie să fii atent cu cine pleci în vacanţă, spuse Jim. Vrei să sun pe cineva pentru antena ta?

— La care plajă mergem? întrebă Ralph, reapărând.

Hugo se plesni peste cap, nevenindu-i să creadă ce auzea.

— Hugo, fetele or să se calmeze într-o oră. Derek are nevoie să doarmă un pic.

Cineva sună la uşă. Ralph, neobişnuit de săritor, se duse să deschidă.

— Da, m-am gândit că e pentru mine.

Avea în mână un plic subţirel. După ce mai primi trei plicuri lipite cu mult scotch, scoase la iveală un pachetel cu un praf smântânos. Se duse să ia o oglindă şi o lamă şi începu să-l taie şi să aranjeze conţinutul pe rânduri.

— Domnilor, este de datoria noastră să ne fortificăm şi apoi să oferim relaxare şi veselie femeilor sub forma unei excursii până la plajă.

— Cum naiba ai făcut rost de asta? întrebă Hugo.

— Există câteva deosebiri culturale între sistemele bancare din Marea Britanie şi cele din Franţa. Când suni la o bancă în Anglia şi le ceri să-ţi trimită pe ocolite nişte cocaină pentru că dirijezi spre ei afaceri de miliarde de lire, te bagă undeva. Când suni la o bancă în Franţa, îţi trimit materialul prin curier de la Paris, chiar dacă durează două zile, leneşii dracului.

Ralph mai duse la nas un rând.

— E o cantitate meschină, iar marfa e de căcat. V-aş oferi şi vouă, dar nu e prea grozavă, spuse el, lichidând ultimele rânduri.

— Nu ţi-e teamă că o să devii dependent? se interesă Hugo.

— Nu-i nici un pericol. Şmecheria e să te mişti mereu. Să fii o ţintă mobilă. Un pic de canabis, o priză de cocaină,

ceva vinuri franțuzești, pe urmă puțin whisky, o urmă de heroină, un strop de LSD, niște ciuperci și uite-așa nu mai ești dependent de nimic.

— Și ce bancă ți-a trimis asta?

— Strict confidențial pentru clienți. N-ați văzut cumva sticla de whisky?

*

Ralph avusese dreptate. Fetele ieșiră peste patruzeci de minute, cu echipamentul de plajă. Alegerea plajei fu un proces îndelungat. Unele erau prea stâncoase. Unele aveau restaurante proaste. Unele fuseseră vizitate prea des. Unele erau prea aglomerate. Jim bănuia că nu vor mai pleca niciodată.

— Hai la Antibes, spuse în cele din urmă Hugo.

Luară ambele mașini, pentru că Hugo voia să se oprească să cumpere o antenă.

Derek încă bombănea în camera lui. Care șaptesprezece ani? Regresiunea ajunsese acum la vârsta de șase ani. Poate că aș vrea să mă încui în cameră, cugetă Jim, dar mi-ar fi rușine să fac asta. Derek urma să se întoarcă într-un pat somptuos din Little Venice și la o afacere prosperă, Jim — la câteva costume obosite, lenjerie de corp murdară, câteva cărți ieftine jerpelite, o colecție masivă de băutură de contrabandă. Derek avea să fie întâmpinat de o duzină de subalterni slugarnici, dornici să-și depășească limitele ca să aducă mai mult profit; cu puțin noroc, pe Jim îl aștepta o manta de vreme rea care nu reușea să le spună „bună dimineața" oamenilor cu care lucra de ani de zile. Era deprimant; mai bine să nu se gândească.

Jim se oferi insistent să conducă mașina. Fetele plecară cu Hugo. Ralph avea o țigară într-o mână și o sticlă de mescalină în cealaltă; era îmbrăcat cu o vestă-șnur neagră, de genul celor mult iubite de culturiști sau de dansatorii lipsiți de gust, și avea o șapcă de baseball a celor de la L.A. Raiders.

Tatuajul pe care Jim încercase să-l descifreze (piedica o constituia diametrul mic al bicepsului lui Ralph) anunţa „Dacă înţelegi că eu sunt Dumnezeu, totul va fi bine" şi avea desenat în mijloc un craniu al morţii cu un pumnal între dinţi.

— Tatuaj? se miră el.

— Nu mi l-am dorit. La San Francisco. Un pariu. Zece mii de dolari. L-am întrerupt pe tipul care mă tatua, ameninţându-l cu cuţitul, dar n-a vrut să meargă mai sus de douăzeci de mii. Pentru acest grad de mutilare, o sută de mii este minimul.

Ralph mai luă o gură de mescalină.

— Chestia asta nu-ţi dă halucinaţii? Eu sunt terminat, dar văzul e normal.

Jim avusese halucinaţii în ultima vreme. Îşi dădu seama că noaptea trecută fusese prima dată după mult timp când scăpase de ele. Se trezea în mod regulat în toiul nopţii şi vedea în bezna din dormitorul lui o siluetă mai neagră decât bezna la căpătâiul patului. Până la urmă, halucinaţia lui era penibil de plicticoasă, dar la început fusese înfricoşătoare. Silueta nu avea trăsături, dar era de sex bărbătesc şi părea pe punctul de a rosti ceva. Prezenţa aceea doar stătea acolo, clătinându-se uşor, sticlind întunecat spre el. Jim descoperise că dacă urla scăpa naibii de ea, aşa că în general era o halucinaţie destul de inofensivă în comparaţie cu altele.

Mobilul lui Ralph ţârâi. Ascultă atent.

— Ştii care e cel mai scump hotel din Saint-Tropez?

Jim recunoscu că nu ştia.

— Patronul meu vine cu avionul. Colorado e al lui. Dar el e domnul Protocol în persoană. Are o fabrică de ambalaje în Malaiezia. O pizzerie în Teheran. Câteva hoteluri în Seychelles. Un mic spital în Austria. Şi mă pune să bag bani în tot felul de chestii bizare. Oricum, se enervează foarte tare dacă descoperă că nu stă în cel mai scump hotel; nu-l

deranjează dacă e o cocină, dar să coste cel mai mult. Ah, cât îi urăsc pe bogătaşi!

Când ajunseră în Antibes, traficul deveni enervant de lent. Drumul de coastă era îngust şi ticsit cu maşini arătoase. Jim văzu trei câini pe marginea drumului, o pereche de setteri, de fapt, şi un collie care lingea parapetul.

— Cum l-ai cunoscut pe Derek? îl întrebă el pe Ralph.

— Prin clubul nostru aviatic. Nu-l cunosc prea bine. E un tip ciudat Derek. O dată a pariat cu mine pe o mie de lire că nu pot ateriza cu avionul dacă beau trei sticle de Johnny Walker.

— Ciudat pariu!

— Da, lucrurile s-au complicat, pentru că Derek n-a vrut să mă creadă pe cuvânt că băusem cele trei sticle. Pe de altă parte, n-a vrut să zboare cu mine ca să verifice că beau sticlele şi n-a vrut să beau la club, pentru că putea afla cineva din conducere de pariu. Aşa că, până la urmă, altcineva a acceptat să zboare cu mine, să verifice dacă am consumat whisky-ul şi apoi să se paraşuteze la aterizare.

— Şi cum te-ai descurcat?

— Am trişat. Pentru o mie de lire nu-mi bat capul. Pentru zece mii aş fi băut toate cele trei sticle. Am băgat apă în băutură, aşa că am băut de fapt doar o sticlă de whisky.

După ce ajunseră la plajă, pierdură un sfert de oră ca să găsească un loc de parcare şi trebuiră să meargă pe jos cinci minute până la ea, ceea ce părea într-un fel un eşec, dar măcar reuşiră să pună maşina la umbră.

Plaja privată era atât de aglomerată, încât Jim ar fi plecat imediat dacă nu s-ar fi înţeles cu Hugo şi cu fetele să se întâlnească acolo. Dacă făceai un pas greşit, călcai pe sânii unei nimfete. El şi Ralph îşi croiră drum printre trupuri, într-o manieră şovăitoare şi nefamiliară. Întotdeauna vrei să pari degajat pe plajă, pentru că principala activitate acolo este să caşti gura, dar el ştia că era prea alb ca să impresio-

neze pe cineva și, în plus, arăta ca un splendid tub de insecticid cu picioare.

Era ceva spațiu liber în fața unei perechi de uluitoare fese italiene, excepționale chiar dacă erau înconjurate de altele pe măsură; păreau mai degrabă niște forme geometrice, repere mai curând decât părți ale trupului. Mândra lor posesoare stătea întinsă atât de aproape de Jim, încât îi vedea până și perii blonzi, foarte fini, de pe picioare, pe care în mod normal îi observi când săruți coapsele unei femei într-o lumină puternică, și îi simțea mirosul loțiunii de bronzat. Avea doi copii mici, care aduceau o dovadă în plus a indestructibilității frumuseții ei, dar Jim se gândi s-o felicite strângându-i mâna.

Ralph se instală sub o umbrelă (taxă suplimentară). Jim nu vedea ce rost are să te lupți să-ți faci loc pe o plajă aglomerată dacă nu bagi niște raze în tine, dar ce-i păsa? Era practic falit, nimic nu-i mergea ca lumea, avea șoldul stâng paradit (credea că doctorul glumise când îi propusese să i-l înlocuiască), dar soarele strălucea și lui nu-i păsa, chiar nu-i păsa. Soarele te toropește; voia să mai doarmă, dar îi era teamă să nu se ardă sau să nu facă vreo porcărie, cum ar fi să sforăie sau să saliveze între atâtea splendori.

Ralph își deschise mobilul.

— Chad? Zău? Mă distrez atât de bine, încât o să am nevoie de o vacanță ca să mă refac. Ai aflat totul despre rusoaice? Îți promit câteva polaroide. Bine, o sută de milioane, dar nu mai mult.

Deci așa se proceda, observă Jim.

— Poți să-ți conduci toate afacerile de aici, remarcă Ralph, închizându-și mobilul. Îți pui un laptop în față în restaurantul de acolo, te ghiftuiești, înoți, freci cu loțiune de bronzat niște sâni obraznici, vinzi câte ceva, cumperi câte ceva. Singurul motiv pentru care n-ai putea s-o faci este că toate pizdele alea rămase la Londra ar fi atât de geloase, că ți-ar înfige un cuțit în spinare. O singură greșeală…

— Cum ai ajuns în afaceri? Ai studii economice?

— Nu. Am făcut istoria artei. Am un doctorat despre liniile ochilor în portretele cu Madona și pruncul, și ciudățenia este că încă mă interesează. Vrei să suni pe cineva?

Jim căzu pe gânduri. Exista probabilitatea foarte, foarte mică a unor vești bune și una foarte mare a nici unei vești, ceea ce, de fapt, ar fi fost o veste proastă. Italianca își strecură un deget în șlap ca să se scarpine, zgomotos și insistent. Dacă va primi o veste proastă, se va pleoști rău. Pe de altă parte, era plăcut să suni la birou având nisip între degetele de la picioare. Se decise să rişte un apel.

Telefonul sună la nesfârșit. Și-l imagină pe Betty chinuit de dilema dacă să ridice sau nu receptorul. Spera că măcar robotul funcționa.

— Da?

Era Betty. Salutul lui era îmbâcsit cu cenușiu. Londonizat. Jim auzea ploaia.

— Jim la telefon.

Lăsă această informație să se fixeze.

— Cum merg lucrurile?

Urmă un moment de tăcere și Jim își dădu seama că era o întrebare prea complicată.

— Ceva nou?

Din nou tăcere: Betty nu se gândea ce era nou, ci cum să-și formuleze răspunsul.

— Nu.

Betty nu părea prea încordat, oare nu călcase suficient de tare pe circuitul principal al computerului?

— Totul e-n regulă?

O ușoară respirație.

— Da.

— Bine, Betty. Nu profiți de poziția ta cât sunt plecat, nu?

Bătăi în tastatură.

— N-aș face așa ceva.

Jim trebuia să întrebe.

— Nimic privind propunerea?

— Nu. E aici. Curierul n-a găsit adresa.

Jim îi înapoie telefonul lui Ralph. Se ridică şi se duse ameţit spre toaletă. Se încuie într-o cabină şi plânse cât putu de încet timp de zece minute. Era mai bine să se descarce.

Ralph încă se ascundea sub umbrelă când Jim se întoarse.

— Cum l-ai cunoscut pe Hugo? Faci afaceri cu el? întrebă acesta ca să treacă timpul.

— Isuse, nici vorbă. Ne-am întâlnit într-o vacanţă la schi, acum vreo doi ani. Aţi fost colegi de şcoală?

— Da.

Jim îi studie pe femeia uimitor de grasă din faţa lui, ale cărei cărnuri dădeam pe dinafară (din fericire, purta un costum de baie încăpător), şi pe soţul ei, care semăna cu o efemeridă de o sută de ani. Oricât de mult se străduia, nu şi-i putea imagina făcând sex. Ea era cel mai rău soi de turist britanic, cu o tentă de homar fiert, stridentă, rostind câteva cuvinte franţuzeşti atât de pocit, încât îi dădea fiori; şi mai era şi zgârcită. Îl mustra pe chelner pentru preţul colei. Da, era mare, dar dacă nu vrei să cheltuieşti bani, n-o comanzi. Chelnerii sunt rareori responsabili de stabilirea preţurilor. În mod absurd, cuplul avea trei copii angelici.

Jim dorea cu disperare să comande apă şi, înţelegându-l pe chelner, era convins că avea să treacă pe lângă el fără să-i observe mâna ridicată sau să-i audă rugămintea.

Revenirea durerii în ceafă îi aminti că trebuia să se gândească la o soluţie pentru problema Derek. Dacă ar fi fost deştept, n-ar fi avut cu siguranţă o problemă Derek; ar fi luat adresa lui Kidd din Saint-Tropez şi, într-un caz de urgenţă ca acesta, nu s-ar fi jenat să apară la uşa lui. Şi ce s-ar fi întâmplat cu Derek? Cu puţin noroc, s-ar fi simţit jignit şi ar fi plecat acasă. Dar asta ar fi fost prea simplu. Există o lege invariabilă a participării la petreceri: cel mai puţin atras de ele e ultimul care pleacă. Deznădăjduiţii nu se uită niciodată la ceas la ora unsprezece spunând, „Deci, toată lumea a observat

că nu sunt potrivit pentru nici un fel de relații apropiate, așa că o întind acasă", nu, ei rămân pe loc până la trei, patru, cinci, șase dimineața, până s-a stins ultimul muc de țigară. Și poate că au dreptate, la sfârșit se petrec lucruri ciudate.

Păcat că Derek supraviețuise încercării portbagajului; păcat că acesta nu fusese etanș sau nu-l dăduse gata. Citești povești de-astea despre pasageri morți de tromboză în timpul unor zboruri lungi pentru că n-au avut loc să-și întindă picioarele. Era dezamăgitor că închiderea lui într-un spațiu atât de mic nu-i făcuse mai mult rău.

Hugo apăru însoțit de Katerina și Alzbeta.

— Am găsit antenă. Știi cât a costat?

— Câștig ceva dacă ghicesc că o să aflăm în curând? întrebă Ralph.

Jim le urmări pe Alzbeta și Katerina cum își scoteau prosoapele. Neîndoielnic, femeile se pricep mai bine să meargă la plajă: își fac pregătirile meticulos, milităreşte. Privi valurile albastre ca și cum n-ar fi așteptat ca Alzbeta și Katerina să se dezbrace. Din păcate, nu era o plajă pentru nudiști, dar urma să se consoleze cu sânii lor. Poți să-ți petreci toată viața privind sâni, dar întotdeauna ești curios să mai vezi o pereche. Katerina își scoase sutienul pe îndelete, dezvăluind un bust bronzat, dar apoi își puse un sutien de bikini. Alzbeta avea deja bikinii pe ea pe sub rochie. Jim avea teoria că blondele au sâni mai frumoși decât brunetele, dar nu prea știa cum putea dovedi asta și, chiar dacă reușea, la ce i-ar fi folosit?

— Mă duc să iau ceva de băut, spuse Ralph.

— Și pepene verde, adăugă Hugo. Cum se zice la pepene în franceză, Jim?

Grea încercare. Franceza lui nu era grozavă, era cam forțată, dar imediat ce Hugo îi puse întrebarea își dădu seama că nu-i venea cuvântul pe limbă, că oricâtă răbdare ar avea, nu-l va putea extrage. Jim știa câteva chestii scandaloase în

franceză. Bibilică. Ciot. Ploşniţă. Avea în franceză un vocabular care nu exista în engleză. O femeie care agită apa ca să-i ajute pe pescuitorii de languste să prindă languste. Sunt cuvinte pe care le ştii, dar nu vor să iasă pe gură. Sunt cuvinte pe care crezi că le ştii, dar nu le ştii; dar ăsta era un cuvânt pe care ştia că nu-l ştie. Îşi dădea seama că în toată perioada petrecută în Franţa, în toate discuţiile şi lecturile lui, nu apăruse niciodată cuvântul „pepene", nici măcar pe meniurile din restaurantele unde mâncase. Pepene galben, da, era simplu, dar pepene verde…

— Nu-mi vine în minte.

Fetele erau dezamăgite. Aici, pe plajă, unde avea mare nevoie de o victorie, ca să opereze în domeniul lui de specialitate, bărbăţia lui primise o lovitură.

— Eu o să încerc *melon d'eau*, spuse Ralph.

— Nu e ceva de genul *pastèque*? întrebă Hugo.

Jim îl bănui imediat că punea la cale o capcană lingvistică.

Ralph se duse la bar, iar fetele se îndreptară agale spre apă ca să se bălăcească.

— Ia zi, te însori cu Katerina? sondă Jim terenul.

— Tu te însori cu Alzbeta? îi dădu replica Hugo.

Se gândi că ar putea fi un subiect delicat. Nu le cunoscuse multe dintre iubitele lui Hugo, pentru că majoritatea legăturilor nu duraseră mai mult de câteva luni. Era oare Hugo invulnerabil la Marea Prăjeală, sau ca se consumase atât de rapid, încât lui Jim îi scăpase dovada ei? Era ca şi cum ar fi avut şaptesprezece ani, numai că nu mai aveau anii ăştia, şi se simţea un iz ciudat de eschivare care însoţea lipsa unei legături serioase la vârsta lor. Nu era vorba doar să ai pe cineva care să-ţi aducă oala de noapte la şaptezeci de ani, când eşti imobilizat la pat. Era deosebirea dintre a vedea un film cu cineva şi de a-l retrăi apoi într-o conversaţie plăcută şi a-l vedea împreună cu şase femei care stau fiecare câte douăzeci

de minute; ai companie, dar nu poți comenta filmul cu nici una dintre ele.

Dacă în fond Katerina era ceea ce părea, cum putea Hugo să găsească altceva mai bun? Adevărat, Katerina nu era bogată și nici măcar solvabilă. Nu era un motiv prea serios de a nu păstra legătura. Fata era de departe cea mai atrăgătoare dintre iubitele lui Hugo. Pentru ea, Hugo nu era o partidă rea; poți să ai prieteni cu care să te duci la concerte. Și întotdeauna se dă o mică luptă; oricât de bine te-ai înțelege, vor apărea și ciorovăielile, certurile pe tema plasării etajerelor, a lustruirii pantofilor sau a aruncării oribilelor obiecte dăruite de socri. Poate că asta e definiția dragostei: să stai cu cineva pe care nu poți fi supărat mult timp.

Ochii pierduți în reverie ai lui Jim aterizară pe picioarele Alzbetei în timp ce se bălăcea; prin aburii amorțelii lui recunoscu o tresărire familiară. Gata cu gândirea, își spuse el, să lăsăm dorința să acționeze. Gândirea îl dusese la faliment și la ocuparea unei cutii cu mucegai pe pereți într-un cartier al Londrei care nu era la modă. Alungă gândirea, lasă fiara să se bucure.

Fetele îl văzură pe Ralph apropiindu-se cu băuturile și se întoarseră la locul lor. Alzbeta se așeză.

— Iartă-mi nemărginirea, spuse ea.

Ralph avea dificultăți nedisimulate cu tava, pe care erau două sticle de șampanie și o sticlă de vodcă, fiecare într-o frapieră, două beri și trei sticle mari de apă minerală. Costul tăvii, la prețurile plajei, îi dădu fiori lui Jim.

— Hai să jucăm un joc de pahar, spuse Ralph.

— Nu e corect să le punem pe fete să joace în engleză, spuse Hugo, cu o doză de panică în glas.

Era, fără îndoială, speriat să nu i se ceară să contribuie la plată.

— Putem juca un joc de pahar.

— Nu, n-am chef. Sunt jocuri stupide. „Sug ca un burete, deci sunt o sugativă?"

— Ai dreptate. Am o idee mai bună. Hai să spunem fiecare o poveste şi cel mai bun povestitor nu-şi plăteşte partea de băutură.

Hugo examină etichetele de şampanie.

— Ai înnebunit? E tot incorect faţă de Katerina şi Alzbeta.

— Katerina şi Alzbeta pot fi juriul. Hai să spunem fiecare o poveste pe tema... încălcării unei reguli. Da, o temă bună întotdeauna.

— Eu sunt pentru, spuse Jim.

Chiar dacă nu urma să fie un concurs, trebuia să plătească; n-avea practic nimic de pierdut.

— Spune-ţi povestea, Hugo, îl îndemnă Alzbeta.

— Hai, Hugo, spune-ne o poveste, spuse Ralph, împuşcând cu dopul şampaniei, care ateriză între sânii unui manechin cu pielea măslinie, care moţăia sub o carte necartonată şi care din fericire nu se trezi.

— Nici să nu te gândeşti, îl mustră Hugo pe Ralph, în timp ce se duse să extragă dopul. Nu ştiu să născocesc poveşti.

— Spune-ne una adevărată.

Hugo îşi frecă tepii din barbă cufundat în gânduri.

— O, Doamne. Înainte de a începe, lăsaţi-mă să vă spun, Katerina şi Alzbeta, să nu uitaţi cine vă duce peste tot cu maşina şi plăteşte tot. N-o să vă vină să credeţi ce o să vă povestesc. Am avut o petrecere cu băutură acum câteva luni şi în ziua următoare am primit un telefon de la unul dintre oaspeţi, un tip pe care abia de-l cunoşteam. „Ascultă, mi-a plăcut apartamentul tău", zice el. „Am observat că ai un dormitor mare pentru oaspeţi, am câţiva prieteni la mine săptămâna asta şi mă întrebam dacă prietena mea şi cu mine n-am putea sta la tine cam o săptămână." I-am explicat că din păcate la mine stăteau pentru câtva timp nişte refugiaţi. Cretinul era atât de zgârcit, că nu voia să ia o cameră la hotel pentru oaspeţii lui.

— Asta-i tot? întrebă Ralph.

— Da. E amuzant.

— Cred că te-ai descalificat și trebuie să achiți toată nota de plată. Știi ce înseamnă termenii „poveste" și „încălcarea unor reguli"?

— Care e povestea ta?

Ralph își aprinse o țigară și își turnă o porție cvadruplă de vodcă.

— Am un prieten și coleg care avea un hobby ciudat. Murea de plăcere să defecheze în locașuri de cult.

— Ce? spuse Katerina.

— Scuză-mă. Îi plăcea să se cace în biserici.

— De ce?

— Aici e partea interesantă. Era un tip excesiv de metafizic. Îl preocupa foarte mult ideea dacă există sau nu Dumnezeu.

— Nu văd legătura, spuse Hugo.

— De aceea făcea asta. Nu găsea nici o dovadă a existenței lui Dumnezeu și de aceea s-a hotărât să profaneze locașurile de cult, în speranța că i se va întâmpla ceva îngrozitor, ca dovadă că Dumnezeu există. Adică era radical în privința asta; nu lăsa mizerie pe furiș în cea mai apropiată sală metodistă. Se străduia din toate puterile să-l provoace pe Dumnezeu. La Vatican, la Sf. Paul, la Templul de aur din Amritsar, la spectaculoasele temple budiste din Japonia, peste tot și-a lăsat cartea de vizită. A început chiar să-și croiască drum și spre sectele americane, ca să aibă tot tacâmul.

— N-a fost prins niciodată?

— O dată, la o ceremonie a quakerilor. Au crezut că e pur și simplu bolnav.

— Corectă presupunere! exclamă Hugo.

— Deși ironia este că într-un sens nu reprezintă o încălcare a unei reguli, pentru că mă îndoiesc că, dacă studiezi marile religii, o să găsești vreo interdicție în acest sens.

— Și i s-a întâmplat ceva îngrozitor?

— Nu.

Ralph mai trase o duşcă.

— Ştiţi ce-a făcut? S-a sinucis; dar a explicat că motivul pentru care a făcut-o era pentru că, după ce şi-a cultivat atâţia ani acest hobby, nu i s-a întâmplat nimic îngrozitor. Avusese parte numai de avansări după avansări.

— E scârbos, spuse Alzbeta.

— Da, spuse Ralph. Şi crud. Eu n-aş fi ales asta, oricât de mare ar fi fost încălcarea regulilor.

— Da, povestea mea a fost amuzantă, nu-i aşa, Katerina? spuse Hugo, umplându-i din nou paharul cu şampanie.

— Acum e rândul lui Jim, spuse Katerina.

— Ei bine, spuse el, prefăcându-se că se gândeşte, era odată un tânăr cu mare succes la doamne, îndrăgostit fără speranţă de o femeie din Noua Zeelandă; din nefericire, tatăl ei s-a îmbolnăvit grav şi ea a trebuit să se ducă acasă să-l îngrijească. Tânărul şi-a dat repede seama că nu putea trăi fără ea şi s-a decis să se ducă în Noua Zeelandă; dar n-avea bani. Împrumutase deja o groază de bani de la familia şi prietenii lui, deci nu mai putea să facă asta şi, întrucât singura lui ocupaţie fusese să bată tobe bongo, n-a încercat să facă un împrumut la o bancă. Şi avea nevoie de bani rapid. Aşa că, mai întâi, şi-a cumpărat un bilet la loterie. N-a câştigat nimic şi a început să înţeleagă de ce se câştiga atât de greu la loterie. Apoi i-a venit ideea să comită un jaf. Avea un prieten care deţinea un pistol de jucărie şi un altul care avea o maşină. Le-a împrumutat pe amândouă şi a plecat în căutarea unui magazin de băuturi. Acolo nu-s camere de supraveghere, nu-l cunoaşte nimeni (se crede celebru pentru că bate tobe bongo). Îşi parchează maşina într-un loc unde nu poate fi văzută. Are o mustaţă distinctă, tip Zapata, dar nu-şi pune mască, pentru că nu-l cunoaşte nimeni şi în curând o să părăsească ţara.

Îl sileşte pe vânzător să golească imediat casa de bani şi începe să înţeleagă de ce magazinele mici de băuturi de la ţară nu prea sunt jefuite. Apoi se duce repede la maşină. Încearcă

s-o pornească, dar motorul moare. Nu intră în panică, încearcă iarăși și iarăși; se pricepe puțin la motoare, așa că se uită sub capotă. Încearcă din nou. Au trecut deja câteva minute și-i vine ideea că vânzătorul a sunat, poate, la poliție. Aruncă o privire pe stradă, vede că vânzătorul a ieșit din cârciumă și fumează o țigară, uitându-se la el. Recapitulează situația; cu o mustață Zapata și pantaloni portocalii de luptă n-o să ajungă prea departe pe jos și, oricum, prietenul lui ar putea fi găsit datorită mașinii. Și îi mai vine o idee. Se duce înapoi la vânzător și îi spune:

„Ascultă, am făcut o glumă. Ia-ți înapoi nenorocitele astea de treizeci de lire și să uităm toată povestea, da?"

„Am făcut cinci ani pentru jaf înarmat", zice vânzătorul.

„Ascultă, mi-ar plăcea să mai trăncănim, dar chiar trebuie să plec să vizitez o rudă bolnavă. Banii sunt toți acolo, poți să-i numeri. Să-ți iau ceva de băut. Ai de unde alege aici, nu?"

„Am făcut cinci ani pentru jaf înarmat", zice vânzătorul.

„Ascultă, ăsta nu-i pistol adevărat, e de jucărie, n-ai de ce să te sperii", zice el.

„Eu am avut unul de jucărie. Am făcut cinci ani pentru jaf înarmat."

„Mă întrebam dacă nu putem aranja treaba fără să afle poliția."

„Bine", zice fostul hoț înarmat, desfăcându-se la prohab, „pe burtă".

„Și partea cea mai tare este că, după ce s-au înțeles, când hoțul înarmat novice a vrut să sune la un atelier de depanare, a descoperit că telefonul fusese deconectat pentru neplată."

Hugo trebui să-i explice poanta Katerinei și Alzbetei, care chicotiră.

— E prea tare ca să fie adevărată, comentă enervat Hugo. Oricum, toată ideea asta e stupidă.

— Da, spuse Ralph, și nu e genul de povestire pe care s-o faci să circule despre tine.

— Am zis eu care dintre participanţi mi-a spus-o? replică Jim, recunoscător pentru anecdota preferată a lui Herbie.

— Povestea lui Jim e cea mai bună, spuse Katerina.

— Se pare că noi o să plătim băutura, Hugo.

Hugo rămase buimac de ciudă. Jim cercetă plaja. Era oare cineva pe aici cu adevărat fericit? Cei prea tineri ca să se căsătorească, cei necăsătoriţi, cei care sperau să se căsătorească, cei căsătoriţi, cei care nu mai erau căsătoriţi, cei recăsătoriţi? Se vorbeşte mult despre distracţia maximă; dar este cineva fericit? Plaja, dacă o priveai cu atenţie, era un amalgam de fricţiuni şi suspine; toţi cei aflaţi aici trudesc, trudesc cu disperare ca să fie fericiţi. Drogaţi de soare, vilegiaturiştii încearcă să uite de facturi, de trădări, de suferinţe, de boli şi de o gamă variată de necazuri mărunte. Jim le admira eroismul; familiile, cei singuri, vânzătorii ambulanţi, chelnerii, toţi se luptau. El le dorea să reuşească. Dacă ar veni la el nişte agenţi ai celor atotputernici, i-ar vârî un pistol în ureche şi i-ar spune „Jim, dacă te împuşcăm acum, garantăm fericirea tuturor de aici", el ar fi gata să-şi dea la schimb viaţa ca să le meargă bine celorlalţi, pentru că ar fi comoara pe care o căutase toată viaţa: ceva pentru care să merite să trăieşti. Să fii mătura care curăţă tristeţea.

— Staţi, am eu o poveste mai bună, se înveseli brusc Hugo.

— Ba n-ai, Hugo. Poveştile tale sunt tâmpite.

— Ba nu, trebuia să mă gândesc la asta mai devreme. Aveam un coleg căruia îi plăceau vacanţele naturiste. Înainte de o mare prezentare, a plecat în vacanţă la Cap d'Agde, într-unul dintre satele de nudişti. A stat acolo două săptămâni; a băut pe rupte şi, pentru că programul era de tip „mănânci-cât-vrei", s-a îndopat ca un porc. Şi trebuia să se întoarcă în seara dinaintea prezentării, dar şi-a spus în sinea lui: am muncit ca un câine tot anul. Mă întorc mâine, e un zbor în zori şi, chiar dacă o să aibă întârziere, tot o să ajung la prezentarea de după-amiază. Ştii cum e când trebuie să călătoreşti mult ca să ajungi la muncă, n-ai chef să

te duci la aeroport mai devreme decât e nevoie; așa că lasă taxiul să aștepte în față, își face bagajele, se duce să-și pună costumul, dar nu încape în pantaloni; nu pentru că erau prea strâmți sau greu de încheiat. Nu-i intră nici măcar un picior. Are și obiceiul bizar de a nu purta chiloți, pentru că îl fac să se simtă un revoluționar periculos la întâlniri. A stat gol pușcă toată vacanța și nu are nici măcar un slip. Prin urmare, e ora cinci dimineața și n-are cu ce să-și acopere părțile inferioare. Se uită la șoferul de taxi, care e jumătate cât el, deci nici o speranță să se ofere să-i cumpere pantalonii. Bate la câteva uși ale unor grăsani pe care-i cunoscuse și oferă o mie de lire pe o pereche de pantaloni. Nu ține. Toți sunt prea mici. Îl întreabă pe șoferul de taxi dacă nu are cunoștințe cu adevărat grase; se duc la un văr al soției șoferului, care are, spre ușurarea lui, o pereche de pantaloni de mărime potrivită. Gonesc pe drumul până la aeroport, unde a avut loc un accident și traficul e blocat. Își lasă valiza în taxi, aleargă pe ultimul kilometru până la aeroport și ajunge la țanc ca să vadă avionul decolând. Nu-i nimic, mai e un zbor peste trei ore, dar toate rezervările sunt făcute. Toate zborurile din dimineața aceea au rezervările făcute. Le oferă oamenilor sume uluitoare, dar toți se duc să viziteze rude aflate pe patul de moarte. E nevoit să ia un taxi până la Paris, unde prinde un avion, ajunge la două ore după ce s-a încheiat prezentarea și e concediat.

— E clar că nu știi ce înseamnă încălcarea unei reguli, spuse Ralph.

— A ratat prezentarea.

— N-a făcut-o intenționat, Hugo; a vrut să ajungă. Alzbeta, gânguri Ralph, vreau să știi că încă sunt pe deplin disponibil, cu trup și suflet, în trei, ca sclav, cu biciuri, nici o problemă.

— Asta-i ceva nou, spuse Alzbeta.

Alzbeta se ridică și se duse spre apă; se întinse pe dig, într-o poză de revistă, jucându-se cu șuvițele. Jim așteptă un mi-

nut, apoi se duse să-i facă puțină conversație. Simțea nevoia unui pat. Admirară câteva minute valurile în tăcere.

— De ce ai vorbit cu bărbații ăia azi-noapte? întrebă el.

— Eu nu vorbește cu ei. Ei vorbește cu mine.

— De unde știau că ești rusoaică?

— Sunt rusoaică. Arăt ca o rusoaică. Îi zic lui Derek, ei sunt oameni răi. Eu zic că sunt oameni răi. Unul pleacă. Derek stă pe scaun. Se întoarce; îi spune lui Derek să plece. Derek zice nu.

Un băiețel și micul lui prieten alergau încontinuu încoace și-ncolo pe dig, stropindu-i cu apă de pe membrele și din părul lor, apoi împroșcându-i zdravăn când se aruncau în apă, în plus ciocnindu-se de Jim la aproape fiecare săritură. Era uluitor cât erau de indiferenți față de prezența celorlalți. Jim își dădu seama că pentru plăcerea de a-i da un pumn în față băiatului ar renunța la distracția cu Alzbeta; n-ar avea nevoie s-o facă decât o dată și se consolă știind că tocmai pentru că nu se putea îl ispitea atât de mult. Îi spuse de câteva ori „Ai grijă!" băiatului, care nici nu-l auzi.

— N-are conștiință de sine, spuse el.

— Ce? spuse Alzbeta.

— Conștiință de sine. Nu înțelege ce se întâmplă în jurul lui… nu știe ce face.

Sporovăiră un timp, discutând despre filmele rusești („Filmele rusești sunt cele mai bune din lume. Dar trebuie să le vezi cu mine. Să ți le explic", spuse Alzbeta). Jim își exprimă admirația față de picioarele Alzbetei. Simțind că livrase cantitatea potrivită de laude, se duse la toaletă. Exista un duș și voia să se învioreze; dar scufundătorul nu se mai scufunda; acum era sub duș. Jim așteptă. Se uită la ceas. Scufundătorul era acolo de cel puțin opt minute, ocupându-se de fiecare părticică a corpului, clătindu-și chiar și interiorul pleoapelor; trebuie să fi fost cel mai curat băiat de zece ani din Franța. Alții doi așteptau în spatele lui Jim. Băiatul începu apoi să-și clătească slipul în același stil letargic și metodic cu

care se spălase. O furie tectonică îl cuprinse pe Jim, care bătu în retragere. Avea încă în el prea mult din Londra; băiatul era enervant, dar nu chiar atât de enervant.

Se întoarse și o găsi pe Alzbeta folosind mobilul lui Ralph și suflând bezele în el.

— Alzbeta și-a sunat iubitul, spuse Hugo.

Ralph dădu pe gât ultimele picături de șampanie. Fetele băuseră fiecare câte un pahar, Hugo, două; restul dispăruse în nisipurile setei lui Ralph. Acum, Ralph apucă sticla de vodcă între tălpi și, întins pe spate, încercă să-și toarne din ea în gură, cu puțin succes.

— Nimic nu se compară cu un pic de yoga.

Era jenant, dar Jim se bucura că Hugo părea cu adevărat deranjat.

— E uimitor ce-ți pot spune oamenii după câteva pahare, zise Ralph, vorbind rar, cu un glas foarte profund, grav, glasul beției avansate. Un alt joc de pahar este să le ceri oamenilor să-ți spună cel mai rușinos secret al lor, pentru că este uluitor câți oameni o fac. Mă rog, mai ales americanii.

— Care e cel mai rușinos secret al tău, Ralph? întrebă Katerina.

— Cel mai rușinos secret al meu este că nu am nici unul. E foarte plicticos; orice om ar trebui să aibă ceva rușinos în trecut.

— Ia stai! Ia stai! spuse Hugo. Știu o poveste nemaipomenită. Cum de-am uitat-o?

— Pentru Dumnezeu, Hugo! Achit eu nota de plată, spuse Ralph.

— Nu, zău, e nemaipomenită. O să vă placă. Un amic al meu se duce la un club, e pe ringul de dans și niște suedeze vin și încep să danseze lângă el; îl chinuie deci clasica dilemă, suedezele au venit să danseze lângă el sau să danseze pur și simplu?

— De unde știe că sunt suedeze? Aveau pașapoartele lipite pe sâni? întrebă Ralph.

— Pentru că vorbea cu ele.

— Dar nu putea să știe când au venit să danseze; dilema clasică este, desigur, dacă două blonde vin special să danseze lângă tine.

— Ascultă, nu contează dacă erau sau nu suedeze.

— Atunci de ce-ai mai menționat asta?

— Tipul descoperă că nu le trezise un interes deosebit femeilor, dar, ca orice bărbat, trebuie să le cumpere multă băutură scumpă. Apoi trebuie să mai bea câteva pahare ca să-și înece dezamăgirea. Iese clătinându-se din club și nu se poate ține pe picioare, când oprește lângă el un Mercan imens, cu un șofer de taxi cowboy în căutare de clienți. Se gândește că ăsta e norocul lui și se urcă; tipul pornește ca să-l ducă acasă cu 150 de kilometri la oră. Oricum, este aproape inconștient, dar îi trece prin minte că e ciudat că acel cowboy de sâmbătă noaptea conduce un model de primă clasă, nou-nouț, când nu sunt decât vreo zece în toată țara; știe, pentru că tocmai și-a cumpărat unul. Schimbă câteva vorbe cu șoferul și amândoi cad de acord că e o mașină extraordinară. Apoi observă că șoferul a ales același sistem de sonorizare pentru mașina lui. Se gândește de asemenea că e interesant că șoferul citește *Război și pace*, cu un semn la aceeași pagină la care a ajuns el; în fine, observă că mașina este de fapt a lui; o lăsase în fața casei unui prieten noaptea trecută pentru că nici atunci nu se putea ține pe picioare.

Ce poate să facă? Prietenul meu nu e foarte solid, abia de se poate ridica în picioare, iar șoferul e un tip solid, cu o înfățișare de criminal și foarte agresiv. La viteza cu care gonesc, știe că vor ajunge acasă într-un minut sau două. Își amintește de telefonul mobil, dar, chibzuind mai bine, își dă seama că dacă va apărea poliția, va fi o urmărire, și cum el stă în spate, probabil se vor ciocni, sau, dacă șoferul va scăpa de polițiști, i se va întâmpla ceva neplăcut.

Ajunge acasă și-i dă tipului o hârtie de zece lire, la care celălalt zice că n-are să-i dea rest.

„Pari obosit", zice el. „Cred că e îngrozitor să muncești sâmbătă noaptea. Hai înăuntru să bei ceva." Se gândește că, dacă îl ademenește în casă, poate să sune la poliție și să scape de el, acum când mașina e în siguranță.

„Ce-nseamnă asta?" spune șoferul. „Vrei să mă fuți în cur?"

„Nu, bineînțeles că nu…"

„Atunci las-o baltă." Și în clipa aceea și-a văzut pentru ultima dată mașina.

— Mașina fericită în Rusia, spune Katerina.

— Tu nu l-ai fi lăsat să-ți scape, nu-i așa, Hugo? observă Ralph.

— Eu l-aș fi strâns de gât. Și fii atent, amicul meu n-a fost prea tulburat; a zis că a avut cel puțin ocazia să-și ia rămas-bun de la mașină. Nu-i așa că e o poveste bună, fetelor?

— Am spus că plătesc eu, Hugo.

— Dar a fost cea mai bună poveste, nu, fetelor?

— Am una… mai bună, spuse Ralph. E cea mai tare… pleci în vacanță cu amicii, gonești cu viteză maximă… tot înainte, încălcând toate regulile… fără centuri, să-i ia naiba pe toți.

Jim se întrebă dacă n-ar fi trebuit să-l pună pe Ralph în poziție de recuperare.

— Un amic al meu, al cărui nume nu trebuie menționat din motive ce-or să devină evidente…

— Vrem numele, spuse Katerina.

— Bine. Să-l ia naiba. Anton. Anton închiriază un iaht ca să țopăie dintr-o insulă într-alta în Egee, într-o vară. Are o iubită și mai vrea să vină o pereche. Dar iahtul are trei cabine. Anton întreabă încoace și-ncolo, dar nu mai găsește încă o pereche. Nu găsește decât o persoană, de care, dacă e s-o spunem pe-a dreaptă, nu-i prea place, dar Anton fiind un mic Hugo…

Hugo clătină din cap, simțindu-se nedreptățit.

— Anton are nevoie de un al treilea participant la cheltuieli, așa că ridică ancora. Și timp de două zile totul merge

bine. Apoi, în a treia zi pe mare, beau toţi câte un păhărel... iar Anton şi amica lui se decid să-l despoaie pe ultimul venit, căruia o să-i spunem... Ginger; toţi cred că e o chestie hilară... şi, pentru că el şi-a plătit contribuţia la vacanţă, nu-i deranjează deloc protestele lui.

Ralph îşi aprinse o ţigară.

— Ginger e roşcovan şi s-a ferit de soare în cea mai mare parte a timpului; are un splendid cur alb... aşa că ei se gândesc că ar fi amuzant să-l lege de punte şi să-l lase la soare o oră, două, ca să-i ardă curul până se face cenuşă... Fac chestia asta... şi pe urmă, osteniţi de atâta efort şi de veselia excesivă, coboară sub punte pentru o siestă şi un pic de ce mai face taică-tău, în ciuda strigătelor disperate ale lui Ginger. Câteva ore mai târziu, Anton se duce la bucătărie să-şi ia de băut şi acolo colegul lui de iaht bea şi el un păhărel post-coitum. „Ce face Ginger?" întrebă Anton. „Nu ştiu. Credeam că l-ai dezlegat." „Credeam că l-ai dezlegat tu." „A tăcut, înseamnă că n-are nimic." Se urcă pe punte şi descoperă că Ginger nu numai că a tăcut... a murit.

— Nu se moare de la o arsură de soare, insistă Hugo.

— Asta repetau şi ei întruna... „Nu se poate să fi murit!", în timp ce turnau apă peste el şi îl apăsau pe piept. Dar mă înţelegi... muştele bâzâiau deja în jurul lui.

— Hai să-i facem asta lui Derek, spuse Alzbeta.

— Toţi au fost şocaţi, mai ales fetele... După ce vinovăţia a fost pasată de la unul la altul ca vinul de Porto, se gândeau ce să facă în continuare. După cum vă imaginaţi, Ginger se zbătuse mult ca să se elibereze... aşa că *beaucoup* lacerăţii ar fi fost observate şi de cei mai tâmpiţi medici legişti, altminteri ar fi putut da vina pe... pileală şi pe soare. Se tem de pedeapsă. Frumoasele lor vieţi sunt în pom. Ei bine, după... dezbateri aprinse, iertaţi calamburul...

— Ce-nseamnă calambur? întrebă Alzbeta.

— ...cadavrul este aruncat noaptea peste bord şi în dimineaţa următoare are loc o vizită la secţia de poliţie, unde...

surpriză, surpriză, sunt liniștiți de informația că un alt turist pilit a dispărut. Cadavrul este găsit peste două săptămâni… când marea a scos la iveală adevărul.

Anton mi-a povestit cât de… amuzantă… ăsta e cuvântul pe care l-a folosit, a fost slujba funerară, când preotul tot spunea că răposatul se stinsese într-o companie plăcută… și cum mama lui i-a mulțumit… pentru că a mai stat o săptămână ca să ajute investigațiile.

— Ți-a spus că a fost amuzant. De ce naiba ar spune cineva așa ceva? întrebă Hugo.

— Fiindcă a fost amuzant pentru el. Totul depinde de… ce gen de persoană ești.

— Deci n-au pățit nimic?

— Una dintre fete s-a sinucis. Anton a devenit vicepreședintele unei… bănci.

— Care bancă? întrebă Hugo.

— Banca nu poate fi numită.

— De ce?

— Pentru că nu poți să-ți ții gura.

— Atunci de ce ne-ai mai povestit?

— Chiar că nu știu… ca să vă previn să fiți foarte atenți cu cine vă faceți vacanța. Adică… uite, era să-l pierdem pe bietul Derek.

— Dar el de ce ți-a povestit? întrebă Jim.

— Hai să ne gândim așa… lui Anton… i-a plăcut… i-a plăcut să simtă gustul… interdicției. Dacă și-ar fi pierdut slujba și… ar fi intrat la pârnaie, ar fi scâncit ca un puști de cinci ani, dar a scăpat și… a descoperit că e invincibil.

— Cam mulți prieteni de-ai tăi se sinucid, spuse Hugo.

— A, nu. Am un cerc foarte mare… de cunoștințe, Hugo. Mulți oameni se sinucid. Știi ceva? Cred că ar trebui să sun un bancher francez.

— Aș mânca ceva, spuse Hugo.

Lui Jim nu-i era foame; din cauza soarelui și a oboselii îi pierise pofta de mâncare. Dar abia după patruzeci de mi-

nute primiră un meniu şi, deşi toţi în afară de Hugo comandaseră salată, mai trecu o jumătate de oră până ce li se aduse mâncarea, dar nu şi stridiile lui Hugo. Discutară despre prăbuşirea Rusiei.

— Nu ştiu de ce spun oamenii că economiile se prăbuşesc. Economiile nu se prăbuşesc niciodată, spuse Ralph. Economiile îi pot face pe cetăţeni extrem de nefericiţi; bătrânii, săracii, neputincioşii pot să moară de foame sau de frig, toţi ceilalţi ar putea fi nevoiţi să se lupte pentru oase ca animalele, câţiva bancheri şi oameni de afaceri s-ar putea să se arunce pe fereastră, dar porcăria merge mai departe.

— În Rusia, poţi fi cu o fată toată noaptea pentru cinci sute de dolari, spuse Alzbeta.

— Cinci sute de dolari? repetă Hugo. Nu e deloc puţin. E aproape acelaşi preţ ca la Londra. Adică, aşa mi s-a spus.

— Depinde, reflectă Ralph. Ce înseamnă de fapt toată noaptea... de la miezul nopţii la şase sau de la nouă la nouă. Şi poate că rusoaicele bagă şi ceva perversiuni... cum ar fi sărutul.

Exact atunci sosiră stridiile lui Hugo.

— A dat Dumnezeu! spuse el, băgându-şi în gură o furculiţă plină cu stridii.

Făcu o faţă lungă.

— Sunt reci.

Se uită după chelneriţa care se evaporase rapid.

— Faci caz pentru nimic, spuse Jim, gustând una.

Stridia nu era nici măcar călduţă — de parcă farfuria fusese scoasă din frigider.

Zece minute mai târziu, Hugo reuşi s-o prindă pe chelneriţă, care se uită la el de parcă i-ar fi cerut cel mai iraţional lucru, în timp ce el îi spunea că stridiile sunt reci. Le luă ca şi cum ar fi fost obligată să le ducă pe Everest fără mască de oxigen.

— Bandolul ăsta a fost botezat sau au schimbat eticheta. Chestia asta e prea scârboasă ca să fie Bandol, spuse Ralph, mâncarea retrezindu-i capacitatea de a face deosebiri.

Mobilul târâi și trebui să primească un alt apel de la un tip pe nume Cedric.

— Faci bani? întrebă Alzbeta.

— Banii îi faci… îi pierzi. Nimeni nu știe de fapt nimic. Cea mai bună afacere am încheiat-o după un dejun prelungit; îmi murise bateria mobilului. M-am întors ca să descopăr un oraș de căcat; eram atât de prăpădit, că a trebuit să mă târăsc până la telefon. Eram pe punctul de a pierde tot, așa că m-am apucat de pariuri, fără să chibzuiesc, fără cercetare, fără consultare. Am câștigat mai mult ca oricând. Profesioniștii nu știu tot, nu știu aproape nimic; e ca pocherul sau ca orice joc de noroc, dacă știi care-s mizele și ești deștept, poți trăi din asta, iar când ai de-a face cu sume imense poți trăi bine, dar nimeni nu știe nimic.

— Vorbește în numele tău, spuse Hugo. Eu dacă nu fac ce trebuie ies din joc. Era să bag un milion în Banca Baring. Dacă aș fi făcut-o, aș fi fost dat afară.

— Da, îmi amintesc că mi-ai spus că nu vrei să le dai nici o afacere pentru că unul dintre ei se luase de iubita ta. Nu, spuse Ralph, dacă există cineva care știe ceva despre piață, ăla nu lucrează în bănci, nu lucrează nicăieri, e undeva pe marea albastră, pe un iaht, cu provizii de supermodele pentru un an.

Stridiile reapărură. Hugo încercă una și scoase un oftat.

— Uscată.

Ralph se aplecă și luă una. Scuipă imediat scoica bivalvă, care navigă lent printr-o familie germană de la masa alăturată.

— Nu e uscată, e necomestibilă.

— N-ai maniere, spuse Katerina.

— Scuze, spuse Ralph. Am urmat o școală oribilă. Când o să-ți spun că jumătate dintre colegii mei de clasă au regulat-o pe prințesa Diana, o să-ți faci o idee despre cloaca aia.

Câteva minute mai târziu, Hugo reuși s-o cheme din nou pe chelneriță la ordin.

— Stridiile sunt uscate, spuse el.

Alesese forma de plângere îndurerată, nu pe cea incandescentă. Era un fel de tragedie să fii pe plajă, în vacanță, înfometat, dând o groază de bani pe... un dejun care nu se putea mânca. Chelnerița aruncă o privire dușmănoasă stridiilor.

— *Crise de moules*, strigă Ralph, fluturându-și brațele pentru a ilustra gravitatea situației. Les moules sont de nemâncat. Fututе. Cum se spune Maastricht în franceză? The moules sont totalement Maastricht.

Apoi icni, cu mâinile în jurul gâtului, și căzu de pe scaun.

Jim explică în franceză, de două ori, că stridiile erau uscate. Dar chelnerița stătea acolo cu privirea goală. Lui Jim îi era milă și de Hugo, și de chelneriță. Păreau a fi într-o situație care nu se putea rezolva în mod satisfăcător. Toți se uitau la stridiile care îi condamnau pe amândoi la nefericire. Chelnerița se îndepărtă. Hugo propuse să plece fără să plătească, când se apropie un bărbat a cărui îngâmfare arăta că era șef. Întrebă într-o engleză plăcută:

— Care-i problema?

— Vous êtes artistes șarlatani de primă clasă, spuse Ralph. Am fost păcălit. Tradu, Jim.

Jim explică în franceză că, în mod regretabil, stridiile erau uscate.

— Dar le-am schimbat, spuse șeful în engleză.

Jim explică în franceză că primul lot de stridii fusese rece; lotul acesta era uscat.

— Sunt uscate, spuse Ralph, aruncându-și încă o moluscă în gură și scuipând-o la o distanță remarcabilă pentru o persoană incontestabil nesportivă. Vezi?

Jim decise că dacă îl va pocni cineva pe Ralph, nu va încerca să-l apere. Era cunoștința lui Hugo.

— Înțeleg, angliciză șeful. Deci vreți să le schimbăm?

Jim spuse în franceză că ar fi amabil din partea lui.

— Bine, spuse patronul, aruncându-le o ultimă privire, ca și cum ar fi confirmat ceva.

— Aveți cumva un vin roșu bulgăresc? strigă Ralph după el.

După încă douăzeci de minute, stridiile reapărură. Aburul era foarte vizibil.

— Ei, cum e? întrebă Jim.

— Prea fierbinți, spuse Hugo, punându-și jos furculița.

— Eu mă duc să beau ceva, spuse Ralph. Vii cu mine, Jim?

— De ce nu?

O mică plimbare l-ar fi putut trezi.

— Ne întoarcem într-o oră.

— Nu vă grăbiți, spuse Hugo. Nici măcar n-am cerut nota de plată.

Părăsiră plaja și ieșiră la șosea. Ralph consuma cantități inumane de alcool, cugetă Jim, neînțelegând de ce beților înrăiți le plăcea să se ducă în baruri diferite. Dacă vrei neapărat să paralizezi, ce rost are să te mai obosești cu pauze și deplasări?

Nu se zărea nici un bar.

— Hai pe-acolo, spuse Ralph. Să știi că Alzbeta nu are un iubit. Vorbea cu fiul ei.

Fiul. Acum înțelegea. Duritatea ei. Trebuia să fi bănuit. Toate mamele au sticlirea aia ucigașă în ochi.

— Știi ceva de tatăl copilului?

— Vreun derbedeu. Povestea obișnuită. A lăsat-o în rahat.

După câteva minute, după curbă, zăriră un local. Dar când se apropiară, patronul îi reperă din spatele tejghelei, prin fațada de sticlă, și se propti în ușă înainte ca ei să ajungă la ea, susținut de bucătarul care ținea ostentativ în mână un cuțit de tranșat carnea.

— Te cunoaștem. Pleacă.

Engleza lui era destul de bună.

Ralph rămase perplex.

— N-aș putea să intru și să mă comport mizerabil înainte de a-mi interzice accesul?

— Te cunoaştem.

— Ba nu. N-am fost niciodată aici.

— Te cunoaştem. Eşti ignorant şi rău.

— Alo! Mă poţi acuza de tot felul de lucruri; că schiez prost, că mă pasionează prea mult arta conceptuală, că fumez prea mult. Dar nu mă poţi acuza că sunt ignorant; câştig două sute de mii pe an şi am regulat o grămadă de actriţe celebre.

— Pleacă.

— Pe Liz Hurley — pe la spate, spuse Ralph, executând mişcările respective. Nu glumesc.

— Pleacă.

Jim îl apucă pe Ralph de braţ. Vedea că bucătarul abia aştepta să înfigă cuţitul. Se întoarseră fără nici un chef pe plajă.

*

Când ajunseră înapoi la vilă, poliţia tocmai îl aresta pe Derek. Ieşise să facă nişte cumpărături şi îşi pierduse cheia. Neştiind când se întorceau ei şi fiind cu capsa pusă, spărsese un geam ca să intre şi apoi se angajase într-o luptă cu alarma pe care o pregătise conştiincios înainte de a pleca şi care nu voia să accepte codul de anulare. Franceza lui Derek nu era bună de nimic.

Jim n-ar fi împărţit oricum o cameră cu Derek, dar acum se temea efectiv să fie în aceeaşi casă cu el. Ura lui pentru Derek îi ascunsese faptul că Derek era profund dezagreabil şi sucit ca şuviţele unei funii. Un mitralior cu invincibilitatea unui turn cu ceas. Nivelul — pe cale de dispariţie — al unei fete de doisprezece ani. Din Derek răbufnea o furie care nu era a unui om sănătos — era profund neliniştitoare. Îşi dădea seama că şi ceilalţi aveau aceeaşi neliniştе şi repulsie. Compasiunea nu putea merge mai departe. Fiind contactul oficial al lui Derek cu lumea exterioară, Ralph făcu câteva încercări de a se băga în vorbă, dar se arătă uşurat sau

cel puțin nepreocupat când Derek rămase îmbufnat. Jim ar fi vrut să savureze apartenența lui fulminantă la clubul de dușmani ai lui Derek, dar era prea obosit. Mai era cale lungă până la bucuria răutăcioasă.

Fetele intrară în bucătărie pentru a pregăti cina. Nu se putea opune unui asemenea program. Pe culoar, Jim văzu sutienul bikinilor cu buline ai Alzbetei agățați peste jacheta lui de piele în cuier. Cele două articole de îmbrăcăminte stăteau confortabil unul lângă celălalt într-o manifestare de intimitate. Era oare un semn?

Nu știa ce să facă; ei bine, făcu totuși ceva. Îl durea atât de tare ceafa, încât abia de-și putea întoarce capul — canapeaua nu era altceva decât un instrument de tortură ingenios deghizat. În timp ce se ciocnea a doua oară de un fotoliu (nu mai avea capacitatea de a naviga cu succes într-o încăpere), își repeta în sinea lui: trebuie s-o seduci pe Alzbeta.

Investigarea admirativă a picioarelor Alzbetei nu produsese din partea ei nici o încurajare identificabilă. Aprecierea lui fusese sinceră; Alzbeta avea, probabil, cele mai frumoase picioare de pe plajă; în mod bizar, deși palmaresul legăturilor lui cu femeile era o chestiune ce trebuia evitată, fetelor pasionale le plăcea de el. Femeile care priveau în ochi vicisitudinile, femeile care puteau să spargă nuci între labii, femeile care făceau singure autostopul în sudul Franței vedeau ceva la el. Și-ar fi dorit să știe ce anume. Fusese de câteva ori cât pe-aci să pună această întrebare, dar n-o pusese, temându-se că, întrebând, ar ieși la iveală că nu știe ce se presupune că are și că motivul pentru care nu știe ce are este că nu are de fapt acel ceva.

Ceea ce-l interesa cu adevărat era să doarmă mult într-un pat mare, confortabil, cu așternuturi proaspete, dar n-avea el baftă de așa ceva.

— De ce nu jucăm un joc de pahar? întrebă Ralph, care, uluitor, era aproape treaz.

— Pentru că nu suntem alcoolici, Ralph, i-o reteză Hugo, golind scrumierele.

Jim își dădea seama că Hugo era cu gândul la biroul lui; peste numai cinci zile urma să fie din nou în șa, învârtind cifre, sărind dejunul pentru că muncea peste program sau suportând trei feluri de mâncare cu grupuri de japonezi plicticoși care, în ciuda pregătirii de două săptămâni, nu reușeau să inventeze ceva amuzant de spus, abia târându-se până acasă, unde va avea doar atâta energie cât să se spele și să se urce în pat, făcându-și cumpărăturile în weekend. Jim trebuia să se întoarcă însă înaintea lui, probabil fără japonezi, neîndoios fără bani și cu siguranță furios.

Până la urmă, banii sunt marele sedativ sau măcar îți oferă izolare. Jim și-l imagină pe Hugo la pensie, mâncând în restaurante bune, bombănind serviciul prost, cu medici buni la îndemână, verificându-și în fiecare dimineață dobânzile economiilor, vânând afaceri avantajoase cu vinuri ieftine, ocupându-se foarte modest de investiții în cultură, artă sau antichități, ca să aibă despre ce vorbi la petreceri. Cât despre el, dacă va mai fi în viață peste treizeci de ani, Jim știa că va sta cocoșat într-o agenție de pariuri, încercându-și norocul, și va citi ziare în biblioteci publice ca să economisească bani și să stea la căldură. Era atâta beznă în fața lui, încât opță pentru trucul copilăros al struțului de a se preface că bezna nu exista.

De ce n-ar organiza o orgie în piscină? Așa ceva putea face să pară că totul meritase oboseala.

Contribuția lui Jim la pregătiri era să ducă furculițele și cuțitele pe masa așezată în grădină și să se asigure că erau destule scaune. Derek se apucase pe tăcute să gătească în bucătărie, evident, pentru a le enerva pe fete. Katerina, Alzbeta și el se învârteau unul în jurul celuilalt, cu o proastă dispoziție nedisimulată, în timp ce el fierbea ouă și pregătea un sos curry. Îl priviră apoi pe Derek cum desface o masă de picnic la mică distanță de ele și își instalează propria selecție de tacâmuri și un șervet, după care se așază să mănânce, cu

spatele la ele, privind indiferent flora din fața lui, ca și cum ar fi fost total singur.

Începură cu creveți proaspeți cu maioneză din tub și continuară cu ficat de vițel suculent, împănat cu feliuțe de costiță, și o magică salată de șofran, în timp ce Derek înfuleca la măsuța lui rabatabilă.

Era plăcut să vezi că nimeni nu regreta dezertarea lui Derek și era la fel de plăcut să vezi că Alzbeta dădea pe gât bere după bere; deși orice bărbat vrea să smulgă o femeie din haine exercitându-și farmecul, Jim nu putea decât să aprobe intervenția acestui vechi aliat al împerecherilor: berile nu-l puteau face să pară mai urât. Îmbărbătat de splendoarea serii și de mâncarea delicioasă, Jim se amuza gândindu-se în ce poziție va face dragoste cu Alzbeta, pentru că prevedea că abia dacă va avea putere pentru o repriză, când înghiți o bucată de costiță. Preț de o clipă, detectă șuvița de costiță în gât, în balans între traseul său firesc și cel nefiresc.

Pentru a încuraja înaintarea, ar fi putut înghiți o gură de apă, dar așteptă să se așeze costița, care însă o luă pe calea greșită. Încercă să respire, dar nu putea. Era clar că se sufoca.

Îi văzu pe Ralph, din nou beat, și pe fete râzând. Înțelese că lucrul cel mai bun care i se putea întâmpla era să fie ridicol; că va tuși sec până va scuipa costița mestecată în fața Alzbetei sau se va învârti de colo-colo ca un imbecil. Cel mai rău era să moară. Spaima pătrunse în el neinvitată și nu putea face nimic.

Ceilalți plecau în viteză. Era atât de blocat, că nici nu putea scoate sunetele cuvenite de sufocare. Alzbeta îi observă suferința.

— Jim, nu te simți bine?

El scutură din cap și se ridică, făcând o tentativă de supraviețuire. Acum emitea niște horcăieli slabe, dar aerul ieșea și nu intra nimic în loc. Jim își dădu seama că Hugo îți zicea: „Deci așa arată cineva care moare sufocat."

Întunericul îi învăluia vederea și vocile lor erau prea îndepărtate pentru a le distinge vorbele.

Era vag conştient că o pereche de braţe îl înconjoară; urmă o zguduire bruscă, în timp ce era ridicat, ca şi cum ar fi fost din nou pe terenul de joacă al şcolii. Bucata de costiţă se întoarse inofensivă în gura lui Jim — un terci neimportant care nu-i mai bloca viitorul — , iar el trase aer în piept, cu o uşurare pe care rareori o simţise.

Era de asemenea conştient că Derek revenise la masa lui şi continua să-şi mănânce ouăle cu sos curry.

Pe lângă că era obosit, ratat şi disperat, acum era şi vrednic de dispreţ; mai gâfâi puţin şi îşi şterse lacrimile. O vreme, nu se putu uita la fete şi se resemnă să doarmă pe canapea. Deşi accidentul cu costiţia li se putea întâmpla şi celor mai experimentaţi mercenari sau bătăuşi cu pumnii goi, era copleşit de ruşine şi o pătură de nemasculinitate îi învelea umerii.

Îşi bău berea în tăcere, în timp ce fetele sporovăiau în rusă şi Ralph comenta pieţele, toţi făcând ore suplimentare ca să-l ajute să-şi învingă stinghereala. Pe măsură ce Jim îşi recăpăta aplombul, îşi dădea seama că forfoteala din traheea lui nu conta şi percepu brusc absurditatea întâmplării; oricum vor muri toţi. Hugo, Ralph, el, Katerina, Alzbeta, fiul Alzbetei; nimeni nu va scăpa. Călăul fusese deja angajat; camuflat ca o lumină roşie ignorată, o conectare greşită, grăsime animală caramelizată. Faptul că voia să fie dezirabil şi că fusese pus să râgâie ca un bebeluş supradimensionat de către omul pe care-l ura cel mai mult nu conta. Ideea că viaţa ta merită atenţie e o greşeală uşor de comis. Trăia o iluminare sau o uşoară nebunie? Brusc înţelese că se va culca totuşi cu Alzbeta, indiferent câtă virilitate va scoate din el sau câtă bere dăduse ea pe gât, pentru că nu mai conta dacă n-o făcea. Se lepădase de personalitate şi de tot bagajul ei.

Observă că Ralph monitoriza consumul de bere al Alzbetei cu privirea unui mascul incorigibil, punând în balanţă acuplarea din zori cu beţia. Alzbeta aşeză sticlele goale pe jos, lângă ea, insistând că îţi aducea ghinion dacă le ţineai pe masă.

Ralph n-avea nici o şansă. O să se culce cu mine, deduse Jim, nu numai datorită indiferenţei mele, ci şi pentru că sunt mai mare decât ea. Ralph era cu cel puţin cinci centimetri mai scund decât Alzbeta; femeile nu prea au îngăduinţă faţă de bărbaţii la care se pot uita de sus; femeile trebuie să fie foarte singure sau bărbaţii scunzi foarte cunoscuţi când e vorba de combinaţii între femei înalte şi bărbaţi scunzi.

Femeile sunt mai tari decât bărbaţii. Fac caz de mici dificultăţi, cum ar fi un fir dus la ciorapi, valize grele sau irlandezi beţivi în transportul public, iar Jim fusese chemat de mai multe ori să impună legea unor şoareci sau unor păianjeni; dar în faţa marilor urâciuni sunt lăudabil de calme; când e vorba de suferinţă, durere, moarte lentă, sunt luptători neînfricaţi.

Ralph, Hugo şi Katerina dispărură cu farfuriile murdare înapoi în bucătărie, unde începură să se certe pe tema modului de funcţionare a unui mixer. Derek plecase spre fundul grădinii, atras de întunericul tot mai dens. Alzbeta supse încă o sticlă de bere. Ea fu cea care-l îmbie.

— În Anglia, femeile fac primul pas?

— Nu întotdeauna, spuse el, întinzând mâna şi frecându-i lobul urechii drepte.

Atingerea se dovedi suficientă ca să-l ameţească. La urma urmelor, nu era total desprins de toate astea.

O mângâie pe păr. Puteai să te pierzi în preliminariile astea.

— Mergem sus?

Hugo se uită după ei când urcară, cu o expresie gen „mamă, ce repede a mers!" pe faţă. Credea, evident, că totul se datora dibăciei lui Jim.

Acesta rămase o clipă în admiraţia patului; era minunat. Cearşafuri deschise larg. O saltea care-ţi lua graiul. De ce făceau asta? Ce voia ea? Să ajungă în Anglia? Un tată pentru copilul ei? Să scape de singurătate? O aventură de o noapte? Speculaţiile lui se evaporară când Alzbeta îşi scoase sutienul şi apoi stinse lumina.

— Ai sentimentul de veșnicie, Jim?

O sărută; limba ei era mică și mișcătoare. Deloc excitant.

Alzbeta își ridică picioarele pentru ca el să-i poată desprinde chiloții: întotdeauna era o chestie să scoți ultimul articol de îmbrăcăminte; te înviora și totodată strica efectul. După ce cade ultima baricadă textilă, totul e familiar; încleștarea, ciocăneala și, mai curând sau mai târziu, clocotul patimei și țipetele. Îl îngrozi atitudinea lui. De ce avea norul ăsta de ploaie în creier?

— Mușcă-mă, spuse Alzbeta.

O mușcă.

— Mai tare, ceru ea.

Se conformă. Ochii ei își pierdură pupilele.

— Și mai tare!

Se conformă fără voia lui, temându-se să nu-i sugă sângele. Nu simți nimic; parcă ar fi ros un braț de fotoliu.

Fereastra era deschisă; avea pe ea o plasă de sârmă contra insectelor. Chiar sub cameră îl auzea pe Hugo spunându-i Katerinei:

— S-au dus sus.

Nu mai putea amâna actul propriu-zis. O ghidă spre poziția în patru labe și o trosni într-un ritm care putea fi confundat cu patima. Secolul în care trăia mijlocise această împerechere, milioane de oameni muriseră pentru a îndupleca istoria să-i furnizeze această femeie catifelată de sub el. Se căzni să fie recunoscător și forță nota, copleșit de putere. Mai împinse câteva minute, apoi descoperi că nu mai avea chef, nu mai putea.

Îi plăcea Alzbeta, dar n-o iubea și știa că n-o va iubi niciodată; se temea că nu va mai iubi niciodată pe nimeni. Alunecă de pe ea ca o picătură de ploaie, întrebându-se cât de jignită se va simți.

— Îmi pare rău.

Adevărul era cumplit; de aceea ai religie, cărticele romantice, fotbal. Nu vezi adevărul expus nicăieri; ești singur și asa

vei rămâne întotdeauna, orice-ai face. De ce nu vezi asta pe panourile cu reclame? Pentru că, dacă ai afla asta, ai ști că nu aveai nimic de câștigat dacă spuneai cuiva. Era mai bine să-ți ții gura.

Jim voia să se ascundă într-un somn. Alzbeta avea alte planuri.

— Așa e mai superior.

O perdea de păr i se lăsă pe vintre. Gura ei îi apucă penisul și fata se puse pe treabă. Poate că o face din politețe, speră el; dar Alzbeta continua ca un piston, trezindu-i bănuieli. Nu era în regulă. Femeile nu fac asta. Tu vrei să facă asta, dar ele n-o fac. Nu cu atâta cruzime. Alzbeta reuși să-și mobilizeze toată greutatea corpului în manevră.

Era tipic pentru el ca o femeie tânără și atrăgătoare să miște entuziastă un kilometru de gură pe penisul lui când el n-avea nici un chef. N-avea de gând să obosească? Să se plictisească? Capul ei se clătina, respirația era regulată, atitudinea relaxată, țintirea perfectă — nu obosea. Nu se plictisea. Îl aștepta. Jim își dădu seama că la o asemenea performanță ar fi fost o mârlănie din partea lui să nu răspundă cu un bravo lichid. Din păcate, era la fel de excitant ca atunci când privești cum i se întâmplă altcuiva; nu, nici măcar atât. Era vag plăcut, ca și cum s-ar fi cufundat în apă caldă. Patul era, vai, mai seducător decât Alzbeta; în ciuda strădaniilor ei, simți că-l cuprinde somnul. Întinse mâna spre sertarul cu fantezie, bucuros că nimeni nu va afla vreodată ce luase de acolo ca să-i stimuleze efortul de a ejacula.

Alzbeta asistă conștiincioasă la ultimul jet, apoi se duse repede la baie, unde îl elimină făcând gargară cu apa de la robinet; pe urmă se auzi scâncetul șovăitor al Katerinei din grădină.

Era un scâncet pe care nimeni nu vrea să-l audă, un scâncet pe care orice persoană, orice animal îl înțelege; când viața te apasă tare, mult prea tare.

portretul artistului ca mortangiu cu spume la gură

Primei tale crime merită să i se dea atenție o lungă perioadă de timp. Eu nu i-am dat nici o atenție, dar e-adevărat că nu oricine are norocul să fie înzestrat cu talentul meu, iar metoda pe care o alegi spune multe despre tine. Prima mea victimă a murit din cauza unei lovituri în cap cu acel bagaj de cuvinte care este *Le Larousse Gastronomique*, a unei strangulări cu propriile dresuri, a înjunghierii cu un cuțit de tranșat Sabatier și a tăierii corzilor parașutei înainte ca ea să treacă peste tăblia din spate a camionului.

O bombă poate fi extrem de eficientă și te poate duce direct pe tabela de marcaj; dar e nevoie de pricepere și de acces la materiale pe care nu le găsești la magazinul din colț. Știi cu adevărat ceva despre asta? Nu te lăsa păcălit de tâmpenia aia că doar arunci un chibrit pe o grămadă de îngrășământ. Dacă n-ai o instruire profesională, e o chestie greu de făcut. Și în afară de asta, bombele au întotdeauna un aer ostentativ; apoi, sunt mecanice, impersonale și de obicei semnalizează conexiuni politice plictisitoare. Cea mai bună crimă e intimă; să simți ultima răsuflare pe obrazul tău. De-aia nici nu ține chestia cu armele; sunt mult mai greu de procurat decât vă-nchipuiți, nu vă luați după ce scrie-n ziare. Și chiar dacă tragi suficient de aproape ca să produci arsuri de praf de pușcă pe țintă, nu poți ignora detașarea de care ai nevoie. Doar nu vrei să fii asociat cu soldații și cu asasinii plătiți, niște cretini care o fac numai pentru bani.

Nu, un autentic creator de stafii o face pentru propria plăcere și își folosește ambele mâini, așa cum le-au folosit

întotdeauna artiștii. Domnul Dexteritate din Dexteritania, ăsta-s eu.

Nu uita, prima crimă se întâmplă o singură dată în viață. Nu da rasol.

Sunt multe lucruri de pus la punct. E bine sau nu să cunoști victima? Cum ajungi la ea? Ce-ai să faci cu cadavrul? E bine sau nu să fii prins? Sau vei face toate chestia *vers libre*, lăsând dracului gândirea deoparte și așteptând să vezi cum merge treaba?

Hai să fim cinstiți în privința asta, pentru că cinstea este singura substanță care trebuie să se găsească în operele sângeroase ale unui artist. Faptul că îi faci de petrecanie gagicii tale, șefului, lui taică-tău, băiatului care vinde ziare te pune în legătură cu natura, dar totodată sugerează că va trebui să înghiți mult căcat de la membrii comunității tale; asta-i problema, toți putem născoci motive excelente pentru omucidere.

Să duci cinstea până la nivelul forței geniului; omorul de lux este o călătorie fără întoarcere. Bărbații care le fac felul femeilor (sau, firește, bărbații care fac felul bărbaților care fac pe femeile) doar ca să se distreze. Este la fel ca deosebirea dintre a te duce la cârciumă și a omorî pe cineva care îți varsă berea (greu de crezut că altcineva o să-ți mai verse berea vreodată) și a omorî pe cineva care-și vedea de treaba lui (pun pariu că o să fii remarcat când o să te mai duci la cârciumă). Să dai la cap de dragul de a da la cap. Desigur, au existat câțiva executanți impresionanți și în cealaltă echipă; văduve ucigașe care încasează zeci de polițe de asigurare sau tiranele alea toxice care își croiesc calea spre tron cu otravă. Dar gestul gratuit e altundeva. Când strangulezi o femeie frumoasă cu un articol al lenjeriei ei scumpe (nu ratați ironia), zici nu contează, găsesc ușor altele, chiar dacă păstrezi în frigider câteva organe ca să-ți faci din ele niște bijuterii pentru un bairam post-mortem. E vorba, până la urmă, de a te coborî, iar a băga o femeie la șase picioare sub pământ reprezintă prosternarea maximă.

E alegerea ta, dar trebuie să trăiești cu ea.

Apoi mai e întrebarea când anume niște mărunte petrecanii sunt ridicate la rangul de crime în serie? Ucizi o persoană și lumea nu prea-ți dă atenție; o fleică ținută prea mult timp în frigider, rolele unui copil, o înțepătură de viespe pot avea același rezultat, orice accident sau eșec poate face treaba asta. Dacă omori doi, ar putea fi o întâmplare norocoasă. Dar trei! La trei ai intrat deja în clubul lui Cain. Totuși, peste această cifră trebuie să fii prudent, pentru că altminteri te vor lua drept barosan, unul adevărat, ca de-alde West, Gacy, Bundy, Dahmer.

Eu a trebuit să mă ocup de iubita mea pentru că și-o trăgea cu alții. Ce? o să strigați, după ce ne ții această prelegere, vorbești de o banală și mocirloasă *crime passionnel*? Ne plictisești de moarte. Nu, asta e o treabă avansată. Sinceritatea are mai multe grade de intensitate. Câtă șuncă trebuie să aibă un sandvici ca să fie un sandvici cu șuncă? Și simplul fapt că ceva seamănă cu un sandvici cu șuncă nu-nseamnă că aia este. Când mărturisesc că eu i-am provocat moartea, o fac în așa fel încât să nu încapă nici o îndoială. Mi-am ieșit pur și simplu din fire într-o zi proastă sau a fost un bun prilej de a zămisli stafii, în condiții despre care știam că îmi vor aduce câțiva ani la pârnaie dacă ajungeam la tribunal?

Aceeași bănuială se aplică și la felul cum l-am ras pe partenerul ei de frecangeală. Eram oare chiar atât de *passionnel* sau aveam chef de distracție? Iar când a apărut băiatul cu pizza la domiciliu și a fost făcut fărâme, pare aproape imposibil de crezut că pur și simplu n-am putut să mă abțin.

Aș comite pentru tine o crimă în provincie, astfel încât atunci când ai ajunge la Londra să se spună că activitățile tale nu au fost relatate corect.

Mi-a plăcut întotdeauna viața palpitantă, nu suport monotonia. Educația e importantă. Mama a fost foarte preocupată de fericire, iar obsesia ei a fost cum să alunge plictiseala. Nu știu dacă am moștenit ceva de la tata (și nu-mi pasă),

dar oricum n-aș fi avut nevoie. Toate le am de la mama, mai ales răbdarea. Era în stare să aștepte și patru luni până ne făceam bagajele și ne mutam în altă parte în căutarea fericirii. De la unsprezece la șaisprezece ani am avut treizeci și doi de profesori de desen și am avut grijă să fac lucrări proaste pentru toți. Nu voiam să mă încurajeze vreunul și pe urmă să se laude cu triumful meu.

Din clipa în care mama mi-a dat câteva creioane, în mintea mea n-a mai fost decât gândul de a mă face artist. Mult timp am crezut că numele meu, John Smith, va fi un obstacol. Eram tânăr și prost. Arta trebuie să fie cea care dă culoare numelui tău și nu invers. Cu toate acestea, ne înconjoară o uriașă discriminare. Uitați-vă numai la statistici; deși suntem mulți, n-a existat niciodată un prim-ministru Smith. Printre marii artiști nu se numără nici un Smith. Au ales oare un Smith să meargă pe Lună? Unde sunt statuetele Nobel de pe policioara căminului inscripționate Smith? O singură concluzie se poate trage: există o conspirație bine organizată pentru a boicota succesul Smith-ilor. Uitați-vă în cartea de telefon a Londrei. Douăzeci de pagini de Smith. Dar când dușmanii fac corp comun împotriva ta, ar trebui să le mulțumești, sincer și îndelung, pentru că te ajută să obții iminenta victorie, cu atât mai frumoasă cu cât le retezi membrele pentru a-ți croi drum spre ea.

În loc să intru în cursa de șobolani de la școală, umplându-mi mintea cu tot felul de cunoștințe inutile unui artist, îmi petreceam timpul încercând să-mi găsesc un nou nume. Știam că sunt prea tânăr ca să produc o operă măreață (artistul trebuie să aibă tot timpul ochii larg deschiși), așa că am început să-mi pregătesc legenda. Am fost întotdeauna antipripeală și proreflectare. Așa că în orele în care eram treaz mă ocupam cu născocirea unui nume potrivit pentru un artist care explică lumea: Ron Astronomie, Woof Mercedes, Incredibila Mașinărie de Concepție, Bingo Bate-Fot, Glande și Mâini, Er Dario, Sammy-Foca, Phil Singuraticul,

Yann Vonk, Hoo-Ha din Gondar şi alte câteva sute, nu la fel de bune, până m-am oprit la Johnny Genialul, care am simţit că manifestă respect faţă de rădăcinile mele şi indică elementul important a ceea ce aveam de oferit, fără să fie greu de ortografiat pentru studenţii la arte atunci când vor scrie eseuri despre operele mele.

Toată lumea ştie că artişti ca Michelangelo, Picasso, Renoir sau Dürer au dat lovitura numai datorită numelor lor; dar după ce investisem mii de ore geniale în geneza unui nume cu care să mă pot mândri, mi-am dat seama aproape instantaneu că, deşi era strălucit, nu era bun. Nu poţi fi decât tu însuţi (ochii larg deschişi) şi mi-am dat seama că era anticurai să încerc să ocolesc prejudecata numelui Smith. În orice caz, mi s-au oferit alte nume.

Năbădăiosul. Suge-hârciogi. Pizdă. Poponar. Turbo-cretin Prostănac. Începător. Cerşetor. Labagiu. Ţăcănit. Sadic. Căpăţână-putredă. Cap-sec. Dement. Tichie-cu-clopoţei. Mămăligă. Bulangiu. Cur. Javră. Neo-codoş. Învăţăcel. Excrement. Lipitoare. Suge-penis. Fute-oi. Strică-chef. Pervers. Mototol. Idiot. Pulă. Pulă Mare. Sculăreţ. Dobitoc. Pedofil. Ratatist. Anticrist. Căcat. Cap de pulă. Sunt doar câteva exemple alese la întâmplare dintre poreclele pe care le-am primit pentru că sunt artist şi sunt Smith. Dar e absolut firesc ca oamenii să te trateze cu dispreţ, să te privească de sus, să iasă pe geamul maşinii şi să te scuipe. Când îşi desfac centurile de siguranţă, coboară din maşini, se caută în cizme şi pe urmă aleargă spre tine cu un pistol nr. 5 (sau poate cu un nr. 6 — ochii larg deschişi), înseamnă că ucenicia ta merge bine. Când se toarnă benzină peste cutia ta de scrisori şi se aud strigăte gen „ţi-am tăiat linia telefonică", astea sunt semne bune. Lumea e plină de înjositori-de-lume.

Dar faci şi greşeli. Toţi facem. Nu contează greşelile, important este să nu le mai faci şi să nu mai fii un greşelist.

Deşi detectarea greşelilor este mult mai dificilă decât ai putea presupune iniţial. Uneori greşelile pândesc de sub

succese, ca răhățeii șoarecelui sub covor sau ca terciurile adunate sub o tavă. Uneori succesele dormitează sub niște eșecuri masive, perle ascunse sub acele gogoloaie de muci denumite popular stridii.

Cred că este vital pentru artist să păstreze legătura cu comunitatea și să cunoască din viață cât mai mult posibil; turnul de fildeș este un instrument de tortură antisănătos. Iar eu am știut cât de important este să eviți zonele de eviscerare reprezentate de colegiile de artă. De aceea am devenit instructor auto liber-profesionist; eram propriul meu stăpân, fără nici un fel de obligații. Umbli de colo-colo toată ziua și când trăiești în mașină înveți strada (ca să nu mai spun că eviți agitația permanentă de a-ți împacheta și despacheta boarfele); traseul meu era pe șoseaua Reginei.

Unii ar putea considera deconcertantă lipsa intimității, publicul având privilegiul de a vedea pe geam tot ce faci când ești treaz sau când dormi, dar sunt adeptul principiului că răsuflarea fiecărui artist trebuie supusă cercetării; sunt antimistificare și proexpunere.

Însă asta am făcut-o tot ca să dau oarece culoare biografiei mele și ca să am răgaz pentru Proiect, pregătind terenul, cum s-ar zice, pentru marea explozie a culturii occidentale, înfățișându-mă ca Izbăvitorul și Groparul Artei și Cel Ce Exhibă Mai Mult Decât Tot. Pictatul în mașină îți limitează mărimea pânzei, dar am avut noroc că înclinația mea naturală era de 5 cm pe 5.

Găsirea unui loc de parcare, un loc de parcare fără plată: asta nu-i ușor în Londra. Ani întregi ai vieții mele încă tinere au fost petrecuți ducându-mă la clienți sau doar căutând un culcuș. Dar ăsta-i norocul carosabilului; și nimic nu e mai bun ca un trafic aglomerat ca să-ți pună în mișcare seva. O șosea paralizată e mai bună decât orice birou sau atelier ca să muncești serios. Călcarea Londrei sub roți te învață multe despre specia umană. Și pentru artist e important să fie independent, trebuie să ai acces la bișțari baro-

sani, fără să-ți vâre mâna în buzunar un patron. Când începi să te gândești să vinzi sau să placi, te gândești la piață, nu la artă. Nu, mai întâi la Artă, și în mod inevitabil vor apărea roabele din care se revarsă pietre prețioase și teancuri de bancnote mari ale unor valute respectabile.

Aveam libertate în anii aceia care precedau celebritatea, eram scutit de hărțuială și de interviuri. Să iubești anonimatul, tinere prieten, pentru că poți să te poticnești și să cazi fără să observe nimeni. M-am străduit din greu și am experimentat. Deși n-am putut evita niciodată să pun puțin zel în munca mea, unele piese aveau o umplutură de inspirație mai consistentă decât altele. Cu toate acestea, am ocolit cu îndărătnicie taberele de artă, galeriile, cluburile, colegiile, muzeele și magazinele de cărți poștale ilustrate, pentru că nu voiam să-mi fie contaminat geniul de bacteria E-coli a mediocrității din resturile altora.

Aș face o mențiune specială a câtorva dintre primele mele opere proeminente: *Portretul artistului, cu un minut înainte de a fi atacat de un proprietar furios că i s-a blocat aleea de intrare, mânuind o lampă artistică, într-un unghi special, de care vrea să scape* și emanația mea de gaz provocată de Baron's Court, *Acest bioxid de carbon este al meu, acest bioxid de carbon este al tău.* Sau, într-o notă mai tandră, *Perforator plictisit găurind o ureche.*

Dar după ce faci tot felul de improvizații, îți găsești punctul forte. Susțin că, din punct de vedere pictural, câinii sunt prost tratați. Prejudecata anticanină din zilele noastre este greșită și tocmai în această zonă am avut cea mai importantă contribuție, în ciclul de tablouri care începe cu portretul meu ca vajnic terrier scoțian, cu ochi căprui, adânci și sensibili, cu limba ieșită de-un cot, sub statuia lui Eros, intitulat *Pierdut în Londra* (o combinație măiastră de emoție și comentariu social, îmi spun în sinea mea, și numai trăsăturile de penel de la zgardă ar fi suficiente să-l facă pe Dürer să plângă). Este impactul brutal al felului în care zugrăvesc

un fermecător terrier de Yorkshire privind în sus cu ochi căprui adânci și sensibili. *Vrei să fii prietenul meu?* Și urcând pe scara canină, este mândria dulce-amară a rottweiler-ului cu trei picioare din Hyde Park, văzut din spate, *Monarh peste toate, cercetează cu ochii săi căprui adânci și sensibili.* Apoi mai este minunatul contrapunct al celor doi ogari cu ochi căprui adânci și sensibili, uniți de cârnatul natural pe care-l împart simultan — *Amicii*; buzele superioare atârnând pline de bale sunt cea mai convingătoare afirmare a autoposesiunii pe care a realizat-o vreodată un artist. Copoii, mopșii, ogarii afgani, setterii, beagle, chihuahua, corgi, Saint Bernard, pudelii, toți conduc spre ochii căprui adânci și sensibili, obraznici, ai boxerului, terminând cu privitorul, în timp ce acesta face pișu pe ghereta în care se află ofițerul de gardă din fața Palatului Buckingham — *Plimbăreții*. Un univers miniatural și un lexicon al insolitului numai pe laba lui stângă posterioară. Se recomandă în mod special o cercetare atentă.

Nimeni nu știe precis când a început pictura, acum douăzeci sau treizeci de mii de ani, vă rog, alegeți voi. Dar pot să vă spun precis când s-a terminat istoria picturii. La ora nouă și nouă minute, pe nouă septembrie 1999. Atunci am făcut ultimele retușuri la ceea ce știam că va fi ultima mea pictură și ultima pictură din lume. După ea, după cea mai mare pictură a mea, nu se va mai putea adăuga nimic. Epuizasem lumea pictural și pigmental (am ales în mod deliberat o dată care să fie ușor de memorat pentru viitorii studenți la arte plastice; de fapt, aproape că terminasem pe opt, dar am lăsat câteva trăsături de penel pentru a doua zi și pentru acurateța epocală).

Să nu credeți însă că sunt un naiv. Știam că nici măcar un talent ieșit din comun și foarte rar întâlnit n-ar fi fost suficient în sine. Știam că, mai devreme sau mai târziu, geniul meu va trebui prezentat publicului; chiar și cel mai gustos fruct are nevoie de un vânzător, deci imediat *ce mon* oeuvre a fost

îngrăşată bine, am început să cercetez taberele traficanţilor de artă, în travesti. Pozând în simplu instructor auto lasă-mă-să-te-las, m-am instalat în taverna Ţapul şi în alte cârciumi din jurul străzii Cork, ţinând în mâini un exemplar din *Auto-Trader*, prefăcându-mă că nu cunosc cuvântul „artă", bucurându-mă de flecăreala din jurul meu, adunând informaţii din zonele cele mai diverse. Pe neobservate, în biblioteci tăcute, când nu se uita nimeni, am răsfoit reviste şi cărţi pentru a descoperi unde erau baştanii, gorilele supraponderale, constructorii de poduri ai afacerii care mă puteau duce lin şi fără efort la un public şi la o glorie pe măsură (expedierea prin poştă şi scriptologia).

Mai mult ca sigur că nu aţi auzit de Renfrew. N-are nevoie să-l cunoască publicul. Unii au nevoie să fie cunoscuţi pentru averea şi puterea lor, celebrităţi de genul fetei care prezintă vremea, cei care-şi vând feţele, care fac spume la gură, care au tărtăcuţa goală, oricum vreţi să-i numiţi, care încearcă să mimeze evenimente pentru neevenimentarieni; şi mai sunt cei care au averi peste averi şi cărora le place să lingă aparatele de fotografiat; dar Renfrew nu are nevoie să fie jurnalizat ca să aibă avere şi putere, şi se mulţumeşte să fie cunoscut doar de câteva mii de oameni. Agenda lui (deşi este, fără îndoială, mai mare decât a mea) cuprinde doar două categorii: artişti (foarte bogaţi) şi cumpărători dispuşi să achiziţioneze artă pentru personaje miriapodice (incomprehensibil de bogate).

Nu toate povestirile despre Renfrew sunt înfricoşătoare. Unele sunt foarte înfricoşătoare. Cea mai elocventă mărturie este tăcerea pe care o produce numele lui. Nimeni nu vrea să spună nimic care i-ar putea ajunge la urechi, pentru că, oricât ţi s-ar părea ţie că e un compliment, el ar putea oricum să vină să-ţi tragă un şut în rotulă. Un critic de artă care l-a descris pe Renfrew pe hârtie tipărită ca fiind cel mai mare negustor de artă al unei generaţii şi un creator de cultură s-a pomenit cu cariera curmată. Renfrew este marea gorilă

supraponderală peste toate gorilele supraponderale, deși e mai degrabă slăbuț.

Auzi mereu aceleași lucruri. Fără glumițe. Fără aere. Fără negocieri. Ostaticii sunt împușcați pe loc. El spune un preț și singurul cuvânt pe care-l poți rosti este „cecul". Orice ocoliș, orice comentariu despre vreme (care poate sau nu să fie un preludiu la o ciondăneală), orice încercare de a încetini plata duce la blocarea legăturii. Și n-are rost să telefonezi din nou oferind mai mult, căci te vei pomeni înecat într-un torent de conversații scurte cu secretara lui pentru tot restul vieții.

Povești. Povești. El n-are nimic de-a face cu oamenii. Nu-i întâlnește niciodată. Nu dă mâna cu nimeni. Personalul lui trebuie să ia un complicat mic-dejun de vitamine în fiecare dimineață și toți sunt atât de imunizați pentru o mulțime de boli, banale și ezoterice, încât pot mânca și balegă fără să pățească nimic în cea mai neigienică groapă de gunoi din orice țară. Când secretara lui are nevoie să-i semneze un document, îl ține pe un perete de sticlă din biroul lui Renfrew, el îl aprobă din jumătatea de birou în care stă, în mijlocul unor sisteme de filtrare a aerului complicate și costisitoare, apoi extrage din nișa sa ștampila de cauciuc cu semnătură. Se spune că, în afara enclavei lui purificate, poartă un costum pentru război biologic.

M-am întrebat cum să-i atrag mai bine atenția lui Renfrew asupra genialității mele și am decis că nu poate exista o mai bună prezentare a mea decât eu însumi, așa că am optat pentru o expunere absolut frontală.

Mă gândisem la niște prezentări inteligente sau la niște șmecherii, dar până la urmă am respins asemenea subterfugii și intrigi ca fiind sub demnitatea mea. Și astfel, cu destinul cocoțat pe umărul meu ca un papagal gata să vorbească, am intrat în galeria lui Renfrew.

L-am recunoscut pe loc. Peste un metru nouăzeci, costum cenușiu (croitorul lui din Savile Row nu face probe nici-

odată, ci pur şi simplu îi trimite costumul — întotdeauna cenuşiu — şi îl ia înapoi de mai multe ori, până când este perfect), faţă uscăţivă (pe buzele lui nu trec decât legume organice preparate la grătar). Cercetă foarte deschis o draperie din spatele galeriei, fără costum pentru războiul biologic, şi mi-am dat seama ce tâmpenii circulă despre oamenii influenţi.

Cu toate acestea, ştiam că era o raritate să-l surprinzi în câmp deschis şi că era cu siguranţă un semn că istoria îşi sufleca mânecile pentru mine.

— Domnule Renfrew, sunt bucuros să vă anunţ că aceasta este cu certitudine cea mai importantă zi din cariera şi probabil din viaţa dumneavoastră. Înainte de a-mi mulţumi că v-am ales, daţi-mi voie să vă explic ce am să vă ofer…

Renfrew n a spus nimic, dar o combinaţie de groază, scârbă, enervare şi chiar teamă a ieşit la iveală pe faţa lui palidă imediat sub sprânceana stângă pe care a ridicat-o, combinaţie pe care chiar şi eu aş fi avut dificultăţi s-o redau pe pânză.

Nu te aştepţi ca o galerie să aibă pază. Eu cu siguranţă nu mă aşteptam. Nu pază sub forma banală a unor brute ca nişte tauri, cu nas de boxer, care apar pe tăcute şi rapid de nicăieri. Poate că alţi infractori, pensionari care au ieşit în oraş şi mai înţeapă şi ei o pânză, tinere femei care fără să-şi dea seama încalcă interdicţia de a fuma, au primit o mustrare fermă, dar politicoasă.

Eu, nu. M-am pomenit cu picioarele la vreo cinci centimetri deasupra pământului în timp ce eram dus spre uşă de doi zdrahoni îmbrăcaţi elegant, fiecare cât o mică gloată. Rănit de comportamentul lor anti-Smith şi admirând croiala costumelor lor (ochii larg deschişi), n-am spus nimic, în timp ce m-au târât de mâini şi de picioare pe stradă până la o pubelă pe rotiţe din apropiere, după care i-au ridicat capacul şi m-au aruncat în ea. Unul dintre ei a căutat apoi în jur o pungă cu gunoi puturos pe care s-o verse peste mine, pentru a întări mesajul (această subliniere multiplă inutilă

este tipică pentru un non-artist; dacă mesajul tău e clar, nu are nevoie de repetiție).

Nu m-am descurajat prea tare, ci mai degrabă am fost impresionat de faptul că vârfurile artei sunt atât de bine monitorizate și păzite. În plus, un artist nu trebuie să ocolească nici o experiență și mă îndoiesc că sunt mulți oameni în domeniul creației care să fi fost aruncați cu capul în jos într-o pubelă; e mai interesant decât vă imaginați și am știut că va fi un moment de aur pentru biografii mei. Renfrew și cu mine vom avea de ce râde pe viitor, nu mă îndoiam, deși râsul lui Renfrew era întotdeauna un pic nervos. Generozitatea debordează din inima unui artist adevărat; m-am decis să le strâng mâna huliganilor lui după ce Renfrew va pune în scenă spectacolul meu *Prietenul cel mai bun al omului.*

Cu toate acestea, în timp ce mă luptam să ies din pubelă, mi-am dat seama că îl cunoșteam pe unul dintre ei. Capul de forma unei migdale (ochii larg deschiși) era cel pe care-l admirasem ca o obrăznicătură din cauza formei sale unice. Nu-mi amintesc mulți oameni de pe vremea școlii (abia mi-amintesc școlile, darămite colegii de școală), în afară de câțiva cu înclinații antiartistice: Fred Fast, care m-a atacat cu o mașină de tuns iarba, sau Gander Mahoney, care, dacă n-ar fi avut o proastă coordonare a membrelor și n-ar fi fost lipsit de îndemânare în mânuirea suliței, ar fi putut să mă răpească acestei lumi.

— Peter, tu ești?

— Îîîî?

— Peter, eu sunt, John. Johnny Genialul, am fost împreună la Thamesmead Comp.

S-a uitat o clipă la mine.

— Ca să fiu sincer, amice, nu-mi amintesc deloc de tine. Dar dacă am fost împreună la școală…

A băgat mâna în buzunar și și-a potrivit pe pumn o buclă de metal cu margini dințate. M-ar fi rănit cu siguranță dacă lovitura lui nu m-ar fi făcut să-mi pierd cunoștința.

Dar a fost o inițiere necesară; cum ar fi fost dacă aș fi cucerit lumea artei fără să fiu bătut? Trebuie să te gândești întotdeauna la biografii tăi și câteva săptămâni de luptă au fost un preț mic de plătit. A trebuit să recunosc, de asemenea, că Renfrew era probabil victima unor nesfârșite sâcâieli din partea netalentaților fără nici o speranță și că merita o oarecare înțelegere pentru asta.

Nu aveam altceva de făcut decât să-i duc operele mele de artă lui Renfrew, pe urmă totul avea să se aranjeze. Am decis că, dacă o să stau lângă intrarea galeriei lui, o să reușesc. O să coboare din mașină, o să vadă pictura absolut strălucită și istoria artei o să se schimbe pentru totdeauna. De fapt, în dimineața când m-am postat acolo, Pete a fost cel care a coborât din mașină și, din câte mi-am dat seama, istoria artei nu a fost deloc afectată; m-a silit să mănânc un colț din pânza mea sub amenințarea unui cuțit, după care m-a dus la o plimbare de câteva minute, ca să găsească un geam de vitrină prin care să mă azvârle.

Așa că l-am urmărit pe Renfrew până la el acasă — o vilă somptuoasă din Highgate. La adăpostul întunericului din primele ore ale dimineții, am amenajat cu grijă o mică expoziție cu picturile mele în fața ferestrei bucătăriei lui, astfel încât în lumina adormită a zorilor (departe de a fi ideală), în timp ce își lua micul-dejun, să vadă viitorul artei și sfârșitul mâzgălelilor. Renfrew a observat, probabil, o oarecare modificare în grădina lui, pentru că l-am văzut pe Pete înaintând spre mine cu un copăcel pe care și-l procurase de undeva, cu un dispreț total față de mediu. Mi-am dat seama că era timpul s-o șterg. Pentru un tip solid și îndesat, Pete era capabil de o accelerație care ar fi făcut cinste unei mașini sport și, în ciuda cantităților considerabile de adrenalină care pătrundeau în bătrânul cord, ca urmare a întâlnirilor mele anterioare cu Pete, m-ar fi prins cu ușurință dacă n-ar fi căzut într-o gaură.

Căzuse prin trapa mascată de iarbă, realizată de un artist care se ascundea în gaura de dedesubt, unde lucra la o

piesă spectaculoasă intitulată *Două săptămâni în grădina unui negustor de artă*, care includea o combinație neobișnuită de teorie și tactici de supraviețuire ce-i pretindea să trăiască în grădina lui Renfrew fără provizii și să-și consemneze experiențele. Un ratat! Șubrezit de un regim alcătuită din picături de ploaie, petale de narcise, gângănii, o alună pentru care atacase o veveriță și niște firimituri de pâine mucegăită lăsate pentru păsărele, conceptualistul ascuns nu se ridica la înălțimea furiei lui Pete, care, neconvins de seriozitatea misiunii artistice a conceptualistului, i-a rupt trei coaste, furnizând, culmea ironiei, ceea ce a fost, în opinia generală, punctul central al piesei și multă publicitate datorită acțiunii juridice care a urmat.

Considerând că nu trebuia să mă tem să fiu convențional, am pus două picturi de-ale mele în cutia poștală, dar evident că Renfrew fie nu le-a primit, fie nu le-a văzut, de vreme ce nu m-a sunat pe pager.

Firește că nu m-am dat bătut, deși începeam să mă gândesc că munca biografilor mei va fi zădărnicită. Întotdeauna am fost antirenunțare. Mai există și alte galerii pe strada Cork, mi-am spus, ba chiar și alte străzi în Londra și în frumoasa noastră țară. M-am gândit că operele mele vor constitui o șansă extraordinară pentru o galerie mai mică sau pentru una din provincie, pentru a acoperi golul lăsat de Renfrew, dar, ciudat, au refuzat cu perseverență să înțeleagă acest lucru.

În cele din urmă, am priceput că trebuia să plătesc pentru originalitatea mea și să recunosc că secolele de opresiune a Smith-ilor nu vor fi atât de ușor șterse cu buretele. Dar am admis că și eu mă făcusem vinovat de gândire proconvențională; trebuie să eviți Acceptarea. Acceptarea înseamnă să admiți că arta era destinată galeriilor sau altor picturerii publice recunoscute. Așteptându-mi într-o seară casoleta cu creveți *bhuna* în acel bastion al supremației cuptorului indian, Zorii Rajahului, alături de mulți altii, mi-am dat seama că acesta era locul unde arta mea putea fi expusă și unde va

atrage publicul, împreună cu un cocteil Bombay, sau că în acea tradiție venerabilă aș fi putut schimba una dintre picturile mele pe o cantitate de curry pentru toată viața și o comandă specială de *bindi bhaji*.

Dar mai aveam de învățat și alte lecții despre amploarea originalității mele, iar localurile cu casolete de luat acasă există pentru a furniza oamenilor casolete cu mâncare, nu pentru a lansa o artă care schimbă civilizația; a existat un moment foarte jenant, cu un bețișor periculos într-un restaurant chinezesc de pe Holloway Road. Dar cu cât e mai mare originalitatea ta, cu atât mai dificilă este Acceptarea; e ca și cum ai încerca să străpungi cu nasul o ușă de stejar (nu că aș fi încercat vreodată, sincer să fiu).

Trebuie să vezi lucrurile așa cum sunt (ochii larg deschiși). Din nefericire, vedeam că eram cu mulți ani înaintea timpului meu și că tot ce puteam face era să las totalitatea picturilor mele într-un seif în Willesden și să aștept să mă prindă lumea din urmă.

Dar nu sunt genul care să se culce pe lauri; am început să caut un nou mediu de cucerit și nu mi-au trebuit decât patruzeci și cinci de minute să creez o formă de artă cu totul nouă. Stăteam și beam un păhărel la Marquis of Grangy, când, întrucât localul era aglomerat, o pereche a venit să se așeze la masa mea. Le-am auzit fără să vreau conversația: erau proaspăt căsătoriți și soțul fusese trimis recent la post la Plovdiv, în Bulgaria, pentru un an. Nu se bucurau deloc.

— O să-ți placă, am intervenit eu, fără să știu de ce.

— Ați fost acolo?

— Am stat acolo doi ani, am răspuns eu, sau mai degrabă glasul meu a emis un răspuns.

Nu eu am început să turui despre perioada în care am lucrat ca expert în purificarea apei în zonele rurale ale Bulgariei. Era Marea Gândire care executa un număr prin mine. Mi-am arătat entuziasmul față de căldura bulgarilor, de calitatea mâncărurilor, de frumusețea peisajului. I-am învățat o expresie utilă în bulgară, un salut care nu poate fi folosit

decât la ora unsprezece dimineața (ideal ar fi la ultimul dangăt al clopotului bisericii), considerat cea mai frumoasă și mai curtenitoare expresie din întreaga limbă, încât oamenii străbăteau toată țara pentru a fi în situația de a o rosti în fața cuiva pentru care aveau o stimă deosebită, iar enunțarea ei putea aduce lacrimi în ochii unor bărbați maturi, nebănuiți că ar fi sensibili. Le-am dat chiar și adresele a doi prieteni, despre care i-am asigurat că vorbeau o engleză impecabilă și care aveau să fie fericiți să-i plimbe prin țară.

Desigur, cel mai tare mă apropiasem de Bulgaria când luasem o sticlă de vin roșu bulgăresc într-un magazin de băuturi și apoi o pusesem înapoi pe raft. Tot ce știam despre acel loc era că se afla undeva lângă Africa.

Dar pentru că fusesem scos din circulație (ochii larg deschiși), Marea Gândire mă îndrumase spre o nouă formă de artă palpitantă, pe care o botezasem „atragerea atenției". Desigur, un profan sau cineva fără gradul necesar de sofisticare și discernământ ar putea confunda atragerea atenției cu mincinuna. Atragerea atenției nu este o impertinență, este o fabulație personalizată, o poveste la comandă. Există o deosebire uriașă între negările categorice sau stângacele indicații greșite care alcătuiesc marea majoritate a neadevărurilor („totul e bine" sau „ți-l înapoiez imediat"), sau între a sta într-o cârciumă și a pretinde că ești pilot de război, sau a încerca să vinzi unor prostănaci câteva pogoane de mlaștină sau cărămizi în Costa del Sol și ceea ce fac eu. Este deosebirea dintre bisturiul chirurgului și șișul huliganului (eu sunt bisturiul chirurgului).

Asigurările mele ferme au schimbat total punctul de vedere al perechii. Povestea mea despre purificarea apei bulgărești îi înălțase așa cum trebuia să te înalțe o operă de artă, îi făcuse să plutească. Supraasclenizare pentru comunitate. Poate că această atragere a atenției își va găsi repede sfârșitul în Bulgaria, dar ar putea la fel de ușor să dureze o viață și să însoțească acea pereche până la locul ei de veci. Nici o operă de artă nu poate păcăli la infinit timpul.

Și mi-au cumpărat o bere. Arta trebuie plătită cumva. În felul acesta îți dai seama că e artă. Pentru tine, e o viață care are ca esență timpul.

În noaptea de după inventarea atragerii atenției eram la Melcul și Lăptuca, iar o femeie a început să mi se văicărească pe tema cancerului la sân al mătușii ei. I-am explicat că eu sunt designer de cuțite, dar că două dintre mătușile mele avuseseră cancer la sân, că fuseseră tratate cu succes în urmă cu cincisprezece ani și că acum erau pline de energie, una, o incorigibilă maratonistă, iar cealaltă o pasionată jucătoare de tenis, care îl bătuse măr pe medicul care îi pusese inițial diagnosticul greșit. Auditoriul meu a plecat zâmbind. Așa că am continuat:

IDENTITATE	SUBIECT	ONORARIU
Designer de cuțite	Cancerul la sân e un spaniac	O sticlă de Corona
Crescător de șerpi	Evaziune fiscală	Drambuie, juma' de Fosters
Teolog	Agențiile matrimoniale prosperă	Vin alb sec, alune prăjite cu miere
Instructor de jochei	Șaizeci e în floarea vârstei	Un sfert de cidru
Comentator de cricket	Creșterea copiilor e un fleac	Apă minerală (gazoasă), resturi de carne de porc
Ziarist de machete de cale ferată	Șomajul poate fi controlat	Nici o băutură, o jumătate de bomboană de mentă
Balerin	Ficăloșii *sunt* pedepsiți	O sticlă de Rolling Rock
Savant în cârnați vesel	Ești frumoasă, nu grasă	A trebuit să-i iau eu un Campari
Crescător de șerpi	Fiul tău fugit nu e mort, doar fugit	Juma' de Greene King IPA
Ziarist de machete de căi ferate	Viața nu e un căcat	Juma' de Guinness

Deci atragerea atenției funcționa. Căpătam atenție, deși nu și bișțarii care mi se cuveneau. Mă ocupam de o bere la taverna Țapului, întrebându-mă cum aș putea extinde atragerea atenției ca să obțin resursele pentru a mă angaja într-o idilă rurală, când Marea Gândire și-a făcut din nou apariția. Un Gălăgios a înșfăcat un scaun de la masa la care ședeam.

— Pune-l înapoi, a rostit glasul meu, în timp ce eram doar la jumătatea gândului că trebuia să ți se ceară permisiunea înainte de a fi luată o mobilă de care n-aveai nevoie.

Glasul meu folosise tonul nervos pe care trebuie să-l rezervi celor mai mici și mai slabi decât tine.

— Că altfel...? întrebă Gălăgiosu', în timp ce amândoi aveam în vedere dovada clară că nu numai că era dispus, ci și capabil să mă bată rău, rău de tot.

Deși nu fac un secret din faptul că sunt procondiție fizică, genetica mi-a dăruit un corp mic și faptul că mi-am închinat viața artei m-a dotat, din păcate, cu mușchi aproape invizibili.

— Sunt artist și am nevoie de acel scaun, a poruncit glasul meu.

— Că altfel...?

— Îți sucesc gâtul.

Trebuie să recunosc că am fost surprins de această evoluție. Era clar o improbabilitate neobrăzată; chiar dacă Gălăgiosu' ar fi fost legat și cu căluș în gură și eu aș fi fost incitat să ajung într-o stare de furie totală anti-Gălăgiosu', n-aș fi reușit, în cel mai bun caz, decât să-i trag un perdaf. Odată, provocat peste măsură de o muscă de carne babană, am plesnit-o cu un ziar făcut sul, dar rezultatul a fost că a bâzâit mai tare. Încă îmi amintesc cu regret de mai multe furnici pe care am călcat fără să-mi dau seama într-un mușuroi în Margate, când aveam unsprezece ani.

Dar trebuie să aveți încredere în aceste cotloane întunecate. Ah, aceste cotloane întunecate!

— De ce n-ai zis așa? spuse Gălăgiosu', punând la loc scaunul.

Asta arată că simplul fapt că pare evident că se va întâmpla ceva nu înseamnă că acel ceva chiar se va întâmpla; uneori sari pe geam şi pluteşti. Am fost întotdeauna antilaşitate şi provitejie, dar am descoperit că aceste tactici sunt inadecvate când am de-a face cu indivizi mai mari decât mine, de aceeaşi mărime ca mine sau mai mici decât mine, când ei simt plăcerea de a mă supune unei reajustări fizice.

Curând după aceea, când Gălăgiosu' a plecat, m-a arătat cu degetul spunând:

— Fiţi cu ochii pe el; e un ucigaş. Un ucigaş cu inimă de piatră.

Apoi cineva s-a apropiat de mine şi m-a întrebat dacă n-aş bea ceva. Schema pentru atragerea atenţiei în săptămâna următoare arată astfel:

IDENTITATE	SUBIECT	ONORARIU
Ucigaş în serie	E uşor să ucizi oameni (ca şi cum ai plesni muşte)	Trei jumătăţi de Carlsberg, două de G and T, Chivas Regal, *poppadoms* condimentate, *moglai* cu pui, orez basmati, îngheţată de prune, cafea filtru
Ucigaş în serie	E greu să ucizi oameni (răstorni mobila etc.)	Patru sticle de Stella Artois, patru pahare de vodcă cu aromă de miere, două pachete de sare şi fursecuri cu oţet, un pachet de Benson & Hedges
Ucigaş în serie	Cum cer îndurare victimele	Cinci sticle de Pils, două Famous Grouse, plăcinte cu spanac în sos de salsa, somon cu lămâie, *pommes frites*, sos tartar, jumă' de sticlă de chardonnay de Noua Zeelandă ţinut în butoi de stejar (excelent). Un volum de poezii cu autograf. Invitaţie la o vacanţă la schi în Cloisters

Ucigaș în serie	Rămășițe și scursuri de muritori	Cinci sticle de Grolsch, trei cocteiluri margarita, o sticlă de șampanie R de Ruinart (Paris *en bouteille*), filet de păstrăv-curcubeu afumat cu hrean de casă, *lollo rosso* și salată de *radicchio*, cotlete de mistreț pe un pat de napi glazurați și ghiveci de legume, o sticlă de Blagny '89, o terină cu două ciocolate, un Cohiba, un Glenmorangie vechi de 18 ani, o eșarfă de cașmir, o țigară al naibii de tare (Northern Lights), o linie de cocaină, un spectacol al unui regizor pe casetă VHS, o fotografie polaroid cu o fată cu numărul de telefon scris pe spate

Chiar și când ai o atragere mare de atenție, trebuie s-o rafinezi ușor ca să devină interesantă pentru tine, dar și pentru a prinde-n laț interesul publicului tău. Când le spuneam ascultătorilor mei că abia ieșisem în dimineața aceea, îi vedeai cum le vin idei precum: e bine oare că s-a întors pe străzi? Încă unul cu buba la cap scăpat de la doctorul de nebuni? Încă o comisie ușurică de atestare care a testat tema reformabilității umane până a ajuns la un răsunător fiasco? După ce ai stat pe stradă un timp, ai mari șanse să-ți ții în frâu slăbiciunile și să nu-ți mai pătezi caietul, dar când atragi atenția trebuie să păstrezi echilibrul între cât de recentă este eliberarea ta de sistemul penal și recunoașterea ta tot mai largă. De îndată ce tu și atragerea atenției pe care o practici devin mai cunoscute, trebuie să renunți la „am ieșit azi-dimi-

neață" în favoarea mai vagului „tocmai am ieșit", pentru a evita să fii prins cu minciuna.

Dar nu se fac prea multe speculații despre motivul pentru care nu ești în spatele gratiilor, de cauciuc sau de alt fel. Așa cum știm cu toții, în zilele noastre crima nu prea îți răpește libertatea. Și avantajul de a te apropia de treizeci de ani este că nu e greu să-i convingi pe oameni că absentezi de zece ani.

Acum îmi petrec majoritatea serilor în Clubul de artă din Chelsea. Pe partea dreaptă, cum intri, este o nișă cu două fotolii proodilnă și o etajeră cu cărți. Am citit multe dintre ele, pentru că mi-am petrecut mult timp acolo în zilele mele de preatragere a atenției (după ce mă hotărâsem să-mi dezvălui picturile), ca să am o mostră din compania colegilor artiști. După ce s-a înfiripat ardoarea mea artistică, m-am gândit că făceam, poate, o greșeală că nu vedeam de ce erau în stare alții. Așa că stăteam la bar și mă adresam celorlalți băutori:

— Sunt un mare artist. Și tu ești?

Descoperi încet și dureros că, și când caută companie, și când o evită, artistul este în esență singur în drumul lui spre glorie.

REPLICĂ	MOSTRE DE RĂSPUNSURI
Sunt un mare artist.	Bravo. Deci ești prietenul meu. Atunci poți să-mi împrumuți douăzeci de lire? A! Trebuie să prind trenul în zece minute.
Vrei să discutăm despre artă?	Nu prea. Mă întâlnesc cu un amic. Acolo stă cineva. E o întrebare periculoasă. Luna asta nu mi merg 20% din instalații.

Dar s-au dus acele zile de prejudecăți turbate anti-Smith.

În jurul meu s-a strâns un cerc fascinat, într-o seară, când spuneam:

„Cel mai important lucru este că m-am iertat pe mine însumi și acum mă pot bucura pe deplin de viață. Nu poți învia morții și chiar dacă ai putea, gândiți-vă câte probleme juridice ați avea cu casa, cu proprietățile, cu parcarea…"

Brusc am observat că atenția tuturor — care fusese jucăria mea — îmi fusese răpită. Publicul meu mă trădase pentru o siluetă înaltă, îmbrăcată cu un costum gri. Era Renfrew. Mi s-a întins o mână. Am luat-o, după care a dispărut într-o clipită, lăsându-mă cu impresia unui animal prins în capcană, care țâșnește din ea.

— Domnule Smith, am auzit că pictați. Îmi este permis să vă întreb dacă sunteți reprezentat de cineva?

Scoțând dibaci ambele pistoale cu dibăcie, Pustiu' execută cu ele câteva mișcări de rotație, apoi le bagă la loc în toc fără să-și dezlipească o clipă privirea de pe adversarul imaginar. Coordonarea funcționa și încă putea s-o facă repede (deși trebuia s-o ia mai domol).

Știa de asemenea că era ceva în neregulă. Neregula îi sufla în ceafă, dar nu-și dădea seama ce fel de neregulă era sau dacă putea face ceva în privința ei.

Își scoase punga cu tutun, își rulă o țigară și încercă să localizeze unde se produsese neregula.

Avusese mult timp să se gândească. Petrecuse mulți ani gândindu-se, dar nu avea de fapt nimic care s-o demonstreze.

Așa se desfășurase sfârșitul carierei lui. Cu câteva săptămâni înainte de asta, simțise o adiere de nereguli. De fapt, durase câteva luni, dar nu fusese în stare să-și dea seama că treaba o luase razna.

Nu se hotărâse să renunțe la slujbă. Ar fi putut să-și dea demisia, dar nu — trebuia să facă în așa fel încât să fie concediat, poate pentru a avea pe cine da vina mai târziu, dacă avea să regrete. Ezitarea lui de a da naibii totul avea, poate, o legătură cu felul în care obținuse slujba. Înțelegând că era timpul să-și găsească o slujbă ca lumea (costum, un salariu decent, pensie), ochise un post liber în departamentul de planificare urbană, se dusese la bibliotecă, căutase cursuri de planificare urbană și născocise apoi un CV fictiv și mințise de înghețaseră apele la interviuri. În lipsa oricăror cunoștințe și repetând fără efort bancuri răsuflate, reușise.

Nu fusese descoperit, pentru că, deși postul era bine plătit, nu avea nimic de făcut. Te duceai la întruniri unde bancurile erau bine-venite și umblai cu mașina ca să cunoști stâlpii de iluminat. Un oraș care se respectă are nevoie de un departament de planificare urbană, dar adevărul este că orașele se planifică singure. Poate că ușurința cu care-i păcălise nu-i permitea să-și respecte colegii sau poate că îi ajunseseră cinci ani de plictiseală.

Necazul începuse de la o cană de ceai. Avea puțin de mers cu mașina până la serviciu, dar din cauza traficului aglomerat îi lua cel puțin o jumătate de oră. Se trezea greu: singurul mod în care-și putea părăsi patul era să se rostogolească din el pe pardoseala tare și rece, care-i dădea imboldul de a se duce la baie. Se obișnuise să nu ajungă la timp, întârziind trei sau patru minute, pentru ca nimeni să nu se poată plânge cu adevărat, iar el să stea mai mult în pat. Dădea pe gât niște ceai, își îndesa niște pâine prăjită în gură și fugea la mașină ținându-și cravata, iar apoi își petrecea timpul în ambuteiaje, ajungând să urască fețele familiare.

Într-o dimineață, a întârziat atât de mult, încât și-a luat cana cu ceai în mașină ca să-l bea pe drum. După șase săptămâni, se ducea la mașină în halatul de baie, se bărbierea, se îmbrăca și își pregătea micul-dejun în mașină. Oamenii se holbau la el, dar nu-i păsa și abia mai târziu și-a dat seama cât de periculoasă era atitudinea lui. Ajunsese în etapa în care soseа după prânz în costumație de cowboy completă, răsucindu-și cele șase pistoale la întruniri, până când a fost mustrat pentru comportamentul lui.

Primele patru luni de șomaj au fost cele mai grele; după aceea, te liniștești și nu te mai deranjează așa de mult. E ca înecul, bănuia el, te zbați, te zvârcolești, dar pe urmă îți trece disperarea și te lași în voia apei. Oricum, îmbrăcatul și spălatul deveniseră deja o muncă. Nu prea avusese cine știe ce slujbe înainte și cu siguranță că nu a avut nici după aceea ceva ce s-ar fi putut numi o slujbă. Și totuși, nu pretindea

că sfârşitul căsniciei lui fusese legat de faptul că îşi punea pe umeraş costumul şi cravata; căsnicia lui se consumase după propriul ei cronometru. El şi soţia lui stăteau în părţi diferite, ale casei, abia de reuşiseră să aibă o ceartă, ca animalele din specii diferite obligate de un stăpân nechibzuit să stea în aceeaşi cuşcă. Cu toate acestea, când ea şi-a luat rămas-bun pentru ultima oară, el n-a fost surprins că l-a podidit plânsul.

Unde luase virajul greşit? Sau unde ratase virajul? În tinereţe, nu răspunsese niciodată la întrebarea „ce vrei să te faci?" prin răspunsul „mă văd stând degeaba mult timp, într-o casă aproape goală, pe o canapea cu adevărat jerpelită, ca una cărcia pompierii îi dau foc la instrucţie; pe scurt, un ratat, dar nu unul despre care nici nu merită să vorbeşti, nu e vorba de proiecte uriaşe eşuate, ci doar de un ratat care iese rareori dincolo de uşa de la intrare".

Ăsta e singurul lucru bun când n-ai bani; te ajută să fii ordonat. Camera lui conţinea un televizor mic (la care un hoţ ar fi strâmbat din nas) pe un piedestal pentru cărţi de telefon, canapeaua, un cactus mort, o tigaie chinezească ruginită, pe care nu era sigur că voia s-o păstreze, pistoalele cu perle pe mânere şi un exemplar din *Căpeteniii indiene celebre pe care le-am cunoscut* de O.O. Howard. Ar fi vândut pistoalele dacă ar fi primit o ofertă cât de cât decentă.

Se uită pe fereastră la cer, un mare veto cenuşiu. Îl văzu şi pe Spring alături, ajutând încă o maşină să ruginească, dezmembrând-o şi împrăştiind piesele prin grădina lui ajunsă cimitir de maşini. Spring se opri din treabă ca să se scobească în nas cu o unghie neagră.

Întotdeauna vedea chestii de-astea. Lângă Birmingham, se afla odată într-un tren, când, pe o altă linie, avu parte, în timp ce trenurile porneau, de imaginea rapidă a lui Margaret Thatcher într-un compartiment de clasa întâi, introducându-şi un deget de fier într-un nas de fier. Când călătorise în adolescenţă pentru prima dată în America, în timp ce stătea

într-un bar al aeroportului din Phoenix, îl văzuse pe John Lennon bând o coca și excavându-se, ceea ce alungase orice dorință de a-i lua un autograf. Și, ca să pună capac la toate, îl zărise pe George Best într-o cârciumă fără nume de lângă Oldham, cugetând asupra unei beri într-un separeu discret, gândindu-se ce ar fi putut fi și devenind și el digital. Îi fusese dat ciudatul talent de a surprinde celebrităţile în timpul curăţării nasului, dar nu se dovedise capabil să profite de el.

Și, desigur, scotea repede pistolul, dar nici asta nu-l dusese prea departe. Activitatea lui de pistolar îl ajutase doar să obţină o invitaţie la vechea lui școală pentru a vorbi despre tradiţiile Vestului.

Pe policioara căminului păstra încă pozele lor. Toţi îmbrăcaţi la patru ace: Gașca Bramhall (Societatea pentru studiul istoriei frontierei cartierului Bramhall), toţi patru. Mai fuseseră și alţii pe acolo, dar nucleul Gărștii Bramhall era alcătuit din el, Baz, Airhead și Wojtek. Ei făcuseră târguri, aziluri de bătrâni, o inaugurare de supermarket, televiziune locală.

Vestul sălbatic îl fascinase încă din copilărie. Adunase orice informaţie, cât de mică, despre el. Dacă voiai să știi unde se afla Doc Holliday în timpul împușcăturilor de la OK Corral, care era pileala preferată a lui Jesse James sau numărul de pistoale din Oklahoma în 1870, el le știa pe toate. Îi trebuiseră ani de zile ca să-și dea seama de ce el și alţii se simţeau atât de atraşi de asta, dar, pe măsură ce se maturiza, vedea că era o lume în care problemele puteau fi identificate (purtau pălării negre) și rezolvate; când se ivea o problemă, nu chemai poliţia, nu-i scriai parlamentarului tău, nu consultai un avocat, puneai pistolul la brâu și rezolvai situaţia. Ăsta era cusurul vieţii: nimic nu se rezolva.

Regretând că rama costase mult, puse fotografia la loc. El era ultimul din gașca Bramhall.

Baz („Drăguţul Fermier") plecase la sud de graniţă. Pasiunea lui Baz pentru Vestul sălbatic fusese doar o stratage-

mă ca să scape de nevastă şi de plozi. „Băieţii se bazează pe mine", îi spunea el soţiei care protesta, dându-se drept şofer, deşi nu se omora conducând maşina, pentru că de obicei era prea afumat.

Să fugă de nevastă şi de plozi era o chestie pe care Baz se străduia s-o facă aşa cum se cuvenea. În plus, alerga la maratonuri. „E în scopuri caritabile, iubito, şi băieţii se bazează pe mine." Nevastă-sa credea că se ducea la cârciumă când o zbughea de-acasă în trening şi tenişi şi de mai multe ori îl urmărise cu maşina. Părea absurd, pentru că avea un burdihan plin cu bere, de mărimea unui copil de doisprezece ani — dar Baz putea alerga maratonul în mai puţin de patru ore, chiar şi pe cel integral din Dodge City —, atât de mult îşi dorea să scape de cei ce depindeau de el.

Caritatea şi maratonul făcuseră echipă când Baz fugise până la Marbella cu trei sute patruzeci de lire pentru copiii dezavantajaţi de soartă. Nu era o sumă pentru care merita să alergi, era doar posibilă.

Baz deschisese un bar („Diavolul Roşu") cu o fetişcană nemaipomenită, care îşi cultivase pesemne mai vechea şi mai bănoasa pasiune monolingvă pentru bărbaţi, dar care până la urmă devenise o nevastă cu doi copii. Mai demult, primiseră toţi o fotografie cu Baz, rânjind alcoolic, purtând tricoul „Născut în nord, trăiesc în nord, mor în nord", ţinând strâns în mână o sticlă de bere neidentificată, alături de focoasa *señorita*.

Se spunea că Baz voia să se întoarcă, dar se temea de întreţinerea copiilor. Probabil că era în căcat, altminteri ar fi aflat ceva despre el; nu se omora să menţină legăturile cu oamenii, dar crezuse întotdeauna că lucrurile plăcute trebuiau împărtăşite.

Baz era un cetăţean din Manchester care trebuia să se întoarcă. Baz tânjea, probabil, după berea caldă şi ploaia rece. Puştiu' se îndoia că Manchesterul i-ar fi lipsit dacă ar fi avut o alternativă însorită, prosperă. Culmea ironiei era că nu

ieșise aproape niciodată din Manchester, dar dorea din tot sufletul să-l părăsească.

Încercase, firește, să evadeze. Când avea nouăsprezece ani, se dusese în State ca să meargă pe urmele lui Doc Holliday și să găsească o cale de a rămâne acolo. Descoperise că (în Arizona, cel puțin) existau două feluri de slujbe: cele la care aveai nevoie de calificare și de carte verde — care le reveneau americanilor — și cele la care n-aveai nevoie de calificare sau de carte verde — care le reveneau mexicanilor, dispuși să muncească pentru bani atât de puțini, că te umfla râsul.

În disperarea asta, s-a întâlnit cu Pat, un tip cu un optimism nemărginit și un trailer plin cu tancuri de jucărie cu baterii. Deci el și cu un negru pe nume Steve (făcea autostopul ca s-ajungă în L.A. la un campionat de hula-hoop) au petrecut trei zile intrând în fiecare magazin din Phoenix și încercând să vândă tancurile.

Nu încercând să convingă magazinele să țină în stoc tancuri, ci să le vândă vânzătorilor din magazin… Pat avea o teorie cum că oamenii care muncesc în magazine nu au timp de cumpărături și mor de poftă în secret să cumpere tancuri cu baterii și de aceea era vital ca Puștiu' să aibă un asistent care să demonstreze cât de minunate erau tancurile în timp ce el le vindea.

Până la urmă, s-a ales cu un respect profund pentru politețea și toleranța americanilor; sau poate că dacă lucrai la un galantar de parfumuri sau într-o agenție de voiaj vrând să-i ademenești pe oameni, în Bahamas, nu te-ai aștepta să intre cineva să-ți ofere un tanc. S-a mai ales cu un stoc complet de tancuri, deși, la capătul unei după-amiezi enervante de flecăreli cu un vânzător de flori, de șaisprezece ani, plictisit, era cât pe-aci să vândă unul.

Pat era un tip căruia-i plăcea prea mult să experimenteze ca să facă bani, dar suficient de bun la suflet ca să le dea o masă după acest raid. N-a mâncat în viața lui atât de bine; mân-

carea era o porcărie: piure din fulgi de cartofi, un antricot tare ca piatra îmbâcsit cu sos, fasole terciuită, cu un gust de parcă ar fi stat o săptămână în cizmele unui cowboy; şi toate astea într-un local-vagon dărăpănat, căruia îi lipsea un perete. Dar de două zile nu mâncase nimic, în afară de covrigul de la florar. Lăsase farfuria lună şi pe urmă rămăsese cu ochii lipiţi de ea, melancolic.

Dar Puştiu' avea bilet cu dată fixă şi încă o săptămână de umblat înainte de a se putea întoarce în Anglia; pretextul unor decesuri masive în familie nu reuşise să îmblânzească politica companiei aeriene. Tocmai scotocea printr-o pubelă în faţă la Kentucky Fried Chicken, când s-a întâlnit cu McGregor.

McGregor avea o mică fermă de porci şi căuta o persoană care să aibă grijă de casă cât lipsea ca să asiste la nunta fiului său la Chicago. Accentul englezesc al Puştiului şi cunoştinţele lui despre ce se întâmplase în Coffeyville în 1892 l-au convins pe McGregor că era fratele mai mic al Cinstei, aşa că i-a încredinţat casa şi colecţia de suveniruri de la alegerile uruguayene, în timp ce un mexican dolofan urma să joace rolul de porcar. Puştiu' a primit un pistol sclipitor şi sfatul „dacă apare cineva, trage".

În afară de interesul său pentru evaluarea rezultatelor electorale latino-americane, McGregor nu prea se ostenise să adune valori: n-avea cărţi, televizor, instalaţii hi-fi, cărţi de joc; doar un aparat de radio care fie nu funcţiona, fie nu ştia el să-l folosească. Puştiu' petrecu o săptămână liniştită, mâncând tot ce era în frigider (brânză Monterey Jack veche şi brânză Monterey Jack şi mai veche) şi trebuind să-şi reamintească tot mai des cât de norocos era. Mexicanul nu ştia o boabă de engleză şi, după ce îl observase cum dădea de mâncare la porci în prima dimineaţă, înţelese de ce inventase Frank James jaful bancar în 1886.

Ferma se găsea la vreo patru kilometri de cea mai apropiată şosea, iar el n-avea altceva de făcut decât să urmărească

din când în când elicopterul Serviciului de Imigrări zumzăind pe deasupra și să umble în pielea goală (socotea că un fund pupat de soare îi va tripla durata vieții când se va întoarce în Manchester), dar era atât de cald, că nu putea sta afară mai mult de douăzeci de minute.

La sfârșitul săptămânii, avu o criză de nebunie și ieși să tragă în cactuși sub clar de lună. Se simți mai bine, dar atât de jenat de consumarea muniției, încât inventă o poveste cu doi bicicliști suspecți care trecuseră pe acolo, datorită căreia obținu o primă de o sută de dolari (cheltuiți pe prima lui pereche de cizme Nocona).

Nimeni nu știa unde era Baz. Pe de altă parte, toată lumea știa unde era Wojtek: o soartă ciudată. Condamnare pe viață. Wojtek („Omul Fără Nume" — avea de fapt un nume, dar nu putea fi ortografiat sau pronunțat și era în general obositor) își manifestase întotdeauna deschis agresivitatea, ceea ce era îngrijorător pentru o persoană care avea acces la arme. Naufragiase în Anglia după ce se declarase legea marțială în Polonia; Vestul sălbatic prezenta două trăsături atrăgătoare pentru Wojtek: era american (deci deloc rusesc) și avea pistoale. Wojtek se înscrisese în cluburi de tir și își petrecea cât mai mult timp trăgând cu ele și spunând, în timp ce le încărca, lucruri de genul „Eu și Jaruzelski, într-o bună zi".

Pușliu' nu fusese acolo când se întâmplase, dar asistase la tot procesul. Într-o seară de vineri, când toată lumea ieșise să se distreze (un început prost, pentru că nimic nu-l irita mai mult pe Wojtek ca distracția), Wojtek, care bea de unul singur, fusese lovit accidental de un tânăr dulgher irlandez și își vărsase jumătate de bere pe jos. Chiar și niște scuze nesincere ar fi pus capăt conflictului: Wojtek era nebun, dar tare în materie de politeți. Dulgherul se așezase la masă cu amicii lui — Wojtek îi apăsase o țeavă de 22 între sprâncene.

„Nu trage, nu trage", strigase dulgherul. „M-am pișat pe mine de frică", spusese el, turnându-și niște bere în panta-

loni ca să simuleze urinarea. Asta a fost nenorocirea: când te dai mare cu o sută cincizeci de kilometri la oră, nu te mai poți opri la timp. Dulgherul l-a considerat pe Wojtek un mototol, n-a crezut că pistolul era adevărat și probabil că n-a trăit suficient de mult ca să înțeleagă că era.

Faptul că avea pistolul la el a fost greșeala lui Wojtek. Dacă porți pistol, într-o bună zi o să întâlnești pe cineva care se roagă de tine să-l împușți. Dar ajungând în această etapă, dulgherul a înțeles de ce l-a împușcat Wojtek; toți avem nevoie să fim luați în serios.

Ironia a făcut ca irlandezul să fie în posesia unor obiecte nu fără legătură cu fabricarea de bombe (deși în instanță n-au fost menționate), poliției îi plăcea de Wojtek și ar fi vrut să facă ceva pentru el, dar n-a putut. Dacă l-ar fi împușcat doar, rechizitoriul considera că ar fi scăpat cu încadrarea de omucidere (gest necugetat), dar pentru că îi dăduse dulgherului răgaz să spună că regretă l-au încadrat la crimă (cu premeditare).

Timp de vreo doi ani, îl vizitase pe Wojtek, aducându-i pe furiș țigări și ciocolată, dar pe urmă Wojtek a cerut să i se retragă permisul de vizitare, cel mai jignitor și umilitor lucru care i se întâmplase vreodată.

Apoi mai era Airhead. Airhead („Moraru'-Criminalu'") proiecta aeroporturi. Le proiecta, deși nimeni nu-i folosea vreodată proiectele (liberienii doriseră s-o facă la un moment dat). El făcea toate rezervările și publicitatea pentru Gașcă. Apoi plecase în vacanță cu o fată și ultima veste pe care o avuseseră de la el fusese o ilustrată din Aberdeen, unde avea un muzeu de ace.

El a fost ultimul din Gașcă. Puștiu' Bramhall se băși ca să puncteze această idee. Se bășea tot timpul, de se lua vopseaua de sub el, ceea ce îl împiedica să-și suporte propria companie. Doctorul se uitase la el cu o privire care spunea „ești bătrân, ce mai vrei?", de care, după cincizeci și doi de ani, urma să aibă parte tot mai des. Își schimbase dieta, înghițise

cărbune, băgase antibiotice în el: nimic nu oprea fluxul. Digerarea de fibre de cânepă nu mai avea secrete pentru el, dar nici ele nu-i puteau îmblânzi intestinele.

Dându-și seama că sosise momentul scorului final, dădu drumul la televizor. Arsenal o învinsese pe United cu 1–0. Furia îi încleștă pieptul. Înțelese pe loc, fără să audă vreun comentariu al meciului, că totul i se datora lui Cole. Asta era încă unul dintre acele mari mistere, de ce Ferguson, care se pricepea mult mai bine decât el la fotbal, continua să mizeze pe Cole, în loc să nu mai piardă atâta bănet și să-l convingă pe Cole să facă o chestie utilă, cum ar fi să vândă programe.

Mergând spre localul lui, Puștiu' nu-l observă, în intersecție, așteptând să se facă verde, pe David Beckham într-un Porsche (cu o mână pe volan, cu cealaltă chinuindu-se să-și străpungă nara stângă), pentru că se gândea la succes.

Cât de mult se apropiase de succes! Se apropiase atât de mult, încât succesul își lăsase amprentele pe el. Brook nu se înhăitase de fapt niciodată cu Gașca Bramhall, dar băuse un pahar-două cu ei, pentru că avea o chestie cu mitologia Injun și spunea mereu povestea panterei care își pierduse penisul. Se înțelesese întotdeauna cu Brook, și când Brook și-a deschis primul solar în 1972, s-a oferit să-i fie asociat contra sumei de o mie de lire.

În mod normal, nu avea niciodată mai mult de cinci lire pe numele lui și băncile erau mai dispuse să toarne sos barbecue pe banii lor și să le dea foc decât să-i împrumute lui, dar ieșise din impas printr-un noroc. În timp ce lucra ca salahor într-un weekend, demolând o casă de mult ruinată, găsise sus în pod, ascuns într-un bandaj legat în jurul unei grinzi, un fișic de guinee din timpul regenței (despre care nu s-a ostenit să le spună tovarășilor lui de muncă).

Își amintea că plecase de acasă pentru a se întâlni cu Brook la cârciumă. Încă își aducea aminte cum mângâia plicul gros în buzunarul hainei și apoi groaza care-l paralizase când vrusese să i-l dea lui Brook, căutând febril plicul dispărut.

Trei săptămâni după aceea, în mod incredibil, găsise plicul în spatele canapelei lui. Dar Brook se asociase cu un nigerian care îi luase de sub nas o afacere, lăsându-l totuşi multimilionar, întrucât Brook „adusese în Lancashire mai multe ultraviolete decât soarele". Dacă i-ar fi dat banii, acum n-ar fi avut altceva de făcut decât să continue să respire.

În loc să intre în afacerea cu bronzarea, Puştiu' îşi cumpărase Colt-uri pacificatoare autentice, deşi scoase din uz. De câte ori se întâlneau, Brook spunea: „Hai să bem ceva" şi „Să văd dacă nu te pot băga în ceva". Prin anii nouăzeci, Brook nu mai spunea asta, limitându-se la un rânjet.

În localul lui, Puştiu' remarcă imediat o tânără şi, mai important, faptul că aduna paharele goale. Avea o faţă nefericită, dar sânii atât de frumos rotunjiţi, încât se întrebă dacă nu erau artificiali, dar pe urmă îşi aminti că aşa erau la optsprezece ani. O copilă dotată cu sâni.

Granger spuse: „Puştiule, ea e Melody. Melody–Puştiu'." Dar voia să spună de fapt că Puştiu' nu mai avea bani de împărţit. Adunase sticlele goale şi, când era aglomeraţie, îl ajuta pe Granger, contra unei băuturi şi a câtorva bancnote, ceea ce, pe lângă că avea grijă de pisicile familiei Wilson când plecau în vacanţă (de trei ori pe an), era singurul câştig pe care-l obţinea.

Nu era supărat; nu şi-ar fi schimbat niciodată obiceiurile, trebuia să se schimbe ea pentru el. Iar Granger nu profita de ea; Granger era ca el: nu-şi permitea să se distreze.

Granger îi făcu cinste cu o bere — plata de despărţire. O bău, încercând să savureze fiecare înghiţitură, dar era ca şi cum ar fi observat pe altcineva cum o bea. Plecă de acolo de parcă venise doar ca să bea repede ceva.

Acasă, scoase cele cincizeci de lire pe care le ascunsese în cuptor (nefolosit vreodată): fişicul speranţelor lui. În caz că universul îi va oferi o afacere contra celor cincizeci de bucăţi; în caz că va apărea Brook ca să-i ofere jumătate din reţeaua lui de solarii şi cluburi de sănătate contra celor cincizeci

de lire; în caz că o farfurie zburătoare va ateriza în grădina din spatele casei și îi va oferi o găleată cu diamante, la preț mic. Majoritatea celor zece ani anteriori îi petrecuse făcând naveta între cârciumă și casă, dar se agățase de sulul ăsta de cincizeci de inutilități.

Își puse tocul cu pistol la șold. Poziția corectă a tocului se leagă de arta de a scoate repede pistolul. Plus practica. Și talentul… deși majoritatea pistolarilor nu sunt în stare să scoată repede pistolul. Pentru ei e mare scofală să împuște pe cineva în spate cu o pușcă, dintr-o ascunzătoare aflată la o jumătate de kilometru distanță.

În martie anul trecut, ieșind să-și ia țigări, se împiedicase de un polițist care stătea întins pe aleea casei lui. Polițistul era nefericit, nu pentru că se împiedicase cineva de el, ci pentru că zăcea pe pietriș pe o ploaie mărunță și pentru că se temea că va fi împușcat.

Alarma era falsă, provocată de doamna Mortimer, în vârstă de optzeci de ani, care folosise un pistol cu surdină ca să sperie niște graur ce-i mâncau semințele de iarbă. Un dobitoc o văzuse trăgând și chemase poliția. În tinerețea lui, lucrurile stăteau altfel. Oamenii se cunoșteau între ei. Nu se cunoșteau bine și nu se plăceau neapărat, dar asediul casei doamnei Mortimer n-ar fi avut loc. Tensiunea crescuse periculos când apelurile prin megafonul poliției fuseseră ignorate de doamna Mortimer, care era surdă.

Avusese noroc; când începuse să se gândească la o metodă de a atrage poliția, începuse ciocăneala. Spring. Mereu ciocănea, tăia cu fierăstrăul, freca, bătea, risipea nisip, perfora. În cei doisprezece ani cât locuise alături, făcuse suficiente îmbunătățiri pentru cinci case. Când nu se ocupa cu asta, dezmembra mașini și pe urmă uita de ele.

Când Spring deschise ușa casei lui, Pușt'u' apăru cu mâna întinsă, încărcându-și pistolul. Spring trânti ușa — Pușt'u' aproape că se mulțumi cu spaima lui.

Când se întoarse în casă, luă un plic de la societatea de apă (bucuria unei facturi neplătite), scrise pe el *Polițistului*

care m-a împuşcat şi băgă înăuntru cele cincizeci de lire. Pe dosul unei circulare a bisericii scrise: „Ştii tu." După ce se gândi puţin, adăugă: „Vreau să spun că a fost vina mea. Am făcut totul ca să pară real, pentru că aveam nevoie de ajutor. Distracţie plăcută din banii mei, aici de faţă. Cele mai profunde scuze de la Puştiu' Bramhall."

Şi, în timp ce mai încărca nişte gloanţe oarbe, cugetă din nou la Vestul sălbatic şi la oferta lui de a-ţi spori măreţia.

Când îşi auzi numele, se îndreptă nefericit spre uşă, gata să scoată repede pistolul pentru ultima dată.

pe urmă spun că ești beat

Era clar Dimineața nebunilor.

Brixton, decise Guy, are probabil mai multe cazuri de țăcăneală pe centimetru pătrat decât oricare alt loc din lume. Locuise un timp în marile orașe de pe toate continentele, văzuse la viața lui ființe jalnice, schilozi și epave, dar în privința numărului de smintiți Brixton era inatacabil. Păcat că nu putea găsi o modalitate de a profita de situație: apoi Guy se gândi că, de vreme ce mulți sfârșeau în arest drept clienți ai lui Jones & Keita, scotea totuși ceva lire de pe urma lor.

Astăzi, oaspetele nebun era negru și masiv. Putea lua cu forța locul oricărei brute ca el. Asta era cealaltă chestie tipică pentru Brixton, nu numai că avea o groază de tipi care răcneau reclame în fața magazinelor, dar erau și cei mai solizi pe care-i văzuse vreodată.

Îndreptându-se spre stația de autobuz, Guy reflectă că un tip cu pantalonii căzuți la glezne, care încerca să-și mănânce cămașa, n-ar fi trebuit în mod normal să-l tulbure prea mult. Tulburătoare erau mai degrabă dimensiunile mâncătorului de cămăși, nu activitatea lui. Avea peste doi metri și era mare, mare, mare; neîndoielnic, în pubele se adunau mulți hidrocarbonați. Ceea ce îl îngrijora pe Guy era că dacă mâncătorul de cămăși voia să-și spele halcaua cu ceva și îl confunda pe Guy cu o cutie de Tennent, încolțindu-l prea tare, Guy nu putea face mare lucru; doar să croncănească jalnic. Mâncătorul de cămăși era atât de mare, că putea să facă orice dorea.

Îi pasiona teribil să se despoaie. În urmă cu o săptămână, Guy se uitase pe fereastră şi reperase un altul care-şi răcnea obsesiile pe stradă. Guy descoperise că folosirea ferestrei era foarte stimulativă; îi oferea tot felul de evenimente: revolte, accidente, tâlhării. Nebunul care se legase adunase cu trudă obiecte din pubele şi apoi le aranjase în interiorul maşinii vecinului lui; după ce le instalase, se urcase şi el lângă gunoaie şi şedea acolo liniştit, în pinacoteca lui.

Telefonul la poliţie coincidea de obicei cu privitul pe fereastră. Era cam ciudat să lucrezi într-un birou de avocatură şi să-i ceri ajutor poliţiei; părea nefiresc. Guy ezitase în mod special să-i cheme pe oamenii legii cu acea ocazie, pentru că îşi ura vecinii şi mai ales pe proprietarul maşinii.

Fie din cauza slujbei lui, fie din cauză că pur şi simplu locuia în Brixton, Guy se pomeni că îi lipseau în mod dureros sentimentele calde, de bunăvoinţă. Îşi observa vecinii şi îl enerva îngrozitor felul cum mergeau. Ura Brixton-ul, îşi ura vecinii, îi ura pe clienţi şi, ca să spunem adevărul, nu se prea iubea nici pe sine însuşi.

Deşi sperase că aranjatorul de resturi va provoca o stricăciune considerabilă maşinii în care stătea, pentru că se afla lângă maşina infirmierei, Guy sunase la poliţie. Infirmiera era cufundată într-un duet, dar trebuia să planifici treaba cu grijă. Dacă aranjatorul de resturi voia să-şi extindă expoziţia la maşina alăturată, Guy nu putea face nimic de unul singur şi, ţinând seama că poliţiei îi trebuia o jumătate de oră ca să vină (secţia de poliţie se găsea la zece minute de mers pe jos), era mai bine să facă rezervări din timp.

Apărură doi ofiţeri de poliţie: un poliţist (cel mult 1,80) şi o poliţistă (cel mult 1,75), fără nimic la brâu. Guy estimă că amândoi abia de-ar fi putut imobiliza un om. Încercară cu vorba bună, fiindcă nu prea aveau de ales. Guy îşi făcu un ceai în timp ce ei aplicau metoda împrietenirii şi a convingerii cu vorbe duioase. Aranjatorul de resturi refuză să

se clintească și le răspunse lepădându-și hainele de pe el. Guy observă că polițistul vorbea în umăr, cerând întăriri. Patru polițiști mai solizi îl extraseră pe aranjatorul de resturi, în timp ce perechea de la început aduna hainele aruncate.

În autobuz, cu o stație înainte de secția de poliție Peckham, Guy observă un bețivan care încerca să-și cumpere bilet; Guy nu întârziase încă, dar bețivanul se scotocea în buzunar de patru minute după mărunțiș și îi ținea pe toți pe loc, până când pasagerul din spatele lui se oferi să-i plătească biletul.

Guy fusese convins că bețivul fusese trimis special ca să-i facă și mai neplăcut drumul până la Peckham, dar bețivanul se luă de o africană care ședea pe un scaun mai în față, aplecându-se spre ea, în maniera confidențială a beților (deși la do de sus), și veștejind-o cu răsuflarea lui. Femeia încercă tehnica blocarea-tuturor-simțurilor-dintr-un-foc; dar bețivanul era atât de hotărât, încât Guy avea convingerea că și treaz era insuportabil. „Dar nu vreau să vă PLICTISESC cu PROBLEMELE MELE", rosti bețivanul cu un elan care i-ar fi câștigat un contract la Teatrul Național.

Guy își pipăi cuțitul din buzunarul sacoului. Deși cunoștea prea bine legea privind armele de atac, începuse să aibă la el un șiș. Nu pentru cazul în care ar fi fost atacat ca să fie tâlhărit. Dacă voia cineva banii lui, n-avea decât să-i ia. Nu, ceea ce îl deranja era să fie ales pentru tras clopoțelul de către unul dintre răcnitorii de reclame.

Intervalul cel mai lung de timp în care putea merge acum fără a întâlni un răcnitor, imediat după ce ieșea pe ușă, era de douăsprezece minute (cât îi lua ca să ajungă la metrou, unde exista minimum unul de serviciu).

Intervalul cel mai scurt timp fusese de treizeci de secunde, într-o dimineață când ieșise buimac ca să-și ia un ziar. În timp ce împlinea sarcina fenomenal de oneroasă de a plăti, fusese înghiontit în spinare, înghiontit în acea manieră foarte

clară şi violentă care-ţi spune că te înghiontesc cineva în mod deliberat. Când se răsucise, Guy văzuse un adolescent negru, suplu, cu un tricou cu mânecile tăiate şi un turban arăbesc. „Ar trebui să fii mai atent", îi spusese el lui Guy. Practic adormit, Guy îşi dăduse seama ce o să se întâmple; vedea alţi oameni din chioşcul de ziare holbându-se la ei cu acel interes viu care prevesteşte o baltă de sânge. Va fi snopit în bătaie multicultural. Minunat.

Se înghiontiseră un timp, Guy străduindu-se să se înfurie. Apoi, fără o vorbă, Capul de arab ieşise din chioşcul de ziare, traversase strada vioi şi intrase într-un magazin de legume şi fructe, probabil pentru a găsi acolo pe cineva bun de înghiontit. Patru minute mai târziu, când Guy se trezise de-a binelea, furios de-a binelea şi înarmat de-a binelea, se dusese după el în magazin, dar puştiul dispăruse.

După aceea, se hotărâse să nu mai iasă niciodată nedotat cu unelte. Dacă trebuia să le folosească, avea să spună că tocmai găsise cuţitul pe stradă şi voia să-l predea, când... Guy nu înţelegea de ce rolul singurei persoane cinstite din Regatul Unit îi revenea tocmai lui.

Când Guy coborî din autobuz, un negru în vârstă îl scuipă. Cometa de flegmă trecu la câţiva centimetri de pieptul lui Guy. Apoi omul rânji spre Guy. Dacă flegma l-ar fi atins, Guy ar fi fost forţat să acţioneze cumva, dar aşa nu merita. Dacă te-ai opri la fiecare individ care te jigneşte sau te îmbrânceşte, n-ai mai ajunge niciodată acolo unde vrei să te duci.

Guy intră în sala de primiri a secţiei de poliţie. Şi aşteptă, în timp ce poliţia catadicsea să-l identifice. Pe străzi, în tribunale, în ziare, ar fi fost poate nevoiţi s-o facă, dar aici, aici erau pe domeniul lor. „Reprezentantul avocatului", anunţă Guy când ei simţiră că-l lăsaseră suficient timp să se coacă, „în cazul Scott".

La majoritatea clienţilor, detectai o aplecare spre criminalitate, faptul că mai aveau câteva luni de trai bun înainte de

a fi umflați; avusese mereu intenția de a-i întreba pe cei doi Scott de ce o făceau, pentru că erau întotdeauna prinși. Erau clienți de încredere și chiar începuseră să i se adreseze lui Guy cu numele mic.

Unul dintre motivele pentru care Guy nu-i întrebase pe cei doi Scott de ce o făceau era fiindcă, deși erau întotdeauna prinși, susțineau că nu comiseseră ei fapta.

Într-o epocă în care legăturile de familie se destrămau adeseori foarte urât sau pur și simplu nu existau, era rar să vezi un tată și un fiu atât de apropiați unul de celălalt. Scott senior și Scott junior erau neobișnuiți și în alte privințe. Tâlhăria de stradă era pentru elită. Era un delict preferat de sportivii rataţi, de cei care nu reușiseră în provincie, dar care erau fericiți să aibă o șansă de a-și folosi instruirea.

Scott junior nu era potrivit pentru acest gen de muncă. Era atât de gras, încât se clătina ca un pat cu apă (născut prea târziu pentru a avea succes în spectacolele cu monștri) și nu ți-l puteai imagina traversând în viteză nici măcar o sală de baie. Aici intervenea tăticul, care făcea pe șoferul.

Secția de poliție din Peckham, după unul dintre primele lor jafuri (dacă nu chiar primul), era locul unde-i întâlnise Guy pentru prima dată. Nu fusese pronunțată nici o învinuire, pentru că Scott junior încercase să înșface o geantă de la o doamnă care se dovedise a fi fosta lui profesoară de educație fizică (evident, n-o recunoscuse din spate, altminteri și-ar fi amintit, poate, orele ei de judo). Profesoara de educație fizică îl recunoscuse și, pe lângă că zbierase, făcându-l în toate felurile, tautofonic, și agățându-se de geantă, îl aruncase pe pavaj și, după ce declarase „Aici nu ești la școală, băiete", începuse să dea în el, competent, cu picioarele, până-l lăsase lat. Tăticu' se băgase și el și i se alăturase rapid odraslei pe pavaj.

Cei doi Scott fuseseră salvați de poliție. După Scott senior, fuseseră atacați de o femeie nebună, iar el se arătase indignat că unii martori susținuseră că Scott junior încer-

case să înşface geanta. Ţinându-se seama de contuziile lor şi de înşfăcarea nu prea reuşită, fuseseră eliberaţi pe cauţiune.

Într-o privinţă, cei doi Scott corespundeau portretului hoţilor de stradă — erau de o prostie copleşitoare. Înşfăcarea de genţi nu este un delict care să-i atragă pe indivizii calculaţi sau imaginativi. E nevoie de oarece dibăcie ca să găseşti genul potrivit de victimă într-un mediu favorabil: muieri mici, slăbănoage, fără vreo aplecare spre artele marţiale sau predilecţie pentru arme ascunse — într-o parcare slab luminată, pe o străduţă lăturalnică blocată sau într-o staţie de metrou izolată. Tehnica nu necesita mult studiu: geanta era înşfăcată şi victima împinsă sau trântită la pământ (deşi unii consideră că e mai bună metoda de a trânti mai întâi victima la pământ şi de a-i înşfăca apoi geanta). Dacă la altceva nu era bun, puteai să ţi-l imaginezi măcar pe Scott junior excelând în partea cu trântitul.

Apoi venise treaba din strada Balham. Scott junior umflase frumos geanta, lăsând-o pe femeie cu gura căscată, şi se scursese ca o gelatină până la maşină. Cei doi Scott demaraseră chicotind şi, după ce dăduseră colţul, nimeriseră într-un filtru al poliţiei (eveniment biamual). Nu întrebaseră de impozit. Nici de asigurare. Nici de permis. Nici de luminile de frână. Nici de pneuri. Ar fi putut să scape dacă Scott junior n-ar fi stat pe scaunul pasagerului cu conţinutul poşetei din piele de crocodil răspândit pe el, examinând o cutie cu pudră compactă.

Guy ascultase răbdător, în timp ce cei doi Scott protestaseră spunând că poşeta fusese aruncată în maşină de un necunoscut misterios care o vârâse la repezeală în viaţa lor. Ei tocmai se duceau la secţia de poliţie s-o predea. Fuseseră uluiţi că descrierea femeii i se potrivea perfect lui Scott junior, până la inscripţia „Biciuieşte-mă şi ejaculează pe ţâţele mele" de pe tricoul lui.

După ce ieşiseră pe cauţiune, intraseră iar în vârtej. Înhăţarea mersese bine, fuga la fel, dar maşina făcuse pană

în drum spre casă. Când se întorseseră cu autobuzul, polițiștii îi așteptau deja, după ce deduseseră din descrierea făcută de victimă („luptător de Sumo șomer") cine erau vinovații. Cei doi Scott: potrivealã, victimizare. Juraților: vinovați. Judecătorul: sentință suspendată. Morala: să ai roți bune.

Deși poți să depășești orice limită, conchise Guy, amintindu-și cum pătrunsese și furase Palmer dintr-un magazin de antichități (care fusese supravegheat de polițiști înarmați, probabil în urma unei informații, ceea ce era bizar, pentru că se știa că Palmer nu planifica pentru mai mult de un sfert de oră). Palmer fusese transportat la scena delictului cu un Ferrari roșu-aprins, șterpelit de prietenul lui, care-l conducea.

După spusele lui Palmer, își vizitase prietenul care se oferise să-l ducă la un alt prieten cu mașina. Când, pe drum, reieșise că mașina era furată, Palmer ceruse imediat să-l lase să coboare. Mașina se oprise — coincidență! — în fața unui magazin de antichități, unde, îmboldit de prietenul său să-l implice într-un delict, Palmer se certase cu el și aruncase în el cu o cărămidă (care îi ieșise brusc în cale). Cărămida îl ratase pe prieten, dar lovise vitrina magazinului de antichități. Palmer studia obiectele din vitrină să vadă dacă suferiseră stricăciuni, când apăruseră pistoalele.

Erau puțini clienții cu care legase o relație de prietenie, cu care puteai să râzi un pic. Guy se gândise să evite întrebarea: „Nu te deranjează dacă râd, nu?" Dar Palmer era genul de client care încuraja buna dispoziție și îți împuia capul dacă detecta cea mai mică diminuare a respectului față de el, indiferent câtă instruire juridică aveai. Palmer nu era genul care râdea; fusese absolut sincer în privința tacticii lui de apărare.

Guy se scuzase, ieșise de la vorbitor, râsese până-i dăduseră lacrimile, își revenise și se întorsese să primească noi instrucțiuni.

Din nefericire, Palmer era tot un client devotat, deși nimeni nu voia să se ocupe de el. Majoritatea clienților aveau

teritoriile lor, înclinaţiile lor, schemele lor. Palmer, nu. Palmer făcea orice: bani falşi, incendieri, acte false, spargeri, molestare de tinere. Era un actor versatil. Ocupându-se de cazuri precum cel al lui Palmer, Guy nu putea să nu ajungă la concluzia că, dacă ar avea cât de cât o statură morală, ar face ceva ca să saboteze apărarea lui Palmer, nu că ar fi fost nevoie în treaba cu magazinul de antichităţi. Pe Palmer îl păştea puşcăria, cu atât mai mult dacă cerea să fie judecat, deşi erau judecători suficient de nebuni ca să-l elibereze pe cauţiune.

Dacă i-ar citi lui Palmer în palmă, viitorul s-ar vedea clar: va intra şi va ieşi din puşcărie, distrugând vieţi ca botulismul, până când va ieşi din el o grozăvie majoră, un viol sau o crimă, şi când chiar şi un judecător va fi silit să-l izoleze pe Palmer suficient de mult timp pentru a studia ca să obţină o diplomă la o Universitate Deschisă.

Unii aşteptau afară să le extragă pe Palmer fericirea din viaţă.

Când îl lăsară în cele din urmă să intre, Guy schimbă câteva vorbe cu ofiţerul responsabil cu arestările, care avea acel comportament extrem de amabil al poliţiştilor când înhaţă un infractor în câteva ore, cu acuzaţiile pregătite, bombardându-l atât de intens pe infractor cu drepturile pe care le avea, încât întregul aparat juridic lucrând la unison (după ce i-ar scula din morţi şi i-ar spânzura pe toţi avocaţii care au trăit vreodată) n-ar putea face nimic.

Cei doi Scott înregistrau progrese: au luat poşeta, au scăpat de ea şi au ajuns acasă fără nici un incident. N-au fost recompensaţi pentru îmbunătăţirea eficienţei lor, întrucât delictul fusese înregistrat de o nouă cameră video de securitate color, calitatea întâi, şi cei doi fuseseră recunoscuţi pe loc de ofiţerul investigator.

Cei doi Scott erau foarte populari. Nimic nu le plăcea mai mult poliţiştilor decât infractorii care se prindeau singuri. Ofiţerul era foarte vorbăreţ, dezvăluind că cei doi Scott

aruncaseră poșeta, dar pe canapea se găsiseră facturile pentru prânz, iar (în acest moment polițistul chicoti mulțumit) cartea de credit a victimei fusese descoperită într-un borcan cu cafea.

Guy îi instrui pe cei doi Scott să spună „nu comentez", pentru că asta era de obicei tactica optimă, cu atât mai mult cu cât clienții erau mai tâmpiți, și ar fi însemnat invariabil mai multă trudă din partea avocatului dacă s-ar fi abătut de la acele două cuvinte. Era o atitudine în care nu puteai fi faultat; poate că nu era întotdeauna ideală, dar nu dădea greș niciodată. Puteai întotdeauna să vorbești mai târziu, dacă era nevoie. Cei doi Scott ar face bine să se predea, având în vedere caseta video, care-i arăta stând confortabil în casa lor cu conținutul poșetei în față și pe victimă amintindu-și perfect tricoul lui Scott junior pe care scria „Ucide-i pe toți și lasă-l pe Dumnezeu să-i aleagă".

Și totuși, cei doi Scott se agățau de nevinovăția lor ca un pitbull de piciorul preferat; undeva, cineva, de mult de tot, îi sfătuise pe cei doi Scott să nu ciripească niciodată și acest motto li se lipise de creier, ca un smoc de păr care înfundă scurgerea, blocând orice evaluare prudentă a sorții lor.

Existau, estimă Guy, trei mari categorii de proști. Erau tipii nervoși, care încă vibrau după șocul școlii și care preferau să se ferească de oameni, în eventualitatea că unul le-ar cere să facă o adunare sau i-ar întreba care-s capitalele din America de Sud. Nu se implicau în delicte decât accidental, de vreme ce știau că aveau să dea greș. Apoi era grupul mai practic, care își cunoștea limitele și lucra în funcție de ele. În sfârșit, era categoria în care se găseau cei doi Scott, cei prea proști ca să-și dea seama că sunt proști, cei care își petrec tot timpul întrebându-se de ce sunt toți ceilalți atât de proști.

Discuția cu cei doi Scott se dovedi agreabilă, în afară de faptul că nu erau în stare să priceapă de ce Guy considera că eliberarea pe cauțiune era imposibilă.

Cei doi Scott se potriviseră în schemă cu o ușurință fără precedent. Guy coborî dealul agale, având destul timp de pierdut înainte de întâlnirea fixată la închisoarea Brixton. Intră într-un magazin și cumpără țigări pentru Bodo. Cei doi Scott se arătaseră dezamăgiți că Guy nu fusese în stare să le ofere un fum. Guy avea de obicei la el zece țigări Benson and Hedges, dar atunci îi produsese o mare plăcere să nu le aibă la el.

Mai jos pe deal era un beţiv proaspăt (specia muncitor irlandez care nu muncește), cu poziția de semn de întrebare a stării avansate de ebrietate. Ținea în mână o cutie de bere cu etichetă albastră și declama din sanț gutural, „și pe urmă… *pe urmă* zic că ești beat…"

Erau relaxați la închisoare. Erau așa în mod normal, dacă nu sărise careva peste zid în săptămâna precedentă. Guy se așeză la vorbitor, așteptând să apară Bodo (în momentul acela, clientul preferat). Problema lui Bodo: asociere strânsă cu șaptezeci de kilograme de marijuana.

Venise de la Augsburg la Londra să cânte la chitară. Fără un ban în buzunar, se întâlnise cu un tip la cârciumă într-o seară (pe bune că se întâlnise). Tipul sporovăise cu Bodo și îi oferise trei sute de lire ca să facă o livrare. Era unul dintre motivele pentru care lui Guy îi plăcea de el, o greșeală ușor de făcut. Bodo știa foarte bine în ce se băga, dar se gândise: o singură alergătură, trei sute de lire. Guy îl înțelegea: se aflase într-o situație similară când îl cunoscuse pe Gareth, care-l convinsese să se ocupe de contabilitate pentru firma lui. S-ar fi putut foarte bine să-l întâlnească pe tipul din Lewisham care-l angajase pe Bodo.

Ajuns la timp la rendez-vous, Bodo găsise un șofer de camion iritat care voia să scape cât mai repede de baloturi. Bodo încremenise de uimire văzând că transferul se făcea pe față, adică în parcarea unui McDonald's, și că baloturile nu erau nici măcar deghizate, ci doar învelite în niște foi de hârtie. Bodo era foarte îngrijorat din cauza ambalajului neglijent, pentru că nu intrau decât câteva în portbagajul mașinii lui și restul trebuiau îngrămădite pe scaunul de lângă șofer.

Cutremurat, Bodo porni spre adresa care i se dăduse (verbal), spunându-i-se de asemenea că va fi urmărit de o mașină. Bodo observă cum un Lotus roșu, care mersese cu viteză constantă la trei metri în urma lui, țâșni pe lângă el după ce fusese tras pe dreapta de polițiștii care voiau să discute cu Bodo despre stopurile peste care trecuse („Nici n-am observat semafoarele, mă uitam pe hartă").

Priveliștea pe care o oferea Bodo, asudând pe o vreme aproape geroasă, și mașina sufocată de baloturi gargantuelice de marijuana treziră bănuielile polițiștilor.

— Puteți să-mi spuneți, domnule, ce conțin aceste pachete?

— Ani buni de pușcărie, cred, răspunse Bodo, ca să cucerească inimile polițiștilor.

Lucrurile nu arătau prea bine pentru Bodo. Ridicase mâinile, deși într-o asemenea situație asta nu te ajută cu nimic. Puteai pretinde că un kil fusese aruncat sau lăsat de cineva acolo, dar cu șaptezeci trebuia să începi să-ți cauți un calendar bun, pe cinci ani. Lui Bodo abia dacă îi mai rămânea loc să conducă.

Lucrurile nu arătau deloc bine. Avea tot felul de dezavantaje. Instruire universitară. Părinți nedivorțați. Nici un abuz sexual la activ. Nici un trafic de droguri la activ. Nici alcoolism. Nici copii nelegitimi. N-avea cazier. Vorbea o engleză impecabilă. Calificări. Absolut nimic de ascuns. Judecătorul avea să-l acuze de toate infracțiunile posibile.

Și intră Guy, cu tricoul pe care scria „Legalizează". *Wie geht's?* întrebă Guy, întotdeauna dornic să exerseze una dintre expresiile germane pe care le știa, pentru că îl făcea să se simtă european și pentru că noaptea petrecută cu o nemțoaică într-un cămin din Rennes nu fusese zadarnică.

Bodo încerca să fie tare în privința sentinței ce urma să se pronunțe și parțial reușea. Se acomoda cu ea, deși întâmpina ceva probleme: voia să încerce o eliberare pe cauțiune, dar singurii oameni care aveau această siguranță erau pă-

rinţii lui, iar el încă nu le tulburase seninătatea. În principal, Bodo voia eliberarea pe cauţiune pentru o ultimă ciocăneală cu iubita lui. Nu se amăgea că avea să-l aştepte până la ieşirea din puşcărie, mult mai bătrân şi mai înţelept.

Discutară despre eliberarea pe cauţiune şi alte chestiuni. Nu prea aveau ce discuta. Guy venise mai mult de dragul lui Bodo, încercând să-l îmbărbăteze; ştia că nu prea avea ce face în închisoarea Maiestăţii Sale din Brixton. N-ar fi avut ce învăţa acolo: era un virtuoz al chitarei, doctor în astrofizică şi vorbea şi scria în engleză mai bine decât oricine din puşcărie (inclusiv directorul).

Bodo se concentra asupra viitorului.

— O să mă întorc la Augsburg. Să predau chitara. Am terminat cu marile oraşe. Am terminat cu aventurile. Toţi or să mă cunoască drept plicticosul domn Becker şi nimeni n-o să creadă că am făcut nebunii la Londra.

Trase din ţigară cu patosul cu care trage un puşcăriaş.

— Ştii ceva? Când o să ies, probabil că o să fie deja legalizată. Poate ar trebui să fac ceva pentru a accelera campania.

Se ridicară şi aşteptară să vină gardianul să-l ia pe Bodo.

— Ieri-noapte mă uitam la lună, spuse Bodo. Se vede foarte bine din celula mea. Mă uitam şi mă gândeam că într-o bună zi or să fie oameni acolo şi or să aibă închisori acolo, pentru că or să existe ticăloşi pe lună. Oriunde sunt oameni sunt şi ticăloşi. Ai grijă, Guy, nu ştii niciodată când poţi deveni ticălos. Uită-te mai des în oglindă.

Guy plecă acasă şi dădu drumul la apă în baie. Încuie ambele broaste de la uşă şi aşeză cel mai lung cuţit de bucătărie (cu o frumoasă lamă dinţată) pe capacul closetului. Era puţin probabil, aproape imposibil, să intre cineva, dar lui Guy îi venea greu să aibă încredere în univers în aceste zile.

Simţea lipsa poliţiştilor.

Apăruseră în noaptea în care Guy reclamase că era scandal în apartamentul alăturat. Era ora patru dimineaţa şi Guy

descoperise că ritmul de salsa care trecea prin perete era extrem de enervant. Putea suporta majoritatea genurilor de muzică și nu avea nimic împotrivă ca oamenii să se distreze, dar asta chiar te irita. Polițiștii avuseseră aceeași reacție ca și el: nici una. Fie că vecinul nu se ostenise să le deschidă, fie că muzica era atât de tare, încât nu auzise bătăile furioase la ușă.

Ofițerul de poliție îl compătimise pe Guy, care se hotărâse să împartă cu alții darul insomniei, ieșind să taie cauciucurile vecinului după ce plecase poliția. Ofițerul de poliție se uita pe fereastra lui Guy.

— Aveți o vedere frumoasă de aici, nu?

Și așa se pomeni Guy cu o echipă de supraveghere în camera din față. Simțul lui civic n-ar fi mers atât de departe în mod normal, dar pomeniseră mai devreme de câteva lire pentru deranj.

Pe ei îi interesa salonul de coafură. Bănuiala își făcuse loc și în mintea lui Guy. Salonul părea a fi închis mai mult timp decât se considera în general că era în avantajul unei afaceri, cu obloanele bine trase. Chiar și când era deschis, nu părea să meargă mai bine decât atunci când era închis. Cu toate acestea, în jur erau parcate destule mașini care indicau un oarece dever.

— O fi vorba de droguri? întrebase Guy.

— Nu ne mai interesează drogurile, răspunsese inspectorul. Vând arme.

Polițiștii plecaseră după o săptămână, părând nesatisfăcuți. Nesatisfăcuți, bănuise Guy, pentru că nu dăduseră nici o lovitură și pentru că, în timp ce executau un filaj la Calul Bălan, apartamentul lui Guy fusese spart și li se furaseră aparatele de fotografiat. Lui Guy nu-i luaseră nimic: nici televizorul, nici aparatul video, ceea ce era cam jignitor. Erau bătrâni, dar serviabili.

Chestia cea mai enervantă era că îi spărseseră ușa. Guy își irosise timpul și banii ca să pună încuietori suplimentare

la uşă. Broaştele rezistaseră admirabil, dar uşa se făcuse aşchii.

Însă fusese plăcut să aibă companie. Guy se bucurase să facă schimb de poveştiri despre nedreptăţi şi răutăţi.

Era încântat să-şi vadă imaginea în oglindă. Urma să se ducă la Hampstead, unde avea să scape de toate astea.

Mergând spre metrou, Guy observă un beţiv de la Tennent's (specia soldat lăsat la vatră) proiectându-şi cutia goală de bere spre intrarea de la Lambeth's Housing şi apoi începând să urineze generos pe zidul clădirii, în timp ce iubita lui îl admira cu privirea tip „eşti eroul-meu". Te saturi la un moment dat de oamenii care aruncă peste tot gunoaie şi se debarasează de substanţe nepotrivite în public, dar trebuie să recunoaştem că nu e niciodată condamnabil să stropeşti un sediu al Consiliului din Lambeth.

La metrou, Guy îşi făcu loc prin cordonul de evanghelişti (în principal, creştini, dar breşa fusese închisă de islamici, unii dotaţi cu portavoce) şi printre obişnuiţii furnizori de politică (în principal comunişti). Staţia de metrou din Brixton avea o natură misterioasă, capacitatea de a aduna oamenii care voiau să-ţi schimbe viaţa, de obicei zgomotos, luându-ţi banii. Şi oameni care voiau ca *tu să* le schimbi viaţa luându-le banii.

Într-un colţ al staţiei, un grup de beţivi şi de treizecişeptişti de sector râdea la cel mai bun banc din lume. Regele vagabonzilor atrăgea mulţimea.

Regele, din câte ştia Guy, se afla la metrou în fiecare zi în ultimii cinci ani, de la nouă la cinci (o prezenţă mult mai bună decât a oricărui angajat al Metroului Londonez detaşat la Brixton). Oamenii continuau să-i dea bani — poate pentru comportamentul lui vulgar.

Pentru că de fapt regele nu era un om al străzii, locuia într-un apartament al Primăriei, imediat ce dădeai colţul de la metrou, în noul imobil construit de Căile Ferate după

revolta din '81. Avea tot felul de costumații trăsnite și părea să-i placă să lucreze la metrou. Și de ce nu? În stație era cald, uscat, se găseau băuturi calde și reci, gustări, un chioșc de ziare, o cabină pentru făcut fotografii, iar din magazinul de discuri răzbăteau ritmuri cunoscute.

Regele se credea profund; când se mai oprea din litania „un bănuț care vă prisosește, un bănuț care vă prisosește", lansa cât îl ținea gura avertismente precum „Oameni! Oameni! Încotro mergeți?", sugerând că încerca să-i ridice la un nivel mai înalt al existenței.

La bariera de bilete, Guy se confruntă cu un negru înzestrat cu walkman și cu ochelari de soare, care urca primele segmente ale scării rulante coborâtoare, cu băutura în mână. Guy se opri o secundă ca să vadă dacă umblărețul avea de gând să se dea la o parte sau dacă avea să-și dea seama că trebuia să coboare. Dar el continua să urce fericit, ca și cum stația de metrou ar fi fost sala lui personală de gimnastică, o percepție indusă de niște mecanisme mentale dereglate sau poate de simpla dorință de a-i enerva pe cei care voiau să coboare pe peron.

Lui Guy nu-i păsa ce excentricități corticale permiteau așa ceva. Când locuiai în Brixton, dobândeai splendida capacitate de a face deosebirea dintre excentricitatea enervantă și țicneala accidentală. Băutura îl dădea de gol — oranjadă. Toată lumea știa că nebunii adevărați și amatorii de agresiuni beau Tennent's. În plus, era foarte mic. Guy îl îmbrânci ca să treacă, fără să se ostenească să adauge „mă scuzați".

Pe scara rulantă urcătoare, un australian care făcea competent surf pe balustradă alunecă pe lângă Guy.

Când trenul porni zăngănind, Guy își deschise tolba cu enervări și hotărâri. Se simțea enervat pentru că se gândea de luni de zile cât de atrăgătoare era Vicky și că, deși figura pe agenda lui, nu ajunsese s-o încingă.

Nu reușise să priceapă cum de fusese în stare să se încurce cu acea nulitate a secolului douăzeci, Luke. Deși se mândrea

cu resursele lui amoroase, Guy recunoştea că existau masculi mai puternici, mai bogaţi, mai bronzaţi şi mult mai bine înslujbaţi; nu i-ar fi plăcut dacă Vicky ar fi cochetat cu vreunul dintre ăştia, dar ar fi înţeles. Voise să-i spună „Dacă nu te interesez eu, foarte bine, dar măcar lasă-mă să-ţi găsesc unul ca lumea."

Răbdarea constituia specialitatea lui Guy; era pregătit să aştepte, un refuz-două nu-l făceau să renunţe, era pregătit să menţină relaţia fără nici o răsplată în natură, nu se arăta descurajat de conversaţia politicoasă.

Totuşi, Luke plecase în oraşul său natal, Ipswich, pentru ceea ce anunţase drept un weekend lung, dar nu se mai întorsese. În locul lui, apăruse o felie de tort de nuntă într-o cutie înflorată, cu o invitaţie la nunta lui cu iubita din copilărie (pe care Vicky o bănuise de mult a fi asociată cu seria de felicitări sporadice de Crăciun), însoţită de un mesaj sec: „Cred că ar fi mai bine să nu ne vedem un timp."

Ceea ce-l uimise pe Guy fusese cruzimea lui Luke. Sau umorul. Ambele îl depăşeau. Luke, inginer de sunet, părea să aibă un respect atât de mare pentru sunet, încât aproape că nu rostea nici o vorbă, şi nu pentru că vorbele pe care totuşi le rostea ar fi avut atâta miez încât să-i compenseze lungile tăceri. Guy îşi parcursese în mai multe rânduri amintirile pentru a-şi verifica impresia că Luke era un tip plicticos şi şters. Ocupa spaţiul echivalent a circa o sută douăzeci de kilograme, asta era trăsătura lui principală. Deşi, desigur, cele mai vii imagini cu Luke erau cele pe care nu şi le amintea, dar şi le închipuia, cele cu Luke schimonosindu-se şi gemând în timp ce-i frământa fesele lui Vicky.

Vicky descoperise luni că fusese fentată matrimonial; Guy descoperise că ea descoperise asta miercuri. Felicitându-se pentru hărnicie şi pentru eficienţa reţelei lui de spionaj, Guy o sunase imediat, gata să-şi ofere regretele.

Fusese şocat să afle că Vicky era departe de a fi nefericită, ci gata să se mute în Hampstead, unde obţinuse un

angajament pentru a păzi o casă — o minunăție cu patru dormitoare (saună, jacuzzi, sală de gimnastică, televiziune prin satelit), precum și un bucătar-șef dintr-un restaurant coreean care o scotea la lungi plimbări și care-i vorbea pe un ton potrivit unei persoane aflate în pragul unei situații de frământare a feselor.

Ciripea foarte veselă și singurul nor de ploaie care apăruse pe bolta vocală fusese când Guy îi propusese o întâlnire. Îi turnă pretexte după pretexte, așa că abia acum, după o săptămână, Guy reuși să se infiltreze, pentru că Vicky ieșea să bea un pahar cu două prietene olandeze. Guy era excitat de ideea de a avea companie, deși îl cam îngrijora posibilitatea de-a se îndrăgosti de Vicky.

Guy le găsi în cârciumă și observă că Vicky îl salută cu acea totală lipsă de interes care mult prea adesea indică o totală lipsă de interes; în mod similar, cele două olandeze erau vizibil neimpresionate de prezența lui. Departe de a se delecta cu vorbele lui, ca orice femeie dornică să aibă o legătură de vacanță, ele nu-i dădeau mai multă atenție decât celorlalți oameni din cârciumă.

Studiindu-o pe Vicky, Guy deduse că fusese luat la pachet, că ea fusese nevoită să le scoată pe olandeze la un pahar și că el fusese agățat pentru a prinde, într-o seară la cârciumă, doi iepuri dintr-o lovitură și un actor șomer.

Guy plăti un rând de băuturi, în eventualitatea că doamnele vor fi mișcate de generozitate, și se așezară la o masă mare, rotundă, care își adjudecase deja un cârciumist înverșunat (specia burlac bătrân ex-vânzător-din-ușă-în-ușă), care ședea acolo senin cu instrumentele meseriei lui, jumătatea de bere care nu se micșora niciodată într-un pahar de jumătate, țigara cu o coloană de cenușă aproape cât țigara, păr de alcoolic și un zâmbet încrezător, semn că știa el ce știa.

Conversația se derula mai departe fără vreo contribuție din partea lui Guy, care ședea lângă cârciumist. După câteva minute, cârciumistul, cu dicția elaborată a celor care încearcă să-și mascheze starea de ebrietate, îl întrebă pe Guy dacă are

o batistă, iar Guy răspunse că nu are, pentru că nu avea. Cârciumistul se băgă în conversaţia fetelor, solicitându-le o batistă. Fetele nu putură sau nu doriră să-i ofere una.

Câteva clipe mai târziu, omul îi ceru din nou lui Guy o batistă, cu ceva mai multă insistenţă şi o intonaţie care insinua că Guy nu voia să i-o dea. Guy repetă cu o fermitate suplimentară, o fermitate care, spera el, urma să pătrundă prin aburii alcoolului, că nu are o batistă. Începea să se enerveze, pentru că individul ar fi putut ajunge în trei secunde la bar sau la toaletă, de unde să-şi ia un şerveţel de hârtie. Omul părea hotărât să sâcâie pe cineva ca să-i dea o batistă.

Olandezele treceau acum în revistă împreună cu Vicky (fără prea mult entuziasm, i se păru lui Guy) ce actori ar fi bine-veniţi în vegetaţia lor subarboricolă; actorii pe care-i numeau nu aveau mai mult talent decât el, credea Guy, dar prezentau anumite avantaje, precum imensa celebritate şi avere. Tare ar fi vrut să vadă cum s-ar fi descurcat ei cu fetele fără celebritatea şi bogăţiile lor; probabil la fel ca el. Enumerarea preferinţelor carnale era un semn rău pentru el — neîndoielnic, fetele se simţeau ca între fete —, era coloana sonoră a unei seri ratate; deodată, rămaseră fără grai şi Guy simţi că priveau dincolo de el, cu feţele lipsite de expresie ale spectatorilor unui accident rutier.

Guy se uită peste umăr. Acum era cât se poate clar de ce le ceruse omul o batistă. O jurubiţă de muci, de vreo 30 de centimetri lungime, atârna ca o jojă de ulei din nara lui dreaptă. Trompeta cârciumistului era enormă, ceea ce fără îndoială explica extensia aceea bine înrădăcinată.

Pentru orice brixtonian, asta era o chestie elementară şi pe Guy nu-l deranja prea mult. Era ceva la care nu te puteai aştepta în Hampstead (ce rost avea să cheltuieşti milioane pe o casă, dacă la cârciuma locală dai de unul care cultivă vrejuri de muci?), dar în Brixton puteau să încerce să te prindă cu mucii ca un lasou. Cârciumistul se amuza tot mai mult, pe măsură ce pendulul lui orbita pe o zonă tot mai mare.

— Vă e scârbă? chicoti el.

Nu era scârbos, analiză Guy fenomenul, dar era incredibil de enervant. Nu bătuse atâta drum de la Londra pentru asta și nu voia să-i dea cârciumistului satisfacția de a afla că mai adăuga acelei seri un strat de neplăcere. Guy îl alungă din minte, după ce verifică dacă crâșma (care nu era prea aglomerată) nu avea un alt refugiu pentru posterioare.

La scurt timp, alertat de activitatea suplimentară a mușchilor scârbei de pe fețele femeilor, Guy se răsuci pentru a admira cum cârciumistul escorta cu două degete jurubița spre covor. Asta mai detensionă puțin situația, pentru că nu mai fu nevoit să aibă grija echilibristicii mucilor.

Cu toate acestea, tocmai când Guy cădea de acord, entuziast, cu Vicky în privința importanței unei Europe unite, zări o nouă expresie a groazei pe fața ei. Guy își ridică privirea și văzu un muc de vreo șapte centimetri croindu-și drum în afara hangarului care-l adăpostea. Se solicită din nou o batistă.

— Ce-ar fi să stăm afară? propuse Vicky.

Ieșiră și se așezară la o masă de plastic. Era sfârșitul lui mai, dar frig. Nu destul de frig ca să-i împiedice să stea afară, dar suficient cât să-i împiedice să se bucure de asta. Guy nu înțelegea de ce trebuia să stea afară ca să răcească. Era o chestie prea englezească pentru el: cineva te face să te simți prost și tu îl ajuți să te facă să te simți *și* mai prost.

Treburile nu mergeau ca lumea. Au existat întotdeauna bețivani revoltători, nebunii au bântuit întotdeauna mijloacele de transport în comun, dar Guy își amintea că în adolescența lui astea erau lucruri neobișnuite. Vedeai unul pe stradă și te duceai acasă spunând „era un bețivan de-a dreptul revoltător pe stradă" sau „ce dement am văzut azi în autobuz!". Acum ar fi de mirare dacă jumătate din pasagerii unui autobuz ar aspira la un comportament civilizat. Deși poate că ar trebui să încerce să se mute din Brixton.

Reveria lui Guy fu întreruptă de silueta cârciumistului care se împletica spre ușă, omul cu un catar metronomic. Ne paște un *da capo*, bănui Guy.

— Sper că... vă simţiţi bine, spuse el, în timp ce şerpuia pe lângă ei, cu o inflexiune în voce care transmitea că era ultimul lucru din lume pe care-l dorea.

Poate că se îndrepta spre casă, pentru că mai înaintă câţiva paşi, dar provocatoarea lipsă de reacţie a grupului îl făcu să zăbovească. Se instală la mică distanţă de masa lor (dar la o distanţă mai mare de o scatoalcă sau un pumn) şi începu să înjure. Încercară să nu-i dea atenţie, fără ca asta să oprească torentul de invective banale, seci şi lipsite de fantezie, dar rostite cu o ură considerabilă.

Iată-ne deci, cugetă Guy, într-un oraş muribund. Unde altundeva ţi-ai putea petrece ziua fiind politicos cu nişte oligofreni al căror unic talent este de a prăpădi banii altora pe opere de caritate şi costuri juridice şi penale? Înotând printre cerşetori, pierzând o oră ca să străbaţi oraşul, pentru a fi apoi ignorat de femei şi sfârşind prin a sta în frig şi a fi înjurat de un tip ale cărui secreţii nu mai sunt un secret?

Pe una dintre feţele olandeze Guy văzu o expresie care spunea că omul avea nevoie de ajutor şi de înţelegere. Guy bănuia că pe faţa lui era o expresie care afirma că omul avea nevoie să i se dea un şut puternic în cap, poate-poate crăpa. Mai avea puţin şi exploda. Din nefericire, agresorul verbal era bătrân, mărunt şi beat; Guy l-ar fi omorât în bătaie. Într-un fel, ăsta era aspectul cel mai enervant: cârciumistul se adăpostea în spatele concepţiilor lor despre buna-cuviinţă. În plus, cunoştinţele juridice ale lui Guy invocau învinuiri de agresiune sau omucidere.

Mai mult, doamnele n-ar fi încuviinţat nici un fel de violenţă. Femeile sunt ciudate în chestiile astea. Şi n-avea rost să întoarcă înjurăturile, asta n-ar fi făcut decât să alimenteze torentul.

— Unii oameni nu sunt prea amabili, continuă cârciumistul, unii sunt nişte... continuă el, folosind acel verb foarte răspândit pe zidurile oraşelor de când există ziduri în oraşe.

Deciseră să-şi termine băuturile. Guy se întreba dacă există undeva vreo ţară unde indivizii precum cârciumistul erau

executați și dacă ar putea emigra acolo. Cu toate acestea, tocmai când ajunseseră la fundul paharelor, cârciumistul plecă împleticindu-se.

Contingentul olandez rămase cu Vicky, iar Guy le însoți acasă, pentru ca, în caz că mai voia altcineva să le înjure el să le poată ajuta, ignorând înjurăturile. În afară de asta, Guy se mândrea că nu se dădea bătut. Exista probabilitatea ca fetele să se despoaie și să le cuprindă pofta de a li se frământa carnea cu uleiuri aromatice. Dar, așa cum se întâmpla atât de des, nu se petrecu nimic.

Opriră un minitaxi pentru Guy. După ce că pierduse ultimul metrou, punea capac aventurii cu o călătorie costisitoare spre South. Nici nu se urcase bine Guy în mașină, că șoferul, un jamaican, îl întrebă dacă putea să-i ceară un sfat. Șoferul povesti cum la el, în Jamaica, cunoscuse o fată și se însurase cu ea: o adusese cu el la Londra, dar ea dispăruse după o săptămână. „Așa cu deportat pe ea." Toate bune și frumoase, dar pe urmă se întorsese iarăși în Jamaica, reușise s-o împace și acum voia s-o aducă din nou înapoi. Se gândea să sune la Ministerul de Interne.

Guy parcă vedea cât de mult avea să se bucure Ministerul de Interne de acest apel. Îl vedea pe șofer intrând în birou la Jones & Keita ca să ceară un sfat; la fel ca majoritatea clienților lor, părea și el angajat într-o competiție internațională pentru un premiu de imbecilitate. Șoferul avea, probabil, o vârstă cu patru în față și Guy îi vedea soția cu o vârstă care încă avea un unu la început: o tânără doamnă fără îndoială cu ceva ani și înțelepciune în plus după deportare, care fie își făcea intubări suplimentare, în timp ce soțul ei umbla pe drumuri, fie avea să execute un număr de dispariție mai reușit data viitoare.

Și totuși, pentru că se simțea obosit, nu mai sesiza scânteia aceea de tâmpenie, era doar în ordinea lucrurilor. Așa sunt oamenii. Și în afară de costul biletului de avion, ce deosebire era să te duci la Kingston sau să te duci la Hampstead?

— Încearcă, spuse Guy.

— Asta zic şi eu, încearcă.

Minitaxiul făcu pană la jumătatea lui Acre Lane. Guy aşteptă răbdător un timp, în eventualitatea că şoferul ar fi fost în stare să resusciteze maşina; apoi plăti, pregătit să meargă pe jos următoarele zece minute.

— Succes cu soţia, spuse el, surprins că vorbea serios.

Căută din priviri luna, dar n-o văzu nicăieri.

gheață astă-seară în inimile tinerilor vizitatori

Așteptam la graniță. Era întuneric și frig. Nu prea frig pentru decembrie, dar deloc plăcut.

Așteptaserăm toată ziua, împreună cu alți ziariști. Asupra Nagylak-ului se abătuse un uragan de lucrători în presă; unde te uitai, era plin de vânători de incendii, ogari care adulmecau suferința, vrăjitori în stoarcerea banilor.

Obținusem ultimul Mercedes din Budapesta. Când îl închiriasem la începutul săptămânii, firma fusese încântată să aibă pe șosele o sursă de câștig ca mertanul. „Pot să-l duc în Ungaria?", întrebasem eu. „Desigur", răspunseseră ei, dându-mi o asigurare suplimentară cu un zâmbet larg. Nu le-ar fi trecut niciodată prin cap că un occidental putea fi atât de nebun încât să se ducă în România — ceea ce se întâmpla atunci la Timișoara era cel mult o tulburare a ordinii publice. La sfârșitul săptămânii, refuzau să dea mașini oricărei persoane bănuite de implicare în știri sau cereau garanții de cinci ori mai mari decât prețul mașinii.

Un pachet conține privilegii. Nu trebuia să fac nimic. Dacă aș fi fost singur, m-aș fi frământat că îmi lipsea ceva. I-aș fi înnebunit pe grănicerii români, încercând să-i conving să deschidă sesamul. Dar așa, mi-am ridicat picioarele pe spetează, am băut o bere și m-am gândit că eram avantajat.

Pe banda alăturată era o limuzină Volvo, cu trei liber-profesioniști germani (am presupus că erau liber-profesioniști pentru că nu păreau capabili să-și găsească un angajament ca lumea) care încercau să le dea o factură de la un hotel

unguresc grănicerilor români, cu convingerea că era o cerere de viză. Am tras satisfăcut cu urechea, ca să aud cum repertoriul lor de limbi străine (care nu includea maghiara sau româna) nu reuşeşte să-i ducă nicăieri.

Încă se eliberau vize la graniţă, deşi nimeni nu avea permisiunea să treacă. Era vineri seara, cu trei zile înainte de Crăciun, şi în faţa noastră, într-o beznă cumplită, era ceva ce se potrivea cu definiţia unei revoluţii. La şaizeci de kilometri de graniţă se afla Timişoara, oraşul unde se trăsese în demonstranţii care ieşiseră să-l susţină pe pastorul László Tőkés, fiind ucişi zeci de oameni. Zeci, sute, mii, nimeni nu ştia. Nimeni nu ştia ce se întâmpla la Timişoara. Nimeni nu ştia unde era Tőkés sau dacă mai era în viaţă.

Zoltán stătea liniştit pe bancheta din spate a maşinii, cum stă orice traducător care nu are ce să traducă; ştia să tacă, fiind un fost membru al minorităţii maghiare din România. Am ascultat la radio şi am auzit cum totul se petrecuse clar ca bună ziua pentru Ceauşescu la Bucureşti. Nimeni nu ştia unde se afla sau dacă mai trăia.

Szabolcs se agita de colo-colo, adulmecând orice urmă de informaţii, aşa cum trebuia să facă un ziarist. Era avocat, deşi foarte nefolosit (pentru că se opusese autorităţilor ungare), şi în momentul acela şoferul meu. Mult timp, când aveam nevoie de un şofer de taxi preferam brutele pe care te puteai bizui că aveau să gonească tare.

Îl cunoscusem pe Szabolcs pentru că, în calitatea sa de apărător al săracilor, îmi făcea legătura cu nefericiţii; îmi procura mereu ofticoşi în zdrenţe sau ţigani buimaci, ca să-i interoghez.

Îl încercasem o dată ca şofer, pentru că iubita lui aştepta un copil şi avea nevoie de bani cu disperare. De atunci, Szabolcs rămăsese şoferul meu preferat, fiindcă putea exploata o maşină cu o cruzime înspăimântătoare, total opusă felului în care se purta cu oamenii.

În portbagaj aveam o geantă de voiaj plină cu haine, obiecte de toaletă, mâncare, hărţi, ghiduri de conversaţie

în română și spăgi, și, din păcate, un singur cauciuc de rezervă (întrucât mai fusesem cu mașina în România, mi-aș fi dorit mai multe, dar nu aveau mai multe cauciucuri de rezervă la Avis). Când i-am spus lui Szabolcs că s-ar putea să fim plecați câteva zile, și-a adus cinci pachete de țigări și un termos cu cafea care nu ocupau prea mult loc. Îmi venea să plâng gândindu-mă ce intelectual budapestan era!

Sperasem să isprăvim ce-aveam de făcut în noaptea aceea și să ne întoarcem acasă, când, deodată, motoarele porniră și se ridică bariera.

— Timișoara? a întrebat Szabolcs.

— Timișoara.

Oare fiara numită revoluție pândea în noapte, încălcând toate regulile, răsucind ordinea stabilită ca o majoretă care-și rotește bagheta? Ce ne aștepta? Revoluționari victorioși? Mitraliere? Băuturi calde?

Grănicerii români s-au uitat la noi cum intram, cu o expresie gen „sunteți nebuni de legat". Eram a patra sau a cincea mașină din rând și asta mă bucura. În timp ce înaintam constant în beznă, mă așteptam să văd strălucirea unei explozii, când una dintre mașini ne-a depășit și s-a răsturnat — dezavantajul de a avea imaginație.

Farurile ne furnizau singura informație: era straniu. Aveam o hartă, dar nu știam unde ne va duce drumul. Mă întrebam dacă nu cumva comiteam cea mai mare greșeală a vieții mele. În mintea mea trăgeau sute de mii de kalașnikovuri în România (dictaturile nu fac niciodată economie la arme); fiecare kalașnikov putea trage treizeci de rafale și nu era nevoie decât de un glonț, slobozit neglijent, accidental sau fără răutate, pentru a trece prin merțanul nostru ca și cum nici n-ar fi existat, expulzându-mă din universul meu.

După câteva clipe de îndoială, am văzut niște siluete care ne blocau drumul. Dacă aș fi condus eu, nu sunt sigur că aș fi mers mai departe. Oamenii se apropiau de noi și au început să lovească părțile laterale ale mașinii; o senzație neli-

nistitoare — dar strigau de bucurie. Atunci am învăţat pentru prima dată ce înseamnă o revoluţie; înseamnă că toată lumea e pe străzi, chiar dacă locuieşti într-un sat, la cinci minute de mers pe jos de graniţa ungară, e ajunul Crăciunului, e beznă totală şi dezlănţuirea de entuziasm se poate dispersa fără urmă în noapte.

Croindu-ne drum printre entuziaşti, ne-am îndreptat spre Arad, principalul oraş înainte de Timişoara. Când am ajuns acolo, eram foarte optimist, pentru că mă aflam în ţară de douăzeci de minute şi nimeni nu încercase să mă împuşte. Aradul era plicticos, ca orice oraş de provincie din lume, în miezul nopţii. Câţiva trecători, câteva maşini, câteva lumini, dar nimic cu care să merite să-ţi încarci memoria. Ceva plicticos te linişteşte şi te dezamăgeşte în acelaşi timp. O să supravieţuiesc, dar n-o să am nimic de spus.

Ca orice turist, ne-am rătăcit în reţeaua de sensuri unice. La al patrulea înconjur al Aradului am acostat o femeie ca să ne îndrume. S-a oferit să ne arate drumul, pentru că trebuia să ajungă la Timişoara, împreună cu sacoşele ei cu mâncare. Zoltán îmi traducea sporovăiala ei: locuia lângă Timişoara şi habar n-avea ce se întâmpla în oraş; se dusese la rudele ei din Arad după provizii.

Am lăsat-o la marginea Timişoarei şi imediat s-a produs o schimbare; fie din cauză că era tare urât acolo, fie pentru că plutea ceva sinistru în aer, nu-mi dădeam seama. Dar am simţit că ieşiserăm din cotidian.

O femeie înaltă, cu o pelerină lungă de ploaie, şi doi bărbaţi stăteau în drum; era primul dintre numeroasele blocaje pe care urma să le întâlnim. Nu erau înarmaţi. Ce poate face o pelerină de ploaie împotriva unei persoane înarmate şi neinteresate să se oprească din goana maşinii? Cu toate acestea, toţi cetăţenii români apţi fizic insistau să ia în stăpânire o bucată dintr-o arteră circulată şi să-şi instaleze propriul punct de control, chiar dacă era inutil şi nu se ştia ce se întâmpla în ţară.

După un scurt interogatoriu, ni s-a făcut semn să trecem, deși Zoltán a fost oprit de mai multe ori înainte să ajungem în centrul orașului, unde era liniște, chit că am văzut un autobuz răsturnat și cioburi de sticlă peste tot. Oamenii forfoteau pe acolo, activi, dar nu agitați.

Era minunat să poți spune „Duceți-mă la șeful vostru". După câteva schimburi de replici, Zoltán și cu mine am fost îndrumați spre clădirea Operei, unde am fost asigurați că se afla comandamentul Comitetului Revoluționar. După alte negocieri și percheziții repetate, am fost conduși în susul, în josul și în jurul clădirii, un timp inimaginabil de îndelungat. În cele din urmă, am fost introduși într-o sală mare, unde... opt oameni se uitau la televizor.

Nu așa îmi imaginasem miezul unei revoluții. O persoană stătea afară, în balcon, de unde li se adresa celor șase oameni din piață, dar era doar o discuție, nu un discurs exploziv.

Zoltán și cu mine ne-am învârtit prin încăpere, încercând să ne dăm seama cine era important. Cum să iei interviu unei revoluții? Într-un colț, stătea singur un bărbat care părea la curent cu evenimentele. I-am oferit un pachet de Kent și un dialog. Țigările Kent nu erau de fapt folosite ca țigări în România, ci ca monedă de schimb. În trecut, reușisem să deschid un restaurant închis din București cu un singur pachet de Kent. Cartușele de Kent circulau prin țară fără a fi deschise vreodată și se spunea că obțineai cu trei cartușe o diplomă la medicină.

Am fost încredințat că găsisem puritatea unei revoluții când omul a refuzat pachetul, dar, suferind de o chinuitoare privare de tutun, l-a deschis, a scos una și a aprins-o. Apoi a pus îmbietor pachetul pe masă pentru a se servi și ceilalți.

Fumătorul mi-a explicat apoi că revoluția triumfase în Timișoara, dar că nu aveau nici o informație despre ce se petrecea în alte părți. Nimeni nu putea spune ce intenționa să facă Securitatea. Nimeni nu putea spune câți muriseră, dar erau cu siguranță mii.

Ceilalţi cu care am vorbit au confirmat: nu exista o conducere. Nimeni nu ştia ce se petrecea. Nimeni nu fusese implicat în luptă şi era o ciudată lipsă de arme în clădirea Operei.

Oare aşa stăteau lucrurile, sau nu vorbisem cu cine trebuia? Speram că restul ziariştilor care pătrunseseră în sanctuar nu avuseseră norocul să dea peste tipii care deţineau informaţii sau să încheie afaceri cu negustorii de atrocităţi. Parcă eram din nou adolescent şi credeam că toţi ceilalţi se distrau mai abitir decât mine.

Un student slăbuţ, cu o pălărie pleoştită, a dat buzna, anunţând în engleză, pentru reprezentantul presei: „Vin elicoptere. Vin elicoptere. O să murim."

Nimeni nu i-a dat atenţie. Dacă persoanele de faţă ar fi început să ţipe şi să sară pe fereastră, aş fi făcut la fel. Dar, de vreme ce nimeni nu părea îngrijorat, m-am mulţumit să studiez pe furiş pereţii, pentru a estima dacă vor face faţă rafalelor de mitralieră sau proiectilelor.

Am ajuns la concluzia că nu mai era nevoie să rămân în clădirea Operei. Afară, stelele străluceau încurajator de liniştite şi netulburate de elicoptere.

Când am ajuns la maşină, am constatat că Szabolcs adunase un mic anturaj.

— Hai să mergem, am spus eu.

— Ne pot duce la cadavre, a replicat Szabolcs.

Românii au dat din cap binevoitori. Când începuseră evenimentele de la Timişoara, aşa cum e obligatoriu în orice revoluţie, se trăsese în demonstranţii neînarmaţi. Szabolcs îmi explicase că nu numai că nu se ştia câţi muriseră, dar nu se ştia nici ce se întâmplase cu cadavrele. De aceea, se iniţiase o acţiune de căutare a lor şi fusese descoperită o groapă comună.

Nu eram prea dornic să văd cadavrele, dar voiam să-mi dau seama dacă suportam imaginea lor. Trebuia să mă întorc cu ceva care să semene a ştire. Am împărţit alimentele din portbagaj şi unul dintre localnici s-a urcat în maşină ca să ne conducă la locul de deshumare.

— Mai aveți pe la noi și altă dată, a spus una dintre femeile cărora le dăduserăm ciocolată.

Cei masacrați fuseseră îngropați într-un loc potrivit și poate cu speranța că nu va fi luat în considerare, pentru că era prea evident, și anume în cimitirul orașului, care semăna însă mai degrabă cu un șantier haotic decât cu un cimitir. Mi-a trecut prin minte că nu mă aflasem niciodată în proximitatea unui cadavru și speram să nu mă comport necivilizat.

Ghidul nostru ne conducea, pe Zoltán și pe mine, pe terenul plin de noroi și de gunoaie, când Zoltán s-a oprit.

— E prea mult pentru mine, a anunțat el. Vă aștept în mașină.

N-am protestat, pentru că examinarea cadavrelor nu fusese o condiție la angajare și pentru că retragerea lui mă făcea să mă simt incredibil de puternic.

Am mai mers câțiva metri. Le-am simțit duhoarea înainte de a le vedea. Nu prea era lumină, ceea ce îmi convenea. O duzină de cadavre fuseseră exhumate, majoritatea dezbrăcate și mânjite cu pământ. Primul meu gând a fost că dezgroparea acelor cadavre era o treabă pe care n-aș fi putut fi convins s-o fac vreodată.

Singurul cadavru pe care mi-l amintesc clar era al unei femei solide, de vârstă mijlocie, cu un sugar foarte mic așezat pe burta ei. Nu s-a spus aproape nimic. Era greu să-ți imaginezi ceva mai rău decât să fii aruncat în pământul iernatic cu o dublă deznădejde (abandonat și inabordabil) și o dublă întunecime (orb în beznă). Sau o expresie mai sugestivă a adevărului că totul este căldură.

M-am uitat cu atenție, apoi am tras concluzia că, din punct de vedere jurnalistic și moral, nu puteai face altceva decât să stai acolo îngrozit. Când m-am întors la mașină, l-am găsit pe detectorul de elicoptere umblând de colo-colo și exclamând: „Vine Securitatea. Vine Securitatea. O să murim."

Am pornit înapoi, spre Ungaria, ca să raportez ce văzusem. Duhoarea cavadrelor îmi rămăsese în nări și a trebuit să-mi

apăs un pachet de cafea pe nas, pentru ca aroma ei puternică să acopere urmele morților.

Vedeam deja granița, când ne-a lăsat un cauciuc. În timp ce-l schimbam, radioul mergea și am auzit cum agenții Securității blocau lifturi și băgau pe furiș explozibili în mașinile ziariștilor. De la Arad, un reporter transmitea în direct, ascuns sub un calorifer, cum trăgea Securitatea prin oraș.

Mă nedumerește de ce în atâtea reprezentări ale iadului armate de păcătoși se cațără unii peste alții, urlând printre flăcările bubuitoare, prăjiți la frigare sau împunși de diavoli, în timp ce iau foc. Dacă aș avea de ales, aș dori să fiu îngropat în miezul soarelui împreună cu câțiva amici, pentru că vă asigur că, dacă există iad, el este cea mai solitară temniță și este rece.

Deschise ușa pe care scria PENTRU PERSONAL. Aruncă o privire spre panoul cu anunțuri să vadă dacă era ceva nou. Nu era.

Erau afișate câteva avertismente împotriva hoților din magazine, cu trăsăturile lor rudimentare: urât mirositori, irlandezi, fură atlase. Sau: ochelari cu ramă de baga, pardesiu lung, sandviciuri, pasiune pentru grădinărit. Câteva statistici de vânzări și cifre de afaceri. Posturi disponibile în alte filiale. Deschise dulapul unde știa că trebuia să fie cafeaua și scoase ibricul de fiert. Din borcanul în care se țineau banii de cafea scoase ceva mărunțiș, două monede de 10 și una de 5.

Se felicită că nu-i păsa ce fel de cafea era. Habar n-avea care erau mărcile cu reputație. Nu-și bătu capul nici o secundă câte linguriițe de cafea să pună, câtă apă, cât lapte, cât zahăr. Cafeaua era o chestie din cauza căreia mulți oameni se enervau. El era deasupra lor.

Răsfoi câteva cărți noi, apoi încercă să sune câteva persoane. Dar nu răspundea nimeni.

Așa că sorbi din cafea și se bucură de scaunul confortabil.

Se simțea OK, își spuse el. Zău că da, ba nu, nu OK, mai mult decât OK... se simțea bine. În largul lui. Petrecu un sfert de oră gândindu-se cât de neimportante erau zilele de naștere. Apoi alte câteva minute cugetând dacă nu cumva se înșela. Urmă o jumătate de oră în care reflectă că să stai de unul singur în biroul unei librării de ziua ta, cu două ba-

nane și jumătate de pâine uscată la cină, deși el se simțea bine, ar putea părea o nenorocire pentru alții, și se întrebă dacă era îngrijorat că părea nefericit. Conta oare ce credeau alții că era important? În cele din urmă, se plictisi să se mai gândească la asta.

Atmosfera din încăpere era plăcută. Intimă. Păcat că nu lucra acolo, dar, oricum, trebuia să se apuce de treabă.

În dimineața următoare ieși neobservat din Muzeul de Istorie Naturală și se îndreptă spre Autoritatea Portuară.

În timp ce traversa o stradă liniștită, îl abordă un negru slăbănog.

— Am ceva pentru tine.

Nu-i răspunse și își continuă drumul în maniera aceea neparticipativă a marilor orașe, intuind că nu reușea să pară suficient de sărac, nebun și periculos pentru a descuraja orice contact. La partea cu sărăcia și nebunia era destul de bun, dar nu reușea deloc să pară periculos. Se opri însă când negrul îi oferi un elefant.

Se uită în trailerul unde se afla, inconfundabil, un elefant indian. Un elefant tânăr, suficient de tânăr pentru a încăpea într-un trailer de cai, suficient de bătrân pentru a arăta posomorât și plictisit de jocul cu elefanți. Clătină din cap și plecă mai departe.

— Ai nevoie de acest elefant, îl avertiză vânzătorul, transmițându-i un asemenea sentiment de necesitate urgentă, încât, pentru o clipă, trăi cu convingerea că avea într-adevăr nevoie de un elefant, de *acel* elefant.

Sentimentul dispăru la fel de repede cum apăruse. Cam despre asta este vorba, în esență: oamenii îți spun că ai nevoie de anumite lucruri sau că îți plac anumite lucruri și pe urmă descoperi că nu-i așa.

— O sută de dolari. O sută de dolari, doar atâta vreau.

Un chilipir. Prea mare ca să-l ratezi. Numai că el nu avea nevoie de un elefant, în nici un caz de unul suspect, măcar

atâta lucru învățase și el în cei treizeci și trei de ani de viață. Încercă să se definească printr-o negație: era o persoană care nu avea nevoie de un elefant. Vânzătorul era, aproape prin definiție, o persoană mai interesantă, de vreme ce avea nevoie să vândă un elefant, deși era mai disperat. În primul rând, nu avea unde să pună elefantul, de vreme ce nu avea unde să se pună pe el însuși. Dar poate că ăsta era cel mai mare talent, șmecheria de a te lăsa convins de necesitatea imperativă a unei achiziții și de a rămâne convins.

Se duse la dulapul lui și cotrobăi înăuntru. Extrase tricoul cu *Devoratorul de cărți* dintre alte costumații și se schimbă.

Nu-i mai plăcea tricoul, i se părea penibil. *Devoratorul de cărți* scris într-o boltă îndrăzneață sus, primele două versuri din *Iliada* în mijloc, iar dedesubt, cu litere mai mici, *Păzea!* Era genul de articol de îmbrăcăminte pe care ți-l comandai când erai tânăr și bătăios. O femeie care începuse să-i țină predici despre vestimentație într-un local, în ciuda faptului că el citea ostentativ două cărți ca s-o descurajeze, fusese îngrozită să descopere, interogându-l, că avea acel tricou de doisprezece ani. Cu adevărat îngrozită. Dar el nu-l aruncase, pentru că nu arunca nimic niciodată și, ca majoritatea articolelor de îmbrăcăminte nedorite, era indestructibil.

Acum avea de ales între a da colțul ca să se ducă la Paramount Hotel să se spele repede, sau să se ducă la Sylvana acasă pentru o spălare mai cuprinzătoare; el ar fi optat pentru duș, dar se înțelesese cu Sylvana să spele vasele și să șteargă praful în schimbul împrosopelii. Sylvana avea o mulțime de cărți colosal de greu de șters de praf și, întrucât el le citise deja pe toate, nu mai avea chef să se implice.

Se duse la Paramount și intră la toaleta bărbaților, unde se dezbrăcă până la brâu, se spălă și se primeni, își curăță pe îndelete dinții cu ață și își dădu seama că nu se simțea prea harnic. Mergea acolo în mod frecvent și nu fusese deranjat niciodată. Fără să vrea, presupunea el, reușea să fie sărac și nebun ca bogații și străinii.

Urmau restaurantul cubanez şi specialitatea lui. Întotdeauna comanda specialitatea casei; asta îl scutea de obligaţia de a studia meniul şi scutea personalul de obligaţia de a încerca să promoveze specialitatea casei. Ajunsese la 1884 şi întinse mâna după *Remarcabila poveste a lui Sir Thomas Bart*, remarcabilă doar prin faptul că era plictisoasă, şi după *Povestea lui Charles cel Ciudat*, care nu era ciudată, ci tot plictisoasă.

Puiul cu usturoi şi orezul cu fasole neagră sosiră după numai trei pagini. În timp ce făcea prima incizie, se întrebă dacă tatăl lui murise.

Se spune că eşti bărbat matur abia când îţi moare tatăl. Va simţi oare brusc un val de putere venind din senin şi atunci va şti? Ar fi singura cale de a afla ce făcea taică-său.

Se întrebă cât de des se gândise la asta. O dată pe zi timp de zece ani? De două ori pe zi? De trei ori la două zile? Cât timp irosise? Cinci minute dintr-odată? Zece minute? Iroseşti mult timp cu aceleaşi gânduri. Oamenii se plâng că trebuie să facă mereu aceleaşi lucruri, că trebuie să mănânce aceleaşi lucruri, că trebuie să poarte aceleaşi haine, dar nu-i deranjează niciodată că se gândesc mereu la aceleaşi lucruri. Îşi dădea seama că acesta era un gând aproape la fel de frecvent ca gândul anterior.

În separeul din faţa lui, un bărbat cu o pălărie cu calota plată şi boruri întoarse, care citea un ziar, se plânse de specialitatea casei.

Exista un lucru pentru care îi era recunoscător tatălui său: putea să mănânce — şi chiar mânca — orice, fără să cârtească. Nu atât pentru că tatăl lui gătea prost, dar, după ce mama lui plecase, mâncarea nu mai avusese niciodată gust şi era uluitor de monotonă: cârnaţi, caltaboşi şi antricoate de porc. Mai erau introduse foarte rar alte produse din carne aflate în pericol să se strice în magazinul tatălui său. Se întrebă cât de des se gândise la asta. Ori de câte ori vedea pe cineva făcând scandal sau lăsându-şi mâncarea neatinsă într-un restaurant. Învăţase de mult că ora de masă era o chestie pe care trebuia s-o bifezi.

Dacă ți se acordă imunitate față de propriile gânduri, decise el, e aproape imposibil să te plictisești. Dacă ești silit să stai lângă cineva care spune mereu *pentru asta îi pot fi recunoscător tatălui meu* și *ora de masă este o chestie care trebuie bifată*, începi să vorbești în dodii după două zile. Deci maturitatea vine atunci când nu mai ești bombardat cu mici predici și pur și simplu dai ture la infinit pe căile ocolite pe care ți le-ai construit deja.

Cu toate acestea, se bucură de budinca de orez, presărată cu puțină scorțișoară, și de cafea: era plăcut să faci nebunii din când în când. Evita mai ales gândul final al pachetului patern — trist era nu că se urau, ci că pur și simplu nu se găsea nimic în acest pachet. El jucase rolul fiului așa cum se cuvenea și își dorea ca tatăl lui să se fi prefăcut un pic. După câțiva ani, i se oferise prilejul de a-l înțelege parțial pe tatăl lui, când, mergând cu tremul, îl văzuse pe unul dintre prietenii lui din școală. Nu mai vorbise cu el de cinci ani, dar nu se dusese să stea de vorbă cu el: nu avea nimic de spus. Era ciudat, nu-i așa, că într-o lume în care un satelit putea să detecteze ce marcă de pastă de dinți folosești, în care poți proiecta un milion de cuvinte la zece mii de kilometri depărtare cât ai pocni din degete, în care te poți târî în sitcomuri din orice continent, în care nu există ascunzătoare și nici liniște, el nu știa unde era tatăl lui și nu avea nimic să-i spună.

— Citești mult, spuse pisăloaga împăiată, arătând spre cele două romane pe care le deschisese el.

El dădu din cap, pentru că nu putea să nege și pentru că nu voia să pună bazele unei conversații.

— Cărțile nu sunt viață.

— Nu, sunt mai bune, răspunse el și umblă printre cele treizeci și două de permise de bibliotecă, ca să-și scoată cartea de credit pentru a plăti.

Asta era hoinăreala secolului douăzeci și unu. La o distanță de un ocean, prin ploaie, mici sume de bani pe nu-

mele lui plecau în pelerinaj la o bancă din Cambridge; între timp, la Londra, mici datorii americane se târau spre o adresă, unde un cec avea să fie semnat cu o aproximare acceptabilă a semnăturii lui de către Elsa, dându-i dreptul de a-şi folosi cărţile de credit.

Se simţea bine. Binele budincii cu orez şi al cafelei. Şi nu exista nimeni altcineva în restaurant care să se simtă la fel de bine ca el. Nimeni altcineva în New York. Probabil nimeni altcineva în lume.

În drum spre Biblioteca Publică, se opri la Poştă ca să vadă ce mai apăruse. Un cec cu o întârziere de trei luni. O carte de recenzat; asta însemna trei sute de cuvinte ca să spună cu ce semăna şi trei sute de cuvinte ca să spună cu ce *nu* semăna: era bine. O invitaţie la o conferinţă.

Câteva scrisori de la Elsa — un pachet de corespondenţă, pentru o zi de naştere. În ultimele zile, îl chinuia mereu tentaţia de a-i arunca scrisorile direct la gunoi, pentru că în ultimii ani nu era nimic nou în ele. Avea aceeaşi slujbă, acelaşi apartament şi folosea aceleaşi expresii de îngrijorare şi consolare. Credea că se va plictisi să scrie siropurile astea la fel cum se plictisise el să le citească, dar nu: erau ocolişurile ei.

Elsa era însă tenace şi asta era doar una dintre virtuţile ei. *Ronţăilă, doar nu te aştepţi să fac eu prima mişcare*, era o frază care apărea în fiecare a cincea scrisoare şi era, deducea el, lipsită de orice ironie, deşi Elsa făcuse toate mişcările de la una la o mie şi folosise toate armele arsenalului feminin, de la pietricica netedă la proiectilul lansat de la umăr.

O trenă de plicuri roz, de ilustrate şi alte fleacuri doldora de afecţiune, cât să umpli un dulap, îl urmărise în toată lumea: hipopotami de marţipan, lei de cârpă, jurnale cu blăniţă, un inel de chei cu o mică Biblie (culmea absurdităţii, desigur, de vreme ce el nu avea o locuinţă), sâni de ciocolată, conserve cu fasole, buze gonflabile, pomi de Crăciun miniaturali cu cheiţă care mergeau, toate purtând mesajul duioşiei. În perioadele de activitate intensă scria aproape

zilnic; încarnările animaliere ale inimii îl hăituiau: urși zâmbitori, delfini zburdalnici veneau cu mesaje *pentru o persoană deosebită, gândindu-mă la tine, sunt fericită*. Mai veneau iepuri triști, cărțițe lugubre și pisoi abandonați cu eticheta *ne e dor de tine*. Provizia Elsei de obiecte sau animale apte să fie asociate cu cuvinte duioase era aparent inepuizabilă, în ciuda faptului că absolvise universitatea, avea treizeci și doi de ani, era o femeie cu gust, iar jumătate din mesajele ei nu ajungeau la el.

Nu exista un motiv real pentru care îl alesese pe el. El știa că principala lui calitate era că nu avea defecte. N-ar da în ea, n-ar umbla după alte femei, n-ar bea sau n-ar prăpădi banii comuni la agenția de pariuri, n-ar sili-o să se uite la meciurile de fotbal de la televizor, nu s-ar căca pe pardoseală. La fel ca broasca țestoasă fără picioare din banc, îl găseai acolo unde îl lăsai. Fusese ispitit de insistența cu care Elsa repeta că era loc berechet în apartamentul ei, că putea lucra acolo. El n-ar ocupa mult spațiu și întreținerea lui era minimă. N-ar fi un aranjament rău.

Singurul motiv pentru care nu acceptase oferta fusese că n-o dorea; și știa că dacă ar ceda, ar dispărea posibilitatea ca ea să-și găsească adevărata fericire. Era un gest nobil, sau doar recunoașterea faptului că i-ar fi distrus viața?

Din când în când, interveneau câteva luni de tăcere, în timpul cărora Elsa își digera idilele ratate. Câte o siluetă masculină era reperată cu coada ochiului, după ce Elsa pleca în câte o vacanță. O unică referire la un pădurar întâlnit pe o plajă, un promotor întâlnit într-o croazieră. Legăturile ei păreau a se întinde doar cât paturile de hotel.

Era plăcut să constați că Cel de Sus nu pedepsea doar monștrii. Deși înfățișarea Elsei nu bloca niciodată traficul, era inteligentă, angajată, atentă cu oamenii, gătea bine, avea o slujbă în care cunoștea mereu oameni, dar încă își petrecea nopțile pândind un pat dublu, deși nu dorea decât să scalde un bărbat în tandrețea ei.

Nu-i înțelesese niciodată pe cei care credeau că a fi deosebit era ceva stimulativ și valoros. Oricine a stat pe afară știe cât de frig este acolo.

Se duse la Biblioteca Publică, găsi un colț liniștit și își încărcă muniția. În dreapta, *Trei săptămâni în Mojetown*, în stânga, *Dacă aș fi Dumnezeu*. Ceilalți cititori se uitau adeseori la el, dar nimeni nu rostea o vorbă.

Apăru ocolișul universitar, ca în fiecare zi.

De ce nu găsise un post de profesor universitar? Probabil pentru că nu și-l dorea. Dar îi plăcea să iasă din întuneric și să împuște profesori universitari pe la spate. În mod repetat. Îi plăcea pentru că era ceva incorect.

Începea prin a menționa ceva evident, iar ei sperau astfel că aveau în față un auditoriu pentru care merita să se dea în spectacol. Apoi strecura ceva neobișnuit, ca să arate că era tare, ca să provoace o ridicare din sprâncene. În cele din urmă, ceva cu adevărat necunoscut, din care nu existau decât unul sau două exemplare. Ca să-i sperie cu adevărat. Era simplu. Pe cunoscătorii secolului nouăsprezece îi termina întorcându-se în secolul optsprezece; pentru cei specializați în secolul optsprezece folosea secolul șaptesprezece sau, pe cei cu secolul șaptesprezece îi pocnea cu secolul șaisprezece. Era simplu, trebuia doar să ieși cu zece sau cincisprezece ani din domeniul lor ca să-i derutezi. Apoi unii zâmbeau ușurați și spuneau că nu era de competența lor. Cum poți să-i înțelegi pe scriitori dacă nu știi ce a fost înainte, ce citeau ei? Ce citiseră oamenii pe care-i citeau? Cât despre cei care se refugiau în epoca lor, se întorcea și le mitralia teritoriul, ca să le arate că nu exista protecție. De aceea făcea recenzii.

Puse jos *Dacă aș fi Dumnezeu*. 1884 și mai departe. Era imposibil să pună cărțile în ordinea corectă și nu putea fi atât de ordonat pe cât și-ar fi dorit. Trebuia să meargă în zigzag.

Ideea îi venise cu treisprezece ani în urmă, la etajul trei al Bibliotecii Universitare, citind o scrisoare a defunctului papă Pius II: „Fără cunoaștere, orice epocă este oarbă." Și

se întreba ce ai vedea dacă ai deține întreaga cunoaștere, dacă ai fi citit tot ce s-a scris vreodată. Trăia deja în bibliotecă în acel moment, ceea ce era, poate, începutul.

Sau poate că Parisul fusese începutul? Plecase acolo cu rucsacul în spinare, împreună cu Tom. Cu bani puțini, foarte stingheriți, rătăceau fără țintă, în speranța să asimileze eleganță și entuziasm. Îi uluise numărul de hoteluri din Cartierul Latin și cât de pline erau. După două ore de hoinăreală, găsiseră unul cu o cameră liberă, dar n-aveau banii necesari. Învățaseră atunci de ce oamenii își rezervau camere în plin sezon turistic.

De trei ori trecuseră prin fața librăriei; îl uimise cum de putuse să se stăpânească. A patra oară, îi propusese lui Tom să intre.

Aflase de Shakespeare & Co și știa ce era. Era tânăr pe atunci, destul de ignorant, dar suficient de ager ca să înțeleagă că Joyce și Eliot erau niște bandiți. Odată ajunși înăuntru, fusese copleșit de oferta de cărți, dar Tom, care n-avea timp pentru asta, se dusese la vânzătorul ofilit să-l întrebe de un hotel. Nu mai fuseseră la Paris și în nici un caz în librăria aceea, dar era clar că omul îi văzuse de o mie de ori. Oftase și spusese:

— Dacă n-aveți unde să vă duceți, puteți sta aici o noapte. O noapte.

Și așa petrecuse el prima noapte la Paris într-o librărie sau, și mai important, își petrecuse prima noapte într-o librărie din Paris. Tom ieșise să-și ia un kebab, apoi se întorsese să stea de vorbă cu două americance care înnoptau și ele acolo și mâncau iaurt, în timp ce Shakespeare & Co devenise librăria lui preferată. Nu mâncase și nu dormise toată noaptea, pentru că era fascinat de edițiile americane pe care nu le văzuse până atunci.

Privise cum răsare soarele peste Notre-Dame și își amintise cum se presupunea că ajunsese Faust la Paris, cu valiza umflată de biblii Gutenberg recent tipărite, pe care voia să le vândă, și cum fusese îndemnat s-o șteargă de-acolo de bres-

lele pariziene de manuscrise care nu voiau să le fie întreruptă activitatea.

Asta îl făcuse să nu se oprească. Nu trebuia să pleci când se închidea librăria. Rămâneai și continuai să citești. Petrecea deja atâta timp în librăriile locale, încât fusese luat drept hoț din magazine, dar acum își dădea seama că putea să petreacă încă multe ore în librării. Dar nu intuise că era începutul. Doar o distracție de vacanță.

Începutul se produsese în seara aceea în Biblioteca Universitară, când fusese în mod accidental încuiat înăuntru. Apoi începuse să rămână înăuntru din când în când toată noaptea, pentru că nu voia să plece. Nu fusese niciodată descoperit; personalul făcea un tur la ora închiderii, dar era ușor să se ascundă în stivele nocturne ale unui etaj liniștit și apoi să iasă de acolo neobservat dimineața.

E adevărat că apelul telefonic al tatălui lui făcuse parte din început. După primul trimestru, se pomenise dezmoștenit. Tatăl lui sărise peste studiile universitare; la șaisprezece ani, după cum se lăuda adesea, era deja măcelar. Încurajarea pe care o primise de a urma o universitate, descoperi el, fusese doar o încurajare de a pleca. Se pomenise azvârlit în viață doar cu atâta mărunțiș cât să umple un buzunar de pantalon.

Dar nu era cea mai mare cruzime pe care o cunoscuse lumea. Ar fi putut să-și găsească o slujbă, dar se hotărâse să-și reducă cheltuielile, renunțând la camera lui, depozitându-și majoritatea lucrurilor undeva, înoptând în bibliotecă, citind mai tot timpul, apoi plecând dimineața la colegiu, unde folosea una dintre băile comune; apoi câteva cumpărături și din nou înapoi la bibliotecă.

Nu avea cheltuielile obișnuite ale unui student; nu se ducea nicăieri. De când sosise la Cambridge și până plecase, nu ieșise nicăieri; o singură dată le însoțise pe Elsa și alte câteva persoane în căutare de cârciumi pe la țară. Nu se ducea la cinema sau la cluburi. Nu-și mai cumpăra haine. Nu mai mânca bine. Nu mai cumpăra cărți. Nu mai bea alcool. Avea

alocația, bursa și sporul de necesitate. Lucra la Biblioteca Universitară în vacanțe, așa că toată lumea se obișnuise să-l vadă pe-acolo. Și viața lui nu se reducea la BU; mai intra și prin alte biblioteci pentru variație și pentru o schimbare de ritm.

Îl cuprinsese sentimentul inconfortabil că nu mai era nimeni cu gusturile lui; că era o parte din ceva aparte. Elsa era permanent prietenoasă cu el, dar se încrucișau rareori. Cu toate acestea, se mai și distra. Într-o după-amiază, fusese agățat în Silver Street și dus într-o garsonieră închiriată de o femeie care era îngrijitoare la spital. „Nene Phil", i se adresase ea, în timp ce el se zbătea să scape din strânsoarea ei și să-și amintească dacă o mai văzuse vreodată. „Ce chestie că m-am întâlnit cu tine aici, ce-ar fi să vii la mine?"

O mare pasiune, își imaginase el, îl năpădea; timp de o săptămână, citise numai poezii de dragoste, dar desigur, nenea Phil putea fi găsit oricând, pe orice stradă. Învățase câteva lucruri: înțelesese de ce majoritatea oamenilor ar fi făcut aproape orice pentru sex, înțelesese că interesul ei pentru el nu avea nici o legătură cu el și că toată lumea primea un futai pe gratis.

Când ea îl însfăcase, el aproape că o scuturase de pe el, pentru că avea cărți de citit, dar era bucuros că scăpase de asta.

Apoi fusese petrecerea la care, tocmai când regreta că nu rămăsese în bibliotecă pentru că se plictisea, două femei făcuseră striptease. Simțise nevoia să aplaude, dar n-o făcuse. Nedumerirea celorlalți bărbați era interesantă și îi trebuiseră câțiva ani să diagnosticheze ce se petrecea; cei care nu aveau o legătură erau fie intimidați de îndrăzneala actului dezbrăcării, fie neinteresați de femeile ale căror organe genitale nu mai reprezentau un secret pentru nimeni; dar, inevitabil, era acolo Kev din Belfast, care rezolvase pe amândouă pe scândura de călcat șubredă din spălătorie. Kev era singurul în afară de el care nu se plângea de mâncarea de la colegiu. Era clar încă de atunci cine avea să meargă mai departe.

Culese o bucăţică de fasole de pe tricoul lui cu *Devoratorul de cărţi*, care intrase într-o cută şi se lipise de litera A de la Ahile.

Dar scopul vieţii lui era să citească tot.

Apoi, gândindu-se mai bine, îşi dădu seama că nu se putea. Măcar totul în limba engleză. Totul în formă de carte. Citise foarte mult, cam trei-patru cărţi pe zi, de la vârsta de unsprezece ani. Asta chit că pierduse o vreme cu subiecte neimportante. Ştia despre istoria Chinei mai mult decât era sănătos să ştie oricine în afară de un istoric chinez, de exemplu.

Nu-şi explicase niciodată misiunea cuiva, pentru că nu voia să ştie nimeni, în caz că eşua, şi pentru că nu era sigur care era rostul. Intuia că exista un răspuns la sfârşit, dar habar n-avea care avea să fie acela sau ce-ar fi putut face cu el. Poate că va scrie ceva original. Dar la urma urmelor, cum poţi să scrii ceva original dacă n-ai citit totul înainte?

Cifrele te înspăimântă. Câteva sute de cărţi până în 1500. Câteva zeci de mii până în 1600. Optzeci de mii până în 1700. Trei sute de mii până în 1800. Pe urmă începe demenţa. Multe sunt reformulări. Multe sunt gunoaie. Multe sunt rezumate. Dar dacă n-ar fi inventat tehnica celor două cărţi, ţinând simultan o carte în mâna dreaptă şi una în stânga, n-ar fi ajuns nicăieri.

Se gândi că ar fi putut părea penibil. După ce locuise în librăriile din nordul Londrei timp de patru ani, trăind din recenzii şi căsătorindu-se cu japoneze care voiau să obţină cetăţenia, deşi se simţea bine, îşi dăduse seama că oamenii s-ar putea gândi că un om care-şi petrecea toată viaţa în librării sau biblioteci era nefericit. Trăsese concluzia că nu-şi putea petrece toată vremea în librăriile din nordul Londrei, pentru că nu voia să i se închidă orizonturile. Aşa că începuse să umble: în Franţa, Germania şi, în sfârşit, în America.

Ce învăţase până acum? Mişcarea pare să însemne progres. Librăriile germane au şampanie, dar numai în librăriile americane găseşti frappuccino.

Şi speranţa. Speranţa. Cărţile sunt făcute din speranţă, nu din hârtie. Speranţa că va citi cineva cartea ta; speranţa că va

schimba lumea sau o va îmbunătăți; speranța că oamenii vor fi de acord cu tine, speranța că oamenii ar putea să te creadă; speranța că își vor aminti de tine și te vor sărbători, speranța că vor simți ceva. Speranța că vei învăța ceva; speranța că vei amuza sau vei impresiona; speranța că vei încasa niște bani; speranța că se va dovedi că ai avut dreptate și speranța că se va dovedi că n-ai avut dreptate.

Din păcate, și dacă ai citi totul, n-ai citi ca aceeași persoană. Când citise prima oară *Iliada*, introducerea era doar o introducere: o explicație. Mânia lui Ahile: oamenii crezuseră întotdeauna că se referea la furia lui Ahile stârnită de pierderea sclavei lui preferate sau a prietenului Patrocle.

Când o citise prima oară la unsprezece ani, n-o citise. La șaptesprezece, când o reluase, începuse să se contureze.

Totuși, abia când avea treizeci de ani, rămăsese blocat într-un lift și o aprofundase a treia oară, înțelesul ei picurase în el ca stropii de ploaie infiltrați prin acoperiș.

Nu era o întâmplare că primul cuvânt din literatura occidentală fusese „mânie". Mânia lui Ahile. Acum înțelegea că era mânia provocată de faptul de a fi viu, de a nu avea de ales. *Iliada* era adevărul, *Odiseea* era cărticica de consum, în care îți pierzi vremea cu femei șirete, ajungi acasă și-i măcelărești pe toți oamenii care te-au supărat. *Iliada* era povestea de bază: cufundat într-un război pe care nu l-ai dorit, lucrezi cu niște tâmpiți care n-au fost în stare nici măcar să găsească Troia, nu poți să uiți că maică-ta te-a părăsit și că un centaur te-a silit să mănânci mațe, n-ai de ales, n-ai nici un imbold și știi că nu te duci acasă și că nimic n-o să te facă să te simți mai bine.

Când citea relatări despre ucigași prolifici care se sinucideau, își dădea seama că n-o făceau pentru că aveau remușcări sau ca să evite sistemul penal, ci din disperare că faptele lor nu-i făcuseră să se simtă mai bine, că săriseră în prăpastie și că mânia persista. Iar furia era peste tot. Ghilgameș era furios. Iehova era furios. Moise era furios. Fara-

omul îşi ieşea din fire. Electra turba. Oedip făcea spume la gură. Samuraii ronini săreau ca demenţii. Hamlet era ciufut. Orlando era *furioso*.

Problema era Acolo Sus... Karma. Kismet. Destin. Soartă. Parcele. Namtar. Nornele. Damnare. Şansă. Providenţă. Noroc. Cosmos. Allah. Cartea Sorţii. Firele destinului. Cuvintele apăreau iarăşi şi iarăşi; erau clişeele pe care le citea mereu, nu pentru că scriitorii nu aveau imaginaţie, ci pentru că nu aveau cum să se exprime altfel.

Te alegi până la urmă cu zaruri măsluite. Zarurile sunt pregătite, trebuie să le arunci ca să vezi cum cad numerele.

Se îndreptă spre librăria Barnes & Noble din Union Square.

În general, cu cât librăriile erau mai mari, cu atât era mai uşor. Găseai un şir liniştit de rafturi cu puţin înainte de ora închiderii şi dispăreai până când pleca toată lumea şi puteai să devorezi cărţi. Nu fusese prins de prea multe ori. De-a lungul anilor, îl prinseseră de patru ori şi-l lăsaseră să plece.

Se uitaseră la el într-un fel la care nu-i plăcea să se gândească şi care sugera fie că era un spărgător ageamiu, care nu ducea treaba la capăt, fie un individ prea ratat ca să vrea cineva să-i fie aproape. Doar femeia din Nuneaton chemase poliţia. „Chem poliţia", şuierase ea. Ar fi putut fugi foarte uşor, dar aşteptase, neînţelegând de ce femeia spusese că dacă ar fi fost stăpânit de o intenţie criminală sau ar fi avut o conştiinţă vinovată, asta l-ar fi făcut s-o şteargă sau să se îngrijoreze. Nu fugise, mai ales pentru că nu avea unde să fugă. Citise douăzeci de pagini din *Nord şi Sud*, înainte de a veni poliţia. Nu reuşiseră să se agite prea mult, neexistând nici o urmă de stricăciune, pătrundere forţată sau furt. „De data asta, n-o să spunem nimic" zisese unul, de vreme ce nu era chiar nimic de spus.

Chestia era că nu erai pregătit.Te scotoceai prin buzunare după o propoziţie şi scoteai ce era acolo sau continuai

să scotocești. Avea unsprezece ani și se întorcea acasă de la școală, când două fete de aceeași vârstă, pe care le observase că se întorceau în mod regulat acasă în direcție opusă, pe cealaltă parte a străzii, traversaseră. „Ce zici dacă te pocnesc?" întrebase cea blondă. Chibzuia asupra întrebării și a unui posibil răspuns, când pumnul blondei produsese un impact neplăcut asupra fălcii lui. Se gândise atunci ce să facă. Zâmbise și plecase mai departe.

Fără pregătire, era nasol. Odată, în Portland, era cufundat în *Cartea minunilor* a lui Phlegon din Tralles și în povestea centaurului împăratului Hadrian, atât de absorbit și neașteptându-se la nimic, întrucât era ora două noaptea într-o vară umedă, atât de adormit într-un oraș adormit, încât nu receptase o altă prezență în librărie.

Atenția îi fusese distrasă de proprietar, un bărbat masiv care se agăța de un pat de campanie, implorând să nu fie ucis. „Te rog, nu mă ucide" repetase proprietarul, căzând în genunchi; era uluitor, pentru că el era înarmat doar cu o carte necartonată de 215 pagini și din incidentul cu fata aflase că nu avea o înfățișare înspăimântătoare.

— Aerul condiționat de acasă s-a stricat. E îngrozitor de cald. Am bani aici, îți arăt. N-o să spun nimic poliției.

Voise să-și turuie obișnuita poveste despre cum fusese încuiat acolo din greșeală, dar nu se pricepuse niciodată să mintă, după cum nu se pricepuse nici să spună adevărul, așa că proprietarul nu avusese parte nici de una, nici de alta. Opțiunea cea mai simplă era să ia banii, așa că-i luase și se dusese la un hotel cu destule cărți ca să-i treacă timpul până a doua zi. Își dădea seama că putea fi considerat un infractor, dar nu putea pricepe cum de reușise să pară periculos, și totuși incidentul îl marcase ca pe o persoană interesantă și puternică.

După ce Barnes & Noble se închise, se ghemui în secția Politică și așteptă o oră să dispară orice sunet din clădire. Nu existase niciodată o carte care să nu conțină fibre din

alte cărți; ca să scrii, trebuia mai întâi să citești. Ar putea fi el o persoană care să nu aibă nimic din alții? Mai exista oare cineva pe care să-l preocupe că nimeni nu mânca pește în *Iliada*? Întrebându-se în același timp dacă romanul pierdut al lui Apuleius, *Hermagoras*, avea să iasă vreodată la iveală? Și neuitând să cugete dacă existase vreodată *De Tribus Impostoribus Mundi*?

Se instală apoi în somptuosul fotoliu care-l făcuse să îndrăgească atât de mult Barnes & Noble și se cufundă în *Înșelat în mod ciudat* (în dreapta) și în *Dorința lumii* (în stânga).

Uneori îl plictisea treaba asta, dar continua pentru că ajunsese prea departe ca să se întoarcă din drum. O clipă de slăbiciune îl făcuse să-și ia o slujbă timp de două luni, dar situația nu se îmbunătățise.

Probabil că nu se concentra prea bine, pentru că auzea o tuse. Preț de câteva clipe, stătu nemișcat, ca și cum asta ar fi putut schimba ceva. O auzi, vag, din nou. Se gândi să lase tusea în voia ei, dar nu se mai putea întoarce nici la dreapta, nici la stânga.

Pornind fără tragere de inimă să facă cercetări, zări o femeie slabă, îmbrăcată în negru spălăcit. Atrăgătoare. Știa că nu făcea parte din personal, le cunoștea pe vânzătoare și, în plus, femeia se comporta… altfel decât personalul. Citea.

Nu numai că citea absorbită, dar ținea o carte în mâna stângă și o alta în mâna dreaptă.

Pașii lui o făcură să tresară. Închise imediat cărțile și le vârî înapoi în rafturi.

— Probabil că vreți să închideți, spuse ea pe un ton rugător.

Avea pielea palidă și buzele roșii.

Vru să-i spună că nu lucra acolo.

— Nu vă uitați așa la mine, îi zise ea răstit.

Când plecă, femeia porni alarma.

El conchise că se simțea OK, dar se temea că avea să se simtă rău și că răul se apropia.

În ziua aceea o invitase la masă.

— N-am luat de mult prânzul împreună, remarcă Owen.

Era deosebit de insistent, iar Miranda ar fi fost fericită să accepte invitația, dar avea deja o întâlnire. Strict sexuală. Un angajament strict sexual în cealaltă parte a Londrei.

— Nu mă simt prea bine... Nu pot să vin, dar îți mulțumesc pentru invitație.

Owen insistă. Ea spuse că se simțea foarte rău și că va trebui să stea toată ziua în pat. El zise că era o chestie foarte bruscă și ea confirmă că da, așa era.

— Ce ai?

— Nu știu.

— Nu vrei să-ți cumpăr ceva?

— Nu.

— Precis?

— Precis. Du-te la muncă, eu pot să mor liniștită.

Așa că el se duse la muncă și ea flutură îndurerată mâna, în timp ce el se îndepărta.

Apoi făcu un duș, se îmbrăcă și pierdu o oră și jumătate ca să traverseze orașul pentru a ajunge la Headstone. Nu mai fusese niciodată la Headstone, nu auzise niciodată de el, nu cunoștea pe nimeni care să fi auzit de el și era convinsă că nu avea să se mai ducă vreodată acolo. Mergea după o întâlnire cu un actor șomer, care avusese loc cu două zile în urmă: discutaseră, printre altele, despre computere. El avea unul de vânzare, Miranda voia să cumpere unul. „Vino la mine să-l vezi", spusese el. Totuși, el știa că nu avea să-l

vândă şi ea ştia că nu avea să-l cumpere. Deşi există tot felul de variante, nu spui „Vino la mine la unsprezece jumătate şi putem să ne punem vârtos pe treabă".

Miranda se uită la computer. Îl văzuse din pat când fusese luată pe la spate, până când fusese orbită de plăcere. Satisfacţia ei fusese totală, deşi actorul se întrerupsese de două ori ca să-şi instruiască avocatul cum să-i dea în judecată pe un regizor care nu-i oferise de lucru şi pe altul care-i oferise.

Când Miranda ieşi din apartament, se ciocni de Owen, care ieşea din apartamentul de vizavi. Owen nu mai fusese niciodată în Headstone, nu auzise niciodată de el, n-avea să se mai ducă niciodată acolo şi pierduse o oră ca să ajungă în acel loc de la birou, ca să se vadă cu un client. Ca să pună capac la toate, actorul, în nişte chiloţi boxer roşii, se repezi să-i dea Mirandei sutienul pe care şi-l uitase la el.

— Aveam de gând să te cer de nevastă, atât spuse Owen.

Care erau şansele? Miranda nu prea se pricepea la adunări, dar dintotdeauna o fascinase matematica. În Londra — cu tot cu suburbii — existau şapte milioane de oameni, fără a pune la socoteală turiştii, clandestinii, navetiştii şi tot soiul de contrabandişti. Care erau şansele? Două sute de milioane la una? Cinci sute de milioane la una? Două miliarde la una? Era o lovitură de meteorit. Un loz câştigător fără loterie.

Nu se simţea jenată, pentru că nu era în firea ei să se jeneze. Dar îi părea rău pentru Owen şi regreta că îl rănise. Owen se implica în viaţa de cuplu aşa cum puţini bărbaţi o făceau; nu se aştepta ca ea să stea răbdătoare acasă cu mâncarea caldă pregătită, în timp ce el încerca să dea gata cât mai multe femei. Şi dorinţa lui de acuplare nu era, aşa cum se întâmpla adesori, stârnită de disperare (nimeni n-o să-mi mai vorbească vreodată). Arăta bine, era inteligent, haios, atent cu ea şi primea atâtea invitaţii la petreceri, că nu mai ştia cum să le facă faţă. Spunea că pentru a trăi împreună era nevoie să munceşti şi să faci sacrificii — şi nu glumea. Chiar îi *plăcea* să spele vasele.

Miranda își dădu seama că fusese egoistă, că era prea bun pentru ea și că putea să-și găsească fericirea în altă parte; să fii cu Owen era ca și cum ai folosi o vază Ming ca scrumieră; o irosire; sau, schimbând comparația, ca și cum un vegetarian ar câștiga friptane pentru o viață: complet inutil.

După incidentul din Headstone, Miranda trase trei concluzii: dacă toți ceilalți ar simți aceeași plăcere ca ea, n-ar mai exista civilizație; toată lumea din Londra avea o poveste Headstone; în sfârșit, era o greșeală să trăiești cu cineva care-ți place, iar ea n-avea să mai facă asta niciodată.

Σ

Miranda își petrecuse toată după-amiaza încercând să dea o definiție comediei și gândindu-se cum să țină microfonul. Locuiau la etajul trei, așa că, în timp ce cugeta la fereastră, îl văzu pe Tony venind acasă taman la timp pentru ca ea să se bage înapoi în pat și să-și ia un aer apatic. Avea două motive să procedeze așa: pentru că Tony era înclinat să creadă că, dacă o găsea în pat când venea acasă, ea nu ieșise toată ziua (el înțelegea această indolență imaginară) și pentru că nu voia ca el sau altcineva să afle cât trudise.

O găsi în dormitor.

— Ai avut o zi grea?

— Mmmma.

— N-ai uitat că ieșim în oraș?

— Mmmmu, răspunse Miranda, trăgând plapuma peste ea.

El se retrase în bucătărie și, după câteva minute, ca își târșâi picioarele spre cadă ca să facă o baie scandalos de lungă. Miranda nu avea probleme cu punctualitatea, dar Tony se enerva atât de tare dacă întârzia, încât ea nu putea să n-o facă. În timp ce se bălăcea în cadă, îl auzea cum abia se abținea să se plimbe încoace și-ncolo și cum își înghițea mustrările.

Miranda ieșe înfășurată într-un prosop.

— Nu mi-ai văzut penseta?

— Nu e în baie?

— Penseta din baie e o pensetă proastă. Eu caut penseta bună.

— Atunci nu pot să te ajut. Oare aş putea spune în acest moment, într-o manieră nepresantă, necicălitoare şi, în general, neenervantă că trebuie să plecăm în zece minute?

— Crezi că foloseşte la ceva dacă o spui?

— În acest caz, consideră că n-am spus nimic.

Miranda se uită la Tony, care se prefăce că citeşte o revistă, nu că o aşteaptă pe ea. Fără să-şi ridice privirea, spune:

— N-am spus nimic.

Nu e pentru prima dată când îşi evaluează antipatia faţă de Tony. Tony Pony. Un bărbat pe care te poţi bizui. Pe care-l poţi manevra. Pe care-l poţi uita. Dar de aceea trăieşte cu el. De ce nu pot fi bărbaţii bărbaţi? De ce nu-i dă o palmă, ca să se ducă la masă cu un ochi vânăt? Acest gând îi face plăcere, deşi îşi aminteşte totodată că singurul bărbat care i-a învineţit un ochi (un instalator irlandez cu nevastă şi familie în Irlanda, care s-a dezlănţuit când ea a spus că o să avorteze pentru a evita o carieră de mamă necăsătorită) a trebuit să sară pe fereastra de la primul etaj în timp ce îşi punea pantalonii, ca să evite cuţitul de bucătărie pe care ea îl aruncase spre el.

Miranda se întoarce în baie şi ia penseta proastă; făcea parte dintr-o trusă primită pe gratis cu câţiva ani în urmă. Te poţi folosi de ea, dar nu-ţi oferă nici o satisfacţie. Cu cealaltă, când smulgi un fir de păr, simţi că l-ai smuls pentru totdeauna.

Îşi pune rochia neagră, taie câteva fire de aţă şi îşi curăţă dinţii mult mai mult timp decât ar recomanda cel mai pretenţios dentist prost dispus.

— Ce părere ai?

Se răsuceşte ca să se supună judecăţii lui. Tony ştie că nu poate învinge; ăsta e testul. Oricum, rezultatul va fi negativ. Conştient că a pierdut deja, va continua lupta?

— Splendid. Arăţi splendid.

— Spui aşa numai ca să-mi faci pe plac.

— Crezi că are vreun rost să încerc să-ți fac pe plac?

Ea crede pentru o clipă că el o să continue, dar își pune haina și iese cu aerul că-i spune „vii-sau-nu-vii-e-totuna". E un moment de mică demnitate, dar prea mică pentru a stârni vreo admirație.

Oamenii nu se schimbă, își zice ea, în timp ce se urcă în mașină. Odată ce te-ai uitat cu atenție înăuntrul cuiva, nu vei avea surprize; oamenii nu sunt previzibili și nu se schimbă; un tren poate să deraieze, dar asta nu face din el un cangur. Asta e o problemă reală.

— În spatele nostru e un bărbat foarte nervos, spune Tony pentru a-i confirma evaluarea.

Tony spunea asta foarte des, deși uneori zicea „În spatele nostru e o femeie foarte nervoasă" sau, când vizibilitatea era proastă, „În spatele nostru e un șofer foarte nervos". În general, în spatele lui Tony se afla întotdeauna un șofer nervos, de vreme ce conducea cu 50–52 de kilometri pe oră. Miranda bănuia că era ultima oară când avea vreme să-l mai lase pe Tony să conducă. Nu mai putea suporta. Ceea ce o scotea din minți nu era atât faptul că o freca așa, cu aproximativ cincizeci de kilometri pe oră, fiindcă, având în vedere traficul, rareori puteai depăși această limită; enervantă nu era leneveala. Iar dacă ar fi făcut-o dintr-un impuls de a respecta legea, n-ar fi fost tocmai rău. Insuportabil era faptul că Tony nu înțelegea că mergea mult mai încet decât toți ceilalți și că lumea nu era plină de oameni nervoși, ci că el îi făcea să fie astfel.

Miranda începu să se crispeze când se apropiară de destinație. O altă replică a lui Tony, care venea în momentul parcării, era: „Locul ăsta e prea mic." Orice loc era prea mic dacă nu încăpeau în el lejer trei mașini. Incredibil, dar era o suprafață imensă de trotuar fără mașini pe care puteai parca și un camion. Miranda își scormoni amintirile din copilărie ca să găsească un loc de parcare de asemenea dimensiuni.

Trotuarele păreau să nu mai fie prevăzute cu borduri, ci cu maşini fixate de ele.

Miranda se gândea la păianjenii de casă. Unde trăiseră înainte de a exista casele? Existaseră cu milioane de ani înainte de apariţia omului. Oare omenirea fusese adusă pe pământ de arahnide ca să le ocrotească de ploaie? Şi cum rămânea cu relatările pe care le auzise că în unele părţi ale Londrei deratizatorii descoperiseră că şoarecii mâncau numai hamburgeri de la McDonald's? La brânză, fructe, ciocolată, fulgi muesli, la orice, strâmbau din nas. Acesta era oare scopul real al porcăriei urbane, să furnizeze hrană rozătoarelor? Era ceva în toate astea. Apoi îşi aminti de cele două vulpi pe care le văzuse cu o zi în urmă stând la soare în grădina din spate. O zăriseră, dar enervant era că nu le deranjase deloc; fericite şi relaxate, se împăcau cu viaţa în marele oraş mai bine decât ea sau oricare dintre cunoştinţele ei. Se hârjoneau leneş: pentru ele era ca o vacanţă pe plajă. Omul nu suportă marele oraş şi fiarele sălbatice care râd de el. Era ceva în asta.

Deşi prieteni cu Tony, Heather şi Imran se dovedeau o companie plăcută. Mai erau acolo Lily şi Damien. Lily lucra cu Heather şi ar fi fost minunat să facă parte din public la un spectacol, pentru că râdea din orice: „Bună seara", „Ce vrei să bei?", „Cartofii ăştia sunt nemaipomeniţi", toate replicile astea o făceau să se tăvălească de râs. Miranda o cunoscuse mai înainte şi nu-i plăcuse de ea; mai ales pentru că îşi dădea seama că semăna cu ea; viaţa ei era penisul. Asta o enerva, pentru că Lily avea doar nouăsprezece ani.

Înainte de a ajunge la concluzia că asta era singura monedă reală de schimb din viaţă, se mai ocupase şi cu alte chestii. Luase droguri, de la cei autorizaţi şi de la cei neautorizaţi. Instruire (cam pe sponci). Terapii cu grămada. Călătorii. De toate felurile. Obţinuse postul pe care-l avea după o călătorie. O decizie luată la aproape douăzeci şi şapte de ani. Faptul că Lily îşi desfăcea picioarele însemna să-ţi petreci toată viaţa în aceeaşi casă.

Damien nu arăta rău. Era mult mai mare decât Lily, în jurul vârstei răstignirii, și făcea bine sex (îți dădeai seama cât de bine sudat era cuplul), dar pe de altă parte era ușor jenat că trăia alături de curva biroului.

— Am auzit că ești o actriță din alea care spun bancuri stând în picioare în fața publicului, Miranda.

— Uneori stau jos.

— Și îți câștigi existența din asta?

Damien era agent de asigurări și, ca majoritatea oamenilor obișnuiți, cu slujbe bine plătite, destul de sigure, dar în fond plicticoase, era îngrozit și uluit de ideea că o persoană cu o meserie care părea interesantă și atrăgătoare și care nu era dotată cu o plasă de siguranță avea și îndrăzneala de a face bani. Ar fi vrut să audă că era nevoită să lucreze ca barmaniță sau agent de pază ca să scoată un sfanț. Tony ar fi putut interveni cu o glumă despre cum ar fi putut ea să-și câștige existența, dar el era cel care plătea majoritatea facturilor. Miranda nu avea nici o treabă cu achitarea chiriei, a gazului, a electricității, a apei, a alimentelor; n-o deranja să-și cheltuiască banii pe haine. Dar Tony tăcea. Nu din politețe. Tony Pony era un ponei și ponciul se baza pe porția de ovăz care avea să i se dea mai târziu.

— Deocamdată, da.

În această etapă, oamenii începeau să se îngrijoreze că puteai avea succes, dar că nu prea voiai să vorbești despre asta. „Ești celebră?" era o întrebare care i se pusese de mai multe ori, probabil pentru ca interlocutorul ei să poată reține din nou detaliile și să le folosească ulterior, în caz că răspunsul era că da. Nu inventase o replică tăioasă la întrebarea asta. Probabil că dacă întrebarea trebuia pusă, nu exista o replică tăioasă. Apoi venea cealaltă întrebare pusă de Damien, „Ai apărut la televizor?", care era în multe privințe echivalentă cu prima. Pentru majoritatea oamenilor, televiziunea e consacrarea supremă, cea care îți face un nume, care atestă că exiști. Adevărat și fals; adeseori, nu contează.

Dovada: Catford Stan („Trebuia să mă duc din partea lui Stanmore, dar nu m-am dus"). Pe piaţa televiziunilor, era unul dintre puţinii care chiar reuşiseră, cu toate că şi în domeniu mulţi nu ştiau cine era; cu siguranţă că nimeni din afara domeniului nu ştia cine era, deşi poate îl văzuseră. Puteai să nu-l ţii minte, deşi îţi aminteai glumele lui. Stan spunea nişte glume de îţi era teamă că o să cadă tavanul, dezgustat. În plus, glume răsuflate. Şi nici măcar glume răsuflate pe care oamenii le uitaseră. După cum spunea Stan, „Eu n-am haz. Eu spun glume". Un tip care spunea glume şi scotea din asta mai mulţi bani decât toţi ceilalţi, muncind mai ales în cluburi exclusiv masculine. Numai dacă jucai pe Wembley aveai mai multă popularitate decât Stan. Celebritatea nu-ţi oferea mare lucru. În branşă, oamenii fie nu reuşeau şi se autoflagelau cu furie, ură şi alte toxine pe care puteau pune mâna, fie reuşeau şi atunci băteau toba despre cât de mult avea să dureze zborul lor şi îndoindu-se că le mai rămăsese vreun prieten adevărat.

Stan era fericit. Aduna bani cu lopata, nu plătea impozite (bani lichizi, plus că nimeni nu auzise de el), se culca aproape cu toate fetele care făceau striptease, al căror moderator era, şi nu-şi bătea niciodată capul dacă treaba avea să dureze, de vreme ce era la mare preţ şi ca restaurator de mobilă, meserie care-i plăcea chiar mai mult. Continua să locuiască într-un apartament cu un singur dormitor din Catford, nu prea grozav, ceea ce îi nedumerea pe oameni, deşi se zvonea insistent că deţinea o insulă lângă Cornwall.

— Spune ceva nostim, zise Lily chicotind, pentru că Tony o rugase să-i dea sarea.

— Ceva nostim, spuse Miranda, dar Lily nu râse de data asta.

Miranda nu se osteni să mai adauge ceva. Nu mai dădea petreceri; dacă nu era plătită să fie amuzantă, n-avea chef să se distreze. Îşi plimbă laba piciorului în sus şi-n jos pe gamba lui Damien. El reuşi să rămână sobru. Tony îşi expunea ideile despre cum puteau fi trezite sentimentele de vinovăţie şi atinse

corzile sensibile printre cetățenii britanici, pentru a-i convinge să contribuie la operele lui de caritate în favoarea copiilor cu boli incurabile.

Acum, Miranda își plimba laba piciorului în susul și-n josul piciorului lui Damien într-un stil inconfundabil erotic, ca să fie clar că nu era o atingere accidentală pe sub masă. Era curioasă ce avea să facă Damien; sânii ei fuseseră îndelung priviți și, fără a recurge la gâfâieli și bătăi din picioare, semnalele lui erau clare.

Damien începea să transpire. Era îngrijorat că Tony sau Lily ar fi putut băga de seamă. Ce prostie, nici peste cincizeci de ani nu avea să conteze dacă urma să-i strangulеze, enerveze sau supere. Miranda încercă să-i ajungă la coaie, dar din păcate nu reuși. El se sinchisea de ce gândeau ceilalți. Ea, nu. Cine era în profit? Miranda se plictisi de jocul ăsta.

— Mă duc sus, spuse ea, urcând spre baie.

Ar fi fost drăguț dacă Damien ar fi urmat-o sus, ca să facă sex cu țipete amplificate de faianță, în timp ce tipii de la masă ar fi pretins că nu se întâmpla nimic. Damien nu-i făcu pe plac.

Pentru că ideile lui fuseseră aplaudate și pentru că ea nu-l umilise, Tony se întoarse acasă într-o bună dispoziție debordantă. Perspectiva unui Tonysex n-o atrăgea, dar așa cum un campion trebuia să fie capabil să dea randament chiar și când bolea sau era copleșit de necazuri de tabloid, ea îl stoarse de vlagă. În timp ce Poneiul adormi nechezând, ea rămase acolo, în întunericul care distrugea sufletele, gândindu-se la o copertă pe care o concepuse pentru jurnalul ei când avea optsprezece ani. Pe copertă scria:

Nu există altă viață
Nimeni nu te va ajuta
Ești total singură
Și așa vei fi întotdeauna.

Avea claritatea unei ecuații și credea că era adevărat, dar aruncase coperta după o lună, pentru că o deprima prea

mult. Era adevărul ei, dar ajuta la fel de mult ca o peliculă subțire de petrol într-un incendiu de pădure. Să deții adevărul e ca și cum ai avea o bucățică de ciocolată topită în buzunar, era ceva acolo, nu ceva folositor. Sau ca și cum ai purta șosete albastre în loc de șosete galbene după ce ai sărit dintr-un zgârie-nori.

N-o ajuta cu nimic, dar avea nevoie de el. Și trebuia să se ferească de metafizică și de metafore.

Σ

Își pierduse prea mult timp încercând să găsească penseta cea bună, așa că își cumpără alta. Deși nu fusese ușor, pentru că magazinele păreau să se ambiționeze să vândă numai porcării.

— De unde vin bancurile? întrebă Miranda. Te-ai gândit vreodată la asta? Nu glumele alea răsuflate de la televizor, ci bancurile care apar brusc, cu cap și coadă, cu un început, o desfășurare și un sfârșit. Înflorirea unui eveniment. Se întâmplă ceva în lume și apare un banc. Nimeni nu știe cine l-a născocit, nimeni nu știe de unde vine, dar se învârte în jurul lumii ca soarele.

— Asta înseamnă că nu vrei să vii? spune Tony, uitându-se la ceas.

— Cred că vin de la Dumnezeu. De aceea se duce totul de râpă în lume — foamete, masacre, ciumă, cutremure; Dumnezeu e prea ocupat cu poante și răsturnări de situație. Suntem publicul lui captiv.

— Miranda, spune dacă nu vrei să vii. Nu ești obligată.

Oare devenise Tony mai inteligent? De data asta nu-l stârnea, dar unul dintre jocurile ei preferate era să-l lase să se pregătească de plecare, apoi să spună că nu vrea să meargă, Tony să-și scoată sacoul, să-și dea jos pantofii, să deschidă o bere și să se instaleze în fața televizorului și în clipa aceea ea să spună că vrea să iasă. El stingea televizorul, băga la loc berea în frigider, se încălța din nou, își lua cheile și descoperea

că ea voia iar să rămână acasă. Recordul ei fusese de șapte răzgândiri.

Când coborâră, o găsiră jos pe vecina lor Regina stând în patru labe, cu o mătură și un făraș, curățind prețul de pe scară, în timp ce mama ei o supraveghea din picioare. Miranda auzise de la prietenele ei povești despre mamele lor care apăreau brusc și le umblau prin rufele murdare, le făceau ordine în sertarele cu tacâmuri, se urcau pe scări ca să verifice dacă era praf pe rafturile de sus sau chiar se furișau în apartamentele lor și le rezugrăveau într-o culoare pe gustul lor, cât timp ele erau în vacanță, dar ăsta era un punct de cotitură. Era o treabă greu de făcut cu aspiratorul și cu mâna, nici vorbă — una dintre treburile care s-ar cuveni făcute cu rândul de cei din casă, așa că, desigur, nu se făcea niciodată.

— E mare mizerie aici, comentă mama Reginei când trecură pe lângă ea.

Regina era din Bolton, iar mama ei era ferm convinsă că pe fiica ei o stricase capitala și dovada clară era indiferența ei față de piramidele de praf, gogoloaiele de noroi, scrum și frunze sfărâmate care împodobeau scara. Regina zâmbi veselă. Era evident că adopta politica fă-ce-ți-se-spune față de ordinele mamei ei, cu o răbdare tip n-o-să-stea-aici-decât-o-zi. Regina era harpistă și îngrijorarea mamei sale că particulele nelegiuite i-ar putea distruge bunăstarea fiicei ei era neîntemeiată, de vreme ce Regina își câștiga în principal existența lucrând pentru o agenție de asigurare a protecției. Regina nu se considera frumoasă, dar „un bronz artificial și un decolteu adânc funcționează întotdeauna". Miranda confirmase dând din cap. În general, bărbații erau mai ușor de manevrat decât papagalii australieni. Sau decât boilerul ei. Boilerul avea trei butoane care-i dădeau mai mult de furcă decât majoritatea bărbaților.

Specialitatea Reginei erau oamenii de afaceri din nord, care nu voiau decât o persoană capabilă să râdă la bancurile lor, să fie de acord cu ei că Londra era oribilă, să-i în-

soţească pe ringul de dans, să arate ca o tânără prostituată şi să vină în camerele lor de hotel, ca să creadă lumea că erau bărbaţi senzuali, cu o viaţă plină. Limita până la care mergea Regina era câte-un luat în mână pentru clienţii foarte civilizaţi, sub patruzeci de ani, extrem de recunoscători pentru prestaţia ei.

Până la urmă, Miranda nu ajunse la evenimentul din Islington. Enervarea provocată de operele de caritate se produse când trecură de bariera de la metrou. Ei îi era cam ruşine de ea însăşi fiindcă îl ironizase pe Tony pentru slujba lui; era o cale prea simplă şi prea mult bătută. Trebuia creat un nou instrument de tortură, dar ea îl îmblânzi trecând în revistă câţi bani obţinuţi prin operele lui de caritate erau redirecţionaţi spre băncile elveţiene sau spre despoţi mai mărunţi din ţările pe care el încerca să le ajute.

— Ai dreptate! strigă Tony. De obicei, e o pierdere de vreme să încerci să-i ajuţi pe oameni. Banii sunt furaţi. Porcăria devine o porcărie şi mai mare. Se transmite un mesaj greşit. Eroarea e atât de profundă, încât îţi plesneşte capul dacă te gândeşti la ea. Poate că nimic din ce fac eu nu alină nici pentru o secundă suferinţa unui copil. Poate. Dar cel puţin încerc să fac ceva pentru alţii. Ar trebui să încerci, măcar o dată, ca experienţă.

Furia lui Tony o impresionă, dar nu-şi arătă sentimentele. Oare ea îl stimula pe Tony să-şi dezvolte personalitatea? Miranda se îndoia. Trenurile nu se transformau în canguri. Miranda îl lăsă pe Tony să se dezlănţuie mai departe în noapte. Nu-i făcuse prea mare plăcere să petreacă o oră într-o încăpere plină cu bogătaşi care tocmai îşi confecţionaseră o delicioasă imagine de oameni care împart dreptatea. Ponciul va galopa uşor spre casă, de unul singur, gândindu-se la sacul lui cu ovăz. Ea, în schimb, se duse în Soho şi îşi omorî timpul bând cafea, dând indicaţii eronate turiştilor şi sunând la diverşi ştabi pe mai multe voci — matroană poloneză, geolog american, ciclist italian, activist de mediu welş, însoţitor

de trupă rock din Glasgow și, rolul ei preferat, dentist irakian — ca să întrebe de splendida Miranda Piano, la ce oră avea să apară în seara aceea și dacă mai erau bilete.

Având două ore de pierdut, reuși să întârzie. Dar nu prea avea rost să ajungă la timp. Trebuia să stai în sala de pregătire, practicând un pic de invidie și ură față de colegii de spectacol care nu erau de față, în timp ce Annette, fata care servea băuturi fără a avea această chemare îți aducea băutura pe care n-o doreai. Annette venea dintr-o regiune slab populată a Australiei și era absolut fascinant cum bătuse cineva atâta drum ca să-i enerveze pe londonezi. Când cereai un bitter, primeai o bere. Când cereai bere la halbă, primeai una la sticlă. Când cereai brandy, primeai whisky. Când cereai cafea, primeai ceai. Era o situație fără ieșire. Miranda se plânsese o dată și Annette o pălmuise. Se aliaseră toți și își scriseseră comenzile pe o bucată de hârtie. „Mă credeți tâmpită", spusese Annette. „Sunteți atât de idioți, că nu puteți ține minte câteva băuturi. Cine a avut ideea asta?" Se lăsase o tăcere adâncă și mulți își contemplaseră șireturile pantofilor. Annette refuzase să le mai servească băuturi până când Miranda nu-și mâncase bucata de hârtie și toată lumea îi cumpărase de băut. Fusese o lecție pentru ea.

Întrucât în încăpere era aglomerație, Miranda renunță să-și croiască drum spre camera unde se afla recuzita, preferând să se amestece printre cei care jucau cărți. Căuta un loc unde să se așeze (nu erau destule scaune — conducerea nu era optimistă), când un lungan cu un tricou pe gât, care stătea jos, adâncit într-o sporovăială cu o fată, observă că ea își căuta un scaun și se aplecă peste masa de alături pentru a-i convinge pe ocupanții săi să elibereze un scaun acoperit cu haine. Luă apoi scaunul și i-l întinse Mirandei. Pe Miranda o șocă gestul lui de politețe și se simți îngrijorată pentru el. Purta ochelari; ochelarii puteau fi moderni și minunați, dar ai lui nu erau. Ochelarii, ca de altfel tot aspectul lui, transmiteau mesajul: snopește-mă în bătaie. Era clar că ar fi fost primul ales pentru a-i fi administrate șuturi

la şcoală. Era de asemenea clar că însoţitoarea lui, foarte atrăgătoare, n-avea de gând să se culce cu el. Miranda ar fi vrut să-i spună să nu mai fie atît de atent cu alţii, să nu se expună în felul acesta, dar ştia că n-avea rost. Îi mulţumi dînd din cap.

Căpitanul Nepricopsitu' îşi începuse deja numărul, pe care Miranda îl văzuse de şase ori. Există oameni pe care-i poţi vedea făcînd acelaşi număr de şase ori şi efectiv sunt tot mai comici, dar nu era cazul Căpitanului. Îşi făcuse însă un nume fiindcă în timpul unui număr, în urmă cu cîţiva ani, cineva dăduse ortul popii. Nu se putuse dovedi că acel membru al publicului decedase din cauza unei supradoze de rîs, pentru că oamenii mureau de infarct tot timpul, în biserici, în secţii de poliţie, în spitale, în somn, în timpul unor prelegeri, dar n-avea rost să pretinzi că moartea unui membru al publicului nu atrăgea atenţia.

Oricum, Căpitanul avea un haz care putea să reziste trei sute de ani, în comparaţie cu vedeta principală, Arthur Leech. Leech era un comic pentru care exista un cult — adică n-avea haz deloc. Cînd Miranda intrase în lumea divertismentului, fusese uimită să descopere că existau numere absolut fără nici un haz. Nu era vorba de o seară mai proastă, de materia primă sau de un public scorţos; n-aveau haz. Apoi Miranda reflectase că existau avocaţi care nu cunoşteau legile, medici care n-aveau habar de medicină, oameni de afaceri care nu se pricepeau la afaceri; de ce n-ar exista şi comici fără haz? Leech făcea de atâta timp meseria asta, încât continua să fie folosit, pentru că nu-i trecea nimănui prin cap să nu-l angajeze şi pentru că practica asiduu pupatul în cur.

Nu-i plăcea de Leech şi pentru că era scoţian. Ce-o enerva pe ea la scoţieni era că în mod inevitabil susţineau sus şi tare că londonezii şi englezii erau efeminaţi, că nu ştiau să joace fotbal şi că Scoţia era măreaţă, iar asta se întâmpla invariabil cînd se propteau într-un bar din Londra.

Cînd Miranda ieşi pe nişte aplauze furtunoase, ca să înceapă, îşi dădu seama că n-avea chef să joace şi că nu voia ca

Leech, care apărea după ea, să aibă public. Se hotărî să-i alunge. Să distrugă publicul.

Erau circa treizeci de oameni, care fuseseră încălziți de Căpitanul Nepricopsitu'.

— Înainte de a începe, spuse Miranda, regret, dar trebuie să evaluez publicul. N-am de gând să joc pentru fiecine. Asta e o comedie de înalt nivel și e potrivită doar pentru ființele umane sensibile.

Publicul râse.

— Nu vreau nici un prost în public.

Se duse spre o fată din primul rând care se amuza prea tare și îi îmboldea și pe ceilalți să se înveselească.

— Tu. Cât face șaptesprezece ori douăzeci și trei?

Miranda habar n-avea cât făcea. Degeaba studiase doi ani matematica la Universitatea Middlesex.

Fata clătină din cap. Miranda îl chemă pe Mussa, agentul de pază al clubului. Mussa era senegalez, medic, și Miranda știa că fusese snopit de două fete de doisprezece ani pe Railton Road. „Avem doispe ani și o să te snopim", spuseseră ele. Mussa subliniase că fetele erau masive pentru vârsta lor și înarmate cu un obiect băgat într-o pungă de hârtie, despre care spuseseră că era un stimulator de șocuri electrice. Mussa habar n-avea cum arăta un asemenea mecanism sau cum ar putea arăta într-o pungă de hârtie, așa că le crezuse pe cuvânt. Cu toate acestea, avea un metru nouăzeci înălțime și își îndeplinea rolul, deși zâmbea prea mult. La insistențele Mirandei, Mussa o conduse pe fată afară, făcându-i jocul. Publicului îi plăcu. Chiar și fata părea amuzată.

Miranda încercă să fie total serioasă.

— Să vă spun ceva despre viață, univers și tot ce există. Universul există ca să-mi dea mie un penis tare și încovoiat. Viața, să vă spun despre viață. Uite cum funcționează ea. Viața vine și te întreabă ce dorești: celebritate, bogăție, sex, fericire? Și spune așa:

„Celebritate: Bine, pot să-ți dau celebritate în o mie de rate în bani lichizi."

Iar tu spui: „Deci celebritate într-o mie de rate în bani lichizi."

Viaţa spune: „Nu, eu îţi ofer jumătate de celebritate în două mii de rate în bani lichizi."

Iar tu spui: „Ia stai puţin, ai zis celebritate într-o mie de rate în bani lichizi."

Tu spui: „Bine, fie şi aşa. Accept."

Dar viaţa a plecat. Şi asta-i tot.

Miranda a prefăcut un bărbat în măgar. Răgea neîncetat, lucru care amuza publicul mai mult decât ce făcea ea. Miranda distrusese publicul. Dar nu în sensul în care dorise. Doi oameni din primul rând se îndoiseră de râs, aproape fetal.

— Sunteţi capabili să râdeţi de orice, tâmpiţilor?

Miranda se duse la bar să caute o carte de telefon. Începu să citească. Publicul prinse să râdă. Descoperise un filon comic pur. Câteva clipe pe care le apreciezi abia peste zece, douăzeci, patruzeci de ani, dar ea înţelese pe loc că era cel mai bun public pe care-l va avea vreodată; chiar dacă nu-l dorea, chiar dacă nu va fi consemnat. Doar treizeci de oameni care s-ar lăsa conduşi de ea oriunde.

Stinghereala fu tactica ei următoare. Exista ideea că derularea propriei vieţi, ciupirea şi despicarea beznei, era o sursă suverană de material; dar se cereau numai anumite genuri de confesiuni fardate. Aproape toată lumea muncea din greu, aproape toată lumea era în căcat şi, când dădea bani pentru o scară ca asta, voia să râdă. Aşa cum îşi doreau o pungă cu cartofi prăjiţi, doreau un sac de râsete. Amărăciunea de a te părăsi soţul pentru o femeie mai bătrână, cu dinţii mai stricaţi şi mai săracă sau de a avea o soră mai tânără, care moare de o boală incurabilă, era plictisitoare. Pentru că oamenii nu voiau să audă şi nu voiau să audă nu doar pentru că voiau să se amuze, ci pentru că nu voiau să li se aducă aminte că-i puteau compătimi pe alţi oameni.

— Am o problemă, anunţă Miranda, convinsă că le putea destrăma rânjetele. Am fost la o mulţime de psihiatri. Maică-mea s-a sinucis când aveam doisprezece ani. Problema mea

e că mi-e dor de ea. Mă poate ajuta cineva? Este cineva de aici destul de inteligent ca să-mi rezolve problema?

Miranda simțea gustul publicului, ca pe un fruct. Fructul publicului avea o suprafață care o informa pe loc despre nerăbdarea sau plăcerea care înmuguream atunci, o suprafață atât de candidă, chiar și la un public de treizeci de persoane, încât o singură persoană rebelă sau adormită putea fi reperată. Publicul abandonă fericit comedia, nerăbdător să vadă unde-i va duce fata.

— Am bănuit că nu e nimeni, spuse ea după o lungă tăcere. Mi-aș da douăzeci de ani din viață ca să petrec cinci minute cu o asemenea persoană.

Apoi Miranda iese din scenă. Un firicel de aplauze care explodează, transformându-se în ovațiile publicului pe jumătate ridicat în picioare, o urmează. Leech, tipic pentru el, a plecat. Căpitanul Nepricopsitu' face o grimasă care spune ce-naiba-a-fost-asta-dar-oric e-ar-fi-fost-a-fost-nemaipomenit.

Afară, fata expulzată așteaptă îngrijorată.

— Pot să mă întorc înăuntru?

Un mascul standard al anilor nouăzeci din Soho, tuns numărul unu, cu ochelari șic și o jachetă de piele neagră, își croiește drum până la Miranda și îi cere misterios numărul de telefon. Pe ideea că nu vede de ce ar trebui să dea numărul ei unui labagiu neidentificat, i l-a dat. Nu și-a luat banii. Nu că ei n-ar fi plătit, dar nu făceau nimic ca să înlesnească plata. Jack, impresarul, nu fugea din țară, dar nici nu era de găsit pe o rază de șapte kilometri. Era întotdeauna prezent la începutul serii și de aceea nou-veniții presupuneau că își vor primi mălaiul la sfârșit, dar chiar atunci el dispărea. O să-l prindă mâine, la prânz.

Miranda învățase ceva: tot ce trebuia să facă era să afle ce anume avea de făcut.

Σ

— Dacă folosești penseta în vreun scop sexual bizar, poți să-mi spui acum, îl provocă Miranda.

— Nu. Nu folosesc penseta în nici un scop sexual, bizar sau altcumva.

Tony încerca să citească un document al operelor lui de caritate și ea nu voia să-l lase. Avea nevoie doar de un sfert de oră de concentrare și ea nu voia să-i reușească.

— Dacă mărturisești acum că ești homosexual, te iert.

— Nu sunt.

— Eu îmi dau seama că ești, Tony. Ești implicat în extrageri de căcat de mare anvergură, nu-i așa?

Tony azvârli hârtiile, dându-și seama că era momentul unei luări de poziție ultimative. Dintr-odată, ea se simți vinovată pentru copiii nefericiți, pentru orfanii muribunzi, cărora înțepăturile ei le răpeau orice ajutor. Dar acum nu mai putea da înapoi. Lovește tare, luptă mișelește.

— Nu te văd încercând să te culci cu altă femeie.

Tony se clătină, total zguduit de scandaloasa acuzație. Dar își reveni.

— Poate îmi aranjezi tu ceva? îi replică el.

Învăța să-și primească pedeapsa.

— Ai putea să privești.

— Dar tu ești cel care o ține una și bună cu adevărata dragoste, Tonișor, spuse ea, încercând să-l răsucească brusc cu o sută optzeci de grade.

— Și tu ești cea care o ține una și bună cu sexul. Oricum ai privi lucrurile, nimic nu e mai important ca fidelitatea.

— Futaiul.

— E o plăcere de moment.

— Aici ai dreptate, Tonișor, dar dacă obții suficiente plăceri de moment și le pui cap la cap, obții plăcere constantă. Nu-ți pasă de mine. Damien s-a holbat la sânii mei toată seara și tu n-ai făcut nimic.

— Ai niște sâni minunați.

— Cred că Damien simte o atracție pentru mine.

— Și de ce n-ar simți? Ești foarte atrăgătoare. Îți spun mereu ce frumoasă ești, dar refuzi să mă crezi.

— Pentru că ai o fixație perversă.

— Probabil că asta e dragostea! strigă el, dând cu piciorul în masă, fără a face vreun bine nici uneia din părți.

Sună telefonul, provocând o pauză. Ea îl pusese la punct, asta conta. La telefon era un bărbat care pretindea că o văzuse în seara precedentă și că îi dăduse atunci numărul ei de telefon.

— Nu ți l-am dat. Cine ești?

— Ha-ha, spuse bărbatul.

Chiar așa se exprimă. Apoi spuse că era producător de televiziune și voia să discute cu ea.

— Dragă Phrank, trebuie să fii mai prost decât mi-am imaginat vreodată dacă ai crezut că o să mă las păcălită.

— Nu mă cheamă Frank, mă cheamă…

Miranda conchise că probabil era adevărat. Vocea era prea plicticoasă. Era vocea cuiva care lucrase toată viața într-un birou trist. Phrank s-ar fi trădat manifestându-se prea pitoresc, prea manierat, s-ar fi gândit prea mult la motivație, inventând o poveste complicată. Nu ceva atât de clar ca „vino să vorbim la biroul meu".

Îl observă pe Tony cum examina dacă produsese vreo stricăciune mesei. Deci așa se întâmplă. Faci un număr fără haz și o persoană pe care nu ți-o amintești îți oferă să lucrezi într-o televiziune, în timp ce tu îl pui pe Pony pe roata de tortură. Va trebui să se ducă la bibliotecă să caute ceva pe tema asta.

— *Tu*… ești domnul și stăpânul meu, spuse ea, arătând cu degetul spre Tony și împingându-și în față sânul stâng, în strădania de a-i da un aer plângăcios, convinsă că îl va scoate pe Tony din furia lui impotentă și îi va stârni o frenezie sexuală în mai puțin de treizeci de secunde.

Tony știa că era ironică, dar habar n-avea *cât* de ironică. Nu exista bărbat pe lume care să nu detecteze o oarecare sinceritate în acea afirmație.

Σ

Miranda coborî la Oxford Circus ca să găsească un loc de unde să poată cumpăra o pensetă ca lumea și întrebându-se

dacă era deja suficient de bună pentru televiziune. Definiţia comediei, pe care o căuta de trei ani, îi scăpa mai mult ca oricând. Încercând să răstoarne legile râsului, desfiinţase mii de glume, pentru că dacă ar fi stăpânit aceste legi, ar fi deţinut o fabrică de produs comedii în număr nelimitat, pe orice temă. Dar formula nu apăruse. Poate că n-avea chiar atât de mult haz. Asta era o îngrijorare care îi întuneca în mod repetat orizontul. O îngrijorare pe care n-o discutase cu nimeni, pentru că, odată ieşită din mintea ei, se putea răspândi. E adevărat, n-avea chiar atât de mult haz, nu avea atâta haz cât ar fi trebuit să aibă, încă învăţa meserie, dar avea atâta haz cât aveau majoritatea celor din domeniu.

Miranda îşi croi drum mai departe. Pe Oxford Street nu auzeai limba engleză decât din gurile unor feţe de proşti.

Dacă l-ar fi oprit pe oricare dintre trecători, Miranda se îndoia că unul din cincizeci ar fi putut explica electricitatea, ca să nu mai vorbim de algebra lui Boole. Cu cât sunt mai sofisticate maşinile, cu atât mai puţin gândesc oamenii. Oamenii apasă pe butoane. Clic. O naţiune de clicăitori care clicăie maşinării făcute în ţări îndepărtate. În curând, n-o să mai avem decât accentul, sau un accent imaginar, de vreme ce amestecul de argou, dialect şi sub-rap care se vorbeşte de fapt n-o să fie acceptat de americani. O să ne legănăm printre copacii de beton, jucând la nesfârşit jocuri pe computere infinit superioare jucătorilor.

În timp ce cobora pe Wardour Street, Miranda o zări pe sora ei venind din cealaltă parte. Stătură pe loc, zâmbindu-şi timp de cinci minute, aşteptând o pauză în procesiunea de maşini şi de biciclişti curieri. Ezită când întrezări un gol: să traverseze sau să rămână pe poziţie, obligând-o pe sora ei să traverseze? Era o slăbiciune numai să se gândească la asta, decise ea, păşind ferm în urma unui camion.

— Nu ne-am văzut de trei ani, spuse Patricia.

Miranda socoti.

— De patru.

Ținea minte datele.

Timp de un sfert de oră sporovăiră cu spor. Miranda recunoscu în sinea ei că era groaznic să nu știe unde locuia sora ei. Să nu vorbești cu cineva e una, dar să nu știi *unde* să nu vorbești e cu totul altceva.

— Ai vreo veste de la Dan? se interesă Patricia.

— Da.

Miranda mai primea din când în când câte o veste de la Dan. Fratele ei, cunoscut în familie aproape de la naștere cu porecla Dan Omul-Dezastru. El îi furnizase o copilărie enervantă și câteva dintre cele mai bune numere ale ei. Întâmplător, se gândise să facă un număr Dan pentru producătorul care o solicitase. Toate numerele de rutină picau, mai devreme sau mai târziu, dar cel cu Dan era aproape infailibil în lumea comediei.

CV-ul lui Dan e catastrofal: la paisprezece ani dă foc părților importante ale școlii lui (neintenționat — intenționat ar fi fost bine). La șaptesprezece ani, distruge mașina familiei, repetând gestul în anul următor. La nouăsprezece, o lasă însărcinată pe prima fată cu care se culcă și cade pradă unei boli atât de rare, încât cazul lui este discutat la conferințe: îi apar niște pete cu forma Regatului Marii Britanii care dispar și reapar, cum vor ele. La douăzeci de ani, după doi ani de șomaj, reușește să-și mențină o slujbă timp de trei ore, după care face praf mașina directorului general care îi fusese încredințată ca s-o parcheze. La douăzeci și unu de ani, Dan anunță că Anglia este un putregai și că s-a săturat ca viața să-i fie sufocată de straturile care se prăbușesc succesive unei națiuni aflate în stadiu de descompunere. Pleacă în America: într-o săptămână distruge o mașină închiriată și ajunge la pușcărie pentru că americanii sunt convinși că pașaportul lui e fals și că el e un falsificator cunoscut; neînțelegerea este clarificată după câteva zile, moment în care se îmbolnăvește de hepatită, fără să aibă asigurare de sănătate.

De acolo, Dan pleacă în Fiji, unde o cunoaște pe cea mai frumoasă femeie din viața lui. Din motive nicicodată divulgate,

femeia acceptă să meargă în camera de hotel a lui Dan (ea conduce maşina). Dan, lucru de înţeles, abia aşteaptă momentul, pentru că „ar fi fost prima dată când mă culcam cu o persoană pe care o găseam atrăgătoare". Cei doi se dezbracă, Dan admiră nudul din patul lui şi are timp să gândească „ăsta e singurul sens al vieţii" înainte ca meteoritul cât o bilă să ţâşnească sfârâind prin perete şi să-i facă o cicatrice pe piciorul stâng, străpungând podeaua şi înfigându-se într-o presă de pantaloni din camera de dedesubt. Dacă Dan ar fi pus mâna pe meteorit, ar fi putut câştiga nişte bani, dar l-a revendicat hotelul, iar pe el l-a taxat pentru două persoane. N-avea asigurare de sănătate.

După aceea, mister, pentru că cineva îi dă lui Dan un avans de două sute de mii de lire ca să-şi deschidă un magazin de produse hi-fi. Şi dacă Dan se pricepe la ceva, singurul lucru, probabil, este aparatura hi-fi. Dan îşi lansează paradisul sonor în Kuwait City, cu trei zile înainte de invazia armatei irakiene; supărarea produsă de prădarea magazinului face ca durerea de a fi scut uman să fie aproape suportabilă.

În mod inevitabil, Dan se întoarce acasă. Dar se întoarce cu corpul matlasat cu cinci kilograme din cea mai bună heroină afgană. În timp ce avionul îşi începe coborârea spre Heathrow, beneficiază de o clipă de nedorită limpezire, o privire adâncă în natura sa lăuntrică. Îşi dă seama că este omul poreclit de sora lui „Regele Distruge-Tot Întâiul". Ţigara fumată de el pe furiş în spatele garajului de biciclete de la şcoală declanşase o combustie care a costat milioane de lire. Când dinozaurii stăpâneau Pământul, un asteroid din cealaltă parte a universului îl alesese taman pe el să fie pedepsit. Le oferise, pe cheltuiala lui, ofiţerilor irakieni, sunete melodioase. Înfiinţase depozite de deşeuri din maşinile făcute praf de el. Ce era în capul lui când îşi închipuise că putea fi traficant de droguri?

Se sperie atât de tare, încât nu e în stare decât să sughiţe incontrolabil şi să necheze intermitent. Se prăbuşeşte la

controlul pașapoartelor, unde i se dă un pahar cu apă. Incapabil să înțeleagă de ce n-a fost prins, Dan se furișează după colț și intră în vamă ca să se predea. Stă acolo vreo două minute cu dorința de a se preda, dar nu găsește pe nimeni. Încet-încet, își dă seama ce stupid ar părea în ochii unui ofițer vamal, dacă s-ar ivi vreunul. Și pleacă.

Este de departe cea mai frumoasă dimineață din viața lui. Cenușiul și ploaia Londrei sunt încântătoare. În metrou îl aplaudă pe cel mai prost chitarist din lume care-și face veacul pe linia Piccadilly și chicotește când familii numeroase de indieni îl calcă pe degetele de la picioare și danezi cu rucsacuri în spinare îi oferă prilejul de a-și lipi fața de poverile lor. Se duce la adresa pe care a memorat-o, de lângă Old Kent Road, ca să-și predea marfa.

Își înțelege viața. A plătit un avans substanțial de eșecuri, tocmai pentru a reuși de data asta. Acum i-a venit rândul să-și folosească norocul.

În colț e o cârciumă. N-a mai băut de ani de zile o bere ca lumea, așa că intră să sărbătorească evenimentul cu un pahar. A dovedit că toți s-au înșelat; se jură să facă neapărat ceva pentru copiii surzi sau ceva de genul ăsta. În timp ce își soarbe berea, un nenorocit se furișează lângă el și se oferă să-l facă om. Lui Dan i se pare ilar; are cinci kilograme de paradis internațional într-o pungă și un amărâștean scorbutic vrea să-i vâre pe gât o porcărie la suprapreț. Îi strecoară generos nenorocitului o hârtie de zece pentru o tabletă de LSD.

Poliția îl găsește pe Dan ciucit într-o cabină telefonică și suspinând în receptor „Heroina mea e minunată, e absolut minunată! Nu-i lăsați pe marțieni s-o ia, sunt înarmați cu meteoriți. Vă rog, trimiteți ajutoare", în timp ce operatoarea încearcă să-l liniștească. Poliția îi oferă protecție lui Dan și din înregistrarea apelului său se alcătuiește o casetă cu compilații ale Serviciilor de Urgență pentru Crăciun.

Miranda îl vizitează pe Dan la pușcărie, mai mult pentru că n-a fost niciodată într-o închisoare decât din dorința

de a-l vedea pe Dan. „Droguri de primă clasă", este sfatul ei. Dan recunoaşte deţinerea de droguri, dar insistă asupra unui-bărbat-misterios-dintr-o-cârciumă-care-i-a-cerut-să-facă-o-treabă-de-rutină şi e confuz privind orice ar putea constitui un detaliu sau o informaţie. Uimitor, este eliberat pentru o cauţiune de o sută de mii de lire, pentru că tatăl lor este bolnav. Primul lucru pe care-l află la eliberare este că patronii lui turci, fără ca el să fi spus o vorbă despre ei, au fost cu toţii arestaţi. Se teme pentru siguranţa lui.

Ultima oară când îl văzuse Miranda, studia un atlas. Cu o naivitate fără precedent, presupusese că Dan îşi plănuia viitorul după perioada petrecută în puşcărie.

— Am trei idei. Insulele siciliene, Mexico City sau Turcia.

— Insulele siciliene?

— Cunoşti pe cineva care a fost acolo? Oricine.

— Nu.

— Asta e ideea. M-am gândit la Hebridele Exterioare, dar e oribil acolo şi scoţienii mă calcă pe nervi. Singura problemă cu un loc mic, indiferent cât de îndepărtat ar fi, este că dacă vin să mă caute, or să mă găsească. Aşa ajungem la Mexico City, atât de mare, încât e imposibil să găseşti pe cineva.

— Şi Turcia ce rol are în treaba asta?

— Cacealma dublă. Ultimul loc unde s-ar gândi turcii să mă caute este în ograda lor.

— Asta nu-i cacealma dublă, e pur şi simplu cacealma.

— Ba e dublă, pentru că e prea de tot. Ce părere ai?

Era prima dată când Dan îi cerea părerea.

— Cred că trebuia să arunci tableta de LSD pe Old Kent Road.

Dan dispăru. Poate că francheţea ei îl influenţase sau poate că nu, dar în orice caz el se evaporă. Sănătatea tatălui lor nu avusese nimic de câştigat din faptul că îşi pierduseră casa. Miranda se arătase surprinsă. Dan fusese întotdeauna generator de bucluciuri, dar niciodată n-o făcuse într-un mod atât de deliberat.

Dan o suna totuși din când în când. Ea se muta mereu de colo-colo; presupunea deci că își irosise zile întregi și o mică avere sunând pe la toate cluburile de comedie ca să dea de ea. Nu-i spunea unde se afla. Nu-i spunea nici Patriciei, pentru că se temea că Patricia i-ar putea spune ei și ea l-ar turna. Dacă n-ar fi existat probabilitatea infimă ca pe turci să-i preocupe unde era, ea ar fi plănuit bucuroasă o ședere la pușcărie pentru Dan. Dar, dincolo de orice, singurul lucru pentru care avea respect era viața. O respectase încă de la vârsta de șapte ani, când dusese un fruct în fundul grădinii și încercase să-i dea suflet unei pere, dotând-o cu ceea ce credea că erau organe interne, nuci în chip de creier, iarbă în chip de intestine.

Ultima lor conversație fusese tipică:

— Alo!

Urmase un șuierat în telefon care continuase până când ea își dăduse seama cine era.

— A, tu ești. Ți-ai rupt un picior sau ai avut vreo iluminare interesantă în ultimul timp?

— Nu. Nu mi se mai întâmplă asemenea lucruri. Mi-am schimbat numele.

— Și?

— Totul s-a schimbat.

Ea știa că existau avantaje de pe urma schimbării numelui. Era unul dintre motivele pentru care și-l schimbase pe al ei.

— O duc foarte bine. Nici un meteorit. Nici urmă de armata irakiană.

— Și cum te cheamă acum?

— Nu-ți spun. Tu ești cea care m-a botezat Dan Omul-Dezastru.

Miranda se chinuise să-și amintească; părea o lipsă de politețe să nu-ți amintești că ai distrus viața cuiva. Erau atâtea lucruri importante pe atunci — mese înfulecate când erai mort de foame —, asta nu uitase, nu era totuși de mirare că nu-și amintea ceva neimportant.

Interpretase un număr à la Dan, nespunând nimic, în speranţa că apelul avea să-l coste o avere.

— Alo!

— De ce m-ai sunat, Dan?

— Chiar vrei să ştii?

— Dă-i drumul!

— Pentru că vreau să te aud behăind. Întotdeauna ai fost tipa dură a familiei, dar o să-o păţeşti şi tu într-o bună zi. Vreau să te aud behăind în patru labe. O să te dai vitează, dar într-o bună zi o să te sun şi o să-mi dau seama.

— Pun pariu că eşti beat, Dan.

— Nici gând. Dar tu, tu eşti deja în autobuzul spre Oraşul Terminaţilor. Ţi-ai luat bilet, e-n regulă. Poate că data viitoare când o să te sun, cineva o să mă informeze cu durere că te-ai sinucis.

— Old Kent Road.

— Edinburgh.

— Kuweit.

— Edinburgh.

— Kuweit.

— Edinburgh.

Era la fel de uimită ca el de nivelul schimbului lor de replici şi era hotărâtă să nu cedeze. Dar sforţându-se să mai introducă nişte Kuweit în receptor, întrerupse din greşeală legătura.

Σ

— Păi, spuse Patricia, ce-ar fi să vii pe la mine într-o seară?

Conversaţia fusese plăcută, mai plăcută decât ar fi vrut Miranda să recunoască.

— Nu. Să ne despărţim cât suntem în relaţii bune.

Suna mai dur decât intenţionase, dar nu-şi putea lua vorbele înapoi. Îşi notă adresa surorii ei.

Găsi biroul dotat cu o recepţioneră care, ca multe altele, nu voia să fie recepţioneră. Recepţionera nu credea că Miranda avea fixată o întrevedere, teorie care deveni credibilă

întrucât producătorul nu era de găsit. Asta o încurajă pe Miranda. Ar fi fost nefiresc ca producătorul să fie acolo aşteptând să-i dea cheia celebrităţii.

— Nu puteţi da buzna aici, spuse recepţionera, care era franţuzoaică.

Pe Miranda o cuprinse o furie exponenţială. Englezii nu atingeau, în fond, culmea mitocăniei; puteau fi grosolani, iritaţi, necurtenitori, gălăgioşi şi adeseori violenţi, dar adevărata mitocănie nu le stătea în caracter. În timp ce francezii manifestau fără nici un efort un dispreţ copleşitor şi, dintr-un motiv pe care nimeni nu-l cercetase (din câte ştia ea), franţuzoaicele îi întreceau pe toţi în mitocănie.

Existau trei poziţii fundamentale din care putea fi abordată viaţa: prima, târâş-grăpiş, tehnica preşului prin care înmănuşezi pumnul care te loveşte, încolăcindu-te în jurul tuturor provocărilor sau atacurilor, pentru că astfel poţi evita rana frustrării şi prin supunere poţi obţine victoria. Suna bine, dar pe Miranda nu prea o distra chestia asta.

În contrast cu târâş-grăpiş, era tehnica înfruntare-pe-viaţă-si-pe-moarte-stil-vikingi-cu-săbii-ninja-şi-pistoale — şcoala războinic-suprem-o-mie-de-ridicări-de-la-podea, care preconiza să ataci orice provocare cu tot ce aveai la îndemână, pentru că nu trebuia să dai înapoi sau să eviţi un conflict, nici o chestie nesemnificativă, cum ar fi o recepţioneră franţuzoaică obraznică, pentru că asta ar însemna o injecţie de slăbiciune şi o fracturare a spiritului tău combativ, antrenând distrugerea totală. Folosind din greu artileria, Miranda descoperise că, deşi îi dădea mai multă satisfacţie, metoda nu producea întotdeauna rezultatele dorite.

Apoi mai era tehnica de mijloc: atitudinea de tip ţine-glonţul-pe-ţeavă. Nu deschizi focul asupra primei ţinte care-ţi apare în cale, ci aştepţi trofeul cel mare.

Miranda făcuse un drum lung până acolo. Se aşeză pentru câteva clipe. Se gândi să se culce cu producătorul, printr-un atac-surpriză, să-i succească minusculul creier lingându-i

bilele şi preamărindu-i în exces bărbăţia, îmbobindu-l şi provocând concedierea recepţionerei. Numai că asta nu era mare scofală. La Londra poţi găsi oricând o altă slujbă: poate fi înjositoare şi prost plătită, dar găseşti de lucru.

În plus, n-avea de gând să se culce cu producătorul ca să ajungă în televiziune. Voia să ajungă în televiziune pentru că era bună. Deşi nu putea nega că avusese câteva împerecheri bizare, neprofitabile şi stupide, intimitatea cu o persoană pe care nu ţi-o aminteai era prea de tot. În plus, te maturiza cu fiecare minut care trecea.

Se decise să se aşeze şi să aştepte o jumătate de oră, ca să vadă dacă avea să apară producătorul şi dacă o putea îmblânzi pe recepţioneră.

— Trebuie să zâmbeşti. Acesta este secretul unei bune recepţionere.

Miranda observă că recepţionera tremura de enervare.

— Dacă nu poţi zâmbi, ar trebui să faci altceva. Dinţii, dinţii, dinţii.

Deschise o revistă pentru a demonstra că era de neclintit. Exact peste treizeci de minute, în timp ce recepţionera suna la poliţie, Miranda se ridică, rostind:

— Şi, mai presus de orice, cred că matematicienii francezi sunt tâmpiţi.

Îşi croi drum pe Oxford Street, aproape blocată de turişti. Parcurgerea acestei străzi era pentru ea cel mai deprimant lucru, ca şi cum ai fi privit cum erau străpunşi nişte copii cu baioneta. Nu poţi străbate Oxford Street păstrându-ţi speranţele în omenire. Turişti care cumpără căsciete de poliţişti din *papier-mâché* de doi bani sau tricouri cu „Părinţii mei au fost la Londra şi nu mi-au cumpărat decât tricoul ăsta nenorocit". Librăriile sunt pline cu nemţi şi scandinavi. Mai sunt şi clanurile asiatice care vând blugi: incredibil de mulţumiţi de ei înşişi; dacă singurul lucru care contează pentru tine este să câştigi bani şi chiar îi câştigi, aici este paradisul. Foşti puşcăriaşi cretini vând porcării expuse pe cutii de carton trecătorilor şi mai cretini. Magazine de licitaţii care

reproduc la un nivel jalnic asemenea tranzacții, în care unii clienți cred cu adevărat că pot cumpăra cu cinci lire un televizor sau un CD-player care să funcționeze. Cerșetori cu câini legați cu sfoară și saci de dormit, sacii de dormit în care se bagă și vara, la 25 de grade, și toți sunt ridicoli.

Își dorea să intre într-o agenție de pariuri și să mizeze pe următoarea predicție: secolul douăzeci va fi ultimul în care va mai exista spațiu liber. Istoria va fi clasificată în perioadele Spațiul-liber-care-a-fost și Spațiul-liber-care-nu-va-mai-fi. Vom trăi într-o țară Post-gândire în lumea Spațiului-liber-care-nu-va-mai-fi; lumea nu se va sfârși cu un bubuit sau un scâncet, ci cu omenirea lipită de un joc electronic, cu fața înfundată în curul lui Pavel din Genova.

Turiștii se învârteau, căutând ceva. Căutând ceva despre care citiseră. Londra e *cool*. De ce? Pentru că așa spun americanii. În esența sa, Londra are tot farmecul unei cărămizi victoriene acoperite de funingine. Totul în Londra este construit pe grămezi peste grămezi de morți; totul este la mâna a treia, a patra, a zecea, a o suta. Fusese despuiată de orice personalitate. O scrumieră plină cu mucuri istorice.

Miranda se gândi să se oprească la Waterloo în drum spre casă, dar n-avea îmbrăcămintea adecvată pentru cerșit, iar pancarta pe care scria „Fără adăpost și înfometată" rămăsese și ea acasă. Pancarta era obligatorie. Oamenii de afaceri care se grăbesc spre metrou s-ar gândi să-i ofere bani ca să facă sex și pe urmă, rușinați, i-ar arunca o liră în cutie.

Intră într-un magazin să-și cumpere niște tenișI. Chiar la capătul canalului de scurgere din Oxford Street, pe lângă șuvoiul de turiști, se găseau și centrele comerciale cu articole sportive. Vânzătorul care o servi bombănea. Bombănea afabil, dar întregul proces prin care el îi aduse tenișii, ca îi probă, îi plăti și apoi se despărțiră fu realizat cu bombăneli. Se întreba dacă bombăneala lui era un gest de politețe, de respingere a vorbăriei cotidiene, un protest față de prisosul de

nedreptăţi, dacă avusese cumva o noapte grea sau era pur şi simplu o demonstraţie a irelevanţei limbajului.

Cam aşa stăteau lucrurile. În curând nemţii vor domina lumea şi Anglia nu va mai fi decât un teren de experimente pentru noile jocuri pe computer, unde oamenilor li se vor azvârli medicamente concepute pe computer, pentru a se da jos din pat dimineaţa şi a le aminti că există. Ar merita efortul din partea nemţilor, pentru că le-ar permite să-şi închipuie că au parteneri.

Era cel mai sigur semn că nimeni nu se arăta interesat de matematică. Miranda ura Londra, dar n-ar fi putut s-o părăsească vreodată.

Σ

În ziua următoare făcu din nou drumul până la producător. Se enervă că nu mai reuşi s-o enerveze pe recepţioneră, care era clar că îi pusese Mirandei eticheta de nebună. Şi mai sâcâitor era că producătorul nu se afla acolo şi nu-i lăsase nici un mesaj. Cu toate acestea, în timp ce ea relata cu exuberanţă deprimantele performanţe ale matematicienilor francezi din ultima sută de ani, recepţionera se ridică de pe scaun, îşi puse pardesiul şi ieşi fără să spună o vorbă.

Era oare pauza de prânz sau incapacitatea de a suporta eşecul matematicii franceze? Miranda mai aşteptă un sfert de oră, înăbuşindu-şi tentaţia de a cotrobăi prin sertarele biroului, în căutare de informaţii sau de bani.

Viv îşi fixase cu ea o întâlnire la o ceaşcă de cafea şi Miranda se îndreptă spre Aroma, frământându-şi creierii despre ce să facă în privinţa producătorului şi întrebându-se unde naiba era penseta recent cumpărată.

Comandă două espresso-uri şi se întrebă cât avea să dureze prietenia ei cu Viv.

Cam toată lumea acumula ură. Stoca tot felul de lucruri: autobuze întârziate, dezamăgiri, insulte, trădări. Foarte puţini oameni puteau înghiţi durerea şi suferinţa, lăsându-le să iasă prin celălalt capăt. Viv era unul dintre ei. Fără să fie

o bleagă lipsită de coloană vertebrală, era relaxată. Avea frumusețe exact atât cât trebuia: suficientă ca să atragă orice bărbat pe care-l dorea fără a se rătăci pe tărâmul frumuseții amenințătoare; picioarele lungi și sânii conici te condamnă să ai de-a face cu cei mai respingători sau egoiști rahați sau cu dezaxații.

Ar fi putut să nu-i placă de Viv din cauza exuberanței ei, dar tocmai această calitate o făcea să-i fie dragă. Avea să reușească și era plăcut să știi că o persoană cu bun-simț urma să reușească să treacă dincolo. În timp ce Viv amesteca zahărul în cafea, Miranda îi văzu viitorul; se distra, dar într-o bună zi avea să se liniștească, fără nici un efort, dar și fără milă, devenind o mămică devotată, îngrijorându-se atât cât trebuia, și o soție apreciată, cicălind atât cât trebuia. Calmul ei nu avea să fie imperturbabil, dar avea să reziste. Când arunca o privire în propriul ei viitor, Miranda nu vedea decât turbulențe, țipete, impacturi neprevăzute.

— De ce spui mereu că fratele tău e un dezastru? întrebă Viv. O poreclă mai potrivită ar fi „Dan Bărbatul Foarte Ghinionist". Nu poți spune că a fost vina lui că l-a lovit un meteorit.

— Ba pot.

— Și a fost vina lui că a fost invadat Kuweitul?

— Limpede ca lumina zilei.

Discutară despre cumpărăturile lui Viv. Căutase peste tot un lampadar pe gustul ei.

— Sunt numai trei magazine în Londra, anunță Miranda. De aceea e atât de greu de găsit orice, nu pentru că ai prea multe oferte, ci pentru că nu ai.

— Cum adică?

— Sunt numai trei magazine în Londra. Orice ai dori să cumperi, un CD cu clasici ai iodlerelor, un săpun neparfumat sau o mașină de spălat, dacă nu le-ai găsit în trei magazine care ar trebui să aibă în stoc articolul dorit, n-o să le găsești nicăieri. Să le numeri data viitoare. Știi cum aduc acum

publicul la filme? Împuşcă şase oameni şi apoi îi clonează ca să umple locurile goale. Aşa e Londra, tot mai multe lucruri la fel, n-ai de unde alege.

Miranda bănuia că adevăratul răspuns era de fapt trei şi un pic. 3,142 etc. Pi era soluţia, dar nu îi expuse lui Viv ipoteza ei, pentru că Viv avea curiozitate intelectuală exact cât trebuia şi se neliniştea când venea vorba de matematică. Miranda era mândră să cunoască o persoană candidată la fericire.

— Am găsit o lampă care mi-a plăcut, dar costă trei sute de lire. Arată splendid, dar nu e decât un tub de metal cu un bec şi vor pe el trei sute de lire.

Viv era infirmieră. Se potrivea foarte bine cu scârboşenia oraşului faptul că o persoană care se îngrijea de căcatul, sângele şi durerile oamenilor şi care-i conducea prin Marea Grozăvie nu-şi putea permite să trăiască în el. Consultanţii habarnişti se puteau duce în companii care nu făceau nimic (de obicei, un nimic despre care se ştia că nu ştiau nimic), unde trăncăneau şi câştigau salariul anual al lui Viv într-o zi. Şi nici măcar n-aveau haz. Tot felul de profesii nu făceau decât să provoace suferinţă şi durere: furnizori de alibiuri, avocaţi, chelari, producători de televiziune, arhitecţi, vânzători de computere, directori de resurse umane. Miranda cunoscuse odată pe cineva care dădea sfaturi oamenilor în legătură cu piscinele. Nu construia piscine, nu întreţinea piscine; pur şi simplu îi sfătuia pe oameni cum să se gândească să-şi construiască o piscină. Telefonul lui sunase de trei ori în timp ce vorbea cu el. Câştiga salariul anual al lui Viv într-o săptămână. Tony se băşea într-un birou, bălmăjind ceva despre ajutarea oamenilor, cheltuind majoritatea banilor pe care reuşea să-i obţină cumpărând fişete pentru dosare; câştiga mai mult decât Viv. Miranda însăşi era singura care câştiga mai puţin decât Viv, dar e drept că nu avea cunoştinţe care să câştige la fel de puţin ca ea.

Viv reuşea să supravieţuiască în Londra pentru că nu plătea chirie. Proprietarul avea o înţelegere cu ea. Viv nu plătea

chirie, dar proprietarului i se permitea să intre în baie ori de câte ori dorea, mai ales când ea făcea baie. O înțelegere evident sortită să sfârșească rău, să degenereze într-o chestie grețoasă sau, în orice caz, să nu dureze prea mult; dar Viv susținea că proprietarul ei era un domn de modă veche, un model de curtoazie, care discuta fără patimă despre rolul lui în războiul coreean și îi întindea respectuos hîrtia când o vizita, o dată la câteva luni, la ora băii cu spumă. „Pentru el e important să știe că poate veni oricând la o șuetă", insista Viv.

Viv locuia de trei ani acolo, dar omul cu hîrtia oferea locuință fără plată membrelor breslei infirmierilor de douăzeci de ani. Viv avea exact atâta duritate cât trebuia pentru a ține piept vieții fără s-o excludă cu totul; ca un bun agent de securitate într-un club, era suficient de dură pentru a îndepărta adevăratele dificultăți, dar era oricând dispusă să râdă. Miranda știa că, dacă ar fi fost bărbat, s-ar fi căsătorit imediat cu Viv. Viv avea douăzeci și șase de ani. În doi-trei ani, o vedea făcând o partidă bună, nu putea evita gândul că nu avea să asiste la căsătoria ei și asta o întrista.

După ce mai primi câteva detalii despre lampă, Miranda se ridică în stilul mă-duc-până-la-toaletă, dar imediat ce dispăru din câmpul vizual al lui Viv, părăsi repede cafeneaua și urcă la ultimul etaj al magazinului Liberty, unde recunoscu pe loc lampa, o ambală pe loc pe o tejghea părăsită și ieși pe loc cu ea.

— Poftim. Pentru tine, spuse Miranda. Cadou de nuntă.

— Mă căsătoresc? Nimeni nu-mi spune nimic.

— Într-o bună zi o să te căsătorești și vreau să fiu prima persoană care-ți face un cadou.

— Ești nebună, spuse Viv. N-ai atâția bani. Ești foarte drăguță, dar nu pot accepta.

Miranda se îndoia că Viv avea să rămână prietena ei până la sfârșit. Cu exact atâta bun-simț cât trebuia, își imagina că

Viv îşi dădea seama că purtarea ei nu era pitorească, ci bolnavă, şi că voia s-o evite.

— Dacă nu vrei un cadou de nuntă, dă-mi voie să-ţi ofer Premiul Miranda Piano pentru o Viaţă Împreună.

Viv luă până la urmă, stânjenită, lampa. În drum spre casă, Miranda văzu o pensetă elegantă şi, deşi lăsase la vedere una foarte bună înainte de a pleca, se gândi să pună capăt fenomenului înghiţirii pensetelor care se instalase în apartamentul ei, cumpărându-şi o asigurare. Mai şterpeli şi un tricou alb. Notă lampa şi tricoul, preţurile şi proveniența lor în carnet. Nu aproba furtul; le va plăti când va ajunge mare, ceea se va întâmpla curând. Şi dacă nu, păcat... Nu-i plăceau hoţii de magazine, după cum descoperise când fusese arestată şi dusă la secţia de poliţie; profesioniştii erau nişte gândaci de bucătărie umani, pe care nu-i interesa decât propria persoană, erau cei mai neplăcuţi oameni pe care-i cunoscuse vreodată, şi cunoştea mulţi, mulţi promotori.

Σ

Ce-i poţi da unui om care are totul?
Un pumn în gură.

Spatele ei primi de la Tony un apel de trezire cu limba. Pentru Tony, această tamponare cu limba era o rafală excitantă, în timp ce pentru Miranda, care ieşea din somn, era o senzaţie neplăcută de umezeală între omoplaţi. Poţi să scrii o glumă, incluzând indicaţii despre pauze şi intonaţii şi s-o dai la doi interpreţi; aceeaşi glumă poate provoca râsete turbate sau te poate lăsa rece. La fel, o limbă care ţi se plimbă pe şira spinării poate anunţa o plăcere răscolitoare sau o enervare similară celei produse de un robinet care picură, în funcţie de persoana care îşi mişcă limba.

— Du-te să iei ziarul, mormăi ea în pernă. Mă trezesc până te întorci.

Tony se întoarse repede.

— Uite ce am pentru tine, spuse el, nereferindu-se la ziar.

Bărbații insistă să se bucure de virilitatea lor făcând numai ce au fost meniți să facă; dar de fiecare dată sunt ca un copil care a primit o jucărie nouă, de fiecare dată e cel mai important lucru din univers. De fiecare dată fluturră mănușa învingătorului și așteaptă o bătaie pe umăr, de fiecare dată sunt eroii tuturor timpurilor, aclamați cu chiote frenetice și aplaudați de tot globul.

— Prea târziu, Tony, n-am mai putut să te aștept.

— Dar am lipsit doar cinci minute.

— Regret, a trebuit să mă autoservesc.

Răsuflarea lui Tony îi cufundă ceafa într-o saună; căuta un loc în care să-și înfigă dinții, o altă manevră considerată de el infailibilă în declanșarea patimii.

— Nu, Tony. E prea târziu, spuse ea, întorcându-se și acoperindu-și capul cu perna.

Tony, înfipt în propria rigiditate, scoase un răcnet în care furia și frustrarea se luptau pentru supremație. O înțelese fără rețineri și fără ezitări; insistase peste măsură o singură dată. Atunci ea îi prinsese testiculul stâng între degetul mare și arătător și îl strânsese cât de tare putuse. Nu era nevoie să faci asta decât o dată.

— Ești nebună, Miranda, știi asta, spuse el și plecă la birou.

Miranda știa. Există două mari categorii de oameni în lume. Cei frământați de spaima de a fi jalnici, de groaza de a fi banali sau plicticoși: un fitecine pierdut în mulțime. Acești fitecine, care se pot ascunde oriunde, se agață cu disperare de extravaganță, caută neîncetat epitete precum „plecat cu sorcova", „sărit de pe fix", „într-o doagă", „scrântit"; cei care nu sunt cazuri de balamuc vor să devină astfel, ca să fie invitați la petreceri sau să poată aduna datorii, iar cei care își petrec tot timpul vrând să reintre în standarde ar da orice ca să fie niște casieri liniștiți la Guildford. Când Miranda cunoscuse un DJ într-un club din Hackney, al cărui nume de scenă era Dementul Ticălos Nemernic, nu fusese deloc surprinsă

să afle că în timpul zilei era asistentul unui inspector financiar. Trebuia să fie.

După ce scăpă de Tony, Miranda își petrecu o oră încercând să dea o definiție comediei, dar nu se putea concentra, căci se gândea cum să-i ajute pe ceilalți. Ce făcuse pentru ei? Îi făcuse servicii lui Viv, dar astea nu se puneau la socoteală. Erau din prietenie. Făcuse maratoane de sex oral. Nu era în nici un caz un gest caritabil. Se întâmplase să ajute o bătrână căzută pe stradă și o ascultase delirând despre soțul ei mort de douăzeci de ani timp de o jumătate de oră, până venise ambulanța. Se scuzaseră că ajunseseră atât de târziu: fuseseră într-un bloc unde un bărbat se plângea că avea o nouă iubită, dar nu i se scula. Miranda își oferise ajutorul, nu notase asta în jurnal, trecea pe acolo când se prăbușise baba și nu fusese atât de crudă încât să-și continue drumul, dar asta nu se punea la socoteală.

Apoi sună Heather. Avea o prietenă disperată care avea nevoie imediat de o babysitter. „Nu"-ul dădea să iasă din gura Mirandei, când Heather spuse: „Plătesc o sută de lire." Disperare acută, cugetă Miranda. Nu era calificată pentru babysitting, în afară de faptul că ar fi observat, probabil, dacă ar fi luat foc casa.

Mama nu-și ascunse îngrijorarea de a-și lăsa copilul cu Miranda, ceea ce ei i se păru cam jignitor. Când îți arunci plodul în brațele unei femei aproape necunoscute, prefă-te măcar că ești mulțumită că ai găsit-o. Miranda era deja enervată că acceptase, chiar și pentru o sută de lire; avusese de gând să răscolească prin tot apartamentul, în speranța că va găsi măcar una dintre cele șase pensete care se evaporaseră.

Copilul avea doar trei luni, dar își exprima foarte categoric nefericirea de a fi fost părăsit de mama lui. Miranda uitase deja cum îl cheamă. Încercă să rezolve problema comediei, dar nu reuși. Nu-i venea nici o idee. De-aia n-ajungeau femeile nicăieri: dacă ai un copil, poți să te spetești muncind pe câmp sau să conduci o bancă, nu contează, nu

mai poți gândi. Încercă să mute copilul în altă cameră, apoi cu un etaj mai jos, dar urletele și tulburarea gândurilor ei continuară.

„Sper să-ți fie învățătură de minte", mărturisi Miranda, în timp ce ducea pătuțul și copilul în garaj. Le vârî la un loc într-un Volvo Estate, închise portiera, închise ușa garajului și se instală în bucătărie, unde era, slavă Domnului, liniște. Bău un ceai, care spera că era scump, și încercă să găsească formula comediei. Era singurul lucru care o interesa: definiția comediei. Comedia fără limite o ispitea.

O alarma faptul că n-o mai preocupa și altceva; dar n-avea nimic împotrivă să-și concentreze toată energia asupra acestei chestiuni, pentru că era un lucru dovedit că n-ajungeai nicăieri fără să muncești din greu. Newton, Leibniz, Gauss, Hilbert, Ramanujan fuseseră acuzați de tot felul de vicii, dar nu de lene. Merseseră până la capăt. Ei nu-i păsa de nimic altceva: cultură, fericire, mâncare, nimic. Asta o îngrijora la acest proiect. Dacă eșua, nu mai exista nimic. Problema comediei era ultima ei legătură onorabilă cu lumea. Bun, deci asta era situația. Dar nu reprezenta o preocupare și nu era întotdeauna onorabilă.

Faptul că bebelușul se afla în garaj era oarecum amuzant. Majoritatea glumelor erau produse de un amestec de adevăr și absurditate; aici combustibilul era diferit. În acest caz, el consta în imaginea dragostei de mamă din mintea ei față-n față cu austeritatea garajului.

La patru fără un sfert, Miranda scoase pătuțul din mașină și schimbă bebelușul. La patru și cinci, mama se întoarse.

— Pare somnoroasă, comentă ea.

— Am avut o după-amiază educațională; nu e niciodată prea târziu să începi, replică Miranda.

Mama plăti cecul, negând că promisese bani lichizi. Ca de obicei: când ai nevoie de ceva, promiți orice; imediat ce obții acel ceva, începi presiunile. Miranda se temea că cecul avea să fie respins de bancă, nu pentru că familia nu avea bani,

toată casa emana bogăție, ci pentru că mama era una dintre acele femei de carieră care provocau numai încurcături. Probabil că toți banii erau într-un cont de economii și va trebui să-și irosească o săptămână și să dea o mulțime de telefoane ca să scoată banii de la ea. Până la urmă, nu regreți niciodată că ai făcut un lucru crud.

În autobuz, în drum spre casă, Miranda cugetă asupra adevărului că dacă găsești pe cineva care să traverseze strada în locul tău fără speranța unei recompense înseamnă că o duci bine.

Tony nu făcea nimic pentru ea; ceea ce făcea pentru ea o făcea pentru el, de la distanță. Era, probabil, cea mai atrăgătoare femeie pe care o avusese în pat și nu se îndoia, văzând amestecul de teamă, respect și recunoștință exprimat de fața lui, când venea, că poneiul nu-și împrăștiase niciodată sămânța cu atâta furie.

Dar ajunsese la ea, își dădea seama Miranda. Ea ar face ceva pentru o persoană necunoscută, pentru cineva din celălalt capăt al lumii care era în mare rahat, cineva care n-ar putea să-i facă ei nici un bine, cineva care probabil că nici nu i-ar plăcea.

Când se întoarse, Tony se foia prin bucătărie, unde își expunea mătărânga.

— Ești de serviciu, iubitule, spuse ea.

Σ

De ce a traversat crocodilul râul?
Nu știu. Întreabă-l pe crocodil.

După câteva telefoane, Miranda află că doi comici birmanezi fuseseră arestați. Dăduse doar trei telefoane și iată că destinul se urcase la bord. Doi provocatori de râsete ca și ea, prinși în ghearele unei drăguțe dictaturi demodate cu uniforme caraghioase. O cauză meritorie era greu de învins. Avea puternice bănuieli că partea cea mai comică era numele lor, că nu câștigau prea mult cu glumele lor cu crocodilul

care traversează râul, că își băteau, probabil, nevestele și că regimul militar, care se chinuia probabil să asigure traiul unei populații nerecunoscătoare, era pe deplin îndrituit să-i bage la pușcărie pentru numeroase neajunsuri. Și totuși, nimeni n-o putea acuza că se implica din interes. Nu erau colegi cu ea. Cum puteau s-o răsplătească? Să-i trimită un castron cu orez condimentat prin Federal Express? Să-i pună la dispoziție un microfon deschis în coroanele copacilor din junglă?

Îi trebuia o după-amiază să pună totul la cale. Cam o duzină de telefoane. Asta o neliniștea. Desigur, era o treabă în care toți erau deosebit de egoiști și leneși, de obicei și una, și alta, și tocmai din cauza asta erau dornici să se implice în acte de caritate. Nu ieșeau bani și nimeni nu voia cu adevărat să scoată vreun profit, dar cea mai enervantă chestie din lume era să nu fii întrebat.

Mirandei i se ceruse o singură dată să facă un act de caritate. Se simțise ușurată că fusese solicitată, pentru că nu ești om întreg dacă nu faci acte de caritate, dar nu putuse să participe pentru că totul se petrecea în Carlisle, dincolo de zidul de foc. Era în beneficiul greviștilor de la o fabrică de saltele; episodul avea loc într-o duminică, la două zile după ce muncitorii își rezolvaseră disputa cu conducerea, dar nimeni nu le spusese organizatorilor actului de caritate, care, în loc să adune bani, puseseră jos treizeci de lire ca să plătească băutura artiștilor.

Îl sună mai întâi pe Phrank, care accepta să facă orice, inclusiv să-ți aspire covoarele, darămite un act de caritate, și apoi pe ceilalți, care se lipiră ca piesele unui puzzle bine uns. Mai sună un nou-venit în Brixton, îmebunit să atragă atenția, care își puse spațiul la dispoziție. Și atât.

Oare era mai ușor să faci bine decât să te lupți singur pentru cariera ta? Exista în chestia asta o fatalitate care nu-i plăcea. Era o chestie vie. Întrezărea în viitor un oarece extremism. Ori va fi un eșec total, ori un succes răsunător; ambele variante o îngrijorau. Nu voia să-și asocieze cariera cu

un ratat, dar nici nu voia să intre în istorie ca Mandalay Miranda. Aflase că Mandalay era în Birmania, când deschisese un atlas ca să vadă unde era Birmania. Dar singura cale înainte era înainte.

Îşi sună toţi cunoscuţii ca să-i invite. Apoi sună diverşi necunoscuţi ca să le fluture îngrijorarea ei pe la nas. Splendid. Tony plătea factura de telefon.

Σ

Pe Miranda n-o preocupa niciodată prea mult cât de numeros era publicul. E întotdeauna o greşeală să te gândeşti la asta; nu trebuie să te preocupe decât calitatea interpretării tale, trebuie să dăruieşti la fel de mult, poate chiar mai mult, când în sală sunt şase oameni, nu şaizeci. De data asta însă era altfel; investise câteva săptămâni din viaţa ei pentru a face tam-tam în jurul evenimentului.

Spectacolul trebuia să înceapă şi erau doar zece oameni; în program erau incluse douăsprezece numere. Miranda vânduse mai multe bilete decât locuri, ştiind că declinul industriei garanta neprezentarea câtorva dintre cei care îşi rezervaseră bilete.

Examină publicul, încercând să-şi dea seama ce fel de oameni erau: un tip care era, evident, un refugiat în oraş, nişte derbedei gălăgioşi care considerau că trivialitatea lor era o mare lovitură dată inegalităţii intercontinentale, un universitar acru, cu laţe lungi de păr atârnându-i din scăfârlie, un medic atrăgător (ginecolog divorţat, care umbla prin cluburi), trei femei şterse, atât de greu de ţinut minte, încât Miranda uită de ele chiar în timp ce le privea (umplutură, întotdeauna e şi multă umplutură), şi un cuplu vârstnic ai cărui membri păreau părinţii unui artist. Nu zărea nici un ziarist. Nici un producător de televiziune. Începu să-şi dorească să-l fi lăsat pe Tony să vină. L-ar fi convins să cumpere cinci bilete, dar nu-l lăsase niciodată s-o vadă jucând.

În astfel de momente, Miranda se gândea cum ar fi arătat slujba ei ideală. Slujba ideală pentru ea ar fi fost să aibă

o cămăruță lângă o sală de gimnastică sau un teren de sport, unde tineri atrăgători (sau măcar care să nu fie neatrăgători), puternici și dinamici, ar fi stat la coadă pentru a o servi pe ea, ca un fel de relaxare după exercițiile fizice. Prefera trupurile de alpiniști, boxeri și înotători. Era o idee ispititoare, dar și înfricoșătoare. Ispititoare, pentru că ar fi eliminat oricare alt gând, ar fi șters orice altă preocupare. Înfricoșătoare din aceleași motive; o îngrijora că nu s-ar fi plictisit să se zvârcolească toată ziua, deși practic nu puteai rezista mai mult de trei-patru ore. Auzise tot felul de povești și de lăudăroșenii, dar limita cam pe acolo era. Da, poți să petreci un weekend întreg hârjonindu-te, cu pauze de odihnă și de realimentare, dar pentru o ciocăneală adevărată asta era limita.

Mai așteptară un sfert de oră și, când Phrank ieși pe scenă ca să vorbească despre servieta lui, mai apărură opt mâini care să-l aplaude. Pe Phrank nu-l deranja numărul mic de spectatori. Își făcea numărul pentru el însuși. Era impresionant în privința asta. Se dovedea un mare maestru de ceremonii, probabil maestrul maeștrilor de ceremonii, ceea ce însemna că tuturor le plăcea de el: îi distra pe oameni fără să fie prea amuzant și fără să aibă prea mult succes.

Își făcu apariția Căpitanul Nepricopsitu' și, când spuse „salut" a doua oară (un truc foarte vechi pentru încălzire), publicul capitulă într-o clipită și îl aclamă. Circulau printre spectatori o mulțime de băuturi și de droguri, dar reacția o nedumeri pe Miranda. Își compusese un mers caraghios, sau făcea vechiul număr comic în care își expunea puța?

Cel mai bun număr al lui era să întruchipeze cu penisul diverse personaje; cu un prosop în jur, era Yasser Arafat. Cu o pereche de ochelari, era Stevie Wonder. Introducând cu grijă două jumătăți de scobitoare în preput, penisul devenea Dracula. Cu o machetă de scaun cu rotile, era Stephen Hawking. Cu proteză, *Fălci*. Cu un exemplar din *Coran*: ayatollahul Khomeini. Cu un con de înghețată, fără înghețată, Statuia Libertății. Cu un teanc de bancnote de cincizeci

de lire, orice europarlamentar. Cu un ceas de mână în jur, Big Ben.

Era un număr din cauza căruia fusese interzis în mai multe cluburi şi bătut zdravăn — suprema dovadă de apreciere pentru un comediant. O dată de un grup de arabi, altă dată, în mod bizar, de un grup de israelieni. Singurul neajuns al unui număr care îi face pe oameni fie să plece, fie să râdă cum n-au mai râs în viaţa lor este pericolul de a lucra cu un material foarte comic: asta face ca materialul mai puţin comic să devină şi mai puţin comic. Fusese un moment genial pentru Căpitanul Nepricopsitu', dar singurul.

Însă Miranda văzu că tocmai descoperise o nouă vână comică. Cum i se întâmplase ei săptămâna precedentă. Publicul nu ştia decât un singur lucru, să se tăvălească de râs. Căpitanul prefera de obicei să apară mai târziu în program, dar în seara aceea spusese că trebuia să ajungă mai repede acasă pentru că soţia lui era bolnavă. Era enervant să-ţi alegi locul în linia de bătaie. De regulă, nimeni nu voia să intre primul, când publicul era neîncălzit, dar adeseori era la fel de periculos să apari spre sfârşit, când exista bunăvoinţă, dar şi aşteptările creşteau.

Ţinând seama că era înconjurată de comici care urmau să apară într-o sală cu paisprezece spectatori, nu-şi făcea mari probleme. Comedianţii profesionişti sau aşa-zis profesionişti nu considerau că avea rost să fii amuzant fără să fii plătit. Juicy Lucy dispăruse. Johnny Bright şi Mark Grant se bătuseră la metrou pentru numărul respectiv (amândoi veniseră, separat, cu numărul respectiv). Dar nu era o pagubă prea mare pentru nimeni. Singurul scop al serii era să poţi spune „Am făcut un act de caritate pentru nişte comici birmanezi", indiferent dacă birmanezii beneficiau de el sau dacă era cineva acolo care să ateste asta.

Zia trânti o răutate:

— Mai bine m-aş duce să stau în primul rând. Jur că o râd pe rupte la numărul tău. O să-i trezească.

Ned spuse:

— Quisquilious deblaterations.

Căpitanul Nepricopsitu' ieși din scenă, după care Phrank îl introduse pe Ned. Miranda nu mai trase cu urechea la ce se vorbea în culise, ca să audă cum se descurca Ned. Ned susținea singurul monolog pe care-l văzuse în care se aruncau obiecte într-un comediant. Hărțuire fizică. O cheie fixă foarte mare fusese proiectată spre Ned și cu siguranță că i-ar fi zdrobit craniul, dacă l-ar fi nimerit. „Ca să-ți strângi puțin numărul, moară-stricată", explică omul care o aruncase. Incidentul îi furnizase lui Ned singurul material comic pentru apariția lui; nu-l deranja că i-l datora agresorului.

— Există un cuvânt care poate fi scris, dar nu poate fi rostit. Nu e greu de pronunțat, explică Ned, e un cuvânt simplu, dar nu-l poți rosti. Iată care e. Simon a ieșit pe râu cu barca și dă la lopeți. Pe de altă parte, acasă, sora lui, Samantha, se ia la harță cu maică-sa și-i dă în cap cu o lopată. Amândoi l-o-p-ă-t-e-a-z-ă.

Publicului îi plăcu. Primul public căruia îi plăcea. Nu râseră în hohote, dar se amuză. Păreau a crede că va urma ceva. Asta era problema cu spectatorii, chiar și cei din cluburile de comedie; presupuneau întotdeauna că persoana de pe scenă avea ceva de oferit, că persoana știa ceva, că ar putea oferi ceva mai bun, chiar dacă ar fi ceva doar infitezimal mai bun. Ned era, de asemenea, singurul comediant pe care-l văzuse Miranda provocându-i pe oameni să-și ceară banii înapoi; clienții nesatisfăcuți se mulțumeau de obicei să arunce insulte și chei fixe. Ned fusese angajat ca să-i pună în valoare pe toți ceilalți, nu ca să-și câștige el admiratori.

Miranda se hotărî să distrugă audiența. Prostul lor gust o înfuria. Ned spusese „Quisquilious deblaterations" și spectatorii râseseră. E-adevărat, ea îi chemase să participe la un spectacol de binefacere și ca gazdă nu era frumos să se supere pentru că ei râdeau și să-i dea afară, dar i se părea intolerabil. Observă, de asemenea, că negustorul de vorbe dulci cu părul ca al lui Isus era fascinat de sânii ei. Deocamdată, se

înălţa repede pe aerul fierbinte emanat de el; venise la Londra cu câteva luni în urmă şi i-o luase deja înainte. Cronici exaltate, susţinute de solicitări din partea producătorilor de televiziune.

Intră pe scenă Phrank şi începu să vorbească despre servietă.

Servieta cu o viaţă în ea. Cu zece ani în urmă, Phrank găsise o servietă într-un tren. Servieta conţinea o viaţă sub forma a treizeci de mii de lire în bancnote de douăzeci. Phrank dorise s-o păstreze. Se gândise ce-ar fi putut face cu banii: o depunere masivă pentru o casă sau un apartament, o sumă cu care să pornească o mică afacere, un an de călătorii plăcute prin lume. Cu zece ani în urmă, Phrank nu arăta atât de zbârcit, dar era la fel de slăbănog, de sărăntoc şi de neangajabil.

Dorise s-o păstreze, dar decisese să ducă banii la secţia de poliţie a doua zi, pentru că crezuse întotdeauna în cinste. Dacă tu însuţi nu eşti cinstit, nu te poţi aştepta din partea celorlalţi să fie cinstiţi, spunea el. Ştia că dacă va cheltui banii, va fi un om distrus. Necinstea îi va mânca sufletul. Întotdeauna urâse necinstea mai mult decât orice, fie că era vorba de notele de plată încărcate de la restaurant sau de politicienii mincinoşi. Numărul lui se baza pe demascarea necinstei, dar nu era un număr. Plânsese până adormise.

În dimineaţa următoare, luase autobuzul până la secţia de poliţie. Se învârtise un timp prin faţa ei, pe urmă se întorsese acasă şi-şi petrecuse ziua mirosind bancnotele. „Încercam cu disperare să fiu ipocrit. Dăruiam tot ce aveam, dar nu se întâmpla nimic." În ziua următoare, trecuse de două ori prin faţa secţiei de poliţie, până când îşi luase suficient elan ca să poată intra pe uşă. Suferinţa lui fusese agravată de reacţia poliţiştilor. „Ştiţi, ar fi fost frumos din partea lor să aibă oarece respect faţă de un cetăţean exemplar, dar se uitau la mine de parcă eram un cretin nenorocit." Suferinţa continuase când îl sunase posesorul servietei, un bijutier iranian

care îmbelșugase după ce o luitase în tren. „Știți, ar fi fost frumos din partea lui să ofere o recompensă, chiar și de zece lire. Dar el nu m-a sunat ca să-mi ofere bani. Și un «mulțumesc» călduros ar fi fost un gest frumos. Dar știți ce mi-a spus? «Domnule Jones, cred că sunteți un om foarte prost.» M-a sunat ca să-mi spună asta." Phrank relatase despre atitudinea lui civică și ziarului local, cu speranța să-și facă oarece reclamă, dar descoperise dezamăgit că preferaseră o poveste despre o veveriță care mușcase un lăptar.

Phrank era un beție. Și-ar fi băut mințile, dar nu avea atâția bani, așa că își bea mințile cu intermitență. Când Miranda auzise prima dată povestea servietei, o găsise amuzantă; acum devenise o poveste atât de plină de ranchiună, că nu se simțea bine să fie cu ea într-un spațiu închis. Phrank trăia cu o spanioloaică bătrână, pe baza unei înțelegeri conform căreia nu făceau un secret din faptul că trăiau împreună pentru că nu găsiseră altceva mai bun. Phrank era un gigolo bizar; un sac de oase ascuțite, la vreo patruzeci de ani, ținând de obicei un pahar în mână; iar ea era o mămică dulce, fără nici o dulceață în ea. Phrank primea un acoperiș deasupra capului și din când în când mâncare gătită la micul dejun. După cum spunea el însuși, criptic și înfricoșător, „Foarte puțin e mult mai mult decât nimic și numai cei tineri și proști cred altceva".

Phrank lucra în branșă de cincisprezece ani. Era o meserie în care, pe durata unui dejun, puteai ajunge dintr-un beție degenerat și confuz, îmbrăcat cu un costum vechi de douăzeci de ani care nici nou nu fusese prea grozav, capabil să aburească vreo șase oameni care și-ar fi dorit să-și petreacă altfel seara, într-un tip plătit cu cât să-și cumpere o casă sau două bine dotate și să-și poată plăti berea. Dar lui Phrank n-avea să i se întâmple asta. Existau oameni care obțineau totul prin stilul lor de viață, prostituându-se pentru câteva pahare de băutură, dându-se în spectacol în fața a șase oameni, care nu stârneau râsul, dar, din păcate pentru Phrank, nu se numărau printre ei.

După ce vorbise cu douăzeci de minute mai mult decât era programat, Ned ieşi din scenă şi Phrank intră să pregătească numărul Mirandei. Luă o geantă care-i aparţinea unei fete cu o şapcă pusă invers. Era un truc foarte vechi, chiar şi pentru Phrank, dar o agresare pe viu avea întotdeauna succes. Phrank începuse să scotocească în geantă, sursă sigură de râsete, dar scopul lui nu mai era amuzamentul, ci umilinţa.

Miranda îl surprinse din nou pe Părul-lui-Isus holbându-se la sânii ei. Era cu patru ani mai tânăr decât ea şi practica meseria doar de şase luni, dar toate ziarele scriau despre el. Era enervant că îşi închipuia că putea intra în meserie cu nonşalanţă, dar aşa se întâmplase. Şi mai enervant era că îi provoca furnicături în vintre.

Venea la rând după ea. Publicul apreciase vechiturile lui Phrank şi stătea acolo ca un câine uriaş, aşteptând să fie gâdilat pe burtă. O cuprinse o dorinţă arzătoare de a anihila publicul, de a face totul una cu pământul, ca să nu mai aibă irlandezul unde să se refugieze.

Se gândi care ar fi cel mai amuzant lucru pe care l-ar putea spune.

— O să muriţi toţi.

Câteva chicoteli dispreţuitoare.

— Cu siguranţă o să muriţi! strigă sarcastic Zia din culise, ieşind în scenă şi nemaiîntorcându-se la locul ei.

Miranda tăcu. Pentru public, ăsta era cel mai rău lucru, căci îl făcea să se simtă stingher. Îl privi direct pe unul dintre cei care râdeau cel mai tare şi extrase umorul din el. O cuprinse repede teama că nu era o pauză pentru ea, nu temporiza o poantă, nu căuta variante, ci sucombase. Minutele se scurgeau şi stinghereala picura, întinzându-se ca o baltă de sânge peste public. Oamenii nu voiau asta; stingheri se simţeau acasă şi la serviciu.

Dar nu ştiau cum să-i contracareze răceala. Îi strivea total, când îi veni ideea că un public nedumerit şi enervat ar putea reacţiona chiar mai bine la următorul număr decât un public care râdea.

Schimbă deci tactica și își scoase tricoul alb, ceea ce avu efectul unei ridicări de cortină. Eliberarea sânilor era în mare parte considerată de către femei o înșelătorie, dar în general publicul nu se îndoia că asista la un spectacol. Miranda spuse că un sân era mai mic decât celălalt și că bărbații, deși se holbau toată viața la ei, nu observau asta. Nu-i plăcea să folosească verbul „a observa", pentru că, împreună cu întrebarea „de ce?", expresia „ai observat" anunța de obicei cele mai jalnice numere de comedie observațională, dar îi scăpase. Încheie cu ideea că raportul dintre circumferința unui cerc și diametrul său era unul dintre cele mai importante din natură și că el părea inexact, transcendental, că nimeni nu știa ce se putea ascunde la capătul lui *pi*. Publicul nu găsi nimic de râs în asta, dar în fond era un spectacol filantropic.

— Noapte bună. Quisquilious deblaterations, spuse ea.

Intră în scenă un Phrank cufundat în gânduri, întrucât știa că ea putea face haz pe chestia asta, dar el n-avea probleme cu sânii.

— Iată că frumoasa Miranda Piano face pentru matematică ceea ce Pitagora n-a putut face niciodată. Vă doresc tuturor quisquilious deblaterations. Miranda, sper că nu te deranjează dacă o să profit mai târziu de amintirea baloanelor tale, nu-i așa? Întreb pentru că n-aș putea fi atât de necurtenitor încât să îmi iau o asistentă pentru o bancă Barclay fără a avea acceptul tău.

Miranda folosi un gest popular și, în timp ce trecu pe lângă Părul-lui-Isus, îi șopti la ureche:

— O să te strâng de coaie toată noaptea.

Fie pentru că reușise să-l termine cu prezicerea ei, fie pentru că supraestimase capacitatea de înțelegere a publicului, Părul-lui-Isus începu să înoate în poticneli, spunând bancurile irlandeze pe care numai irlandezilor li se permitea să le spună acum, deși se consolase masiv cu eșecul. Singura chicoteală vrednică de luat în seamă o obținu când întrebă „Știe cineva ce înseamnă quisquilious deblaterations?"

Nici ceilalţi nu se dovediră mai buni şi când Phrank ieşi ca să încheie întrunirea, începu să delireze despre singurul lucru care, pretindea el, îi adusese o mare bucurie în viaţă: faptul că avea o bancă Barclay într-o fotografie pe care o decupase dintr-o revistă când avea şaisprezece ani, cu o fată cu sânii goi.

— Trebuie să beau, dar nu-mi face plăcere; trebuie să trăiesc cu cineva, dar nu-mi face plăcere.

Menţionă că această legătură durase treizeci de ani şi nu era doar fizică. Purta întotdeauna cu el acea fotografie, într-un portofel, dar pierduse portofelul în urmă cu două săptămâni şi nu va mai avea niciodată o bucurie. Nu erau bani în portofel, doar cartea lui de donator, fotografia împăturită, o reţetă şi adresa lui. Refăcuse toate deplasările, fusese în magazine, la vecini, la secţii de poliţie, dar nu-l găsise. Phrank relată toate astea timp de patruzeci de minute, deşi ultimul spectator evadase cu douăzeci de minute înainte ca el să încheie.

Miranda urmărise cum se topeau spectatorii, în timp ce bea un pahar cu Părul-lui-Isus. În general, oamenii nu sunt duri; nu se înghesuie să-ţi facă servicii, dar foarte puţini sunt dispuşi să ţină piept durităţii. Îi urmărise cum îşi făceau curaj să plece, în timp ce Phrank continua să sporovăiască. Se întrebă dacă Phrank o făcea ca să se distreze, ca să vadă câte tâmpenii puteau suporta înainte de a evada. Văzuse asta pe străzi, când oamenii dădeau bani sau ţigări cerşetorilor şi rămâneau acolo, în timp ce, în loc să spună „mulţumesc", cerşetorul îşi expunea pe îndelete filozofia de viaţă şi donatorii nu aveau curajul să zică: „Eşti un nimic, un căcat şi ţi-am dat deja bani, doar n-ai pretenţii acum să ascult platitudinile tale împuţite", tocmai pentru că cerşetorii erau nişte nimicuri, nişte căcaţi care spuneau platitudini împuţite şi nu voiau să rostească nimic care i-ar fi făcut conştienţi de asta.

Ned şedea cu o sticlă de bere în mână, rostind din când în când câte un „quisquilious deblaterations". Încercările

tuturor de a-i fura acest cârlig la public nu-l deranjaseră. Ned avea două calități sigure; prima era că nu se ducea niciodată acasă din proprie inițiativă. Era întotdeauna primul care venea la spectacol și ultimul care pleca. Nu se simțea jignit pentru că nimeni nu vorbea cu el sau nu-l asculta, sau că rockeriţele cele mai hidoase îl ignorau. Și continua să folosească acest cârlig la public.

Miranda habar n-avea ce însemna asta. Poate că nici Ned nu știa. Sau poate că știa și spera cu disperare să fie întrebat ce înseamnă. Miranda se gândise odată să sape într-un dicţionar, dar descoperise că n-avea rost să se ostenească. Probabil că inventase cuvintele acelea, dar chiar dacă n-aveau nici un sens, era clar ce ţintea Ned cu ele: dezaprobarea. În principiu, poți trece prin viață atâta timp cât ai un cuvânt pentru dezaprobare și pentru aprobare, și, la nevoie, dacă ai un cuvânt pentru dezaprobare, susținându-l, poți atrage aprobarea. Într-adevăr, într-un caz extrem, n-ai nevoie deloc de cuvinte; drept dovadă, vânzătorul bombănitor din Oxford Street. Bombăneala nu e perfectă dacă ai oroare de a fi greșit înțeles, dar în general a fi greșit înțeles nu e mai dăunător decât a fi înțeles.

Și până la urmă lipsa de haz a cârligului la public al lui Ned nu era un impediment; chiar asta este esența poantei, pilotul automat al comediei. Dar ar fi putut fi un cârlig care nu agață. Sau poate că el miza totul pe o carte; recurgând la legea comediei conform căreia, dacă repeți ceva suficient de des, devine mai amuzant. Miranda văzuse asta în realitate; era echivalentul în comedie al situației în care îți dublezi miza la ruletă ca să-ți recuperezi pierderile; îți trebuie curaj ca să încerci să resuscitezi o glumă care a murit, pentru că ai fost nevoit s-o folosești uneori cu mult timp înainte de a se prăbuși auditoriul. Ned mai avea cale lungă de străbătut. Miranda se uită prin sală, șocată să constate că asta era viața ei.

Părul-lui-Isus era exuberant și prietenos, așa cum sunt de obicei bărbații când cred că în curând se va întâmpla ceva

uluitor cu penisurile lor. Se ostenea s-o cunoască mai bine, completându-i formularul trecutului ca să prevină acuzaţia de sex anonim. În acelaşi timp, era pe frecvenţa frazei de patruzeci de minute a lui Phrank şi nu reuşea să decidă dacă Phrank ardea etapele, devansându-şi cu zece ani epoca în care trăia, ca mesager al unui nou gen de râs, o comedie fără umor pentru secolul douăzeci şi unu, sau dacă era doar o persoană care-şi va pune în curând ştreangul de gât. Nefiind sigur dacă Phrank era sau nu prietenul ei, nu făcu nici un comentariu, ca să nu-şi pună în pericol apropiatele ejaculări. Miranda şi el discutară despre cluburi, care le plăceau cel mai mult, şi despre promotori, pe care-i detestau cel mai mult.

Phrank îşi transmisese mesajul sau se săturase să nu aibă public şi li se alătură. Câteva minute mai târziu, reapăru fata cu şapca pusă invers şi îl acuză pe Phrank că îi furase cinci lire din geantă.

Miranda se ridică să plece. Părul-lui-Isus se ridică s-o însoţească şi ieşi în urma ei. Afară, ea se întoarse spre el şi spuse categoric:

— Noapte bună.

— Dar ai spus că… tu… şi cu mine, mormăi el.

— Am glumit, spuse ea, îndepărtându-se.

Nu arăta rău şi fusese o vreme când avusese înţelegere pentru toţi cei de teapa lui; toţi se confruntau cu aceleaşi pericole. Dar situaţia era acum prea gravă pentru o relaţie de camaraderie.

Pierduseră treizeci şi patru de lire în timpul spectacolului de binefacere. Poneiul va avea o noapte grea.

Σ

Miranda nu se putea abţine să spumege pentru că până şi ziarul local avea ca articol principal o poveste despre o pisică salvată de pe acoperişul unei biserici şi nu pomenea nimic despre spectacolul de binefacere. Nu era ca omul care

să se dea bătut, își repeta, pe când cobora împreună cu Viv din taxi și străbăteau Trafalgar Square cu tot echipamentul.

Se îndreptă spre coloana lui Nelson ca și cum n-ar fi avut nici o intenție s-o escaladeze. Simțea că era, probabil, evident pentru oricine, de la turiștii păduchioși până la porumbei, ce avea de gând să facă, dar încercă să alunge gândul din minte.

Important era să iasă din zona în care putea fi prinsă înainte de a apărea poliția. Se dezbrăcă, în timp ce Viv despacheta rapid echipamentul și instala scara. Viv spusese de mai multe ori că Miranda era nebună, dar o susținea; avea exact doza necesară de loialitate și de țăcăneală.

Miranda folosi scara ca să se urce pe soclul acoperit cu o crustă de excremente de porumbei. Apoi Viv dispăru, luând scara cu ea, iar Miranda începu să se cațere pe coloana lui Nelson. Văzut de aproape, granitul emana o amenințare rece și dimensiunile coloanei erau înfricoșătoare. Înfricoșătoare într-un sens care nu-i plăcea. Nu era prea cald, mai ales că nu avea pe ea decât ghetele de cățărat, o centură, un rucsac și ochelari de soare.

Înainta încet. Mai făcuse câteva escaladări pe stâncă și își petrecuse cele șase săptămâni de după spectacolul de binefacere pregătindu-se serios, sau cât de serios era posibil în șase săptămâni. Dar escaladarea coloanei lui Nelson în pielea goală era un extraordinar imbold de a continua; nimănui nu-i place să renunțe când toți se uită.

La circa nouă metri înălțime, se uită în jos și avu satisfacția să vadă o mare mulțime, un ciorchine de aparate de fotografiat și de filmat și câțiva polițiști care nu știau cum să rezolve chestia asta. Fu ultima dată când se uită în jos. Se hotărâse să se dezbrace, deoarece nu voia să escaladeze coloana ca să constate pe urmă că treaba asta nu interesa pe nimeni. Să te cațeri pe coloana lui Nelson ca să mediatizezi suferința a doi comici birmanezi era una, dar că asta o făcea o tânără în pielea goală era cu totul altceva.

În plus, îşi vopsise părul în albastru, îşi aplicase un tatuaj cu un dragon pe umărul stâng şi îşi răsese triunghiul de păr pubian. Voia să atragă atenţia lumii asupra spectacolului, nu asupra ei. După cum îi explicase lui Viv: „Nu poţi deveni celebru, cu adevărat celebru, decât printr-o singură chestie. Arhimede — baia. Cristos — răstignirea. Genghis-Han — jafurile. Regele Cnut — plaja. Godiva — despuierea. Newton — mărul. Dacă suntem sortiţi să dăm o singură dată lovitura, să fiu a naibii dacă n-o să mă ţină minte lumea pentru că am lustruit coloana lui Nelson cu curul gol."

La jumătatea drumului, ura ei pentru comicii birmanezi aproape că îi ardea pielea. Oriunde s-ar fi aflat cei doi, ea se rugă să fie stâlciţi în bătaie. Surplomba coloanei o speria, o dureau toţi muşchii. Îşi dorea mai mult decât orice pe lume să renunţe, şi doar pentru că îşi dădea seama de asta îşi continuă ascensiunea. Avu noroc la câteva prize, mult noroc.

Îi luă aproape trei ore să ajungă în vârf. Cincizeci şi şase de metri.

Privelişte era splendidă, dar puţin îi păsa de ea. O chinuia deja teama de coborâre. Ca de fiecare dată când îţi doreşti ceva în viaţă, când obţii acel ceva, nu ţi-l mai doreşti. Îşi luă telefonul mobil şi începu să dea interviuri cu vocea unui muzicolog german.

Privită de sus, Londra părea un haos imens. Teoria lui Ramsey: dezordinea totală era imposibilă. Ramsey era şi el unul dintre şarlatanii ăia scheletici de la Cambridge care dominau secolul douăzeci. Poate părea un haos, spunea Ramsey, pentru că nu vezi întreaga imagine. Bineînţeles, conceptele precum ordinea şi dezordinea sunt profund umane: umane ca în epoca de piatră. Ce poţi face cu teoriile matematice de ultimă oră? Un fulg de zăpadă preparat acasă care trăieşte în 196 883 de dimensiuni şi are miliarde de miliarde de miliarde de simetrii? Cei care construiseră această coloană ar considera lumea actuală de neconceput.

Nu reușise niciodată să depășească nivelul secolului nouăsprezece. Chiar dacă trăia în secolul douăzeci nu putea înțelege cu adevărat matematica, oricât s-ar fi străduit. Dumnezeu știe ce avea să se mai întâmple în secolul următor cu fulgii de zăpadă din cele 196 883 de dimensiuni. Miranda privea Londra și nu se îndoia că era haotică. La orizont, zărea vag marele zid de foc.

Era cel mai greu lucru pe care-l făcuse. Dar de fapt efortul nu conta prea mult. Se gândi la bietul William Shanks, care își publicase calcularea lui *pi* în secolul nouăsprezece. Până la 707 de zecimale. Îi luase aproape toată viața ca să-l calculeze. Un cretin putea acum să-l scoată într-o secundă cu un jaf de computer luat de la fiare vechi. Și culmea era că Shanks o dăduse-n bară — ultimele 180 de zecimale erau greșite. Era o celebritate doar în cercurile de matematicieni și pentru un singur lucru: își aruncase viața la canal.

Ei bine, poate că n-o să ajung în posteritate, dar fundul meu o s-ajungă cu siguranță, își zise Miranda. Oare am făcut o faptă bună?

Σ

Tony fu singurul care o recunoscu. Părul albastru și toate sforile din jurul cascii o cam dădeau de gol. Rămăsese fără grai, cuvintele lui dăduseră faliment.

O lună mai târziu, Miranda primi un telefon de la Căpitanul Nepricopsitu'. Fusese solicitat la festivalul de la Edinburgh, dar nevastă-sa trebuia să nască primul lor copil și el n-avea chef să riște să nu fie de față. Nu voia Miranda să se ducă în locul lui?

Oamenii observaseră că ea nu-și lua niciodată angajamente în afara Londrei. Refuzase să meargă la Liverpool, Glasgow, Brighton, Manchester. Presupuneau că era o londoneză înrăită și nu bănuiau că, deși detesta Londra, n-o putea părăsi.

Dar Edinburgh! Festivalul era o chestie. Acolo văzuse ea pentru prima dată un monolog pe viu în urmă cu treisprezece ani și tot acolo întrezărise perspectiva unei cariere. Edin-

burgh nu conta prea mult dacă aveai succes în cluburile din Londra. Însă pentru ea conta. Dan ştia şi de zidul de foc şi de cât de mult dorea ea să se ducă la Edinburgh să-şi facă numărul. Dar pentru că nu se zbătuse să obţină un angajament, nu i se oferise niciodată unul.

— Drăguţ din partea ta. Da, mi-ar plăcea, îi spuse ea Căpitanului, ameţită de propria îndrăzneală.

Când sosi ziua respectivă, se duse la Euston cu geanta de voiaj, trepidând toată. O mira că Nepricopsitu' nu acceptase. Era un singur număr şi în timpul festivalului, dacă publicul dubla profitul, te scoteai. Era oare un semn de slăbiciune din partea lui? Pentru că nu puteai să ştii niciodată. Faptul că publicul părea alcătuit din patru evazionişti fiscali nu însemna că erau doar evazionişti. Puteau fi patru producători de televiziune. Sau patru persoane care se culcau cu producători de televiziune. Sau patru persoane care fuseseră colegi de şcoală cu producători de televiziune. Sau patru persoane care se culcau cu persoane care împărţeau droguri persoanelor care fuseseră colegi de şcoală cu producători de televiziune. Indivizi sau un individ care puteau transmite noutăţile din domeniul comediei acolo unde era nevoie.

Sau, ca în cazul lui Catford Stan, cineva căruia îi plăcea atât de mult numărul tău, încât îţi lăsa moştenire cincizeci de mii de lire prin testament. O reprezentaţie putea schimba totul. De nouă sute nouăzeci şi nouă de ori nu schimba nimic, dar nu ştiai niciodată când se ivea şansa. Căpitanul Nepricopsitu' manifesta simptome de incompetenţă; dacă dai prioritate soţiei, meriţi această şansă? N-ar trebui să fie ea acordată celor care ar face orice s-o obţină?

Începuse să transpire, în timp ce se apropia de tren. Parcă mergea pe jos de cinci ani. Aproape că nu se simţea în stare să urce. Ceilalţi pasageri păreau plictisiţi, gândindu-se la drumul de cinci ore până la Edinburgh. Nu exista fiinţă umană care să-şi fi dorit vreodată să fie plictisită cum era ea în

momentul acela. Se gândise că după ce se va urca în tren se va îndopa cu pilule ca să adoarmă, dar voia să fie trează când se va ciocni de zid.

Se așeză pe locul ei, cu mușchii încordați. Trebuia să-și mobilizeze toată voința ca să stea liniștită. Nu prea-i păsa ce avea să se întâmple, cu condiția să n-o podidească plânsul.

Zidul de foc apăruse când se apucase de comedie. Era într-o mașină care mergea spre Windsor, când o cuprinsese o panică incontrolabilă, în timp ce mașina se apropia de Heathrow. Văzuse în față un zid de foc, ca o tapiserie roșie atârnată la orizont; fără să spună nimănui ce vedea, îi ceruse șoferului să oprească, ieșise la marginea drumului și pornise înapoi spre oraș, pe jos. Și alte ieșiri se terminaseră cu o retragere, când stabilise că zidul înconjura Londra pe o rază de cincisprezece-douăzeci de kilometri de centru. Focul nu era fierbinte, dar împrăștia frică. Îi plăceau multe feluri de frică, dar nu ăsta.

Când trenul porni, închise ochii ca să-și calmeze senzația de leșin. Dacă murea, murea. Nimeni nu trăiește veșnic.

Σ

Primul lucru pe care îl făcu Miranda după ce coborî clătinându-se din tren fu să se ducă să-și cumpere o pensetă. Avusese de gând s-o șterpelească, dar când intră în farmacie vânzătorul îi spuse bună ziua pe un ton foarte serios.

Chestia o șocă, pentru că la Londra necunoscuții ți se adresau numai când voiau să te tragă pe sfoară într-un fel sau altul, în vreme ce la Edinburgh politețea încă funcționa, sau cel puțin locuitorii erau mai prietenoși.

Miranda fusese atât de preocupată de călătoria cu trenul, încât abia în ultima oră începuse să spumege gândindu-se la dezertarea de la datorie a celei de-a opta pensete. O ascundea oare Tony, jucându-i o festă? În acest caz, o ascunsese bine, pentru că scotocise zile în șir prin toate cotloanele apartamentului, fără succes. Intra oare pe furiș un

spărgător în apartamentul lor și nu-l ispitea nimic în afară de penseta cea bună? Deschidea oare un univers alternativ o intrare cât o pensetă în baia lor, din când în când? Suferea oare Miranda de o bizară formă de amnezie care o făcea să arunce penseta preferată?

Se cază la hotel, se pregăti, își puse tricoul alb nepurtat. Un tricou proaspăt, nepurtat și nespălat îți dădea o senzație de puritate cu care nu te mai întâlneai niciodată.

Deși avea o hartă, își acordă de două ori mai mult răgaz decât era necesar pentru a ajunge la destinație, i se prezentă directorului, mâncă un sandvici și așteptă. Îl întrebă pe director cum mergeau celelalte numere, iar el spuse „bine" pe un ton care sugera că fuseseră catastrofale. Adevărul nu prea avea legătură cu acest gen de afacere.

Urmări publicul intrând agale în cortul în care urma să joace. Chiar și la zece minute după începerea anunțată, înăuntru erau doar cinci persoane. Într-o vreme, ar fi dat drumul la artificii și pentru cinci, dar acum… Era ca ascensiunea pe coloana lui Nelson, odată ce te cățărai acolo, nu mai voiai decât să continui.

— La ce vă așteptați? își întrebă Miranda publicul.

Văzu o femeie din Orientul Mijlociu, cu o mapă, hârtie și pix, care părea nerăbdătoare, ca și cum cariera ei ar fi depins de spectacol. Mai erau acolo domnul și doamna Nordici Cuviincioși, fie germani, fie scandinavi, cu haine cuviincioase, ochelari cuviincioși, stând cuviincios, și două eleve de prin partea locului. Toți păreau speriați. Păcat că nu poți lua spaima asta cu tine, reflectă Miranda, cu gândul departe de spectacol. Puteai să faci o mică avere din șantaj. Toți erau convinși că aveai această… *putere*.

— Am o problemă cu penseta, să v-o spun și să vedem dacă îmi dați vreo idee.

Miranda schiță poveste pensetei care dispărea. Nu înțelesese niciodată de ce unii comedianți urmau o terapie. Era ca și cum un bodyguard ar fi avut un bodyguard.

Spectatorii nu-i dădură nici o idee. Stăteau cu privirile pironite-n pardoseală. Domnul și doamna Cuviincioși erau evident rușinați că nu trecuseră testul.

— Bine, spuse Miranda, fac un târg cu voi. În celălalt cort joacă un american foarte bun, pe care mi-am dorit întotdeauna să-l văd. Biletele pentru acest spectacol costă încă două lire, dar eu vă pot băga. Vă convine?

Miranda își conduse publicul afară din cort și în jurul unei părți a celuilalt. Își scoase briceagul, tăie o intrare și intră, apărând, ghemuită, împreună cu cei aflați în grija ei, de sub un rând de scaune. Americanul îi văzu și îl enervă, desigur, fojgăiala lor și faptul că nu plăteau, dar se afla în toiul unui lung monolog de rutină care-l îngrijora, așa că se decise să nu-și iroseacă umorul cu ei.

Domnul și doamna Cuviincioși îndeosebi erau atât de încântați de această intrare forțată, încât aproape că nu dădeau nici o atenție monologului. Miranda își dădea seama că această escapadă avea să fie repetată de multe ori pe țărmurile baltice. Se înălțau în carlinga comediei înseși.

Americanul era, după cum auzise Miranda, bun. Fata avea sentimente amestecate; se bucura că îl putea tăia de pe lista ei de monologuri, dar era deprimant că exista acest continent cu imense fabrici producătoare de numere comice, pe care le răspândea în lume. Era și așa destulă concurență.

Miranda se enervase acum pe ea însăși pentru că nu continua. Dar deja nu mai avea chef să joace. Îi mergea mai bine, dar era mai puțin hotărâtă. Intrai în această meserie cu speranțe atât de mari… Ea nu reușise. Simțea cum cariera ei se prăbușea, împleticindu-se ca un șarpe aruncat într-un butoi cu bere.

Ar fi trebuit să continue; dar putea pretinde că era o cotitură prea îndrăzneață: umor agresiv, divertisment vampiric, metaspectacol și nu doar o capitulare. Putea să iasă din impas luptându-se. Dar ar fi trebuit să continue.

Chiar dacă totul se terminase, nu trebuia să cedeze.

Σ

Afară era o beznă cum nu mai văzuse. O beznă care primise întăriri. Bezna a două nopți care se amestecaseră. Și ca să-i pună capac, cineva stătea pe umerii ei. Cineva mare.

Semnele erau convingătoare, așa că se întoarse la hotel cu taxiul. Hotelul era surprinzător de ieftin, dar foarte departe. Serviciile nu se extindeau mult dincolo de predarea cheii.

Era abia zece și jumătate, dar se băgă direct în pat. Se bucura că nu se afla prin preajmă nici o cunoștință, ca să trebuiască să se dea vioaie. Fusese o zi care trebuia uitată. Mersese la culcare obosită și tristă, așteptându-se ca gândurile să-i dea un pumn care s-o adoarmă pe loc. Dar nu, gândurile i se limpezeau tot mai mult și dormitorul se transformă dintr-un spațiu locuibil în spațiu cosmic. Se pomeni că plutește într-un mare vid, cu nemărginirea îndesată în inima ei, un vid gol și plin în același timp: gol de confort și plin de frică. O spaimă pură, virgină, introdusă din afara universului.

N-avea rost să încerce să scape de această groază raționând. Îmbuibarea era singura soluție. Se îmbrăcă din nou. Exista pe undeva un club deschis și noaptea pentru artiști. Fata de la recepție nu știa unde era. Miranda primise detalii, dar niciodată nu păstra bucățelele de hârtie. I se păreau agresive; întotdeauna se adunau în jurul ei și încercau s-o îngroape.

În speranța că avea să fie acostată, se întoarse în oraș. Era acea perioadă a nopții când se presupunea că femeile singure erau atacate. Se învârti cam o oră, întrebând unde se afla clubul respectiv; era enervant că toți știau de el și că nu era departe, dar nimeni nu-i putea da o informație precisă sau utilă. O dureau picioarele și trecătorii se răreau, erau mai puțini oameni, mai puține grupuri și mult prea multe perechi. Unde erau bărbații care te pișcau de fund, acum, când avea nevoie de ei?

Un grup de trei băieți blocau trotuarul în fața ei. Aveau douăzeci și ceva de ani, dar ea nu de conversație avea chef.

Se postă în calea lor și se pregăti să pună o întrebare stupidă de turist, pentru a nu lăsa nici o îndoială asupra statutului ei de turistă care căuta o plăcere trecătoare. Nu te puteai baza pe bărbați să facă prima mișcare; păreau să existe doar două modele, spintecătorii care încercau să-ți sfâșie hainele de pe tine înainte de a-ți spune bună ziua și telepaticii care se căzneau să te dea gata cu vorbe când o șterseseră deja după colț și se aflau în siguranță la două intersecții depărtare.

Unul dintre băieți se desprinse brusc de grup, se trânti pe trotuar și începu să-și verse pe el conținutul stomacului.

— E solistul celei mai mari formații din Dunfermline, spuse unul dintre ceilalți cu mândrie și cu o lipsă de curiozitate erotică total nesugestivă pentru procesul evoluționist.

Zece minute mai târziu, Miranda găsi nu doar una, ci două perspective splendide. Mai întâi văzu un bărbat scund și îndesat, cu o jachetă de piele neagră de pilot, și se bucură. Nu era o rație de soldat, ci o cutie de picnic, demnă de admirat. Își compuse un zâmbet și solicită informații.

Nu se știe de unde se materializă brusc un alt mascul solid, chipeș, care se oferi s-o îndrume. Cât ai zice pește, cei doi se luară la pumni ca să se cunoască mai bine. Poliția sosi atât de repede, încât probabil că monitorizase întregul spectacol, și îi luă în primire pe cei doi pugiliști. Miranda le zâmbi îmbietor polițiștilor, dar nici unul nu se oferi s-o însoțească înapoi la hotel.

Ajunsă incontestabil la capătul liniei, Mirana chemă un taxi, amintindu-și de câte ori fusese molestată de șoferii de taxi când chiar n-o interesa chestiunea. Tortură pe roți.

Șoferul care veni nu era respingător și probabil că fusese considerat atrăgător cu câțiva ani în urmă de femeile nepretențioase. Acum era căsătorit și avea copii, așa că nu era cazul să-și sugă burta și purta un pulover oribil, pe care nu i-l dădea nevesti-sii să-l arunce, pentru că reprezenta independența lui, personalitatea, teritoriul, însuși sinele lui. Un fuior de păr îi ieșea din urechea stângă. Miranda se întrebă

dacă ar fi putut suporta așa ceva; dar asta era, uneori surprizele plăcute aveau ambalaje urâte. Puloverul era totuși ca o declarație scrisă care atesta că purtătorul lui nu avea gust, educație sau aspirații și nici nu va avea vreodată. Miranda nu prea avea timp pentru oamenii care nu priveau în jur. Dar, desigur, miopia are avantajele ei. De ce scrie în reviste că trebuie să recunoști că ai o problemă înainte de a putea să faci ceva în privința ei? Să zicem că vrei să fii campion olimpic la o sută de metri, că este singurul lucru pe care ți-l dorești în viață; dar ai o problemă. Ai toate calitățile care garantează ineligibilitatea. Ai un fizic neadecvat, n-ai făcut niciodată sport, te miști foarte încet chiar și pentru o persoană care n-a făcut niciodată sport, fumezi șaizeci de țigări pe zi, refuzi să primești sfaturi de la persoane care știu câte ceva despre alergări și ești atât de dezorganizat, încât chiar dacă ai putea alerga, n-ai fi în stare să te înscrii într-un club sportiv sau să vii la o ședință și n-ai participat la nici o cursă. Nu e mai bine să crezi că lumea te pedepsește și că talentul tău a fost ținut ascuns de invidie și ghinion?

Îi întinse o bancnotă de cinci lire și îl întrebă:

— Pari puțin obosit, ce-ar fi să intri să te relaxezi un pic?

— Cred că ești cam bolnavă, comentă el, în timp ce demara.

În hotel, recepționera era încă la post. Miranda observă un pat de campanie șubred în spatele recepției.

— Camera nouăsprezece, te rog. Stai trează toată noaptea?

— Încerc să pun capul jos câteva ore, răspunse ea cu un zâmbet de îndelungată suferință.

— Ascultă, nu-ți fac avansuri sexuale, dar ce-ar fi să urci puțin în camera mea?

Recepționera o privi fără nici o expresie.

— Sau, dacă preferi, îți fac avansuri sexuale.

Miranda nu suporta să petreacă noaptea aceea singură.

— Cum vă permiteți să vorbiți așa cu mine?

— Voiam doar…

— Dacă nu vă cereți scuze, nu vă dau cheia.

Miranda se gândi să-și petreacă noaptea la recepție. Era lumină și ar fi avut companie.

— Sunt actriță de comedie. Nu mă pot abține. Îmi cer sincer scuze.

Miranda luă apoi cheia și execută câteva lipăieli cu limba. Chiar nu se putu abține.

Intră în cameră, sperând că plimbarea îi băgase ceva oboseală în vene. Se așeză în fotoliu și așteptă să vadă ce se petrecea în interiorul ei. Treptat, începu să simtă că avea loc ceva îngrozitor în pieptul ei, o atrocitate care se acumula. Coborî din nou.

Recepționera flutură un cuțit de deschis plicuri și șuieră:

— Mușc.

Miranda reuși s-o asigure că nu dorea decât un magazin non-stop de unde să-și cumpere ceva de mâncare. Fata o îndrumă spre un garaj aflat la câțiva pași. Când intră, Miranda descoperi panaceul cu pantaloni. Era de serviciu un tip vesel, îmbrăcat cu o salopetă, care nu se prefăcea că nu se holba la sânii ei. Avea păr negru și creț, ceea Miranda aprecia foarte mult. Cumpără un pachet de țigări și o ciocolată.

— La ce oră scapi?

Tipul rămase surprins, dar nu prea surprins.

— Abia mâine-dimineață, la opt.

— Nu prea merge treaba, nu? De obicei nu fac chestia asta… dar ce-ar fi să vii la mine? Stau imediat după colț.

— Imediat după opt.

— Am nevoie acum de cineva.

— Poți veni cu mine în apartamentul conducerii, din dos.

— De ce nu vii tu la mine la hotel?

— Ești nemaipomenită și aș vrea, dar dacă plec, mă concediază.

Nu era suficient de convingător pentru Miranda: trebuia să admită ea era mai importantă decât McJob-ul lui. El își dădu seama de asta.

— Cum te cheamă?

— Miranda.

— Miranda... Declan. Miranda, știu că am o slujbă de căcat. Crede-mă, știu asta mai bine ca oricine, dar am nevoie de ea o vreme.

Declan strângea bani pentru o vacanță în Bali. Era de serviciu de aproape două zile; salariul era de batjocură, dar mai scotea ceva bani vânzând bere pe șest unor clienți preferați. Putea să deconecteze camerele de supraveghere, dar șeful lui avea obiceiul să apară la prima oră neanunțat. Tipul îi amintea de Owen și observă că îi plăcea de el. O parte din ea se gândea să-i ofere cele treizeci de lire ca să vadă dacă asta îl va impresiona, o altă parte se gândea să stea acolo câteva ceasuri mâncând alune, dar partea mai tare îi spunea să plece. Era într-adevăr disperată, dar nu putea face fapte atât de disperate. Îi spuse noapte bună lui Declan, gândindu-se că dacă pornea atunci spre gară, putea să prindă un tren spre Londra. Ajungând la hotel, intră și declanșă alarma de incendiu, în speranța că va scoate în stradă o companie plăcută pentru ea. Rezultatul fu dezamăgitor: pensionari, o grupă de cercetași și un american bondoc, care nu înțelese că i se făcea o propunere.

N-avea încotro, trebuia să meargă pe jos până la gară. Spaima nu funcționează bine când mergi pe jos. De acum înainte, va rămâne în zidul de foc.

Σ

— Te-aș ruga să nu mai mănânci cu atâta poftă.

— Poftim?

— Mănânci cu prea multă poftă.

Tony își puse jos tacâmul.

— Asta-i culmea!

— Nu e deloc. E nedrept să mănânci cu atâta poftă.

— Dar dacă n-aș mânca plin de poftă ce ai gătit tu ar fi o problemă, nu?

Miranda luă o gură de apă.

— Nu mă plâng că-ți place mâncarea. N-auzi? Ți-am cerut doar — politicos — să nu mai mănânci cu atâta poftă.

— Ce importanță are pentru tine?

— Când văd cum înfuleci fericit îmi crește pofta de mâncare și nu vreau să mănânc prea mult.

— Miranda, n-aș vrea să fiu nevoit să te omor…

Respirația lui Tony se acceleră. Mirandei nu-i era frică; accesele lui Tony mai degrabă o plictiseau. Se învârtea prin cameră ca și cum ar fi căutat o toaletă de care avea mare nevoie, schimbând direcția la fiecare al doilea pas. Apoi băgă mâna în acvariul cu pești aurii, scoase unul și-l aruncă în sus. După ce ateriză, îl proiectă cu laba piciorului drept în perete. Peștii erau ai lui Tony. Peștele rămase o clipă agățat de perete înainte de a coborî pe covor. Tony se prăbuși lângă peștele auriu.

Coloana lui Nelson trebuia reevaluată. În ciuda tuturor eforturilor ei de a nu lăsa interesul față de sine să-i influențeze acțiunea, își dădea seama acum că întregul demers fusese declanșat de împunsăturile lui Tony. Nu venise dinlăuntrul ei. Nu conta. Cercetându-și memoria, singurul gest de pură generozitate și altruism pe care-l găsi fu cel al lunganului care-i oferise un scaun cu câteva luni în urmă. Singurul moment de noblețe în istoria omenirii; un scaun întins pe o distanță scurtă într-un club de comedie.

— Nu te interesează cum arăt? întrebă ea.

Singura reacție a lui Tony fu o ușoară clătinare a capului.

— Vreau să arăt bine pentru tine.

Miranda își mai tăie o bucățică de piept de curcan.

— Care e singurul lucru pe care nu-l poți face în vis?

Tony observa în aer ceva ce ea nu vedea.

— Poți face aproape orice în vis. Poți comanda o armată. Poți face o baie. Poți zbura fâlfâind din brațe. Poți juca pocher cu morții. Dar un singur lucru nu poți face. Știi care este? Tony, vorbesc cu tine.

Miranda mai luă o îmbucătură.

— Mă uimești, Tony. Vorbești mereu despre importanța comunicării.

Tony nu-și lua ochii de la peștele lui auriu.

— Singurul lucru pe care nu-l poți face în vis este să visezi. Dacă visezi că ești vraci, nu poți să clipești de patruzeci de ori și să visezi că ești o autoritate mondială în păsări colibri. Poți să visezi că ești vraci și pe urmă să devii colibrist, dar nu poți visa că ești un vraci care visează că e colibrist. Asta ne spune ceva. Și e o bună metodă de a verifica dacă ești sau nu treaz; dacă nu poți visa, e un vis.

— Miranda, ai nevoie de ajutor.

— Eu dau șuturi în peștișori aurii? Ți se răcește mâncarea.

— Ar fi cam greu să nimeresc doza potrivită în care să mă bucur de ea.

— Gândindu-mă mai bine, îmi dau seama că am greșit; mai e ceva ce nu poți face în vis.

— Da, spune.

— Nu poți să mori.

Sună telefonul. Cum nu răspunse nimeni, intră în funcțiune robotul. Viv începu să transmită un mesaj.

— N-ai de gând să ridici telefonul? întrebă Tony.

— Nu, spuse Miranda. Îți dai seama că dragostea este doar suferință pusă deoparte?

Σ

În timp ce se îndrepta spre metrou, Miranda auzi strigăte de „poliția înarmată", pocnituri și apoi, de după colț, un negru se vărsă pe trotuar în fața ei, ținându-se cu mâna de dosul coapsei drepte, cu o vagă suferință, ca și cum ar fi avut o crampă.

Păși peste el fără să se gândească, în timp ce trei polițiști se repeziră să formeze o colivie umană în jurul lui, și plecă spre metrou. După aceea, se gândi că ar fi putut fi periculos, dar nu-i păsa. Gândurile ei fuseseră în altă parte și în Brixton n-aveai încotro, trebuie să pășești peste orice îți oferea High Street. Intri în vânzoleala din Brixton. Treci peste, pășești, o ștergi. Treci peste, pășești, o ștergi, până când ai scăpat.

Nu știa ce nu era-n regulă în Brixton; se afla, poate, pe o falie de unde ieșea o spumă ciudată, o falsă bere, din

mărunțaiele pământului; materie de răcnit pentru cei care răcneau, mai multă nebunie pentru nebuni, mai multă sălbăticie pentru sălbatici, mai multă criminalitate pentru criminali. Exotismul din cele mai îndepărtate ținuturi roia spre High Street, singurul loc unde nimeni nu putea fi nelalocul lui.

Producătorul de televiziune dispăruse primul, apoi recepționera franțuzoaică și acum, în sfârșit, dispăruse și biroul.

Miranda se uită prin biroul gol: nu mai rămăsese acolo decât o masă, un coș de hârtii găurit, două cărți de telefon într-un colț și câteva plicuri vârâte pe sub ușă. Afișul „De închiriat" putea da naștere unor interpretări greșite. Decise că acum putea să renunțe la urmărire.

Auzi niște pași urcând scara și descoperi cu cea mai mare uimire și dezamăgire că era Ned, care o salută dând din cap, aruncă o privire în birou, încercă ușa, apoi intră și se așeză pe cărțile de telefon.

Miranda se miră că nu încercase un „quisquilious deblaterations", pentru că împrejurările ar fi cerut-o, dar probabil că Ned intuia că Miranda nu era o simpatizantă a acestui truc.

— Nu cred c-or să se-ntoarcă, Ned.

Ned ridică din umeri.

— O barcă veche, botezată Alf.

— Sper că nu exersezi cu mine un nou număr, Ned.

— Bărcile vechi ne îngreunează viața.

— Bărci vechi?

— Da. Nu vreau să fac greșeala de a folosi un cuvânt precum dorință, năzuință, aspirație. Problema acestor cuvinte este că au fost strivite de prea multă folosință și contaminate rău de-a lungul mileniilor, și de aceea și-au pierdut sensul sau au căpătat prea multe sensuri. În orice epocă, dorințele, năzuințele, ambițiile și visele sunt calități care au fost considerate esența fiecărui individ; toți ne lăsăm copleșiți de respect și de teamă în fața ambiției sau a succesului, și, chiar dacă adopți atitudinea opusă și respingi ambițiile lumești, ele tot rămân ținta atenției noastre. Indiferent dacă

umbli după plăceri trupeşti sau nu, tot te gândeşti la ele. Folosind aceste cuvinte, te înrolezi în străvechea bătălie, în timp ce o barcă veche face o treabă mai bună, purtând în ea adevărul. Iar ceea ce tu numeşti dorinţa de a ajunge în televiziune sau speranţa de a te căsători şi de a avea doi copii, un gard viu şi un câine, toate astea eu le numesc bărci vechi.

— Dar de ce bărci vechi? întrebă Miranda.

N-avea altceva de făcut.

— Bărcile poartă cu ele natura trecătoare şi schimbătoare a dorinţelor noastre, îndreptate spre noi, apoi duse pe mările neprevăzutului. Este la fel de absurd.

— Da, absurditatea trebuie inclusă.

— Şi vechile sublinieri că dezideratele noastre sunt fragile şi lipsite de valoare.

— Şi Alf ce înseamnă?

— Alf este ceea ce se numeşte în general celebritate. Dau uneori nume bărcilor vechi pentru a le face şi mai ridicole.

— Şi trece ziua mai uşor cu Alf şi cu celelalte bărci vechi?

— Greu de spus.

— Rămâi?

— N-am altceva de făcut.

După încă o lovitură dată carierei, Miranda îl părăsi pe Ned şi se duse să târguiască în secţia de alimente de la Marks and Spencer's. Nu se ostenea niciodată să-şi aleagă coada la care să stea, pentru că nimerea întotdeauna la cea mai rea; cea cu o casieră tâmpită care se bloca la un articol sau la clientul care plătea în monede extrase agale din mai multe buzunare. Era clar că toţi credeau că nimeriseră la coada cea mai rea, ceea ce nu putea fi adevărat. Care era explicaţia? Că pe unii nu-i preocupă chestia asta? Că oamenii de la cozile care se mişcă repede nu sunt cetăţeni, ci extratereştri dintr-o altă galaxie şi care irită permanent omenirea irosindu-şi mai puţin timp la cozile din supermarket? Sau că unii cumpărători neagă că s-au aşezat la o coadă rea, aşa cum miliardarii fac caz de costul vieţii pentru a fi luaţi drept muncitori obişnuiţi?

Un old comptonist* (tuns numărul unu, cu jachetă de piele trei sferturi) din fața ei se arătă a fi enervarea-surpriză a cozii ei. Miranda îl urmărea cum scotocea nedumerit și lent prin despărțiturile și conținutul genții de umăr; chestia asta o înnebunea, pentru că în timp ce făcea asta, nu-și golea coșul pe banda rulantă. Cotrobăiala lui urma să mai adauge patruzeci de secunde sau cel mult un minut la durata înaintării și Miranda recunoscu, în timp ce citea ingredientele bomboanelor, că nu se grăbea și că un minut câștigat n-avea să-i schimbe calitatea vieții, dar îi stătea în gât. Își găsi consolarea în ingrediente. Praf de ananas. Praf?

Tipul era reporter; trebuia să raporteze într-un loc anumit la o anumită oră și să facă o anumită treabă. Cercelul și tatuajul lui veneau cu o întârziere de patruzeci de ani să-l proclame un rebel, un avanpost al autoguvernării (în fond, cine avea un inspector financiar fără inele prinse de sfârcuri?). Despre biroul lui pretindea, probabil, că nu era un birou; lucra pentru o companie de design, o companie de discuri sau, în cel mai rău caz, pentru o firmă de relații cu publicul. Dar banii veneau în fiecare săptămână și vocile care-i spuneau ce să facă apăreau din afara capului său.

În timp ce produsele lui înaintau prin fața casieriței, old comptonistul rămase nemișcat. Nu făcu nici un efort să și le bage în pungi și începu să-și caute cartea de credit doar după ce i se comunică totalul. Exasperant era că tipul se gândea și la ceilalți. Evident, era îngrijorat că guvernul nu făcea mai mult pentru țările sărace. Cu siguranță era îngrijorat pentru animale și tratamentul la care erau supuse. Și în ciuda pachetului de țigări necunoscute care-i ieșea din geantă, era îngrijorat pentru componența aerului și porcăriile poluante practicate de companiile multinaționale. Dar nu-și făcea griji pentru clienții din urma lui.

---

* Crescut pe Old Compton, centrul comunității *gay* din Londra. (*N. t.*)

Acesta era motorul exasperării; faptul că nu se considera un indiferent. În opinia lui, era un prieten al universului, gata să împartă compasiune douăzeci şi patru de ore pe zi. Dacă ar fi încercat să fie enervant, n-ar fi fost; ea s-ar fi putut răzbuna neambalându-se. Era supărător faptul că rămânea pentru totdeauna împotmolit într-un scenariu al îngrijorării.

Miranda avea pregătite câteva înjurături alese; dar n-ar fi făcut decât să-i întărească opinia despre el însuşi ca justiţiar agresat, hărţuit de egoistoizi isterici. Aşa cum lumina poate fi şi undă, şi particulă, la fel o persoană poate fi şi bună, şi rea, un tren şi un cangur în acelaşi timp.

De ce exista această aspiraţie de a evita banalitatea? Miranda îi disprețuise întotdeauna pe reporteri, dar numai din cauză că erau fricoşi, că nu erau expuşi pericolelor, nu pentru că le disprețuia munca plictisitoare. Old comptonistul nu voia să fie confundat cu un salariat. Dorea să fie etichetat drept unul dintre reprezentanţii festivalului Tohn-Bohn. Un om cu imaginaţie, propulsat de puterea ideilor, nu unul care răspunde la telefon. Un lacheu pe Bani Mulţi, unul dintre tipii cu imaginaţie incontrolabili, care se joacă manevrând culori, cuvinte sau ritmuri, şi nu unul care pescuieşte prin şanţuri, stând în uniformă, alături de nenumăraţi pescuitori în şanţuri, care fac treburi murdare ce nu pot deveni niciodată interesante. O fi palpitant să lucrezi pe Bani Mulţi, dar nu te face cu nimic mai bun. Old comptonistul credea că putea să-şi dea cu alta la fel cum şi-ar fi dat cu un aftershave. Barca veche. Barca veche.

Goana ei după celebritate era totuşi acelaşi lucru văzut din alt unghi. De ce umbla după ea? Era cu siguranţă o barcă veche, dacă existase una vreodată? Oare pentru că întrezărea ceva după ce ar fi trecut de linia de sosire? Chiar avea vreo importanţă dacă publicul o remarca sau nu? Aplauzele puternice aveau s-o facă mai puternică? Şi ţinând seama de incontestabilul prost gust al publicului, aplauzele lui meritau efortul?

— Ia zi, celebritatea e un lucru bun sau rău? îl întrebă ea pe bărbatul din spate.

— Aș zice că bun… pentru că e destul de greu să fii celebru fără să ai bani.

Un răspuns meritoriu. Miranda începu să-și împacheteze cumpărăturile. Old comptonistul era tot acolo, la capătul tejghelei, ocupa loc și își mângâia geanta de umăr. Își pusese niște ochelari de soare de genul escadronul morții, probabil ca să pară un dur. Chiar și cu ochelarii de soare, părea la fel de periculos ca o pungă de hârtie. E clar că dacă ai nevoie de un accesoriu ca să pari dur, nu-ți iese; condiția este să fii neiertător și fără ochelari de soare. Sau poate pentru că toți credeau că era o condiție greu de îndeplinit se ajunsese la stadiul în care durii nu puteau pleca de acasă fără ochelari, fiindcă lumea se aștepta să-i poarte.

Nu-și amintea dacă Lee purtase vreodată ochelari de soare. Apoi, desigur, Lee nu era un dur. Scund, chel înainte de vreme, avea douăzeci și ceva de ani și aspira deja la titlul de cel mai plicticos bărbat pe care-l cunoscuse ea, da, dar era singurul gangster cu care lucrase.

Îl întâlnise pe când se angajase chelneriță la un bistrou și Lee era ajutor de bucătar, ceea ce însemna că el făcea toți cartofii prăjiți. Deși Lee aparținea altei categorii decât bombănitorul de pe Oxford Street, repertoriul lui se învârtea în jurul cuvântului „da", cu trei intonații care exprimau la alegere uimire, acord și agresiune. În timpul unei pauze în care citea ziarul, Miranda simțise că Lee stătea mai aproape de ea decât era necesar pentru a deschide o pungă de cartofi pai. Era genul de atitudine pe care o adoptau bărbații când se pregăteau să te invite să ieși cu ei. Dar el se mulțumi să se uite cu jind la cartofii negătiți. Trecuse momentul.

Câteva luni mai târziu, Miranda aflase cu surprindere că Lee fusese arestat pentru uciderea a doi instructori de tras cu arcul, împușcați în timp ce beau ceai într-o cafenea din Ipswich. Când se dusese la tribunal ca să verifice ce era de

fapt acel Lee, Miranda îl văzuse cum primea căscând două sentinţe pe viaţă pentru uciderea a doi oameni pe care nu-i mai întâlnise înainte, doi oameni care nu-i făcuseră nici un rău şi nu-l jigniseră în nici un fel şi, pe deasupra, doi oameni care nu erau cei pe care fusese plătit să-i ucidă. Pe lângă că avea o incompetenţă crasă, Lee fusese dat în gât de patronul lui, care sunase la poliţie cu cinci minute înainte ca Lee să fie implicat în acţiune, recunoscând că îl angajase ca să-i lichideze doi vecini cu care avea un conflict privind gardul viu, pentru că între timp se răzgândise. Confirmare nesolicitată a bărcilor vechi ale lui Ned.

Cele patru mii de lire cu care fusese plătit Lee fuseseră găsite în patul lui.

Miranda încercase să scoată ceva comic din asta, dar nu reuşise. Nici nu fusese în stare să priceapă de ce.

Pentru că îi era sete, intră într-o cârciumă de pe Brewer Street şi comandă o bere. Nu înţelesese niciodată de ce oamenii spuneau că îşi îneacă necazurile în băutură. Era, probabil, un mit inteligent inventat de industria băuturilor alcoolice, pentru că Miranda nu vedea cum puteau câteva pahare de băutură s-o facă să uite că nu reuşea să intre în televiziune sau oriunde altundeva. Ea nu voia să bea, ea voia o intrare în televiziune. Era ca şi cum ţi-ai fi dorit nişte pantofi noi şi cineva ţi-ar fi spus că primeşti în schimb un arici la cuptor. Nu-i venea în minte nici o cunoştinţă care îşi revenise sau măcar se simţise uşurată după ce băuse. Băutorii ca Phrank continuau să bea pentru că toată lumea avea convingerea fermă că te făcea să te simţi mai bine, exact aşa cum în urmă cu o mie de ani exista ideea că dacă ţi se făcea o gaură în cap îţi trecea durerea sau că dacă strângeai pe cineva de gât asigurai o recoltă bogată. Să facă din chestia asta un monolog, sau să contacteze Asociaţia Producătorilor de Vinuri şi să ameninţe că demasca toată tărăşenia dacă ei nu ciripeau?

În cealaltă parte a cârciumii, văzu o bătrână oarbă, rebegită, pipăindu-și drumul cu bastonul alb spre ușă. Se gândi să se ridice și s-o ajute, dar erau destui oameni mai aproape de ea și dacă ei nu se oboseau, de ce să salveze ea civilizația? Dacă ar orbi, n-ar ieși din casă, își spuse Miranda, și cu atât mai puțin ar naviga prin centrul Londrei.

Oarba ajunsese la ușă, când un negru uriaș îi tăie calea, absorbit într-o conversație animată cu doi însoțitori. Se ciocni de ea. Legile fizicii păreau să fi luat o pauză de prânz, pentru că el se trezi pe jos, în timp ce, incredibil, femeia se echilibră, rămase în picioare și își continuă drumul, ieșind pe ușă, ca și cum n-ar fi observat că o lovise un colos de 120 de kilograme.

— Uită-te pe unde mergi, mârâi colosul.

Nimeni nu rosti o vorbă, nu numai pentru că le era frică să nu stârnească furia colosului, dar și pentru că le era rușine și le părea rău pentru el. Era o situație care depășea lipsa de maniere, prostia, nesimțirea și chiar agresivitatea. Miranda observă că femeia nu se așteptase la explicații sau la scuze pentru coliziune.

Asta e îngrozitor, nu faptul că fiecare zi e grea, vulgară, imposibil de îmbunătățit. Dacă ar fi doar asta, ar fi puține probleme. Groaznic este că ar fi foarte ușor să fie o zi ușoară, dar nu e. Miranda ar fi putut să vină de la un producător care-i fluturase prin față un contract, să-și facă toate cumpărăturile într-o clipă și să bea ceva cu un gust oarecare, în timp ce un colos zâmbitor ar fi condus-o pe femeia oarbă până în stradă. Dar nu i se întâmplaseră toate astea.

Ar fi putut exista mângâieri pe creștet și tort pentru toată lumea. O abundență de „vă rog" și „mulțumesc". Elev leneș, viața primea numai note proaste.

— Nu mai pot să aștept secolul douăzeci și unu, îi spuse ea unui vecin băutor.

Colosul nu era conștient de stânjeneala pe care le-o provocase tuturor. Trăia într-un univers unde făcea totul strălucit și era admirat pentru asta. Înaintă spre bar cu actorii

lui secundari, două cărămizi îmbrăcate, dar mai mărunte decât el. Bruneţi, semănând cu nişte turci, cei doi actori secundari trebuiau, probabil, să umble împreună, pentru că unul ştia drumul spre cârciumă şi celălalt drumul înapoi. Trăgători de fiare care ieşiseră la o bere.

Miranda ştia din experienţă că se simţeau, probabil, îngrozitor de nesiguri pe ei şi aveau nişte penisuri amărâte (iar când ai o puţă ca o pipetă, culmea ironiei este că lucrul cel mai rău pe care-l poţi comite este să faci în aşa fel încât restul corpului tău să pară mai mare). Nu-ţi petreci câţiva ani din viaţă ridicând bare de metal şi punându-le jos în acelaşi loc decât atunci când ceva este în mare neregulă.

Se duse la toaletă cu câteva sticle pe care le culesese pe drum şi trebui să spargă trei de chiuvetă pentru a fi satisfăcută. Se duse la un telefon şi chemă o ambulanţă. Apoi numără patru minute pe ceasul ei, căci traficul din centrul Londrei era… nu era trafic. Se gândi la monologul ei despre spaţiile verzi ale Londrei. Toţi automobiliştii aveau să fie obligaţi să-şi pună un strat de flori sau o minipeluză pe maşină, ca să fie mai mult oxigen în oraş şi petale şi iarbă peste tot. Deci ambuteiajele ar arăta ca nişte poieni cu flori. Cel mai frumos ar arăta autobuzele cu etaj, îmbrăcate în bougainvillaea.

Se îndreptă, feminin, spre grămada de muşchi.

— Ai muşchi mari, spuse ea, mângâind un biceps. Tari.

— Tocmai buni ca să facă dragoste cu tine, păpuşico, chicoti colosul.

— Te simţi în siguranţă, nu?

— Ca un seif.

— O să-ţi spun două lucruri pe care n-o să le uiţi toată viaţa. Primul, nu eşti în siguranţă.

Sticlirea din ochi şovăi, iar ea se temu să nu aibă aerul că îi ţinea o predică şi nu că urma să-l pocnească de să-i sară ochii din cap.

— Şi se pare că o parte din tine… ar putea fi ceva mai… tare.

— Unde e partea asta, păpușico?

Sticlirea dispăru din nou.

— Aici, spuse Miranda, înfigându-i sticla spartă în ceafă.

Deși aveau un aer feroce, însoțitorii lui nu știau cum să facă față sângelui. Miranda se bucură că era îmbrăcată în negru.

Când ieși, tocmai cobora echipa din ambulanță.

— A fost vătămat vreun tip pe aici, scumpo?

Miranda dădu din cap.

— Am fi ajuns mai repede, dar un glumeț de pe Charing Cross Road ne-a chemat să-i dăm o aspirină.

Σ

Își umplu ultimele două cutii, aruncând pur și simplu în ele ce mai rămăsese pe-afară: ace de păr, clești de spaghete, un pachet de Rizla, o lanternă fără baterii, câteva prize, un bidon, o mănușă de box, o tigaie și o perie, care, își dădu ea seama, erau probabil cele mai vechi obiecte ale ei (le avea de doisprezece ani), o pungă plină cu rujuri pe care nu avea să le folosească niciodată, două pitoane, niște săpunuri pe care Tony i le adusese din hotelurile unde stătuse, pe care nu le folosise și de care nu avea să se atingă, probabil, niciodată, câteva reviste și un pahar de șampanie pe care-l furase (nu era trecut în carte) pentru că avea pe el semnul *pi*.

Văzându-și viața băgată la cutie, se trezi la realitate. Cinci cutii mici, două cutii mari, două valize, două genți. Toți cei douăzeci și șapte de ani ai ei.

Pe Tony îl suprinsese că își făcuse singură toate bagajele. Dar se împăcase cu ideea; nu-l deranja să lenevească un pic și avusese multă treabă la serviciu. Începuse, de asemenea, să facă mișcări circulare ridicole în timpul actului sexual, pe care le considera, probabil, cauza îngăduinței ei neobișnuite.

În afară de pensete, nu lipsea nimic. Opt sau nouă bucăți, Miranda nu știa exact. De ultima legase un cartonaș mare, verde, care deocamdată îi împiedicase dispariția.

Apartamentul era gol. Scuturase toate cărţile, toată îmbrăcămintea, toată încălţămintea, toate obiectele. Mare şi gol, apartamentul nu avea acum unde să mai ascundă pensetele. Sub mobile, în scaune, sub pat, în elementii caloriferelor, căutase peste tot. Rulase covorul, se uitase sub franjuri.

Lucrurile lui Tony erau într-o grămadă separată de cutii. Scotocise cu râvnă prin buzunarele lui, prin crosele lui de golf, prin toate obiectele.

Aruncă o ultimă privire prin apartament. Era momentul să renunţe. De data asta pierduse.

Lui Tony îi spusese că voia să se mute pentru că i se furase geanta şi se săturase de acest cartier. Nu era adevărat. Proprietarul îi spusese Mirandei că le dădea trei mii de lire dacă se mutau înainte de expirarea contractului, pentru că voia să vândă clădirea.

Era cel mai bun mod de a-ţi lua rămas-bun. Expresia „rămas-bun" i se păruse întotdeauna adecvată. Era eficientă. Şi putea să conţină multe regrete, dacă voiai. Dar celor mai mulţi oameni le plăceau ritualurile. Se gândise s-o şteargă pur şi simplu, dar pentru Tony ar fi fost un mister prea mare. Şi-ar fi putut imagina că fusese omorâtă. Ar fi făcut, cu siguranţă, eforturi să dea de urma ei. Dacă ar fi fugit, ar fi fost nevoie de o lămurire.

Veni taxiul.

— Eu îmi pun bagajele în ăsta, spuse ea.

Se întoarse şi îi strânse mâna lui Tony.

— Nu ţi-am spus, locul pe care l-am ales nu e pentru amândoi, e numai pentru mine. Tu o duci mai bine fără mine din tot felul de motive. Ne luăm rămas-bun. Nu ne mai vedem.

Tony înlemnise, de parcă s-ar fi luptat cu un mers al trenurilor complicat.

— Ştiu că sunt comediantă, dar când îmi bag degetul în ureche, nu glumesc.

Îşi băgă degetul în ureche.

Când taxiul dădu colțul, Tony era deja la o mie de kilometri și zece ani depărtare. Fusese rănit. Rănit în mândria lui, supărat că-și pierduse autoritatea și lovit în inimă — în această ordine.

Exista vreo formă de bine pe lumea asta? se întrebă Miranda. Rău era destul, dar se presupunea întotdeauna că opusul său, binele, oricât de palid, oricât de ineficient, oricât de dezorientat, oricât de ascuns, exista.

Dușmanul se apropia — iar Mirandei îi convenea.

Cuprins

l-am halit pe bucătar 7
portretul artistului ca mortangiu cu spume la gură 97
cincizeci de inutilități 119
pe urmă spun că ești beat 132
gheață astă-seară în inimile tinerilor vizitatori 154
devoratorul de cărți 162
îmi place să fiu omorât 178

COLECŢIA RÂSUL LUMII

Manifest pentru literatura adevărată, culegerea de povestiri a lui Tibor Fischer este o reuşită a gen(i)ului parodic. Ireverenţios şi sarcastic, iconoclast şi acid, Fischer creează personaje greu de uitat şi le pune în situaţii greu de conceput. Din Londra pe Coasta de Azur şi dintr-o închisoare din Brixton într-o librărie germană, eroii lui compun o galerie bizară şi vorbesc despre o lume în care smintirea pare fapt divers. *N-o citi dacă eşti prost* cuprinde şapte texte dense, hazlii şi isteţe, cu titluri pe măsură: *L-am halit pe bucătar*, *Pe urmă spun că eşti beat*, *Îmi place să fiu omorât* etc. Inventiv, truculent, anarhic şi meşter în ale umorului absurd, Tibor Fischer este un autor citit cu desfătare, dar şi cu ridicări din sprâncene.

În aceeaşi colecţie:

Jean-Claude Carrière
Frânturi din astă lume

Eduardo Mendoza
Labirintul maşinelor

Radu Paraschivescu
Fie-ne tranziţia uşoară. Perle româneşti

ISBN 978-973-50-1517-6